Industridepartementet.

Vedlegg til St. prp. nr. 1, 1962—63, Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

MEDDELTE VASSDRAGSKONSESJONER

(ERVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XLVIII. TILLATELSER MEDDELT I 1961

OSLO - A/S O. FREDR. ARNESEN BOK- OG AKCIDENSTRYKKERI - 1962.

Innholdsfortegnelse.

Side

1. Midlertidig statsregulering av Røsvatn—Tustervatn og Favnvatn. Industridepartementets tillatelse 9. januar 1961. Jfr. bind 1960 nr. 26, 61 og 76 og bind 1954 s. 106 og nedenfor nr. 13 og 23 5
2. Johannes og Harald Rø, Søndeled. Erverv av aksjer i A/S Egelands Verk. Industridepartementets tillatelse 11. januar 1961 6
3. Mjøndalen Cellulose A/S, Mjøndalen. Kraftleie fra Nedre Eiker komm. Elektrisitetsverk. Industridepartementets tillatelse 17. januar 1961 6
4. A/S Greaker Cellulosefabrikk. Kraftleie fra A/S Hafslund. Kgl. res. 27. januar 1961 7
5. A/S Årdal og Sunndal Verk. Midlertidige reguleringer i Tyavassdraget og Fortun—Grandfastavassdragene. Industridepartementets tillatelse 31. januar 1961. Jfr. bind 1957 s. 20 og bind 1960 nr. 35 10
6. Nord-Trøndelag elektrisitetsverk. Midlertidig regulering av Tunnsjø. Industridepartementets tillatelse 2. februar 1961. Jfr. bind 1959 nr. 21 11
7. Statsregulering av Tokke—Vinjevassdraget. Planendring. Industridepartementets samtykke 7. februar 1961. Jfr. bind 1960 nr. 1, 30 og 55 12
8. Stranda komm. elektrisitetsverk. Midlertidig regulering av Nysætervatn. Industridepartementets tillatelse 22. februar 1961. Jfr. bind 1938 nr. 8, 1952 nr. 17 og 1960 nr. 60 12
9. Voll komm. kraftverk. Midlertidig regulering av Taskedalsvatn. Industridepartementets tillatelse 8. mars 1961. Jfr. bind 1952 nr. 10 13
10. A/S Star Paper Mill. Utvidet konsesjon på kraftleie fra Drammens Elektrisitetsverk m. v. Industridepartementets tillatelse 22. mars 1961. Jfr. bind 1960 nr. 59 13
11. A/S Hafslund. Endring av vilkårene for den ved brev av 16. januar 1896 av Departementet for det Indre gitte eiendoms- og vannfallskonsesjon 14
12. Arendals Vassdrags Brugseierforening. Regulering av Hovatn, Fistøylvatn og Rauvatn i Finndalsvassdraget. Kgl. res. 7. april 1961. Jfr. bind 1956 nr. 8, 11 og 36 og bind II nr. 18 (1912) 16
13. Statsregulering av Bleikvatn i Korgen. Planendring. Kgl. res. 14. april 1961. Jfr. bind 1960 nr. 26 og nr. 1 foran 21
14. Lyse kraftverk. Fornyelse av reguleringstillatelse for så vidt Lyngsvatn angår. Kgl. res. 14. april 1961. Jfr. bind 1948 nr. 46 23
15. A/S Bjølvefossen. Endring av vilkår for den ved kgl. res. av 3. desember 1915 gitte konsesjon på erverv og regulering av Bjølvovassdraget. Kgl. res. 14. april 1961. Jfr. bind III (1915) nr. 11 og 1957 nr. 5 og 10 24
16. Norsk samtykke til svensk regulering av Øveruman og Stora Umevatten. Kgl. res. 28. april 1961 27
17. Meløy kommunale Elektrisitetsverk. Regulering av Lysvatn i Meløy. Kgl. res. 28. april 1961 ... 37
18. A/S Holmenkollbanen. Kraftleie fra Oslo Lysverker. Kgl. res. 5. mai 1961 45
19. M. Peterson & Søn A/S, Moss. Ytterligere kraftleie fra A/S Kykkelsrud. Kgl. res. 5. mai 1961. Jfr. bind 1960 nr. 9 48
20. Vest-Agder Elektrisitetsverk. Regulering og overføring i Finsåvassdraget, Lindåi og Hemså i Vest-Agder og Rogaland fylke i samband med bygging av Finså kraftverk m. v. Kgl. res. 5. mai 1961. Jfr. nr. 54 nedenfor 50
21. A/S Christiania Portland Cementfabrik. Kraftleie fra A/S Kykkelsrud. Kgl. res. 5. mai 1961 56
22. A/S Bærumsbanen. Kraftleie fra Bærum Elektrisitetsverk. Industridepartementets tillatelse 9. mai 1961 59
23. Reguleringsbestemmelser for statsregulering av Langvatn i Nord-Rana og overføring av Ranaelv til Langvatn. (Fastsatt ved kgl. res. 12. mai 1961.) Jfr. nr. 1 foran 60
24. Asker og Bærum Kraftselskap. Reguleringer og overføringer i Uvdalsvassdraget. Kgl. res. 12. mai 1961. Jfr. bind 1958 nr. 13 64

Side

25. Sande Tresliperi A/S. Kraftleie fra Vestfold Kraftselskap. Kgl. res. 24. mai 1961. Jfr. bind 1954 nr. 27 70
26. A/S Risør Træmassefabriker. Leie av inntil 10 500 kW fra Aust-Agder kraftverk. Kgl. res. 24. mai 1961. Jfr. bind 1957 nr. 19 74
27. I/S Sundsfjord Kraftlag. Erverv av fallrettigheter i Næveråga og regulering og overføring av Arstadelva m. v. Kgl. res. 9. juni 1961. Jfr. bind 1958 nr. 17 78
28. A/S Norsk Jernverk. Kraftleie fra Bergens Elektrisitetsverk. Kgl. res. 9. juni 1961. Jfr. bind 1957 nr. 14 84
29. L/L Sunnhordland Kraftlag. Ytterligere regulering i Blådalsvassdraget i Hordaland fylke. Kgl. res. 9. juni 1961. Jfr. bind 1949 nr. 19 87
30. A/L Nord-Salten Kraftlag. Ytterligere reguleringer m. v. i Sagelvvassdraget i Hamarøy herred i Nordland fylke. Kgl. res. 9. juni 1961. Jfr. bind 1955 nr. 8 92
31. Ytre Fjordane Kraftlag. Kraftleie fra L/L Firdakraft. Kgl. res. 9. juni 1961 96
32. A/S Ila og Lilleby Smelteverker. Kraftleie fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk. Kgl. res. 9. juni 1961 98
33. Glommens og Laagens Brukseierforening. Ytterligere regulering av Mjøsa. Kgl. res. 9. juni 1961. Jfr. bind 1947 nr. 43 og bind I nr. 4 (1906) 103
34. A/S Christiania Glasmagasin. Kraftleie fra Drammens Elektrisitetsverk. Kgl. res. 16. juni 1961 109
35. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering. Regulering av Vangsmjøsa og Slidrefjord i Oppland fylke. Kgl. res. 16. juni 1961. Jfr. bind 1960 nr. 19 og 29 113
36. Lyse kraftverk. Visse ytterligere vassdragsoverføringer. Kgl. res. 16. juni 1961. Jfr. nr. 14 foran 118
37. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk. Planendring vedr. regulering av Vekteren. Godkjenning gitt ved Industridepartementets brev av 29. juni 1961. Jfr. bind 1959 nr. 21 og nr. 6 foran 121
38. Norsk samtykke til svensk oppdemming ved Höljes i Klarälven og om tillatelse for Hedmark fylke til utførsel av elektrisk kraft til Sverige. Kgl. res. 30. juni 1961 122
39. A/S Strømmens Værksted. Kraftleie fra A/S Kykkelsrud. Regjeringsresolusjon 4. august 1961 125
40. Egersund kommunale elektrisitetsverk. Regulering av Urdalsvatn i Hellelandsvassdraget. Regjeringsresolusjon 4. august 1961. Jfr. bind. 1923 nr. 8, 1930 nr. 18 og 1953 nr. 31 127
41. Dispensasjon fra post 11 i bestemmelsene for statsregulering av Tokke—Vinjevassdraget for så vidt angår Kjelavatn. Regjeringsresolusjon 4. august 1961. Jfr. bind 1958 nr. 14 og nr. 7 foran 141
42. Avgjørelse om at norsk samtykke etter vassdragskonvensjonen av 11. mai 1929 mellom Norge og Sverige ikke trengs til Faxälvens Regleringsförenings oppdemming av Havdalsälven ved dens utløp i Kvarnbergsvattnet i Sverige. Regjeringsresolusjon 4. august 1961 142
43. Drangedal kommunale Elektrisitetsverk. Regulering av Måvatn, Kresbutjern og Ortjern samt overføring av Heibekken til Suvdølavassdraget. Kgl. res. 18. august 1961. Jfr. bind 1957 nr. 1 143
44. Christiania Spigerverk. Erverv og regulering av Indrehusvassdraget og Haukåvassdraget i Bremanger og Kinn kommuner. Kgl. res. 1. september 1961. Jfr. bind 1956 nr. 9 og 1957 nr. 25 og 40 155
45. A/S Tyssefaldene. Ytterligere regulering av Øvre Bersåvatn i Tyssovassdraget. Kgl. res. 1. september 1961. Jfr. bind 1924 nr. 20, 1948 nr. 37 og 1958 nr. 16 161
46. Otteraaens Brugseierforening. Regulering og overføringer m. v. i Otravassdraget samt tillatelse for I/S Øvre Otra til å ekspropriere grunn og rettigheter for utbygging av Brokke kraftverk. Kgl. res. 15. september 1961. Jfr. bind 1957 nr. 24 170
47. Ytre Fjordane Kraftlag. Planendring m. v. vedr. regulering av Bjønnastivatn i Skorvenvassdraget. Kgl. res. 29. september 1961. Jfr. bind 1959 nr. 6 og nedenfor nr. 52 181
48. Aust-Lofoten Kraftlag. Regulering av Kvitfosselva i Vågan m. v. Kgl. res. av 29. sept. 1961. Jfr. bind 1955 nr. 24 og 1959 nr. 35 183
49. Sokndal komm. Elektrisitetsverk. Overtakelse av A/S Vestlandske Vassdrags- og Kraftselskaps tidligere konsederte fall — og reguleringsrettigheter i Sokndalsvassdraget. Kgl. res. 6. oktober 1961. Jfr. bind 1932 nr. 12 og 1948 nr. 21 187
50. A/S Rødøy—Lurøy Kraftverk. Tillatelse til å forhøye aksjekapitalen. Kgl. res. 13. oktober 1961. Jfr. bind 1957 nr. 16 198
51. A/S Saudefaldene. Overføring av Breikvamselva og Raundalsbekken til driftstunnelen for Søndenå kraftverk, Sauda i Rogaland. Kgl. res. 10. november 1961. Jfr. bind 1957 nr. 34 199
52. Ytre Fjordane Kraftlag. Endring av vilkårene for kraftlagets ervervs- og reguleringskonsesjoner vedr. Skorge- og Skorvenvassdragene til å gjelde på ubegrenset tid. Kgl. res. 10. november 1961. Jfr. bind 1938 nr. 13, 1947 nr. 46, 1959 nr. 6 og ovenfor nr. 47 206

Side

53. A/S Viking Fibre Products. Forlenget konsesjon på kraftleie fra A/S Viul Tresliperi. Departementets tillatelse 13. november 1961. Jfr. bind 1957 nr. 33 209
54. Vest-Agder Elektrisitetsverk. Utvidelse av den konsederte regulering og overføring i Finsåvassdraget ved innføring av Forlibekkens nedbørfelt i driftstunnelen for Finså kraftanlegg. Kgl. res. 24. november 1961. Jfr. nr. 20 foran 210
55. Selbu komm. Elektrisitetsverk. Regulering og overføring av Rensjøen og ytterligere regulering av Sørungen m. v. i Selbu herred. Kgl. res. 8. desember 1961. Jfr. bind 1920 nr. 11, 1941 nr. 12 og 1945 nr. 4 210
56. Aktieselskapet Borregaard. Erverv av inntil 80 pst. av aksjene i A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. Kgl. res. 8. desember 1961 228
57. A/S Arendals Smelteverk. Leie av tilsammen inntil 21 700 kW fra A/S Arendals Fossekompani. Kgl. res. 15. desember 1961. Jfr. bind 1947 nr. 9 og 1949 nr. 36 og II nr. 24 (1913) ... 229
58. Midt-Helgeland Kraftlag A/L. Planendring vedr. erverv og regulering av Grytåvassdraget og regulering og overføring av Hundålavassdraget m. m. i Vefsn og Tjøtta kommuner. Kgl. res. 22. desember 1961. Jfr. bind 1960 nr. 75 234

1. Midlertidig statsregulering av Røsvatn—Tustervatn og Favnvatn.

Industridepartementets tillatelse 9. januar 1961.

I medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 2. desember 1960 tillates Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen i lågvassperioden 1960—61 å foreta følgende senkninger:

R ø s v a t n: 1,2 m til kote 371,0.

T u s t e r v a t n: 2,2 m til kote 368,5.

F a v n v a t n: Ovenfor Smalsundet 2,5 m til kote 488,5. Nedenfor Smalsundet ca. 4 m til ca. kote 487.

For tillatelsen gjelder følgende vilkår:

1.

Senkningene gjennomføres i det vesentlige i samsvar med notat fra Direktoratet for statskraftverkene av 7. desember 1960 og dermed fremlagt tegning.

Så snart som mulig etter lågvassperiodens slutt våren 1961 skal de gamle vannstandsforhold i Favnvatn gjennopprettes. Dette skjer ved stengning av tunnelen og gjenfylling av kanalen ved oset. Overflødige masse må i tilfelle fjernes fra det nåværende frie flomprofil og om mulig tippes under nåværende lavvannstand.

Når vannstanden i Røsvatn og Tustervatn etter lågvassperiodens slutt stiger over henholdsvis kote 372,2 og kote 370,7 gjelder manøvreringsreglement fastsatt ved kongelig resolusjon 19. juni 1953.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av Justitiarius i Høyesterett. Formannen og varaformannen for ham må fylle vilkårene for å kunne være høyesterettsdommere.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved overskjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er 4 uker og kjæremålsfristen 7 dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand. Det skal påsees at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

3.

Avgiftene til kommuner og til staten fastsettes til kr. 12 600 og kr. 2 100 for Favnvatn, kr. 150 000 og kr. 25 000 for Tustervatn og for Røsvatnets senking til kote 371,5 og til kr. 78 000 og kr. 13 000 for Røsvatnets magasin mellom kote 371,5 og 371,0 Avgiftene betales av Røssåga kraftverk samtidig med at reguleringen settes i verk. Etter forfall betales 6 pst. rente.

4.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som departementet på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggets eier skal sette ut yngel og/eller settefisk hvis — og i den utstrekning — vedkommende departement finner det nødvendig for å avhjelpe eventuell skade på fiskebestanden.

Departementets utgifter til undersøkelse av reguleringens virkning på fiskebestanden dekkes av Røssåga kraftverk.

6.

Røssåga kraftverk skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som opptas i anledning av anlegget skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

For senkingene fastsettes følgende m a n ø v r e r i n g s r e g l e m e n t:

1.

Røsvatn kan i lågvassperioden 1960—61 senkes ytterligere 1,2 m til kote 371,0. Tustervatn kan i samme tid senkes ytterligere 2,2 m til kote 368,5. Høyden refererer seg til vassdragsnivellement L.nr. 378 av 1932.

Favnvatn kan i lågvassperioden 1960—61 senkes: Den delen som ligger innenfor Smalsundet: 2,5 m til kote 488,5.

Den delen som ligger nedenfor Smalsundet: ca. 4,0 m til ca. kote 487.

2.

Vannslippingen skjer etter Røssåga kraftverks behov.

3.

De naturlige vannstandsforhold i Favnvatn gjenopprettes snarest mulig etter avslutningen av lågvassperioden 1960—61.

Når vannstanden i Røsvatn og Tustervatn etter lågvassperiodens slutt når kotene 372,2 og 370,7, manøvreres etter reglement fastsatt ved kongelig resolusjon 19. juni 1953.

Departementet forutsetter at det ytes billighetserstatning på samme måte som for den varige regulering av Røsvatn—Tustervatn. I fall en minnelig ordning ikke kommer i stand blir billighetserstatningen i tilfelle å fastsette av den skjønnsnemnd som oppnevnes i henhold til vilkårenes post 2.

2. Johannes og Harald Rø, Søndeled.

(Erverv av aksjer i A/S Egeland Verk.)

Industridepartementets tillatelse 11. januar 1961.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36 og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 19. desember 1958 tillates Johannes og Harald Rø, Søndeled, å erverve tilsammen 229 aksjer i A/S Egelands Verk.

3. Mjøndalen Cellulose A/S.

(Fornyet kraftleie fra Nedre Eiker komm. Elektrisitetsverk.)

Industridepartementets tillatelse 17. januar 1961.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917, kap. IV og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon 15. mai 1959 tillates A/S Mjøndalen Cellulose å leie inntil 3 000 kW fra Nedre Eiker komm. elektrisitetsverk, jfr. søknad av 1. juli 1960 med vedlegg.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Mjøndalen Cellulose måtte leie inntil 3 000 kW fra Nedre Eiker komm. elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn til 1. januar 1970.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til en hver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten tillatelse av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-

vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. *Trygd.*

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. *Avgift.*

Av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh.}}{8760}$$

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Blir avgiften ikke betalt til forfallstid, svares 6 pst. årlig rente fra forfallsdagen.

De nærmere bestemmelser om beregningen og betalingen av avgiften fastsettes av vedkommende departement.

8. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

9. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Det er forutsetningen for tillatelsen at uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

4. A/S Greaker Cellulosefabrik.

(Tillatelse til kraftleie fra A/S Hafslund.)
Kgl. res. av 27. januar 1961.

I anledning av søknad fra A/S Greaker Cellulosefabrikk av 9. juni 1959 om konsesjon på leie av inntil 10 000 kW primakraft fra A/S Hafslund har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 3. mars 1960 avgitt følgende uttalelse:

«Med Industridepartementets, Vassdragsavdelingens brev av 11. juni 1959 mottok en til uttalelse en søknad av 9. juni 1959 fra A/S Greaker Cellulosefabrik i Tune herred om fornyet konsesjon på kraftleie fra A/S Hafslund.

Søknaden er sålydende:

«Når det gjelder elektrisk spillkraft har vi ingen kontrakt lenger med A/S Hafslund, idet vår kontrakt av 6. februar 1946 gikk ut 31. oktober 1955. Vi har siden fått noe spillkraft fra Hafslund, og prisen har vært avtalt hvert år. For tiden har vi ikke elektrokjeler og det vil ta mer enn et år før vi igjen kan få gjort bruk av spillkraft.

Når det gjelder våre øvrige konsesjoner som utløp 1. januar 1957, kan vi meddele at de kraftleiekontrakter som lå til grunn for disse konsesjoner utgikk den 1. januar 1943 fra hvilket tidsrom man opprettet ny kontrakt gjeldende til 31. desember 1966 på leie av 5 200 kW. Med gyldighet fra 1. juli 1955 ble det dessuten opprettet en tilleggskontrakt om levering av ytterligere 4 800 kW. Denne kontrakt utløper 30. juni 1961. Kopi av disse 2 kontrakter følger vedlagt.

Vår ansøkning om konsesjon skal derfor nu gjelde disse 2 kontrakter.

Søknaden har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

Tune herredsstyre har i møte 7. oktober 1959 enstemmig vedtatt å anbefale at den søkte konsesjon på leie av 10 000 kW fra A/S Hafslund blir innvilget.

Fylkesmannen i Østfold fylke har i påtegning av 30. oktober 1959 til hovedstyret meddelt at han anbefaler konsesjonen innvilget på vanlige betingelser.

Industridirektoratet, Treforedlingskontoret har i brev hertil av 10. februar 1960 meddelt «at det ikke har noe å bemerke til at A/S Greaker Cellulosefabrik får innvilget konsesjon på leie av inntil 10 000 kW fra A/S Hafslund på vilkår som er satt opp i kontraktene mellom Hafslund og bedriften.»

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Greaker Cellulosefabrik er meddelt konsesjon av 23. november 1917 på leie av inntil 1 200 hk, konsesjon av 12. februar 1926 på leie av nye inntil 1 200 hk, konsesjon av 1. oktober 1937 på leie av ytterligere inntil 3 100 hk, samt konsesjon av 25. januar 1946 på leie av inntil 7 000 kW spillkraft fra A/S Hafslund. De nevnte 3 konsesjoner på leie av pri-

makraft var gjeldende inntil 1. januar 1957, mens spillkraftkonsesjonen gjaldt til 31. oktober 1955.

Førstnevnte primakraft-konsesjon av 23. november 1917 er meddelt på vilkår om bl. a. helt norsk styre, fattigfond og en årlig avgift til staten av kr. 1,25 pr. hk av den kraft som benyttes over 500 hk. For den deretter følgende primakraft-konsesjon av 12. februar 1926 gjelder vilkår om norsk styre, 10 pst. kraftavståelse til kommuner, en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes, altså uten fradrag for de første 500 hk. Ved meddelelsen av samme konsesjon er selskapet fritatt for å oppsamle ytterligere fattigfond. Konsesjonen av 1. oktober 1937 for den sistnevnte primakraft (3 100 hk) er meddelt på vilkår om norsk styre, en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes og forøvrig på vanlige vilkår, herunder 10 pst. kraftavståelse til kommuner.

Spillkraftkonsesjonen av 25. januar 1946 er meddelt på alminnelige vilkår inklusive vilkår om 10 pst. kraftavståelse til kommuner, men uten vilkår om avgift da spillkraften ble å nytte til dampfremstilling.

Fra A/S Greaker Cellulosefabrik mottok en så et brev av 31. august 1956 som en her oppfattet som en søknad om forlengelse av de til selskapet gitte kraftleiekonsesjoner, og ved hovedstyrets brev av 11. april 1959 til departementet ble de her nevnte — i mellomtiden utløpne — konsesjoner anbefalt fornyet.

I foran siterte brev av 9. juni 1959 til departementet opplyser imidlertid A/S Greaker Cellulosefabrik nå at selskapets konsesjon på leie av spillkraft ikke er aktuelt da bedriftens anlegg for tiden ikke er i den stand at det kan nytte spillkraft. Dette på grunn av tidligere eksplosjon ved bedriften. Derimot søker selskapet om konsesjon på leie av 5 200 kW og ytterligere 4 800 kW i henhold til vedlagte hovedkontrakt og tilleggskontrakt med A/S Hafslund av 29. april 1944, resp. 9. januar 1957.

Kraftleien etter hovedkontrakten på Hafslunds egen kraft utgjør kr. 85 for de første 2 200 kW, kr. 65 for de neste 2 200 kW, kr. 75 for de overskytende pr. maksimalt i året leverte kW.

Tilleggskontrakten av 9. januar 1957 omfatter derimot fast årskraft fra fremmede anlegg (B-kraft) samt tilfeldig ledig kraft fra egne eller fremmede anlegg (C-kraft).

B-kraften betales med kr. 48 pr. kW og år og med et tillegg av 2 øre pr. kWh for alt energiuttak, dog minst kr. 84 pr. kW og år. For C-kraften betales kr. 36 pr. kW og år med et tillegg av 1,5 øre pr. kWh for alt energiuttak. For kraft fra samkjøringen eller annen fremmed kraft betales samme pris, men med et tillegg av 30 pst. (jfr. tilleggskontraktens § 5).

Hovedkontrakten er gjeldende til 31. desember 1966, mens tilleggskontrakten gjelder til 30. juni 1961.

H o v e d s t y r e t vil rå til at det gis A/S Greaker Cellulosefabrik tillatelse til å leie inntil 10 000 kW fra A/S Hafslund for den tid leieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1970.

Av praktiske grunner er konsesjonen i nærværende tilfelle foreslått gitt en varighet utover de midlertidige kraftleiekontrakter.

Tillatelsen anbefales meddelt med vilkår om norsk styre, en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes. Avgiften foreslåes oppkrevet fra og med 1959. Avgiften for året skulle bli ca. kr. 8 100. Da selskapet har betalt avgift for 1959 med kr. 5 624,20 på grunnlag av de tidligere avgiftssatser, blir det i tilfelle å kreve etterbetalt den resterende avgift ca. kr. 2 476 for 1959.

Videre vil en foreslå fastsatt samme vilkår om forsorgsfond som i den nå utløpne konsesjon av 23. november 1917. Dog således at selskapet ikke blir å pålegge og oppsamle forsorgsfond utover hva der var krevet i henhold til de her omhandlede tidligere vilkår, jfr. kongelig resoulusjon 16. mars 1928 og Arbeidsdepartementets brev av 31. mars 1928 til A/S Greaker Cellulosefabrik.

Etter den praksis som nå følges vil vilkåret om norske tjenestemenn og arbeidere måtte utgå. Videre vil en foreslå at vilkåret om 10 pst. kraftavståelse til kommuner i nærværende tilfelle blir å sløyfe da A/S Hafslund står for strømforsyningen i Østfold fylke i henhold til Smålensoverenskomsten, med kraftlevering bl. a. til Tune kommune.

Forøvrig vil hovedstyret anbefale tillatelsen meddelt på vanlige vilkår således at betingelsene i sin helhet blir som i vedlagte forslag.

Behandlet i hovedstyremøte den 2. mars 1960.»

Hovedstyrets forslag til vilkår er med en mindre redaksjonell endring av post 5, sålydende:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Greaker Celluosefabrik måtte leie inntil 10 000 kW primakraft fra A/S Hafslund, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1970.

2. *Styre.*

Selskapets styre som skal ha sitt sete her i riket, skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. *Trygd.*

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. *Avgift.*

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,50 — en krone og femti øre — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfall, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. *Forsorgsfond.*

Selskapet er forpliktet til å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler, som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1990, kapittel 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er selskapet forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring for forsorgskommunen i anledning av anleggets utførelse og senere utvidelser. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av fondet, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til forsorgsunderstøttelse av arbeidere ved dette anlegg, tilbakebetales selskapet.

Ennvidere er selskapet forpliktet til å finne seg i at det ved lov bestemmes, at de ovennevnte fond overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for forsorgskommunene, men som også skal kunne tillates anvendt til andre formål til beste for arbeiderne. Opprettes slike fellesfond, bortfaller den i fjerde punktum nevnte rett for konsesjonæren til å få tilbakebetalt den del av det der omhandlede fond, som ikke medgår.

9. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 9 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Departementet rår med hovedstyret til at det blir gitt konsesjon på leie av inntil 10 000 kW primakraft fra A/S Hafslund og at varigheten begrenses til 1. januar 1970.

Vilkår foreslås oppstillet overensstemmende med hovedstyrets foran inntatte forslag, dog slik at post 8 om forsorgsfond sløyfes som unødvendig. Dette stemmer forøvrig med hovedstyrets forutsetning om at det ikke blir å pålegge ytterligere fond utover det som tidligere er krevet i henhold til tilsvarende bestemmelser i tidligere konsesjoner. For ordens skyld er spørsmålet forelagt Sosialdepartementet som i brev av 10. desember 1960 og 17. januar 1961 har meddelt at det for sitt vedkommende ikke har noe å bemerke til at beslemmelsen sløyfes. Uttalelsen støtter seg på innhentede uttalelser fra Tune kommune, Fylkesmannen i Østfold og Kommunaldepartementet.

Om vilkårene skal forøvrig bemerkes at departementet er enig med hovedstyret i at det ikke vil bli aktuelt å pålegge kraftavståelse i tillegg til den kraftlevering bl. a. til Tune kommune, som A/S Hafslund foretar i henhold til Smålensoverenskomsten, hvorfor vilkår om kraftavståelse ikke finnes å burde oppstilles.

Til hovedstyrets forslag om at avgift til staten settes til kr. 1,50 pr. kW har departementet intet å bemerke, men det antas at avgiften bør innkreves først fra 1. januar 1960, ikke som foreslått av hovedstyret fra 1. januar 1959. Dette faller best i tråd med at det først fra 1960 ble vanlig med en alminnelig forhøyelse fra kr. 1 til kr. 1,50. Etter det som er opplyst har selskapet betalt avgift etter kr. 1 pr. kW inntil 31. desember 1959.

Dersom konsesjon blir gitt, forutsettes avgift i henhold til vilkårenes post 7 innkrevet fra 1. januar 1960.

En forutsetter som vanlig at uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Erklæring fra styret i henhold til ervervlovens § 24 vil bli innhenhet.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV, tillates A/S Greaker Cellulosefabrik å leie inntil 10 000 kW primakraft fra A/S Hafslund på de vilkår og under de forutsetninger som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 27. januar 1961.

5. A/S Årdal og Sunndal Verk.

(Midlertidige reguleringer i Tyavassdraget og Fortun-Grandfastavassdragene.)

Industridepartementets tillatelse 31. januar 1961.

Selskapets søknader 19. desember f. å.

I medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 2. desember 1960 tillates A/S Årdal og Sunndal Verk i lågvassperioden 1960—61 å foreta følgende senkninger:

Fortun-Grandfastavassdragene:

Storevatn 2,0 m til kote 1242,0. Illvatn 1,0 m til kote 1366,0.

Tyavassdraget:

Tyin 1,5 m til kote 1071,0. Koldedalsvatn 3,0 m til kote 1177,0. Kvitevatn 4,0 m til kote 1394,0.

For tillatelsen gjelder følgende vilkår:

1.

Senkingene gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknader av 19. desember 1960.

Så snart som mulig etter lågvassperiodens slutt våren 1961 skal de gamle vannstands- og vassføringsforhold gjenopprettes. Dette skjer etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av A/S Årdal og Sunndal Verk.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringene skal i mangel av minnelig overenskomst fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av Industridepartementet. Formannen og varamannen for ham må fylle vilkårene for å kunne være høyesterettsdommer.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved overskjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsut-

valg. Ankefristen er 4 uker og kjæremålsfristen 7 dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av Industridepartementet.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand. Det skal påses at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

Dersom det finnes praktisk kan det oppnevnes en skjønnsnemnd for reguleringene i Tyavassdraget og en skjønnsnemnd for reguleringene i Fortun-Grandfastavassdragene.

3.

Avgiftene til kommuner og til staten fastsettes slik:

For aenkningen av:	Til staten kr.:	Til kommunen kr.
Tyin	16 000	96 000
Koldedalsvatn	2 300	13 800
Kvitevatn	2 100	12 600
Storevatn	2 400	14 400
Illvatn	1 300	7 800

Avgiftene betales av konsesjonæren samtidig med at reguleringene settes i verk. Etter forfall betales 6 pst. rente.

4.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som departementet på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggenes eier skal sette ut yngel og/eller settefisk hvis — og i den utstrekning — Landbruksdepartementet finner det nødvendig for å avhjelpe eventuell skade på fiskebestanden.

Departementets utgifter til undersøkelse av reguleringenes virkning på fiskebestanden dekkes av anleggenes eier.

6.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

7.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av reguleringene, stiller konsesjonæren før senkningene settes i verk en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 100 000 — et hundre tusen kroner.

For senkingene fastsettes følgende manøvringsreglement:

1.

Tyin, Koldedalsvatn og Kvitevatn kan senkes til henholdsvis kote 1071,0 (ytterligere 1,5 m), kote 1177,0 (3,0 m) og kote 1394,0 (4,0 m).

Storevatn og Illvatn kan senkes ytterligere 2,0 m og 1,0 m til henholdsvis kote 1242,0 og kote 1366,0 i lågvassperioden 1960/61.

2.

Vannslippingen skjer etter A/S Årdal og Sunndal Verks behov.

3.

De tidligere vannstands- og vassføringsforhold skal gjenopprettes snarest mulig etter lågvassperiodens slutt våren 1961.

Departementet forutsetter at A/S Årdal og Sunndal Verk i samsvar med selskapets brev til departementet av 19. januar 1961 sørger for at vegsambandet til Tyinholmen holdes oppe. Om mulig bør den nemnd som skal fastsette erstatningene komme sammen på et slikt tidspunkt at den kan ta standpunkt til spørsmålet om eventuelle tiltak av hensyn til vegsambandet.

6. Nord-Trøndelag elektrisitetsverk.

(Midlertidig regulering av Tunnsjø.)

Industridepartementets tillatelse 2. februar 1961.

Søknad 24. november f. å. oversendt med ekspedisjon 14. s. m. fra fylkesmannen i Nord-Trøndelag.

I medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 2. desember 1960 tillates Nord-Trøndelag elektrisitetsverk i lågvassperioden 1960—61 å senke Tunnsjøen ytterligere 1 m til kote 351,64 på følgende vilkår:

1.

Senkingen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknad av 24. november 1960.

Så snart som mulig etter lågvassperiodens

slutt våren 1961 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av Nord-Trøndelag elektrisitetsverk.

2.

Avgiftene til kommuner og til staten fastsettes til henholdsvis kr. 13 200 og kr. 2 200 og betales av konsesjonæren samtidig med at reguleringen settes i verk. Etter forfall betales 6 pst. rente.

3.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som departementet på forhånd utferdiger.

4.

Reguleringsanleggets eier skal sette ut yngel og/eller settefisk hvis — og i den utstrekning — vedkommende departement finner det nødvendig for å avhjelpe eventuell skade på fiskebestanden.

Departementets utgifter til undersøkelse av reguleringens virkning på fiskebestanden dekkes av anleggets eier.

5.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

Det fastsettes følgende manøvreringsreglement:

1.

Tunnsjøen kan senkes ytterligere 1,0 m til kote 351,64.

2.

Vannslippingen skjer etter Nord-Trøndelag elektrisitetsverks behov.

3.

De tidligere vannstandsforholdene skal gjenopprettes snarest mulig etter lågvassperiodens slutt våren 1961.

7. Statsregulering av Tokke-Vinjevassdraget.

(Planendring.)

Industridepartementets samtykke 7. februar 1961.

Hovedstyrets brev 21. f. m., jnr. 2210/60 V.

Departementet samtykker i at planen for den tillatte regulering av Tokke-Vinjevassdraget endres slik at Haugebekken, Raudåi og Vikmyrbekken tas inn i driftstunnelen for Tokke I i det vesentlige slik som vist på tegning B-5147. Et eksemplar av tegningen påført departementets påtegning vedligger.

Reguleringsbestemmelser for ytterligere statsregulering av Tokke-Vinjevassdraget, fastsatt ved kgl. resolusjon 17. juni 1960, gjøres gjeldende for bekkeinntakene så langt de passer.

8. Stranda kommunale elektrisitetsverk.

(Midlertidig regulering av Nysætervatn.)

Industridepartementets tillatelse 22. februar 1961.

I medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 2. desember 1960 tillates Stranda kommunale elektrisitetsverk i lågvassperioden 1960—61 å senke Nysætervatn ytterligere 4 m til kote 322,8 på følgende vilkår:

1.

Senkingen og overføringen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknad av 9. januar 1961.

Så snart som mulig etter lågvassperiodens slutt våren 1961 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av Stranda kommunale elektrisitetsverk.

2.

Avgiftene til kommuner og til staten fastsettes til kr. 1 200 og kr. 200 og betales av konsesjonæren samtidig med at reguleringen settes i verk. Etter forfall betales 6 pst. rente.

3.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som departementet på forhånd utferdiger.

4.

Reguleringsanleggets eier skal sette ut yngel og/eller settefisk hvis — og i den utstrekning — vedkommende departement finner det nødvendig for å avhjelpe eventuell skade på fiskebestanden.

Departementets utgifter til undersøkelse av reguleringens virkning på fiskebestanden dekkes av anleggets eier.

5.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

Det fastsettes følgende manøvreringsreglement:

1.

Nysætervatns øvre del kan senkes til kote 322,8 (ytterligere 4 m).

2.

Vannslippingen skjer etter Stranda kommunale elektrisitetsverks behov.

3.

De tidligere vannstandsforholdene skal gjenopprettes snarest mulig etter lågvassperiodens slutt våren 1961.

9. Voll komm. kraftverk.

(Midlertidig regulering av Taskedalsvatn.)

Industridepartementets tillatelse 8. mars 1961.

I medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 2. desember 1960 tillates Voll kommunale kraftverk i lågvassperioden 1960/61 å senke Taskedalsvatn i Innfjordelv 2 m på følgende vilkår:

1.

Senkingen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknad av 23. januar 1961.

Så snart som mulig etter lågvassperiodens slutt våren 1961 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer ved gjenfylling eller gjenbygging av kanalen etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn. Overflødige masser må i tilfelle fjernes fra det nåværende frie flomprofil og om mulig tippes under nåværende lavvannstand.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av Voll komm. kraftverk.

2.

Avgiftene til kommuner og til staten fastsettes til kr. 360 og kr. 60 og betales av konsesjonæren samtidig med at reguleringen settes i verk. Etter forfall betales 6 pst. rente.

3.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som departementet på forhånd utferdiger.

4.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttakelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

Det fastsettes følgende manøvreringsreglement:

1.

Taskedalsvatn kan senkes 2,0 m under nåværende vannstand.

2.

Vannslippingen skjer etter Voll komm. kraftverks behov.

3.

De tidligere vannstandsforhold skal gjenopprettes snarest mulig etter lågvassperiodens slutt våren 1961.

10. A/S Star Paper Mill.

(Konsesjon på utvidet kraftleie fra Drammens elektrisitetsverk m. v.)

Industridepartementets tillatelse 22. mars 1961.

Bedriftens søknad av 16. januar 1961.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917, kap. IV, og bemyndigelse gitt ved kgl.

resolusjon av 15. mai 1959 finner departementet etter det foreliggende å kunne utvide den ved departementets brev av 24. november 1960 gitte konsesjon for A/S Star Paper Mill på kraftleie fra Drammens elektrisitetsverk til å omfatte i alt inntil 2 500 kW primakraft og inntil 2 500 kW spillkraft. Med hensyn til konsesjonsavgiften til staten er det så at den vanlige avgiftssats i konsesjoner meddelt før 1960 var kr. 1 pr. kW. Siden 1960 har den vanlige sats vært kr. 1,50 pr. kW.

Det ærede selskaps søknad om konsesjon på leie av primakraft ble først innsendt 1. mars 1960, mens kontrakten med Drammens elektrisitetsverk om leie av primakraft var underskrevet allerede 5. mai/5. juli 1957 uten at departementet eller Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen ble underrettet. Dette er grunnen til at konsesjonsavgiften ble fastsatt til kr. 1,50 helt fra leiekontraktens datum.

Etter omstendighetene finner departementet å kunne nedsette avgiften for tidsrommet inntil 1. juli 1959 til kr. 1 pr. kW.

11. Aktieselskabet Hafslund.

(Endring av vilkårene for den ved brev av 16. januar 1896 av Departementet for det Indre gitte eiendoms- og vannfallskonsesjon.)

Kgl. res. av 7. april 1961.

Ved følgende brev, datert 16. januar 1896 fra Departementet for det Indre til telefondirektør Knud Bryn fikk et nytt aksjeselskap under dannelse, og som senere ble dannet under navnet «Aktieselskabet Hafslund» på nærmere vilkår tillatelse (konsesjon) med hjemmel i resolution av 11. juli 1888, jfr. § 9 i lov om norsk statsborgerrett m. m. av 21. april 1888 til erverv av nærmere angitte «Hafslunds Aktieselskab» tilhørende eiendommer i Tune, Skjeberg og Borge herreder:

«I anledning av Hr. Direktørens skrivelse, senest av 9de ds, meddeler departementet herved med hjemmel av naadigst resolution av 11te juni 1888, jfr. § 9 i lov om norsk statsborgerret m. m. av 21de april samme aar, tilladelse til, at nedennævnte, «Hafslunds Aktieselskab» tilhørende eiendomme i Tune, Skjeberg og Borge herreder, Smaalenenes amt, med fuld retsvirkning erhverves til eiendom av et nyt Aktieselskab, hvis bestyrelse vil komme til at bestaa av andre end utelukkende norske statsborgere, paa betingelse av, at dette Aktieselskab blir et norskt selskab, i et og alt henhørende under norske love, at dets bestyrelse faar sæde og hjemsted i Norge, og at av bestyrelsens medlemmer over halvparten blir norske statsborgere. Tilladelsen er endvidere betinget av, at salget til et saadant selskab ogsaa forøvrigt effektueres paa de ved beslutninger av 11te september 1895 og 4de januar 1896 av generalforsamlingerne i «Hafslunds Aktieselskab» opstillede salgsvilkaar, deres poster 1, 2, 3, 4, og 8.

De eiendomme, der er inbefattet i den her meddelte tilladelse, er følgende :

I. *J. Tune Herred:*

Gaards	No	80,	Bruks	No	2, Yven søndre.
»	»	93,	»	»	1, Rød.
»	»	93,	»	»	2, Rød.
»	»	94,	»	»	1, Plads Haugen av Skäggeby.
»	»	95,	»	»	1, Helgeby.
»	»	96,	»	»	1, Nordby.

II. *J. Skjeberg Herred.*

Gaards	No	44,	Bruks	No	1, Rusland.
»	»	46,	»	»	6, Pipetund.
»	»	46,	»	»	7, Skyttebraaten av Berg nordre.
»	»	47,	»	»	1 & 2, Hafslund.
»	»	47,	»	»	3, Hafslund.
»	»	48,	»	»	1, Borgen vestre.
»	»	48,	»	»	3, Do Do
»	»	48,	»	»	22, Do Do

III. *J. Borge Herred.*

Gaards	No	38,	Bruks	No	1, Gretnæs.
»	»	38,	»	»	4, Do
»	»	39,	»	»	1, Sundløkken.
»	»	39,	»	»	3, Do
»	»	40,	»	»	3, Aarum østre.
»	»	40,	»	»	6, Do Do
»	»	42,	»	»	1, Do vestre.
»	»	42,	»	»	3, Do Do
»	»	41,	»	»	2, Do nordre.

Det bemerkes, at da departementet vil ha at paase, at betingelserne for den meddelte tilladelse opfyldes, forventer man sig tilsendt et exemplar av selskabets statuter, saa snart saadanne foreligger, likesom eventuelle senere forandringer i statuterne maa bli at meddele departementet. Likesaa blir hertil at indsende behørig legitimation for, at salget ogsaa forøvrig er effektueret paa de ovenfor angivne vilkaar. Jfr. lov av 21de april 1888 §§ 13 og 14.

Man gaar ut fra, at statuterne vil indeholde fornøden oplysning om, hvorledes selskabets bestyrelse skal vælges og om dens bemyndighet.

Til departementet maa derhos umiddelbart efter ethvert stedfundet bestyrervalg bli at indsende meddelelse om, av hvilke personer den norske del av bestyrelsen bestaar.»

Aktieselskabet Hafslund har i følgende brev, datert 3. mai 1960 til Landbruksdepartementet (videresendt Industridepartementet som rette vedkommende) søkt om endring av vilkårene for den nevnte ervervskonsesjon av 16. januar 1896 for Aktieselskabet Hafslund:

«Idet vi henviser til telefonsamtale med konsulent Normann tillater vi oss herved å forelegge for det ærede departement følgende sak:

Ved skjøte datert 6. juni 1898 ervervet vårt selskap Hafslund fellesbruk og hovedgård med tilliggelser i Skjeberg, Borge og Tune herreder. En avskrift av skjøtet følger vedlagt.

Som det fremgår av side 3 og 4 i avskriften er vårt selskap pålagt visse innskrenkninger i vår adgang til å disponere den kraft som produseres i Hafslund kraftanlegg. Dette anlegg utnytter halve vannføringen i Sarpsfossen, idet vannrettighetene her tilligger hovedgården. Bestemmelsene om at kraften ikke kan anvendes til visse formål ble inntatt i skjøtet som følge av at de utgjør et vilkår for meddelelse av ervervskonsesjonen gitt av Departementet for det indre i skrivelse av 16. januar 1896.

Som det fremgår av skjøtet skal det på eiendommene hvile som en heftelse gjeldende i et hvert fall for 50 år fra 1. januar 1896 at eierne ikke uten samtykke av en av Regjeringen oppnevnt kommisjon må oppføre noen ny treforedlingsbedrift på eiendommene. Heller ikke må eierne uten slikt samtykke selge eller utleie kraft til noen bedrift som konkurrerer med Fredrikstad treforedlingsindustri. Etter utløpet av de foran nevnte 50 år skal de refererte innskrenkninger i disposisjonsretten over eiendommene kunne oppheves for så vidt Regjeringen samtykker i dette etter først å ha innhentet erklæringer fra de større trelasthandlere og brukseiere i Lillestrøm og i distriktet nedenfor Sarpsfossen.

Når vi tar opp denne sak på det nåværende tidspunkt skyldes dette at vi forhandler med Fredrikstad kommune om opprettelse av en ny kraftleiekontrakt. På grunn av bestemmelsene i skjøtet har vi i kontrakten foreslått inntatt bestemmelser hvoretter kommunen forplikter seg til å respektere de for Hafslund gjeldende konsesjonsbestingelser med hensyn til anlegg av treindustri. En lignende bestemmelse var også inntatt i den tidligere gjeldende kontrakt med kommunen fra 1912. Da bestemmelsene kan være til hinder for anlegg av ny treforedlingsindustri i Fredrikstad har kommunen anmodet oss om å ta saken opp med departementet med henblikk på å få bestemmelsene opphevet.

Vi tillater oss i henhold til det foranstående å søke det ærede departement om at den omhandlede klausul blir opphevet.»

D e p a r t e m e n t e t skal bemerke:

Den nevnte ervervskonsesjon av 16. januar 1896 er som det fremgår gitt på nærmere vilkår angående styret i det nye aksjeselskap, som fikk navnet «Aktieselskabet Hafslund», og er ennvidere betinget av at salget til det nye selskap også for øvrig skulle effektueres på de ved beslutninger av 11. september 1895 og 4. januar 1896 av generalforsamlingerne i det gamle selskap «Hafslund Aktieselskab» oppstillede salgsvilkår, deres poster 1, 2, 3, 4, og 8.

Angående den klausul i konsesjonsvilkårene som Aktieselskabet Hafslund nå har søkt opphevet viser en til post 3 i de nevnte salgsvilkår som svarer til post 2 i det med søknaden fremlagte skjøte av 6. juni 1898 fra «Hafslunds Aktieselskab» til Aktieselskabet Hafslund på eiendommene.

Nevnte post 3 i de omhandlede salgsvilkår er sålydende:

«Paa eiendommene skal hvile som hæftelse, gjældende i ethvert fald for 50 — femti — aar fra 1. januar 1896, at eierne i k k e uten samtykke av en av regjeringen opnævnt kommission paa 11 — elleve — medlemmer, utvalgte blandt de sterkest interesserede større trælasthandlere, der er brukseiere dels i Lillestrømmen dels i distriktet nedenfor Sarpsfossen:

a) maa opføre eller tillade opført nogensomhelst fabrik for Træforedlingsindustri uten for hvad der ved salget forefindes paa eiendommene eller utover, hvad der maate vise sig at være fornødent til selskabets eller fremtidige eieres eget forbruk til den paa stedet værende bedrift, dog ei til salg eller til frembringelse av nogen til salg eller export bestemt vare f. ex. Papir.

b) maa sælge, utleie eller paa anden maate, overdrage herfra dog undtaget fornyelse av Hafslunds kemiske Cellulosefabriks nuværende kontrakt, eller selv utnytte ved overføring kraft til nogen mot Fredrikstads Træforedlingsindustri konkurrerende bedrift og heller ikke foretage nogen transaktion, der faktisk vilde bringe begge sider av Fossen, Hafslund og Borregaard paa samme eieres hænder.

Efter utløpet av ovennævnte 50 aar skal naarsomhelst de i nærværende § anførte indskrænkninger — enkelte eller alle — i dispositionsretten over eiendommene kunne ophæves, forsaavidt den Norske Regjering dertil giver sit samtykke, efter først at ha indhentet erklæringer fra de større trælasthandlere og brukseiere dels i Lillestrømmen, dels i distriktet nedenfor Sarpsfossen.»

Departementet har henvendt seg til Norges Treforedlingsråd og Norges Trelastforbund med brev av 15. desember 1960 hvorav gjenpart vedlegges. I brevet heter det bl. a.:

«Under henvisning til ovenstående tillater man seg å forespørre om de medlemmer av Deres organisasjon som kan henregnes til «de større trelasthandlere og brukseiere dels i Lillestrøm, dels i distriktet nedenfor Sarpsfossen» har noe å innvende imot at omhandlede klausul blir opphevet.»

Som svar på dette brev har Treforedlingskontoret mottatt brev av 26. januar 1961 fra Norges Treforedlingsråd og brev av 31. januar 1961 fra Trelastbrukenes Felleskontor.

Den nevnte uttalelse av 26. januar 1961 fra Norges Treforedlingsråd er sålydende:

«Til underretning skal vi få meddele at vi har videregitt Departementets forespørsel med bilag til bedriftene
A/S Borregaard,
Glomma Pap & Papir A/S,
A/S Greaker Cellulosefabrik,
A/S Yven Papirfabrik,
A/S And. H. Kiær & Ltd.
som vedlagte gjenpart av vårt fellesbrev av 22. desember 1960 viser. Av de mottatte besvarelser fremgår at departementets forespørsel ikke har foranlediget noen opphevelser fra de forespurte bedrifters side.»

Den nevnte uttalelse av 31. januar 1961 fra Trelastbrukenes Felleskontor er sålydende:

«Vi har mottatt departementets brev av 15. f. m. hvormed fulgte avskrift av A/S Hafslunds brev av 3. mai 1960 om denne sak stilet til Landbruksdepartementet.

Vi har forelagt disse brever for følgende bruk som er blant de største i de distrikter saken gjelder:

Fredrikstad Kassefabrik A/S, Fredrikstad,
A/S And. H. Kiær & Co. Ltd., Fredrikstad,
Lisleby Bruks Fabrik A/S, Fredrikstad,
Norsk Trelast Industri A/S,
Lillestrøm Dampsag, Lillestrøm,
Skedsmo & Egeberg Bruk A/S, Lillestrøm,
Søren Wiese A/S, Fredrikstad.

Vi satte frist for eventuell uttalelse til 15. januar d. å., men har til i dag ikke hørt noe fra noen av brukene.

Vi tør derfor anta at ingen av de nevnte bruk har noe å bemerke til at den klausul i konsesjonsbetingelsene av 16. januar 1896 som begrenser selskapets adgang til å anvende den elektriske kraft, blir opphevet.»

Departementet skal bemerke:

Ifølge siste ledd i den omhandlede post 3 i salgsvilkårene skal de der anførte innskrenkninger — enkelte eller alle — i disposisjonsretten over eiendommene kunne oppheves etter utløpet av 50 år regnet fra 16. januar 1896 «for så vidt den Norske Regjering dertil giver sitt samtykke efter først å ha innhentet erklæringer fra de større trelasthandlere og brukeiere dels i Lillestrøm dels i distriktet nedenfor Sarpsfossen».

Som det vil fremgå har departementet latt innhente erklæringer fra de bedrifter som antas å kunne henregnes til «de større trelasthandlere og brukseiere dels i Lillestrøm dels i distriktet nedenfor Sarpsfossen». Ingen av disse har hatt noe å innvende mot at omhandlede klausul i vilkårene for ervervskonsesjonen av 16. januar 1896 oppheves.

Departementet kan ikke se at det er grunn til å opprettholde den omhandlede klausul, særlig fordi eventuelle avtagere av kraft til nye industrianlegg av noen betydning etter den nå gjeldende konsesjonslov vil trenge konsesjon på leie av elektrisk kraft.

Etter det foreliggende vil departementet anbefale at vilkårene for den av Departementet for Indre i brev av 16. januar 1896 meddelte ervervskonsesjon endres i samsvar med søknaden fra Aktieselskabet Hafslund, slik at annet punktum i konsesjonen heretter skal lyde slik:

«Tillatelsen er endvidere betinget av, at salget til et saadant selskab ogsaa forøvrigt effektueres paa de ved beslutninger av 11te september 1895 og 4de januar 1896 av generalforsamlingerne i «Hafslunds Aktieselskab» opstillede salgsvilkaar, deres poster 1, 2, 4 og 8.»

Endringen består i at henvisningen til post 3 i salgsvilkårene utgår.

Industridepartementet

tilrår:

Vilkårene for den ved brev av 16. januar 1896 fra Departementet for Det Indre med hjemmel i resolusjon av 11te juni 1888, jfr. § 9 i lov om norsk statsborgerret m. m. av 21de april 1888 gitte konsesjon for Aktieselskabet Hafslund på erverv av nærmere angitte «Hafslunds Aktieselskab» tilhørende eiendommer i Tune, Skjeberg og Borge herreder, Smålenenes amt, endres i samsvar med forslag i Industridepartementets tilråding av 7. april 1961.

12. Arendals Vassdrags Brugseierforening.

(Tillatelse til å regulere Hovatn, Fistøylvatn og Rauvatn i Finndalsvassdraget i Aust-Agder og Telemark fylker.)

Kgl. res. av 7. april 1961.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 14. mars 1961 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Arendals Vassdrags Brugseierforening å foreta en regulering av Hovatn, Fistøylvatn og Rauvatn i Finndalsvassdraget i Aust-Agder og Telemark fylker i samsvar med Industridepartementets tilråding av 6. januar 1961.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 107 for 1960—61 og St. prp. nr. 54 for samme år.

De av Stortinget vedtatte betingelser for konsesjonen er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjon gis for et tidsrom av 60 år fra konsesjonens datum.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anlegget skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse reguleringsanlegget i den utstrekning det etter post 1 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i hvert 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 60 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3,50 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften i fallene ovenfor Fyresvatn beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som regueringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året og for fallene nedenfor Fyresvatn på grunnlag av vassføringsøkningen utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering i vassdraget. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tillatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til, for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning.

Konsesjonæren skal stille kr. 10 000 til rådighet til almendannende virksomhet og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veier og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Stølsveier som er i bruk plikter konsesjonæren å legge om i den utstrekning de blir neddemt. Videre plikter han å bygge bru over Finndøla til bruk for stølsveien til Ramsvatn. I tvisttilfelle avgjør skjønnet hvor brua skal legges og hvordan den skal innrettes, samt hva som skal legges om av stølsveier.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

14.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

For å hindre utvandring av fisk under tappeperioden, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements bestemmelse å sette opp og vedlikeholde fiskesperring foran tappelukene.

Konsesjonæren plikter å erstatte utgiftene ved et forsterket jakt- og fiskeoppsyn under anleggstiden, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

15.

Det neddemte areal ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.

Høyden regnes vinkelrett mot bakken.

Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

Det foretas finrydding på begrensede områder etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

18.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Reguleringsanleggets eier plikter å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning i vassdraget forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet herom samt om hvilke tiltak han eventuelt skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn i henhold til reguleringslovens § 19, pkt. 1.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

23.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dettes benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

24.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 10 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

25.

Det påhviler reguleringsanleggets eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Reguleringsanleggets eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Reguleringsanleggets eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein- og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Reguleringsanleggets eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

26.

Til skjønn i anledning av reguleringen skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

27.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

28.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

I proposisjonen er inntatt følgende forslag til manøvreringsreglement:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre reguleringsgrense kote	617,0
Nedre reguleringsgrense kote	596,0
Reguleringshøyde	21,0 m

Herav er 0,3 m senkning.

Høydene refererer seg til magasinkart over Finndalen av 1955 (L-28[1]).

Ved største flom kan vannstanden stige til kote 618,2.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

I islegningstiden i Finndøla slippes kun uregulert avløp, og når isforholdene har stabilisert seg økes vassføringen gradvis.

Det skal ved manøvreringen også has for øye at vassdragets flomvassføring ikke forøkes. Heller ikke må lavvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig kan vannslipningen skje etter Brukseierforeningens bestemmelse.

3.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i vassdraget nødvendige vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet rår til at det blir gitt Arendals Vassdrags Brugseierforening tillatelse til regulering i Finndalsvassdraget som omsøkt og på vilkår som samsvarer med Stortingets vedtak.

Man vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med utkast inntatt i proposisjonen.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov av vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Arendals Vassdrags Brugseierforening å regulere Hovatn, Fistøylvatn og Rauvatn i Finndalsvassdraget i Aust-Agder og Telemark fylker på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 7. april 1961.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

13. Statsregulering av Bleikvatn i Korgen.

Planendring.

Kgl. res. av 14. april 1961.

Ved kgl. resolusjon 13. mai 1960 ble det fastsatt reguleringsbestemmelser for statsregulering av Bleikvatn i Korgen og overføring av Bleikvatn til Røssvatn, jfr. St. prp. nr. 86 og Innst. S. nr. 179, begge for 1959—60, samt Stortingets vedtak 25. april 1960.

Reguleringstillatelsen går ut på 7,5 m oppdemning og 14 m senking av Bleikvatn. Planen var å sette reguleringen i verk senhøstes 1963, hvilket har vært en forutsetning for det senere avholdte skjønn.

På grunn av den kritiske vannsituasjon i Røssåga ga Industridepartementet den 2. desember 1960 tillatelse til å foreta en midlertidig statsregulering av Bleikvatn, jfr. lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 2. desember 1960. Tillatelsen gikk ut på å senke Bleikvatn 5 m i lavvannsperioden 1960—61. I vilkårenes post 1 heter det bl. a. at de gamle vannstandsforhold skal gjenopprettes så snart som mulig etter lavvannsperiodens slutt våren 1961, hvilket skulle skje ved stengning av den prosjekterte midlertidige tunnel.

Direktoratet for statskraftverkene har i brev av 13. januar 1961 lagt fram en plan som går ut på ved hjelp av den midlertidige tappningstunnel å bygge dammen ved Bleikvatn allerede i 1961, slik at magasineringen kan ta til i høst.

Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet har i brev av

21. mars 1961 gitt følgende uttalelse til departementet om saken:

«*Regulering Bleikvatn, planendring.*

Direktoratet for statskraftverkene har lagt fram følgende nye plan for reguleringen av Bleikvatn, datert 13. januar 1961:

«Etter vårt nåværende arbeidsprogram regner vi med å ha gjennomslag for overføringstunnelen fra Bleikvatn til Røssvassbukt ved årsskiftet 1962—63, slik at tapning av Bleikvatn kunne starte da.

Dambyggingen skulle så etter den opprinnelige plan utføres i 1963 når damstedet var tørrlagt.

Med den tapningstunnelen som vi nå på grunn av den midlertidige senkningen har drevet ved utløpet av Bleikvatn, vil vi kunne tørrlegge damstedet allerede i 1961 og kan altså bygge dammen denne sesongen. Vi vil på denne måten kunne starte magasineringen høsten 1961 og regner å ha fullt magasin ved årsskiftet 1962—63 da overføringen til Røssvatn er i orden. En vil dermed kunne nyttiggjøre seg også demningsmagasinet i Bleikvatn vinteren 1962—63 i Øvre Røssåga, hvilket gir en kraftgevinst på ca. 25 GWh. Denne kraftgevinst er overordentlig verdifull, da den kommer i en periode da en venter at dekningen av kraftbehovet vil bli vanskelig.

Byggingen av dammen på det nevnte tidspunkt gjør det som nevnt nødvendig å holde vannstanden i Bleikvatn nedtappet i byggetiden. Manøvreringsreglementet for den midlertidige senkning pkt. 3 sier: «De naturlige vannstandsforhold gjenopprettes snarest mulig etter avslutningen av lågvassperioden 1960—61.»

Vi vil derfor søke om å få denne bestemmelse endret, slik at vi har adgang til å foreta den nedtapping av Bleikvatn gjennom tappetunnelen som er ønskelig av hensyn til damarbeidene.

Hvis overføringstunnelen skulle bli forsinket i forhold til programmet, eller hvis vannsituasjonen skulle gjøre det ønskelig, vil vi samtidig søke om, inntil overføringstunnelen er brukbar, å foreta tapping for Nedre Røssågas behov gjennom senkingstunnelen. Denne tappingen vil dermed foregå gjennom det naturlige elveleiet fra Bleikvatn og altså ikke som forutsatt i konsesjonstillatelsen, gjennom Røssvatn. Senkningen av Bleikvatn ad denne vei blir da begrenset til 5 m under normal vannstand.»

I brev til ordføreren i Korgen av 28. januar d. å. ba Hovedstyret om at saken måtte bli forelagt for eventuelle grunneiere som berøres — i første rekke innbyggere ved Bleikvasselva — og for kommunestyret.

Korgen kommunestyre fattet i møte 2. februar 1961 følgende vedtak:

«Korgen kommunestyre har ingen innvendinger mot den midlertidige reguleringen av Bleikvatn, forutsatt at Vassdragsvesenet kommer til en minnelig ordning med grunneierne som berøres av reguleringen.

Skulle en slik ordning ikke komme i stand, anbefaler kommunestyret saken lagt fram for skjønnsnemnda som er oppnevnt i anledning den midlertidige reguleringen.»

Andre uttalelser er ikke innkommet.

Hovedstyret skal bemerke:

Planene for reguleringen av Bleikvatn med 21,5 m ved 14,0 m senkning og 7,5 m oppdemming ble foreslagt Stortinget i St. prp. nr. 86 for 1959—60 og reguleringsbestemmelser ble fastsatt ved kgl. resolusjon 13. mai 1960. Det er holdt skjønn for reguleringens virkninger for så vidt angår selve vatnet (det gjenstår området ved senkningstunnelens munning ved Røssvassbukt og den tørrlagte elvestrekning nedenfor dammen). I forutsetningene for dette skjønnet er det uttrykkelig sagt at «reguleringen vil bli satt i verk senhøstes 1963».

I departementets brev av 2. desember 1960 er det gitt tillatelse til midlertidig senkning av Bleikvatn med 5,0 m ned til kote 395,0 i lågvassperioden 1960—61.

For å gjennomføre den midlertidige senkningen, er det sprengt en tunnel ved Bleikvassågas utløp. Ved hjelp av denne tunnelen er det nå mulig å holde vannstanden i vatnet så lav at bygging av reguleringsdammen kan påbegynnes straks. Etter den opprinnelige plan skulle dette arbeidet først påbegynnes etter at damstedet kunne tørrlegges ved hjelp av den lange senkningstunnelen fra Røssvassbukt i 1963. Som anført av Direktoratet for statskraftverkene, vil denne planendringen medføre en kraftøkning på ca. 25 mill. kWh. En slik produksjonsøkning er overordentlig verdifull da den kommer i en periode med dårlig dekning av kraftbehovet i dette område.

Det kan ikke ventes noen vesentlig ekstra skadevirkning utover det man vil få ved den vedtatte regulering, og distriktet har ingen innvendinger mot planendringen. Hovedstyret vil etter dette anmode om departementets godkjenning av den nye plan, herunder også medregnet tapping av magasinet i Bleikvatn gjennom tunnelen for den midlertidige regulering inntil den store senkningstunnel kan tas i bruk.

Man regner i tilfelle med å holde nytt skjønn for regulering av Bleikvatn allerede i sommer.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 20. mars 1961.»

Departementet skal bemerke:

Som man vil se av ovenstående søker Direktoratet for statskraftverkene om at den midlertidige statsregulering av Bleikvatn blir forlenget. En slik ordning er imidlertid ikke tillatt etter loven om midlertidige vassdragsreguleringer, idet denne bare gjelder reguleringer

ger i tidsrommet inntil 1. juli 1961. Etter hovedstyrets og departementets oppfatning kan imidlertid saken løses som en endring av den tidligere godkjente plan for permanent regulering av Bleikvatn.

Den nye plan innebærer at damanlegget kan bygges 2 år tidligere enn opprinnelig forutsatt. Derved vil man kunne nyttiggjøre seg Bleikvatn som demningsmagasin også vinteren 1962—63, hvilket gir en kraftgevinst på 25 mill. kWh i Øvre Røssåga. Departementet er enig med Hovedstyret i at en slik produksjonsøking vil være overordentlig verdifull, særlig da den kommer i en periode med dårlig dekning av kraftbehovet i dette området.

Da skadevirkningene ved planendringen vil være små, finner departementet å ville anbefale at Direktoratet for statskraftverkene får den omsøkte tillatelse til å benytte den midlertidige tapningstunnel inntil den permanente senkningstunnel er ferdigbygd. Dette innebærer en senkning av Bleikvatn i denne periode til 5 m under normal vannstand, med andre ord til kote 395.

I St. prp. nr. 86 for 1959—60 har departementet forutsatt at departementet som vanlig er bemyndiget til å godkjenne eventuelle mindre planendringer. Etter omstendighetene har man funnet det riktig å forelegge denne sak for Kongen.

Industridepartementet

t i l r å d e r :

Planen for statsreguleringen av Bleikvatn i Korgen endres i samsvar med Industridepartementets tilråding 14. april 1961.

14. Lyse kraftverk.

(Fornyelse av reguleringstillatelse for så vidt regulering av Lyngsvatn angår.)

Kgl. res. av 14. april 1961.

Ved kongelig resolusjon 19. november 1948 fikk Lyse kraftverk tillatelse til bl. a. å regulere Lyngsvatn.

Av hensyn til byggingen av dam ved Lyngsvatn ønsker kraftverket å anlegge en vei og har i brev av 2. januar 1961 søkt om ekspropriasjonstillatelse. Veien er forutsatt å gå fra Ullestad i Årdal over Leitet til Lyngsvatn. I brev av 1. februar d. å. er gitt nærmere opplysninger om veianlegget.

Saken har vært forelagt Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet som i brev av 21. mars d. å. uttaler:

«Hovedstyret har forstått dokumentene og opplysninger underhånden fra ansøkeren slik at alle grunneiere unntatt Jonas Egeland og Johannes Egeland har gitt tillatelse til at arbeidet settes i gang straks mot at erstatning fastsettes ved etterfølgende skjønn.

De to nevnte grunneiere er tilskrevet slik (Hovedstyrets brev av 28. februar d. å.):

«Lyse Kraftverk har søkt om tillatelse til å bygge veg fra Ullestad over Leitet til Lyngsvatn, og har også søkt om å få sette arbeidet i gang før skjønn er holdt, jfr. oreigningslova av 23. oktober 1959, § 25.

Ansøkeren har underhånden opplyst at De er orientert om planen under konferanse med overingeniør Ihlen.

Hovedstyret antar at saken best ordnes ved at reguleringstillatelsen fornyes, og at ekspropriasjon for vegen deretter gjennomføres etter reguleringslovens regler (§ 16).

Deres eventuelle innvendinger må innsendes hit innen 11. mars d. å.»

Det er ikke innkommet noen nye innvendinger. Det eneste som foreligger fra disse to grunneiere, er høyesterettsadvokat Rekves påskrift av 5. januar 1961 på overrettssakfører Ødegaards brev av 4. s. m. hvor det hevdes at vegen vil påføre dem store skader og ingen fordeler.

Hovedstyret vil etter dette tilrå at Lyse Kraftverks tillatelse til regulering av Lyngsvatn m. v., meddelt ved kongelig resolusjon 19. november 1948, blir fornyet slik at den kan danne hjemmel for ekspropriasjon av grunn og rettigheter som trengs for bygging av anleggsveg for damarbeidene.

Da det videre antas å være av stor betydning for Lyse Kraftverk å få denne vegen ferdig så snart som mulig, vil Hovedstyret anbefale at det i medhold av § 25 i «lov om oreigning av fast eigedom» av 23. oktober 1959 blir gitt tillatelse til å sette vegbyggingen i gang før skjønn er holdt. Som vilkår må ifølge samme paragraf settes at skjønn blir begjært innen en frist som ikke skal være lengere enn 3 måneder. Man vil tilrå denne fristen satt til 1 måned og at det blir betinget stillet sikkerhet for riktig oppgjør ved ekspropriasjonen for et beløp av kr. 25 000.»

D e p a r t e m e n t e t slutter seg til Hovedstyrets forslag om at reguleringstillatelsen fornyes så den kan danne hjemmel for ekspropriasjon av grunn og rettigheter som trengs for bygging av anleggsveien. Departementet vil i tilfelle gi tillatelse å sette veibyggingen i gang før skjønn er holdt.

Industridepartementet

t i l r å r :

Reguleringstillatelse for Lyse kraftverk gitt ved kongelig resolusjon 19. november 1948 fornyes for så vidt reguleringen av Lyngsvatn angår.

15. A/S Bjølvefossen.

(Endring av vilkårene for den ved kongelig resolusjon av 3. desember 1915 gitte konsesjon på erverv og regulering av Bjølvovassdraget i Kvam herred.)

Kgl. res. av 14. april 1961.

Med Stortingets samtykke fikk A/S Bjølvefossen ved kongelig resolusjon av 3. desember 1915 på nærmere vilkår konsesjon på erverv og regulering av Bjølvovassdraget i Kvam herred, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind III s. 47—56. Konsesjonen er gitt i henhold til ervervsloven av 18. september 1909 og vassdragsreguleringsloven av 4. august 1911.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i følgende brev datert 21. mars 1961 gitt uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 13. september 1960 fra o.r.sakfører Per Stormfelt på vegne av A/S Bjølvefossen om endring av vilkårene for konsesjonen, slik at ett medlem av selskapets representantskap skal kunne være utenlandsk statsborger:

«Med departementets påskrift 26. september 1960 fikk Hovedstyret oversendt til uttalelse følgende søknad fra overrettssakfører Per Stormfelt, datert 13. september 1960:

«I ervervs- og reguleringsbetingelser for A/S Bjølvefossen, fastsatt ved kgl. res. av 3. desember 1915, står det i punkt I: 1: «Selskapets styre (direktion og representantskab) skal ha sitt sæte her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.»

På vegne av A/S Bjølvefossen tillater jeg meg herved å søke det ærede Departement om at det blir gitt dispensasjon fra denne bestemmelse, således at ett medlem av representantskabet kan være utenlandsk statsborger.

Bakgrunnen for ansøkningen er følgende:

Ved kgl. res. av 12. mai 1939 ble det fremmet proposisjon overfor Stortinget (St. prp. nr. 108/39) om at andre enn norske statsborgere med Kongens tillatelse kunne eie aksjer av et pålydende inntil 45 pst. av aksjekapitalen. Stortinget godkjente dette.

Grunnen til at denne konsesjon ble gitt, var at det for A/S Bjølvefossen var nødvendig å sikre seg avsetning av sine produkter på det engelske marked. Man fant at den beste måte var å gjøre de største engelske avtagere økonomisk interessert i A/S Bjølvefossen, slik at de ville dekke sitt behov av ferrolegeringer fra A/S Bjølvefossen.

De engelske firmaer som blir nevnt i ansøkningen var bl. a. C. Tennant Sons & Co. Ltd., om hvilket i 1939 bl. a. anføres at det er «et over 140 år gammelt firma og et av de mest betydningsfulle firmaer som arbeider i kjemiske produkter, metaller og ferrolegeringer, med forbindelser hele verden over. Firmaet er betraktet som en av grunnleggerne av såvel stålindustri som kjemisk industri i det britiske rike». Det kan videre tilføyes at det var ved hjelp av C. Tennant Sons & Co. Ltd., at grunnlaget for A/S Bjølvefossen's nuværende produksjon ble istandbragt, og at de fremdeles er selskapets salgsagenter.

Det er således foruten de store økonomiske interesser de engelske aksjonærer har i A/S Bjølvefossen (29,33 pst. av aksjekapitalen) også et nært og fruktbringende samarbeide med dem.

A/S Bjølvefossens styre og representantskap mener enstemmig at disse forhold tilsier at det bør åpnes adgang til å velge en av de utenlandske aksjonærer inn i representantskapet. Også de utenlandske aksjonærer er meget interessert i at denne mulighet blir åpnet. Det vil knytte selskapet og de utenlandske aksjonærer ennu mere sammen.

I den forbindelse vil jeg nevne at representantskapets sete selvsagt fortsatt skal være i Norge. Da det bare er ett utenlandsk representantskapsmedlem vil de fem øvrige medlemmer av representantskapet fortsatt være norske statsborgere.

Tilslutt vil jeg få nevne at det ikke synes å være noen alminnelig betingelse ved lignende konsesjoner at også representantskapet skal være norske statsborgere. Jeg kan her som eksempel nevne Norsk Aluminium Company A/S vannfaldskonsesjon av 25. september 1936. Der synes det ikke å være satt noen betingelser om norsk statsborgerskap i det hele tatt når det gjelder representantskapet.

Hvis det er ytterligere opplysninger det ærede departement ønsker ved sakens behandling, står jeg med glede til disposisjon.»

Følgende dokumenter fulgte også med i oversendelsen:

Departementets vassdragsavdelings påskrift av 17. september 1960:

«Sendes Industriavdelingen til uttalelse.

En legger ved 1 eksemplar av de gjeldende vedtekter for A/S Bjølvefossen og viser særlig til disses §§ 5—8.

Ved Stortingets vedtak av 9. juni 1939, jfr. St. prp. nr. 108 og Innst. S. nr. 146 (1939) — ble konsesjonsbetingelsene for A/S Bjølvefossen endret slik at det ble åpnet adgang for Kongen til å samhøve med den alminnelige konsesjonslovs § 36, jfr. § 37, å meddele tillatelse til aksjeoverdragelser, hvorved 46 pst. av aksjekapitalen kommer på utenlandske hender. Ved kgl. res. 23. juni 1939 fikk C. Tennant, Sons & Co. Ltd., England, Guiness Mahon & Co. og Murex Ltd., England, tillatelse til å erverve inntil 45 pst. av aksjekapitalen i A/S Bjølvefossen. Av aksjonæroppgave pr. 31. desember 1959 fremgår at C. Tennant, Sons & Co., Ltd. nå har 245 144 aksjer og Guiness, Mahon & Co. 18 900 aksjer. Den samlede aksjekapital er kr. 18 mill. fordelt på 900 000 aksjer à kr. 20.

En legger ved 1 eksemplar av den nevnte St. prp. nr. 108 og Innst. S. nr. 146 (1939).

Til nærmere orientering legger en ved avskrift av brev av 24. mai 1960 fra Trygve Lie til Industridepartementet, avskrift av det deri nevnte brev av 12. mai 1960 fra C. Tennant Sons & Co. Ltd., London, til ham samt gjenpart av departementets brev av 2. juni 1960 til Trygve Lie og avskrift av brev av 8. juni 1960 fra Trygve Lie til direktør E. W. D. Tennant, London.

Så snart en mottar den ærede avdelings uttalelse vil saken blir oversendt Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet til uttalelse og undergitt vanlig behandling som foreskrevet i loven.»

Det nevnte brev fra Trygve Lie lyder:

«I et brev av 12. ds. reiser selskapet spørsmålet om representasjon i styret og/eller representantskapet i A/S Bjølvefossen, hvor C. Tennant, Sons & Co. er en betydelig aksjonær.

En av de betingelsene som er inntatt i den ervervskonsesjon som ble gitt A/S Bjølvefossen 3. desember 1915 er at selskapets styre til enhver tid utelukkende skal bestå av norske statsborgere.

Så vidt jeg vet, har nevnte engelske selskap forretningsforbindelse også med andre norske selskap, og det er muligens grunn til å se nærmere på de ønsker som selskapet fremkommer med i sitt brev. Jeg vil derfor sette pris på å få en uttalelse i saken fra det ærede departement.»

C. Tennants brev:

«There is one other matter on which we would be glad to have your opinion. My firm is the largest individual shareholder in A/S Bjølvefossen — we contributed a great deal over the last 30 years to building it up to its present position and have allways been its world sales agents, but, because of Norwegian law, we have never been able to have å representative either on the Board or the Board of Representatives. We understand the reason for this is due to the fact that it has a water power concession from the Norwegian Government and the regulations of these concessions preclude persons living outside of Norway being members of either of these Boards. This seems to us rather unfair and is one of the regulations which discourages investment in Norway. It might have applied 30 years ago when it took some days to reach Norway, but now Oslo can be reached in 2 or 3 hours.

Do you consider there is any likelihood of this regulation being repealed? If not in respect of the Board of Directors at least in respect of the Board of Representatives?»

Departementets brev til Trygve Lie:

«I punkt 1 i vilkårene for A/S Bjølvefossens ervervskonsesjon av 3. desember 1915, gitt i henhold til lov av 18. september 1909, er det betinget helt norsk styre og representantskap. Dette var ikke obligatorisk etter loven som bare hadde bestemmelse om norsk flertall i styret.

En søknad om endring av betingelsene må imidlertid behandles etter bestemmelsene i gjeldende lov nr. 16 av 14. desember 1917, § 4 hvoretter selskaper hvor et flertall i styret er norsk under særlige omstendigheter kan få konsesjon. En eventuell søknad må forelegges Stortinget, når vannfallet — som i nærværende tilfelle — kan utbringes i over 5 000 naturhestekrefter.

Ved Stortingets vedtak 9. juni 1939, jfr. St. prp. nr. 108 og Innst. S. nr. 146 (1939) — ble konsesjonsbetingelsene for A/S Bjørvefossen endret slik at det ble åpnet adgang for Kongen til i samhøve med den alminnelige konsesjonslovs § 36, jfr. § 37, å meddele tillatelse til aksjeoverdragelser, hvorved 45 pst. av aksjekapitalen kommer på utenlandske hender. Ved kgl. res. 23. juni 1939 fikk C. Tennant, Sons & Co., Ltd., England, Guiness, Mahon & Co. og Murex Ltd., England, tillatelse til å erverve inn til 45 pst. av aksjekapitalen i A/S Bjølvefossen. Av aksjonæroppgave pr. 31. desember 1959 fremgår at C. Tennant, Sons & Co., Ltd. nå har 245 144 aksjer og Guiness, Mahon & Co. 18 900 aksjer. Den samlede aksjekapital er kr. 18 mill. fordelt på 900 000 aksjer à kr. 20.

Det skulle være grunn til å tro at en eventuell søknad om lempning i den omhandlede konsesjonsbetingelse vil bli imøtekommet, men noe bestemt kan ikke sies på forhånd. Saken må i tilfelle bli undergitt den vanlige behandling som er foreskrevet i loven.»

Trygve Lie anbefalte deretter Mr. Tennant å få innsendt søknad.

Departementets Industriavdelings påskrift av 23. september 1960:

«Som det fremgår av de opplysninger som er gitt ved tidligere behandling av konsesjonsspørsmålet for A/S Bjølvefossen og spørsmålet om overdragelse av aksjer til firmaet C. Tennant, Sons & Co., Ltd, har dette firma spilt en stor rolle for utviklingen ved det norske selskap og har med sin positive stilling til selskapets utbyggingsplaner muliggjort en sterk ekspansjon for bedriften. Tennants holdning kan også få meget å si for videreføringen av de store ekspansjonsplaner som A/S Bjølvefossen for tiden arbeider med, og som innbefatter investeringer i de nærmeste 4—5 år på ca. 30 mill. kroner.

Foruten at Tennant har formidlet salget av produktene fra A/S Bjølvefossen, har det også vært en viktig salgskontakt for fellesorganet Norske Ferrosilisiumprodusenters Sentralkontor.

Det må ansees som naturlig at firmaet Tennant etter å ha oppnådd å få overta en betydelig del av aksjene i A/S Bjølvefossen, også får en representant i selskapets representantskap, og en antar at hensynet til den videre ekspansjon ved bedriften tilsier at de norske myndigheter tar en positiv stilling til spørsmål om å gi dispensasjon fra bestemmelsen om at representantskapet bare skal bestå av norske statsborgere.

Da det her bare er tale om ett enkelt utenlandsk medlem av representantskapet, vil en dispensasjon neppe kunne føre til noen egentlig svekkelse av selskapets stilling som et norsk selskap.»

Søknaden er forelagt distriktet til uttalelse med følgende resultat:

Kvam herredstyre fattet i møte 22. desember 1960 følgende enstemmige vedtak:

«Kvam heradstyre har for sitt vedkomande ikkje noko å merka til at det vert gjeve dispensasjon frå føresegna i konsesjonen av 3. desember 1915 slik at eit medlem av representantskapet i selskapet kan vera utanlandsk statsborgar.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland nøyer seg i sin påskrift 3. januar 1961 med å vise til herredstyrets vedtak.

Hovedstyret skal bemerke:

Da A/S Bjølvefossen ved kgl. resolusjon 3. desember 1915 fikk tillatelse til å erverve og regulere Bjølvovassdraget i Kvam herred i Hordaland, var selskapets aksjer i sin helhet på norske hender. Etter godkjenning av endringer i aksjekapitalens fordeling og størrelse ved kgl. resolusjon 27. mars 1931 og 19. februar 1932, ble det ved kgl. resolusjon 23. juni 1939 gitt tillatelse til at en engelsk gruppe selskaper fikk erverve inntil 45 pst. av aksjekapitalen.

Post I, 1, i vilkårene for ervervs- og reguleringskonsesjonen av 1915 fikk i 1939 en tilføyelse og lyder nå:

«Selskapets styre og direktion og repræsentskap) skal ha sit sæte her i riket og skal til enhver tid udelukkende bestaa av norske statsborgere.

Selskapets aktier skal lyde på navn. Aktierne skal ikke med retsvirkning kunne tegnes, erhverves eller eies av eller pantsættes til andre end staten, norske kommuner, norske statsborgere, norske banker, eller med vedkommende departements tillatelse norske selskaper. Dog må summen av de aktier, hvori en bank er interessert som eier eller panthaver ikke uten vedkommende departements tilladelse overstige 1/10 av aktiekapitalen. Bestemmelse herom skal paaføres aktiebrevene i det norske, tyske, engelske og franske sprog. Aktiekapitalen skal i løpet av byggetiden bringes op i et beløp av mindst halvparten av anlægsomkostningerne. Dog behøver den ikke at overstige 8 millioner kroner.

Majoriteten av selskapets aktier maa ikke uten særlig kongelig tilladelse tilhøre noen, som eier eller bruker eller leier energi fra andet vandfald her i riket, eller som sitter inde med aktiemajoriteten i noget andet selskap, der eier eller bruker eller leier energi fra saadant vandfald. Selskapets vedtægter saavelsom senere forandringer i disse blir at forelegge vedkommende departement til godkjendelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling, som fastsætter almindelige eller særlige indskrenkninger i styrets virksomhetsomraade, alene gyldige, naar de godkjennes av departementet.

Bestemmelsene i annen passus skal ikke være til hinder for at Kongen i samhøve med den almindelige konsesjonslovs § 36, jfr. § 37 kan meddele tillatelse for andre enn de nevnte rettssubjekter til å eie aksjer til et pålydende av inntil 45 pst. av aksjekapitalen.»

Foreliggende søknad gjelder dispensasjon fra bestemmelsen i postens første ledd slik at ett medlem av representantskapet kan være utenlandsk statsborger. Hovedstyret finner det riktig å betrakte saken som en søknad om endring av nevnte bestemmelse. Konsesjonen ble opprinnelig gitt i henhold til lov av 18. september 1909. Denne lov setter som vilkår for at et selskap kan få konsesjon at «bestyrelsen har sit sæte i Norge og for et flertals vedkommende bestaar av norske statsborgere».

Foreliggende søknad må formentlig behandles etter ervervsloven av 1917. Denne lov har samme bestemmelse om styre som loven av 1909, jfr. § 4.

Loven skulle således ikke være til hinder for en endring som foreslått.

I følge vedtektene bestyres selskapet av: 1) Styret 2) Representantskapet og 3) Generalforsamlingen. Om representantskapet inneholder vedtektene bl. a. følgende:

§ 8. «Representantskapet består av 6 medlemmer som generalforsamlingen velger blant aksjeeierne for 2 år ad gangen, slik at 3 medlemmer av representantskapet uttrer hvert år. Ved valg av mer enn 3 medlemmer på en gang fastsettes rekkefølgen for uttreden ved loddtrekning.

Representantskapet er beslutningsdyktig når 4 medlemmer er tilstede.»

§ 10. «Representantskapet har å øve kontroll med ledelsen av selskapets anliggender og at disse fremmes overensstemmende med lovgivningen, nærværende vedtekter og generalforsamlingen og dets egne beslutninger, jfr. aksjelovens § 64.

Det påligger dessuten representantskapet:

1. Å treffe bestemmelse om ansettelse av administrerende direktør og i tilfelle ansette denne og fastsette hans lønn, jfr. dog aksjelovens § 60.
2. Å velge innen sin midte en kontrollkomité på 2 medlemmer, såfremt representantskapet anser dette hensiktsmessig.
3. Å behandle og avgi erklæring til generalforsamlingen angående årsberetning og det reviderte regnskap med balanse.
4. Å fastsette reglement i tilfelle for kontrollkomitéens virksomhet samt øvrig selskapets forretningsorden i den utstrekning det finnes fornødent.
5. Å treffe de i vedtektenes §§ 9 og 11 anordnede disposisjoner.»

En forandring som foreslått — slik at ett av representantskapets 6 medlemmer kan være utenlandsk statsborger — vil såvidt Hovedstyret kan se, ikke kunne medføre noen reell svekkelse av selskapets status som norsk selskap.

Distriktet anbefaler søknaden imøtekommet, og Hovedstyret finner det rimelig at det engelske firma som eier av en betydelig del av aksjene blir gitt adgang til representantskapet. Etter det foreliggende vil man derfor tilrå at første ledd i betingelsenes post I, 1, forandres slik:

«Selskapets styre (styre og representantskap) skal ha sitt sete her i riket. Ett medlem av representantskapet kan være utenlandsk statsborger. For øvrig skal representanteskapet og hele styret til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.»

Sakens dokumenter følger vedlagt.
Behandlet i møte 20. mars 1961.»

Departementet skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 23. juni 1939 ble i samsvar med Stortingets vedtak av 9. juni 1939, jfr. St. prp. nr. 108 og Innst. S. nr. 146 (1939), vilkårene for den ved kgl. resolusjon av 3. desember 1915 gitte vannfallskonsesjon for A/S Bjølvefossen endret slik at det ble åpnet adgang for Kongen til i samhøve med den alminnelige konsesjonslovs § 36, jfr. § 37 å meddele tillatelse til aksjeoverdragelser, hvorved inntil 45 pst. av aksjekapitalen kommer på utenlandske hender, idet vilkårenes post I, 1 fikk det tillegg som nå er siste ledd i denne post.

I henhold hertil fikk ved kgl. resolusjon av 23. juni 1939 de engelske selskaper C. Tennant, Sons & Co., Ltd., Guiness, Mahon & Co. og Murex Ltd. tillatelse til å erverve inntil 45 pst. av aksjekapitalen i A/S Bjølvefossen. Etter det som er opplyst i den foreliggende søknad disponerer de engelske interessenter i selskapet nå vel 29 pst. av aksjekapitalen.

Ifølge § 5 i vedtektene for A/S Bjølvefossen, bestyres selskapets anliggender av styret, representantskapet og generalforsamlingen. Den daglige virksomhet ledes av et styre på 6 medlemmer som velges av generalforsamlingen. Ifølge vedtektenes § 8 består representantskapet av 6 medlemmer som velges av generalforsamlingen blant aksjeeierne for 2 år ad gangen. Ifølge § 10 er representantskapet tillagt visse beføyelser særlig av kontrollerende art.

I post I, 1 i konsesjonsvilkårene heter det bl. a.: «Selskapets vedtægter såvelsom senere forandringer blir at forelægge vedkommende departement til godkjennelse.» I henhold til denne bestemmelse vil departementet bl. a. kunne nekte å godkjenne eventuell senere vedtektsendring om å redusere medlemsantallet i representantskapet. Etter § 63 i aksjeloven av 1957 må representantskapet minst ha 3 medlemmer.

Som det fremgår har man nå i post I, 1, første ledd i vilkårene for konsesjonen følgende bestemmelse:

«Selskapets styre (direktion og representantskap) skal ha sit sæte her i riket og skal til enhver tid udelukkende bestaa av norske statsborgere.»

Den nevnte bestemmelse ble i sin tid inntatt i konsesjonen i medhold av konsesjonsloven av 18. september 1909.

Nevnte lovs minimumskrav for innvilgelse av vannfallskonsesjon var at «bestyrelsen» av det selskap, som gis konsesjon, for et flertalls vedkommende måtte bestå av norske statsborgere. Etter den nå gjeldende lov av 14. desember 1917 § 4 er minimumskravet at flertallet av styrets medlemmer må være norske statsborgere. Om representantskapet inneholder loven ingen bestemmelser. Lovens § 27 lyder slik: «Kongen kan etter ansøkning fra vedkommende erverver ændre de betingelser, som er fastsat i en overenstemmende med denne lov meddelt koncession eller tillatelse. Dog må ændringen ikke gaa utenfor de grænser, som følger av de foran opstillede grundregler for betingelsenes indhold.»

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at vilkårene for den ved kgl. resolusjon av 3. desember 1915 gitte konsesjon for A/S Bjølvefossen endres som omsøkt, slik at disses post I, 1, første ledd gis den av hovedstyret foreslåtte nye ordlyd.

Departementet har etter omstendighetene ikke funnet grunn til å forelegge saken for Stortinget. I denne forbindelse bemerkes at den foreslåtte endring etter departementets mening ikke vil kunne øke utlendingenes reelle innflytelse i selskapet vesentlig, idet de engelske interessenter ved kgl. resolusjon i henhold til Stortingets samtykke i 1939 har fått tillatelse til å erverve inntil 45 pst. og nå har ca. 30 pst. av aksjekapitalen i selskapet.

Industridepartementet

tilrår:

Post I, 1, første ledd i vilkårene for den ved kgl. resolusjon av 3. desember 1915 gitte konsesjon for A/S Bjølvefossen på erverv og regulering av Bjølvovassdraget i Kvam herred endres slik som foreslått i Industridepartementets tilråding av 14. april 1961.

16. Norsk samtykke til svensk regulering av Øveruman og Stora Umevatten.

Kgl. res. av 28. april 1961.

I brev av 2. september 1959 søkte Kungl. Vattenfallstyrelsen, Bålforsens Kraft A/B, Betsele A/B Hällforsens A/B, Bjurfors A/B, Harrsele A/B og Pengfors A/B Nedre Norrbygdens Vattendomstol om tillatelse til å regulere Øveruman og Stora Umevatten. Den nordligste viken av Stora Umevatten, Umbukten, ligger på norsk side av grensen ved mellomriksveien mellom Mo i Rana og Tärna i Västerbotten län.

I henhold til konvensjonen mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten av 11. mai 1929 kan imidlertid en slik tillatelse ikke gis uten samtykke fra norsk hold. Ifølge konvensjonens artikkel 12 utkreves nemlig samtykke «fra det annet rike», hvis et foretagende kan antas å medføre ulem-

per av noen betydning innen dette riket for så vidt angår ferdsel, fløtning og fiske, eller vil fremkalle betydelige forstyrrelser i vannforholdene innenfor et større område.

Den 29. januar 1960 søkte h.r.advokat Harald Knudtzon på vegne av de svenske interessenter om norsk samtykke til reguleringen. Søknaden ble sendt Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet, som i brev av 21. mars 1961 har avgitt følgende uttalelse:

«Svensk regulering av Överuman m. v.

Med departementets påskrift 4. februar 1960 fikk Hovedstyret oversendt til uttalelse følgende søknad fra høyesterettsadvokat Harald Knudtzon, datert 29. januar 1960:

«Den 2. september 1959 har Kungl. Vattenfallstyrelsen, Bålforsen Kraft-A/B, Betsele A/S, Hällforsens A/B, Bjurfors A/B, Harrsele A/B og Pengfors A/B søkt Nedre Norrbygdens Vattendomstol om tillatelse til å regulere Överuman og Stora Umevatten. Den nordligste vik av Stora Umevatten ligger på norsk side av grensen og kalles Umbukten.

Etterat Vattendomstolen har utferdiget kunngjøring om søknaden har Vattendomstolen videre i samsvar med artikkel 14,3 i konvensjon mellom Norge og Sverige av 11. mai 1929 sendt et eksemplar av søknaden med bilag til det ærede departement gjennom Utenriksdepartementet.

På vegne av de ovenfor nevnte konsesjonssøkere tillater jeg meg herved å søke om samtykke fra norsk side til den ansøkte regulering og om at det ærede departement i den anledning vil fastsette vilkårene for et slikt samtykke.

Søknaden til Vattendomstolen gjelder samtykke til regulering av Överuman og den dermed sammenhengende sjø Stora Umevatten mellom kote 524,6 og kote 520,2. Demningsgrensen ligger 1,6 meter over høyeste vannstand som har vært observert (i Stora Umevatten) i tiden 1925—1954 og 2,2 meter over den gjennomsnittlige flomvannstand i disse år. Senkningsgrensen 0,3 meter under laveste vannstand som har vært observert (i Överumann) i samme tid og 0,5 meter under gjennomsnittlig lavvannstand. Høydetallene refererer seg til det offisielle svenske høydesystem.

Reguleringsanordningen blir like nedenfor avløpet fra Överuman.

Av naturgitte forhold vil vannstanden i Stora Umevatten og Umbukten kunne ligge endel over nevnte reguleringsgrenser, og den i Sverige ansøkte demningsgrense 524,6 for Överuman kan motsvare 524,7 i Stora Umevatten og Umbukten som da blir høyeste regulerte vannstand på norsk side.

Det må dog merkes at det søkes om rett til å overskride demningsgrensen med inntil 10 cm ved plutselig og voldsom økning av tilsiget.

Reguleringsforslaget er nærmere omtalt i akten side 12—13, jfr. side 162 følgende.

Etter reguleringsplanen begynner sjøen å fylles i første del av mai måned og magasinet vil i regelen bli fullt i løpet av juli måned. Tappingen av magasinet vil normalt skje fra månedskiftet oktober—november, og ordinært vil tømmingen avsluttes i løpet av februar måned.

I akten er et oversiktskart over reguleringsområdet og detaljkarter inntatt side 510 følgende, oversiktskartet side 511 og detaljkart over Umbukten side 512.

I akten side 502—505 er det gjort rede for hvilke norske interesser som berøres. Bilaget hermed angir et enkelt foreslått tiltak, og i akten side 526 er inntatt et spesialblad, bilag 15, over endel av det område som berøres ved oppdemningen.

For å lette behandlingen av samtykkesaken har jeg foranlediget at det er tatt særskilte kopier av de her nevnte bilag og karter, som oversendes i samme antall eksemplarer som søknaden.

Idet jeg viser til disse bilag, bemerker jeg:

Den eneste grunneier er den norske stat. men det finnes endel hytter i området som berøres av demningen og som konsesjonssøkeren er villig til å flytte.

Som følge av oppdemningen må veien mellom Mo i Rana og Terna legges om på 3 steder, i alt i 0,6 km's lengde. Man går ut fra at denne omlegning kan gjennomføres i forståelse med fylkets vegvesen.

Det er allerede nu oppnevnt sakkyndige på svensk side til å undersøke de problemer som oppstår for fisket i sjøen, og de tiltak som det blir gitt pålegg om av vattendomstolen, vil automatisk få betydning for sjøens norske del.

Som følge av oppdemningen berøres 4,2 dekar av reinbeiteområdet. Denne ulempe for reindriften er da antagelig så ubetydelig at det neppe kan bli spørsmål om særskilte tiltak eller kompensasjoner for samene i vedkommende reinbeiteområde.

Jeg nevner videre at man på svensk side har igangsatt registrering av mulige fortidsminner, og det er nu etablert kontakt med Vitenskapsselskapet i Trondheim om tilsvarende undersøkelser på norsk side som da vil bli bekostet av søkerne.

Søkerne er ellers forberedt på å utføre tiltak eller å betale erstatning til mulige skadelidende ved skjønn eller eventuelt ved minnelig overenskomst.

Såfremt det ærede departement skulle ønske ytterligere opplysninger, ber jeg om å bli varslet om dette.»

Fra den vedlagte redegjørelse om skader på norske interesser, hitsettes:

«Avverkning och röjning.

Avverkning föreslås utföras till højden + 524.8 m d.v.s. 0,2 m över dämningsgränsen, dock inom ett område av minst 3.0 m och högst 5,0 m i horisontalplanet från dämningsgränsen räknat.

Fullständig röjning föreslås inom hela norska området från vegetationsgränsen till dämningsgränsen.

Skador på kommunikationer

Vägen Tärna—Mo i Rana skadas på tre sträckor (0 6 km) så att höjning blir erforderlig. Höjningarne avses utföras så att vägbanan lägges minst 1.0 m över dämningsgränsen och gives en bredd av 3.5 m. Fullständigt förslag kommer att utarbetas i samråd med vägmyndigheterna. Kostnaden för åtgärder har beräknats till 100 000 kronor.

Tre gångstigar måste højas enligt nedanstående förteckning.

Bil. 1

Gångstig E_4: højning enlig ritning 183984 (Bil. 1 till denna skrift).

—»— : Stig, som brukas som tillfartsväg till sportstuga tekn. nr. 43 (se skadekartan, blad 1) och som överdämmas på en sträcka av c:a 100 m, föreslås omläggas. Härigenom uppstår ingen vägförlängning. Stigen måste framdragas över en tämligen sank myr, där spånging med skiffer och/eller träspång blir nödvändig.

—»— : Stig, som brukas av turister, fiskare och jägare överdämmes på en sträcka av c:a 200 m (se skadekartan, blad 1) och föreslås omläggas. Ingen vägförlängning uppstår härigenom.

Fiske

Fisket bedrives huvudsakligen som nät- och krokfiske och de förekommande fiskearterna äro röding och laxöring.

I fråga om Umbukten torde man ej ha hatt befara någon inverkan på fiskebeståndet. Erfarenheterna från andra reglerade sjöar har nämligen visat, att rödingens reproduktion ej påverkas, även om regleringsamplituden vida överstiger den, som är aktuell i Umbukta. Laxöringens reproduktion, som äger rum i tillflöden och utlopp, torde ej heller påverkas, då undersökningar givit vid handen, att Överumans utloppsälv, vilken avstänges av regleringsdammen, saknar nämnvärd betydelse som lek- och uppväxtområde för laxöring. Någon minsking i fiskarnes tilväxt till följd av försämrade näringsbetingelser torde ej behöva befaras. Regleringsamplituden är nämligen så ringa, att det ej kommer att ske någon mer väsentlig utarmning av de produktiva strandområdena.

För fiskets bedrivande innebär dämningen försvårade betingelser vid nät- og notfiske, då dessa fiskemetoder delvis blir hänvisade till överdämda områden. Genom upprensningar kan emellertid dessa svårigheter delvis avhjälpas.

Erosionsskydd

Erosionsskydd föreslås på två ställen, nämligen 35 m utenfor vägslänt vid udde och 30 m utanför vägen Tärnaby—Mo i Rana. Erosionsskyddens lägen framgår av blad 15 å skadekartan.

Båtfart

Försvåring för båtfart uppstår genom regleringen under seglationsperiodens början. Båtfart under denna tid är aktuell endast för personer bosatta innom området, i detta fall av arrendator vid Statens Fjällstue och personer anställda vid tullstationen vid Umbukten.

Skador å mark

Genom dämningen skadas 0,22 ha åker 1,12 ha äng samt 40,47 ha övrig mark + mark för vägar.

Skador å bebyggelse

Tre sportsstugor beröras av dämningen, varför föreslås att dessa flyttas ovan den nya dämningsgränsen. Åtgärder synes lämpligen kunna utföras av sökandena i samråd med berörda sakägare. De tre sportsstugorna äro följande:

Tekn. föremål nr	*Ägare*	*Markhöjd*
30	Leif Lunndal	+ 524.7
33	Sverre Winge	+ 524,4
39	Herbjørn Sjøbotn	+ 524,7

Renbete

Totalt skadas 42 ha renbetesmark inom Norge. Området utnyttjas av norske samer för sommarbetning.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad for 15. og 18. februar 1960 og er også innrykket i Rana Blad. Den har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Nord-Rana kommunestyre fattet i møte 29. april 1960 dette vedtak:

«1. Nord-Rana kommune har intet å bemerke til at den omsøkte regulering av Överuman m. v. blir gjennomført under forutsetning av at tiltak blir utført og erstatning betalt for all skade som måtte bli påført private og offentlige interesser. Det vises i den anledning bl. a. til vedlagte uttalelser som kommunen har mottatt i sakens anledning.

2. Kommunen krever størst mulig konsesjonsavgift for de naturhestekrefter som utvinnes ved oppdemningen av Överuman på norsk side, jfr. lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Til Nord-Rana kommune var innkommet følgende uttalelser:

Nordland fylkes friluftsnemnd kom i møte 3. mars 1960 fram til denne enstemmige uttalelse:

«1. Den foreslåtte regulering vil ikke i nevneverdig grad endre terrengsforholdene rundt Umbukten.
2. Angående hytteeiernes interesser vises til o.r.sakfører L. Lunndals skriv av 1. mars 1960 til ordføreren i Nord-Rana. Fylkesfriluftsnemnda mener at det også må ytes erstatning til andre hytteeiere enn de som er anført i søknaden.
3. De gangstier som må benyttes av turister, fiskere, jegere og andre og som blir berørt av reguleringen, må omlegges på kousesjonssøkerens regning.
4. Med hensyn til fisket er fylkesfriluftsnemnda kjent med at Rana fiskeadministrasjon vil gi en egen uttalelse herom til Nord-Rana kommune. Fylkesfriluftsnemnda vil dog peke på nødvendigheten av at den skogrydding som skal foretas blir utført på en slik måte at det ikke senere blir til ulempe for fisket. Dvs. at skogen må rothugges og brennes. Det forutsettes at fiskebestanden blir opprettholdt ved eventuell utsetting av yngel.
5. Under forutsetning av at de forannevnte betingelser blir overholdt, har Nordland fylkes friluftsnemnd intet å innvende mot at reguleringskonsesjon blir gitt.»

Rana Ferielag anfører i brev av 3. mars 1960:

«Til den påtenkte regulering vil vi for Rana Ferielags vedkommende få anføre at reguleringen vil berøre lagets båtplass med tilhørende båthus. Jfr. Skadekort, blad. 15 nr. 48 og 49. Ved nevnte regulering vil Rana Ferielag forbeholde seg å bli holdt skadefri ved ervervelse av ny tomt til båthus, flytting av båthus og opparbeidelse av ny båtplass med adkomstvei til denne.

Under forutsetning av at det blir bygget ledningsnett for elektrisk kraft fram til Tollstasjonen i Umbukta, vil Rana Ferielag forbeholde seg rett til å få benytte elektrisk kraft til sine anlegg i Umbukta, og eventuelt ledningsnett bør derfor dimensjoneres med tanke på et fremtidig større ferie- og turistcentrum i Umbukta.»

Rana Fiskeadministrasjon uttaler i brev av 3. mars 1960:

«Rana Fiskeadministrasjon vil — i forbindelse med den forestående regulering av Uman, som på norsk side av grensen utgjør en del av administrasjonens forvaltningsområde — anmode om at følgende tiltak blir iverksatt og følgende bestemmelser inntatt i konsesjonen som blir gitt for reguleringen:

1. All skog skal fjernes i det neddemte område — trærne skal rothugges og fjernes — kvist og annet avfall som framkommer under ryddingen skal brennes.
2. For å erstatte tapet av fiskeyngel som oppstår ved at gyteplassene forringes ved oppdemningen kreves at det årlig, i 15 år, settes ut 5 000 stk. settefisk på norsk område av Övre Uman. Alle utgifter i forbindelse med utsettingen skal betales av konsesjonæren og foretas ved — eller under kontroll av — Rana Fiskeadministrasjon.»

Overrettssakfører Leiv Lunndal sier i brev av 1. mars 1960:

«Jeg er anmodet om å representere følgende hytteeiere ved Umbukten:

1. Karl Vistnes, Nordlandsvegen 9.
2. Jon og Thor Lunndal v/ Leiv Lunndal, Lars Meyersgt. 16.
3. Overlege Sverre Winge, Skoginspektør Nilsens veg 1.
4. Verksmester Herbjørn Sjonbotn, Skolegaten 6.
5. Vaktmester Roald Knudtson, Sentrum, samtlige bosatt i Mo i Rana.

Det fremgår bl. a. av høyesterettsadvokat Harald Knudtzons søknad av 29. januar d. å. til Departementet for Industri og Håndverk at oppdemmingen vil få en høyde på 2,2 m over den gjennomsnittlige flomvannstand observert i tiden 1925—1954. For samtlige hytteeiere vil dette innebære at tomtene blir ødelagt enten hytten blir direkte neddemt eller ikke. I tidens løp er der på hver tomt nedlagt et ikke så ubetydelig arbeide med rydding, grøfting o. l.

Såvidt jeg skjønner er det meningen at Karl Vistnes' og Roald Knudtsons hytter ikke skal flyttes eller overtas av eksproprianten mot erstatning. Ved en åstedsbefaring mener en imidlertid å kunne påvise at hyttene neppe kan bli stående etterat oppdemning har funnet sted idet de områder som blir tilbake omkring hyttene blir ødelagte. Dessuten er det sannsynlig at ved storm i den tid oppdemningen er på sitt høyeste, vil bølgene slå helt opp til hytteveggene.

For samtlige må det tas i betraktning at hyttetomtene er valgt med omhu og etter hver enkelts smak og i den natur som da eksisterte. Reguleringen av vannet vil derfor medføre ulemper for hytteeierne også i denne forbindelse.

Karl Vistnes har båtnøst. Dette må under alle omstendigheter flyttes.

Når det gjelder de 3 hytter som ifølge sakens dokumenter må flyttes, må der først anvises tomter som hytteeierne kan godta. Da oppdemningen ikke, såvidt jeg har hørt, skal finne sted inneværende år, burde hytteeierne gis høve til i løpet av kommende sommer å velge seg nye tomter hvis de har interesse av det. Den nødvendige tillatelse hertil må motparten sørge for å innhente. Forutsetningen må da være at forholdene ved de nye tomter kommer så nær opp til de gamle som mulig.

Under flytning er det ikke til å unngå at hyttene blir forringet, men dette kan jo bøtes på ved i nødvendig utstrekning å anvende nye materialer hvor de gamle materialer måtte bli spolert under rivningen. Det forutsettes at flyttingen utføres av fagfolk under ledelse av erfaren tømrer.

Umbukten er et av de mest benyttede feriesteder i Rana, og ved en hevning og senkning av vannet som vil finne sted, må nødvendigvis hele området skifte karakter og utseende, en skifting som ikke vil være til det bedre. Mine parter og jeg ser derfor helst at de nåværende forhold bibeholdes.

Om og når konsesjon til gjennomføring av damprosjektet blir gitt, tør jeg gå ut fra at konsesjonssøkernes befullmektigede setter seg i forbindelse med meg og framsetter tilbud om erstatning til hver enkelt av dem jeg representerer.»

Reinsame Anton Lifjell har sendt inn følgende brev, datert 5. mars 1960:

«Tillater å sende dette skriv i forbindelse med søknad fra Kungl. Vattenstyrelse, Sverige, om regulering av Övre Uman.

Etter å ha studert sakens dokumenter i nevnte sak, finner jeg anført at det går tapt ca. 4,2 dekar reinbeite. Da det er så lite som går tapt finner jeg ikke grunn til å komme med innvendinger på dette punkt.

Jeg vil ikke unnlate å nevne at vi norske reinsamer i distriktet har slakte- og merkeplass for rein på Leirneset. Hvis det blir skadet eller forringet på noe vis, forbeholder vi oss erstatning for skaden.

På skadekart 1 under nr. 35 finner jeg min kåte opptegnet. Jeg vil gjøre oppmerksom på at når vannstanden stiger med 1,6 m, vil det forårsake at det blir rått og fuktig i kåten, og det vil bli lite behagelig å oppholde seg der. Dessuten vil alt som oppbevares i kåten ta skade. Det kan også være å frykte for at den løse jordbakken som kåten står på vil rase ut når vannstanden stiger med 1,6 m. Erfaringsmessig viser det seg fra andre vann som er regulert, at løse jordbakker har lett for å rase ut.»

Nordland fylkes elektrisitetskontor uttaler i påskrift 6. mai 1960:

«Vi forutsetter at alle skader og ulemper som reguleringen medfører, vil bli erstattet fullt ut ved skjønn eller minnelig overenskomster, og at konsesjonærene blir pålagt kon-

sesjonsavgift i forhold til den innvunne kraftmengde. Vi viser ellers til de avgitte uttalelser fra kommunen og de berørte parter.

Vi har for øvrig intet å bemerke til at reguleringen blir gjennomført.»

Fylkesmannen i Nordland har gitt saken slik påskrift:

«Jeg tillater meg å vise til vedleggene og til foranstående påtegning fra fylkets elektrisitetskontor.

Jeg peker på at det synes å være oppstått en misforståelse når det gjelder areal av beiteland for rein som vil bli neddemmet om reguleringen gjennomføres. Det er dels tale om 4,2 da og dels — i den svenske redegjørelse — 42 ha.

Jeg tillater meg ellers å peke på at det bør sikres gjensidighet i forbindelse med mulig utbygging av nærliggende grensevassdrag som har sitt utløp på norsk side og endel av nedslagsfeltet i Sverige.»

Tollkamret i Mo opplyser i brev av 22. februar 1960:

«Tollvesenets bygninger — Umbukta tollstasjon — vil såvidt en kan se ikke berøres av nevnte oppdemning. Imidlertid vil tollstasjonens septiktank, som ligger umiddelbart over høyeste vannstand, komme til å ligge under vannet.

Under henvisning til 2. avsnitt i foran omhandlede meddelelse, vil en med dette påpeke de ulemper som i tilfelle vil påføres tollvesenet, idet forutsettes at eventuell erstatning vil bli gitt.»

Statens Friluftsråd uttaler i brev datert 1. juli 1960:

«De nedennevnte områder kan skape vanskeligheter for fisket dersom det ikke blir foretatt tilstrekkelig rydding, likesom oppdemmingen vil forringe gyteplassene. Statens Friluftsråd ber derfor om at konsesjonæren blir pålagt å rothugge og fjerne alle trær i neddemningsområdet og brenne alt avfall etter ryddingen. For å erstatte gyteplassene bør konsesjonæren pålegges å sette ut ca. 5 000 settefisk årlig på norsk side av vassdraget.

Fisket forvaltes av Rena fiskeadministrasjon og nevnte arbeide med settefiskutsetting bør utføres av konsesjonæren i samråd med denne forening.

Konsesjonæren bør videre tilpliktes å legge om gangstier som vil bli ødelagt av reguleringen. Disse stier er tidligere nyttet av turister, fiskere og jegere.»

Landbruksdepartementet sier i påskrift 26. august 1960:

«Saken har vært forelagt for Direktoratet for Statens skoger som har gitt uttalelse i ovenstående påtegning av 16. juli d. å. Skogforvalterens brev av 20. juni legges ved.

Videre er saken forelagt for fiskerikonsulenten for Nord-Norge som i brev av 4. juni d. å. har gitt slik uttalelse som vedlagte gjenpart viser. En legger videre ved gjenpart av uttalelse av 14. juni d. å. fra Inspektøren for ferskvannsfisket.

Landbruksdepartementet viser til de ovenstående uttalelser som en slutter seg til. Når det gjelder fisket, finner en således at det bør forlanges utsettingsplikt etter pålegg fra vedkommende norske departement og finrydding av garnplasser på de neddemte områder. Det bør også kreves at en blir holdt underrettet om resultatet vedrørende de fiskeribiologiske undersøkelser som svenskene måtte foreta i sjøen Överuman.

Saken er også forelagt for lappefogden i Nordland, men det foreligger ennå ikke noe svar derfra. Så snart denne uttalelse foreligger, vil den bli oversendt til Hovedstyret.»

Med ekspedisjon fra Landbruksdepartementet av 11. oktober 1960 mottok man følgende uttalelse fra lappefogden:

«En regulering av Överuman og Storuman med Umbukta vil ikke berøre norske reindriftsinteresser så svært mye. Det er likevel på et par områder at skadene for norsk reindrift vil bli ganske merkbar.

1. Neddemming av beiteland.

I brev av 29. januar 1960 fra høyesterettsadvokatene Bødtker og Knudtzon er det anført følgende:

«Som følge av oppdemningen berøres 4,2 dekar av reinbeiteområdet. Denne ulempe for reindriften er da antagelig så ubetydelig at det neppe kan bli spørsmål om særskilte tiltak eller kompensasjoner for samene i vedkommende reinbeiteområde.»

Denne uttalelse beror nok på en misforståelse. I bil. M side 3, blad 505 i den svenske søknad står det nemlig:

«*Renbete.*

Totalt skadas 42 ha renbetesmark inom Norge. Området utnyttjas av norske samer för sommerbetning.»

Dette blir 420 dekar og ikke 4,2 dekar som anført i de norske advokaters skrivelse. Jeg har ved hjelp av planimeter kontrollert blad 1 av de svenske bilagskartene. Arealer 420 dekar stemmer bra.

Nå er heller ikke dette noe svært stort areal, men det er riktig som anført i den svenske teksten at området nyttes som sommerbeite av de norske samer. Langs kantene og tilløpene er det mye god sommerbeitemark som går inn i det neddemmede aralet.

2. Neddemming av merke- og slakteplass.

I skrivelse fra reinsame Anton Lifjell til Nord-Rana kommune av 5. mars 1960 heter det:

«Jeg vil ikke unnlate å nevne at vi norske reinsamer i distriktet har slakte- og merkeplass for rein på Leirneset, hvis det blir skadet eller forringet på noe vis forbeholder vi oss erstatning for skaden.»

Dette er kanskje den største skaden som blir påført norske reindriftsinteresser ved reguleringen.

Sjøl om ikke skaden for norsk reindrift er så stor, mener jeg det likevel er grunn for å søke å oppnå erstatning i en eller annen form, enten det blir ved en minnelig overenskomst eller ved skjønn. Ved et eventuelt skjønn bør derfor en av skjønnsmennene være reindriftssakkyndig.»

Påtegningen fra Direktoratet for statens skoger lyder:

«Saka har vært forelagt for skogforvalteren i Nord-Helgeland.

Fotokopi av skogforvalterens skriv av 20. juni d. å. hertil vedlegges.

Dette direktorat har — for så vidt gjelder statens grunneierinteresser — ikke noe å innvende mot at de svenske konsesjonsøkere får tillatelse til omsøkte regulering.

En går ut fra at det ved skjønn eller eventuell minnelig overenskomst blir ytet erstatning for de rettigheter som i tilfelle må erverves fra statens eiendommer og for skader og ulemper på samme.»

Skogforvalterens brev av 20. juni 1960:

«Til herr Malte Matssons redegjørelse av juli 1959 og til de medsendte kartblad 1 og 15, skal jeg bemerke:

Takst nr. 46, Båthus tilhørende Statens Fjellstue. Såvidt jeg kan se, er ikke eierforholdet nevnt i redegjørelsen.

Det er videre kommet opp et nytt båthus. Det er Sten Brændås som har festet tomt og har begynt oppføringen av et båtnaust mellom tollstasjonen og grensen. Naustet er satt like ovenfor oppdemmingsgrensen.

Såvidt jeg kan se, blir skogforvaltningen berørt av reguleringen slik:

a. Neddemming av 405 da bjørkeskog, myr m. v.
b. Endel grunn blir tatt i bruk over demmekurven for omlegging av veier og stier og til nye tomter til de hytter og naust som må flyttes opp på grunn av reguleringen.
c. Området rundt Umbukta blir mindre ettertraktet som hyttetomter når vatnet blir regulert med tilhørende stygg «fjære» når vannstanden er liten.
d. Eventuell skade på fiskebestanden.
e. Skade på fisket ved at de vanlige garnfiskeplasser ødelegges både når vannet er oppdemmet og når det er uttappet. Store deler av Umbukta har nå passe dybde for garnsetting. Forvaltningsretten til fisket i Umbukta er bortforpaktet til Rana Fiskeadministrasjon. Fjellstuemann Reinhard Malmbekk har dessuten fiskerett i Umbukta og det samme har Tollvesenet utenfor sin festeparsell.

Endel reinbeite blir demmet ned. Såvidt jeg har forstått etter samtale med en reinsame, er det ikke noen spesielle skader for øvrig på reindriften.

Alt i alt må det antas at de skader og ulemper som vil oppstå på grunn av reguleringen blir små i forhold til de verdier som vinnes ved reguleringen. Jeg vil derfor anbefale at det blir gitt tillatelse til regulering slik det er søkt om under forutsetning av at de skadelidende får erstatning etter rettslig skjønn eller etter minnelig overenskomst.»

Uttalelsen fra inspektøren for ferskvannsfisket:

«I anledning de foreliggende planer fra svenske interessenter om å foreta regulering av Överuman m. v., og de følger en slik regulering vil ha for den norske del, Umbukten, viser jeg til vedlagte uttalelse av 4. juni 1960 fra konsulenten for ferskvannsfisket i Nord-Norge.

Jeg har festet meg ved at det i søknaden (side 3) står anført bl. a.:

«Det er allerede nu oppnevnt sakkyndige på svensk side til å undersøke de problemer som oppstår for fisket i sjøen, og de tiltak som det blir gitt pålegg om av Vattendomstolen vil automatisk få betydning for sjøens norske del.»

En bør vel likevel ta visse forbehold for å sikre interessene med hensyn til fisket på norsk side, og bør da forlange utsettingsplikt etter pålegg fra vedkommende norske departement, samt finrydding av garnplasser på de neddemte områder. Det bør også kreves at en blir holdt underrettet om resultatet av de fiskeribiologiske undersøkelser som svenskene fra tid til annen måtte foreta i sjøen Överuman.»

Konsulentens uttalelse av 4. juni 1960:

«Storparten av sjøen Överuman tilhører Sverige, den norligste delen, Umbukta, er norsk. Denne delen er bundet sammen med selve hovedvatnet gjennom smale sund. Hvor stor Umbukta er, kan jeg ikke finne opplysninger om i søknaden.

Umbukta er meget grunn, og er næringsrik i høve til de fleste fjellsjøer i denne delen av Nordland fylke. Fiskebestanden er aure og røye av ypperlig kvalitet. Fisket blir drevet med garn og stenger. Garnfisket har helst vært utøvd av fjellstueoppsitteren ved Umbukta, mens tilreisende har kunnet fiske med stang. Fisket har atskillig betydning for fjellstua og for turisttrafikken.

Det søkes om rett til å regulere mellom kote 524,7 og 520,2. Demningsgrensen opplyses å ligge 1,6 m over høgeste observerte vannstand i Stora Umevatten i tida 1925—54 og 2,2 m over den gjennomsnittlige flomvannstand i disse år. Senkningsgrensen ligger 0,3 m under laveste vannstand som har vært observert, og 0,5 m under gjennomsnittlig lavvannstand.

Den totale reguleringshøyde er etter dette 4,5 m. Tappingen av magasinet vil, etter det opplyste, normalt skje fra månedsskiftet oktober—november, og ordinært vil tømmingen avsluttes i løpet av februar måned. Tappingen vil således skje i løpet av ca. 4 måneder.

Det er uråd i detalj å uttale seg om de skader en slik regulering kan forårsake på fisket på norsk område, uten etter undersøkelser på stedet. Men Umbukta er så grunn, at det kan fryktes for atskillige skader ved reguleringen, og jeg kan ikke være enig i det som anføres i søknaden s. 2 der det står: «I fråga om Umbukten torde man ej ha att befara någon inverkan på fiskebeståndet». Ved reguleringen kommer den gamle sjøbotnen til å ligge atskillig djupere enn tidligere på sommeren, og det er all grunn til å rekne med en minsket produksjon av fiskemat. Senkningen om vinteren vil også føre til økt utgravning av tidligere produktive botnområder. Det er derfor grunn til å anta at reguleringen vil føre til minsket fiskeproduksjon, fordi næringstilgangen blir dårligere. Om reguleringen vil medføre vesentlige skader på aurens gyteområder på norsk side, kan bare klarlegges ved en detaljundedsøkelse i marken. Tappingen av vatnet vil skje i løpet av et forholdsvis kort tidsrom, noe som vil øke skadevirkningene.

For selve utøvelsen av garnfisket vil reguleringen medføre vansker og sterkt økt redskapsslitasje.

Da en ikke kjenner til hvilke tiltak som vil bli truffet på svensk side for å opprettholde fiskebestanden, bør det vel i en eventuell konsesjon tas forbehold om at vedkommende departement her i Norge bør kunne fastsette om det skal settes ut settefisk av en slik art, størrelse og kvalitet og på en slik måte som måtte kunne godkjennes av vedkommende departement.»

Vegdirektoratet uttaler i påskrift 9. september 1960:

«Går med vedlegg tilbake til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen, Drammensvn. 20, Oslo, idet vises til den i sakens anledning førte foranstående korrespondanse med vegsjefen i Nordland fylke.

Som det derav fremgår har vegsjefen lagt fram plan og overslag for nødvesdig ombygging av ovennevnte veg på enkelte strekninger som følge av regulering av Överuman. En ombygging etter nåværende standard er anslått til kr. 150 000 som i tilfelle utredes av Kungl. Vattenfallsstyrelsen i Sverige.

Imidlertid blir dette ombyggingsarbeid et ledd i en påtenkt framtidig utbedring av mellomriksvegforbindelsen Mo—Umbukta. En slik hel utbedringsplan er forutsatt utført etter norske vegnormaler klasse II b (6 m kjørebanebredde med passende banketter). Ombygging av de enkelte strekninger som nå er nevnt er etter disse forutsetninger anslått å koste kr. 200 000. Differansen mellom disse 2 alternativer utgjør kr. 50 000 som forutsettes utredet av Norge ved bevilgning på statens vegbudsjett når det eventuelt blir aktuelt å utføre arbeidet.

Vegsjefen i Nordland fylke har anført at det ikke er noe til hinder for at det norske vegvesen kan utføre arbeidet.

I tilslutning til vegsjefen forutsetter vegdirektøren — dersom formalia med hensyn til tillatelsen til regulering av Överuman m. v. blir bragt i orden — at arbeidet utføres av vegsjefen i Nordland fylke og at vegen utbygges med utstyr etter klasse II b, anslått til et kostende av kr. 200 000.

En ber meddelt hvilke forføyninger som blir truffet i saken.

På foranledning av en direkte henvendelse fra Kungl. Vattenfallsstyrelsen i brev av 23. juni 1960 til vegsjefen i Nordland fylke, har en til orientering sendt gjenpart av nærværende påtegningsbrev til Kungl. Vattenfallsstyrelsen.»

Disse uttalelser er forelagt ansøkeren som i brev av 16. januar 1961 bemerker:

«Jeg tillater meg vedlagt å returnere de dokumenter som jeg mottok med Hovedstyrets ekspedisjoner av 22. september og 14. oktober f. å. I sakens anledning meddeles:

Det er etter vassdragskonvensjonen ikke adgang til å gjøre samtykket avhengig av betaling av konsesjonsavgift.

Heller ikke gir konvensjonen adgang til å påby kraft avgitt som vilkår for et samtykke. Uten hensyn til dette siste har man undersøkt muligheten for å skaffe kraft til bebyggelsen ved Umbukta fra svensk side. Etter uttalelser fra Övre Norrlands Kraftverk lar dette seg ikke gjøre. Det ville i tilfelle dreie seg om en ledning på over ½ mils lengde som i hovedsaken måtte føres over snaufjell. Utgiftene ved anlegg og drift av ledningen med nødvendige transformatorer ville ikke stå i forhold til nytten.

Som det fremgår av uttalelsene fra veimyndighetene må hovedveien legges om. Denne sak er under hånden ordnet med Veisjefen i Nordland og Veidirektoratet, idet søkeren er villig til å betale kr. 150 000 til dette arbeid som da vil bli utført i norsk regi.

Beløpet vil i sin helhet kunne bli stillet til disposisjon når arbeidet skal settes i gang, forutsatt at det da foreligger foruten samtykket fra norsk side, også tillatelse fra Vattendomstolen til den ansøkte regulering av Överuman. Man håper på at den nødvendige tillatelse fra svensk side vil kunne bli meddelt ved såkalt deldom i løpet av sommeren 1961.

Overrettssakfører Leif Lunndal som representerer endel hytteeiere har pekt på at reguleringen vil virke skjemmende. Det kan i den anledning være grunn til å understreke at tappingen vil skje i løpet av vinteren og at sjøen vil bli fylt fra våren av og slik at magasinet sannsynligvis alltid vil være fullt i ferietiden.

Forøvrig har søkeren ikke noe å bemerke til det som er fremkommet om tiltak og erstatninger for å lempe på eller dekke ulemper som måtte oppstå. Demningsområdet vil bli ryddet i samsvar med de regler som blir fastsatt av Vattendomstolen.

Jeg har hatt flere telefonkonferanser med stortingsmann P. Berntsen etter foranledning av ordføreren i Nord-Rana om minnelig ordning av slike spørsmål. Ordføreren har sagt seg villig til å bistå med forhandlinger som da kunne føres med alle interesserte under ett. Når samtykket er meddelt og en svensk deldom foreligger, vil det da bli begjært skjønn på vanlig måte om erstatning og/eller tiltak, og parallelt med dette vil det bli tatt opp forhandlinger slik at skjønnet tar seg av de tvistepunkter som man ikke måtte bli enige om.»

Kirke- og undervisningsdepartementet har fått seg forelagt saken, og uttaler i brev av 4. februar 1961:

«Høyesterettsadvokat Harald Knudtzon søknad på vegne av svenske interessenter om samtykke til regulering av Överuman og Stora Umsvatten, har av dette departement vært lagt fram for Videnskapsselskapets Oldsaksamling, Trondheim. Oldsaksamlingen uttaler i brev hit av 9. januar d. å.:

«For Videnskapsselskapets Oldsaksamling er det særlig om å gjøre å få klarlagt i hvilken grad den planlagte regulering med opptil 2,2 m heving av vannspeilet i Umevatten vil berøre antikvariske interesser på norsk side, d.v.s. i området langs strendene til Umbukta.

Som nevnt i søknaden fra høyesterettsadvokat Harald Knudtzon, er det allerede etablert kontakt med rette vedkommende på svensk side angående arkeologiske undersøkelser ved Umbukta. I brev av 16. mai 1960 meddelte Riksantikvarieämbetet. Stockholm, at søkerne hadde stillet kr. 4 000 til rådighet for undersøkelsene i henhold til kostnadsoverslag herfra.

Undersøkelsene ved Umbukta fant sted i tiden juni—juli—august sommeren 1960. En kopi av rapporten om undersøkelsenes resultater legges ved her.

Av denne fremgår at det ved Umbukta er påvist 3 sikre boplasser av steinalderkarakter, foruten dyregraver, kåtetufter og andre spor etter samisk bosetning. På boplassområ-

dene ble funnet endel redskaper av kvarts, skifer og flint. Det kan i det hele slås fast at den boplasskulturen som det er funnet så mange spor etter langs den svenske del av vassdraget, også fortsetter over på norsk side.

Det er videre blitt klart at de undersøkelser på norsk side som må ansees nødvendige og ønskelige i forbindelse med reguleringen av Stora Umevatten, ikke kan gjennomføres på tilfredsstillende måte innen den ramme som det opprinnelige kostnadsoverslag forutsatte.

Det må ansees nødvendig med videre utgravninger og undersøkelser av de to boplassområdene «Røyneset» og «Grunnvasstøa» (Umbukta III og IV), likeså bør det foretas prøvegravninger ved boplassene Umbukta I og II.

Det er videre ønskelig med fortsatte undersøkelser av visse kåter, tufter og dyregraver og en avsluttedende registrering i områder ved den sørvestre del av Umbukta.

Disse arbeider som er beregnet å representere 90—100 dagsverk, vil kunne gjennomføres av 6 mann i minimum 14 dager, maksimum 3 uker. De samlede utgifter, heri iberegnet rapportskrivning og stensilering, er i første tilfelle (14 dager) beregnet å beløpe seg til ca. kr. 9 200 i siste tilfelle (3 uker) til ca. kr. 12 000.

Videnskapsselskapets Oldsaksamling vil få fremheve betydningen av at den settes i stand til å videreføre og avslutte de arkeologiske undersøkelser ved Umbukta før reguleringen settes i verk. Ved disse undersøkelser som kan utføres sommeren 1961, skulle de interesser som knytter seg til funn og fortidsminner på norsk side, og som berøres av den planlagte regulering, være tilgodesett på betryggende måte. Oldsaksamlingen har ellers intet å bemerke til søknaden.»

Som det går fram av Oldsaksamlingens brev anses det nødvendig med fortsatte arkeologiske undersøkelser på den norske side av det område som tenkes regulert. Omkostningene til dette er av Oldsaksamlingen anslått til henholdsvis kr. 9 200 og kr. 12 000 avhengig av hvor lang tid undersøkelsene vil ta. Oldsaksamlingen har understreket at dette beløp kommer i tillegg til det beløp som allerede er stillet til disposisjon av søkerne. Idet man viser til § 6. 2. ledd, i lov om fornminne av 29. juni 1951, ber man at det stilles som vilkår, for tillatelse til regulering av området at søkerne stiller til disposisjon kr. 9 200, alternativt kr. 12 000, til Videnskapsselskapets Oldsaksamling til dekning av utgifter i forbindelse med arkeologiske undersøkelser på den norske siden av området.»

Høyesterettsadvokat Knudtzon uttaler i brev av 10. februar 1961:

«Fra Det kongelige Kirke- og undervisningsdepartement har jeg mottatt en gjenpart av departementets brev til det ærede Hovedstyret av 4. d. m.

Jeg skriver samtidig hermed til mine oppdragsgivere, men går ut fra som en selvfølge at man på svensk side er villig til å garantere det beløp som antydes som nødvendig for de fortsatte undersøkelser.

Jeg håper også at jeg ganske snart kan bekrefte dette formelt.

Som nevnt under telefonkonferanse med overingeniør Sperstad forleden dag, er søkeren sterkt interessert i at det nødvendige samtykke blir meddelt så snart som mulig, og jer tør derfor be om at behandlingen av saken fortsetter uten hensyn til det tilleggskrav som er antydet fra Kirke- og undervisningsdepartementets side.»

I brev av 14. februar 1961 bekrefter høyesterettsadvokaten at søkeren er villig til å stille ytterligere n. kr. 12 000 til disposisjon for fortsatte arkeologiske undersøkelser.

Til slutt har man mottatt følgende brev fra advokaten, datert 14. februar 1961:

«I tilslutning til tidligere brev tillater jeg meg å bekrefte at søkeren er villig til å stille ytterligere n. kr. 12 000 til disposisjon for oldsaksamlingene til fortsatte arkeologiske undersøkelser. Man foreslår at utbetalingen foregår på samme måte som hittil praktisert.

Idet jeg viser til telefonkonferanse i går med overingeniør Sperstad, bekrefter jeg dennes uttalelse om at saken antagelig vil kunne bli avgjort ved Hovedstyrets møte sist i denne måned. Jeg er takknemlig for dette fordi behandlingen av reguleringssøknaden på svensk side stopper opp inntil samtykket er meddelt.»

Hovedstyret skal bemerke:

Foreliggende søknad gjelder tillatelse til ved hjelp av en dam ca. 800 m nedenfor utløpet av Överuman samt en senkningskanal å etablere et magasin i Överuman mellom kotene 520,2 og 524,6. Planen omfatter også en kanal mellom Överuman og Stora Umevattnet. På grunn av falltap i denne kanalen, vil øvre reguleringsgrense i Stora Umevattnet og Umbukta ligge en del over 524,6, alt avhengig av vassføringen. I høyesterettsadvokat Knudtzons søknad av 29. januar 1960 er høyeste regulerte vannstand på norsk side angitt til kote 524,7.

Det søkes videre om rett til å overskride øvre reguleringsgrense med inntil 10 cm ved plutselig og voldsom økning av tilsiget.

Planen forutsetter også at vannstanden i Överuman ikke skal stige mer enn 5 cm i ett døgn i den tid vatnet er islagt.

Ved denne regulering innvinnes et magasin på ca. 350 mill. m^3, hvorav bare en liten del ligger i Norge.

Dette angis å øke middelvassføringen i tiden september—februar med 19 m^3/sek. og i mars og april med 4 m^3/sek.

Da både dammen og kanalene ligger på svensk område, er det vedkommende myndigheter i Sverige som skal avgjøre om tillatelse skal gis, jfr. konvensjonens art. 21. I følge art. 12 og 13 antar Hovedstyret imidlertid at det på grunn av skader på ferdsel og fiske og reguleringens virkning ellers trengs samtykke fra Norge før foretagendet kan

settes i verk, og for slikt samtykke kan det stilles vilkår som angår forebyggelse eller minsking av skade og ulempe for almene interesser.

I søknaden er byggekostnaden kalkulert til 8,5 mill. sv. kroner, og skadene er vurdert til 1,15 mill. sv. kroner. Nytten ligger i kraftøkningen i fallene nedenfor, og antas å kunne settes til ca. 26 000 nat.-hk. Magasinet på norsk side utgjør under 5 pst. av det hele, og når det spesielt gjelder skadene der, må de etter Hovedstyrets syn betraktes som forholdsvis beskjedne. Hovedstyret vil etter dette tilrå at Norge samtykker i at det gis tillatelse til at den planlagte regulering av Överuman m. v. gjennomføres.

Utkast til vilkår vedlegges. Om disse bemerkes:

Almen ferdsel, post 1.

Det går tydelig frem både av søknaden og av de innkomne uttalelser fra distriktet at regulering vil medføre skade og ulempe for den almene ferdsel. Hovedvegen Mo i Rana—Tärna skades tre steder i en samlet lengde på ca. 600 m. Dessuten neddemmes en del stier som brukes både av de fastboende og av turister, fiskere, jegere m. fl.

Det har vært forhandlet mellom ansøkerne og de norske vegmyndigheter om skadene på hovedvegen, og etter det foreliggende synes det å være enighet om hvorledes skadene skal avbøtes. Man finner det likevel riktig å betinge plikt til å bekoste den nødvendige omlegging både av hovedvegen og av stiene.

Rydding, post 2.

Det er viktig for fisket at det neddemte område ryddes på en tilfredsstillende måte, jfr. uttalelsene fra de fiskerisakkyndige og fra bl. a. Rana Fiskeadministrasjon og Statens Friluftsråd.

Hovedstyret har derfor i sitt utkast til vilkår tatt inn den posten som er vanlig ved tillatelser til regulering, og har etter svensk mønster komplettert denne med bestemmelse om rydding av et 4 m bredt belte langs stranda innover fra koten for øvre reguleringsgrense. Hovedstyret har vært litt i tvil om nytten av å rydde en slik stripe over øvre reguleringsgrense da det vel ofte kan være fare for at den vil gro igjen nokså fort. Men i betraktning av at en stor del av dette beltet vel må regnes som vassykt, og da et tilsvarende belte blir ryddet på svensk side, har man gitt posten det nevnte supplement.

Fisket, post 3.

Denne post er i det vesentlige overenstemmende med fiskeriinspektørens forslag.

Arkeologiske undersøkelser, post 4.

Tross de avtaler som er truffet om slike undersøkelser, har man funnet det riktig ut fra bestemmelsene i lov om fornminne av 29. juni 1951, § 6, annet ledd uttrykkelig å betinge plikt til å dekke alle utgifter til nødvendige undersøkelser.

De krav som er reist fra privat hold, må fremmes for skjønnsretten hvis det ikke kommer i stand minnelig ordning. Det kan formentlig ikke settes vilkår til fordel for private i forbindelse med et samtykke som dette, jfr. konvensjonens art. 13.

Både Nord-Rana kommunestyre og Nordland fylkes elektrisitetskontor krever at det pålegges konsesjonsavgift for de naturhestekrefter som innvinnes av den delen av magasinet som ligger på norsk side. Etter norsk praksis og lovgivning er dette et helt naturlig krav. Konvensjonens bestemmelse om slike avgifter har slik ordlyd (art. 8 pkt. 2):

«Avgifter og fond som nevnt i punkt 1 går til det rike hvor foretagendet skal iverksettes og fastsettes under hensyn til interesser innen dette rike.»

Hovedstyret finner etter dette, jfr. også med bestemmelsene i art. 13, ikke grunnlag for å betinge reguleringsavgifter her.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 20. mars 1961.»

Hovedstyret har utarbeidet følgende utkast til vilkår for norsk samtykke til regulering av Överuman og Stora Umevatten:

«1.

Regulanten plikter å bekoste den ombygging av hovedvegen Mo i Rana—Tärna som blir nødvendiggjort ved reguleringen.

Videre plikter regulanten å bekoste og foreslå den ombygging av stier som reguleringen gjør nødvendig.

2.

Det neddemte område i Norge ryddes for trær og busker som er over 1,0 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.

Likeledes skal det langs stranda ryddes et belte over øvre reguleringsgrense med bredde i horisontalplanet på 4,0 m.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende norske departement skal foretas finrydding av begrensede områder av hensyn til fisket.

Ryddingen skal være fullført senest to år etter første neddemming av vedkommende areal.

3.

Regulanten plikter årlig å sette ut i den norske del av vatnet yngel og/eller settefisk etter bestemmelse av vedkommende norske departement.

Videre tilpliktes regulanten såvidt mulig å holde vedkommende norske departement underrettet om resultatet av de fiskeribiologiske undersøkelser som fra svensk hold fra tid til annen måtte bli foretatt i magasinet. Finner departementet det nødvendig med kompletterende undersøkelser på norsk side av grensen, plikter regulanten å dekke utgiftene hermed.

4.

Regulanten plikter å dekke utgiftene til arkeologiske undersøkelser ved den norske delen av magasinet etter bestemmelse fra vedkommende norske departement.»

Industridepartementet skal bemerke:

Ifølge artikkel 20 i Vassdragskonvensjonen avgjøres spørsmålet om samtykke til et reguleringsforetagende i det annet rike av Kongen. I henhold til artikkel 13 skal spørsmålet avgjøres overensstemmende med de grunnsetninger som gjelder for liknende anlegg i eget land, dog således at man ved vurderingen ikke skal ta hensyn til «hvorvidt det vannfall ..... for hvis regning foretagendet aktes iverksatt hører hjemme i det ene eller det annet rike.» Dessuten skal man ta hensyn til foretagendets virkninger innen begge riker.

De samlede byggekostnader er i søknaden kalkulert til 8,5 mill. sv. kr. og skadene er vurdert til 1,15 mill. sv. kr. Kraftøkningen i de deltagende vannfall nedenfor reguleringsmagasinet er beregnet til ca. 26 000 naturhestekrefter.

Søknaden gjelder rett til å foreta en regulering under ett av de to sjøer opp til kote 524,6 og en senkning ned til kote 520,2, hvilket vil si henholdsvis 1,6 m over og 0,3 m under den hittil observerte høyeste og laveste vannstand. På grunn av falltap i den planlagte kanal mellom sjøene vil høyeste regulerte vannstand på norsk side bli kote 524,7. Dessuten er det søkt om rett til å overskride øvre reguleringsgrense med inntil 10 cm «ved plutselig og voldsom økning av tilsiget».

Ved reguleringen innvinnes et magasin på ca. 350 mill. m^3. Magasinet på norsk side utgjør under 5 pst. av det hele.

Skadevirkningene i Norge gjelder dels hovedveien fra Mo i Rana til Tärna, som for en samlet strekning av 600 m må omlegges. Departementet viser til den foran inntatte uttalelse fra Vegdirektoratet om dette spørsmål. En del stier blir også neddemt.

Det vil videre oppstå skadevirkninger på fisket, jfr. de foran inntatte uttalelser fra Statens friluftsråd, Fiskerikonsulenten for Nord-Norge, Inspektøren for ferskvannsfisket og Landbruksdepartementet.

De øvrige skadevirkninger gjelder dels neddemming av grunn og berører bl. a. en del hytter og båthus. Dessuten vil det bli neddemt 420 da av et reinbeiteområde og dessuten en merke- og slakteplass for rein.

Som man vil se av de foran siterte uttalelser er det allerede truffet avtale mellom Videnselskapets Oldsaksamling og ansøkerne om de nødvendige midler til fortsatte arkeologiske undersøkelser i Umbukta, som har vist seg å være et gammelt boplassområde fra steinalderen.

Forsåvidt angår de krav som er reist av private, vil dette bli ordnet i minnelighet eller eventuelt ved rettslig skjønn.

Etter Industridepartementets oppfatning er fordelene (for de svenske interessenter) ved den omsøkte regulering overveiende i forhold til de skader og ulemper som vil oppstå. Man slutter seg derfor til hovedstyrets forslag om at det fra norsk side meddeles samtykke til reguleringen.

Ifølge Vassdragskonsensjonens artikkel 13 2. punktum kan det for et samtykke ikke stilles andre vilkår «enn sådanne som angår foretagendets planleggelse eller forebyggelse eller minskning av skade og ulempe for almene interesser». Det utkast til vilkår som hovedstyret har lagt frem inneholder utelukkende slike bestemmelser.

I post 1 er det foreslått at regulanten skal bekoste den nødvendige ombygging av mellomriksveien og dessuten av de stier som vil bli neddemt.

I post 2 finner man bestemmelser om rydding av det neddemte område, hvilket er viktig bl. a. av hensyn til fisket.

Ifølge post 3 plikter regulanten å sette ut yngel eller settefisk i den norske del av vatnet etter bestemmelse av Landbruksdepartementet, som også skal underrettes om resultatet av fiskeribiologiske undersøkelser.

I henhold til post 4 skal regulanten dekke utgiftene til arkeologiske undersøkelser på norsk område.

Departementet slutter seg til hovedstyrets forslag om vilkår. Etter departementets oppfatning bør man imidlertid også ta med en bestemmelse om manøvrering m. v. Etter underhåndskonferanse med Vassdragsvesenet vil departementet foreslå at man som post 5 i vilkårene inntar følgende bestemmelse:

«Øvre reguleringsgrense (kote 524,6 ved dammen og kote 524,7 i Umbukten) skal såvidt mulig ikke overskrides.

Reguleringsanleggets eier plikter, hvis Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen forlanger det, å gi dette opplysninger om manøvreringen og om avleste vannstander.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende norske myndighet plikter reguleringsanleggets eier på norsk område å opprette et vannmerke som muliggjør avlesningen av vannstanden til enhver tid.»

Det kunne vært ønskelig å pålegge konsesjonsavgifter for de naturhestekrefter som innvinnes på grunn av reguleringen innen norsk område. Dette er imidlertid ikke tillatt etter konvensjonen, jfr. art. 13 og art. 8 post 2.

Industridepartementet

t i l r å d e r :

I medhold av § 14 i lov av 12. juni 1931 meddeles i henhold til konvensjonen av 11. mai 1929 mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten, samtykke til at Kungl. Vattenfallsstyrelsen m. fl. får norsk tillatelse til å regulere Överuman og Stora Umevatten, i det vesentlige i samsvar med søknad av 29. januar 1960 og dermed fremlagt plan. Samtykket meddeles på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 28. april 1961.

17. Meløy kommunale Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å regulere Lysvatn i Meløy.)

Kgl. res. av 28. april 1961.

På vegne av Meløy kommunale Elektrisitetsverk har Nordland fylke, Elektrisitetskontoret, innsendt søknad datert 27. mai 1960 om tillatelse til å regulere Lysvatn i Meløy.

I brev av 1. mars 1961 har H o v e d s t y r e t f o r V a s s d r a g s - o g E l e k t r i s i t e t s v e s e n e t gitt følgende uttalelse til departementet:

«Meløy kommunale Elektrisitetsverk. Regulering av Lysvatn i Meløy.

Hovedstyret har mottatt følgende søknad datert 27. mai 1960 vedrørende ovenstående:

«Meløy komm. Elektrisitetsverk har til hensikt å bygge ut Lysvatnet ved utnyttelse av fallhøyden mellom Lysvatnet og Spilderdalsvatnet i Meløy kommune. Det vises til vedlagte plan med omkostningsoverslag og tegninger for utbyggingen, utarbeidet av Nordland fylkes Elektrisitetskontor i desember 1958.

Utbyggingen medfører at avløpet fra Lysvatnet blir overført til Spilderdalsvatnet gjennom kraftverket og videre til sjøen gjennom Bottenåga (Spilderdalselva). Lysvatnet har nå sitt avløp gjennom Lysvassåga, som er bielv til Bottenåga. Kfr. vedlagte tegn. nr. 3387.

Lysvatnet som ligger ca. 367,50 m o. h. forutsettes regulert inntil 10 m ved senkning, og på vegne av kommunen søker vi hermed om tillatelse til regulering av vatnet mellom kote 367,5 og 357,5.

Beregning av kraftøkingen.

Nedslagsfeltet til utløpet av Lysvatnet er ca. 13,5 km², og gjennomsnittlig minstevannføring anslås til 100 sl. Bruttofallhøyden mellom Lysvatn og Spilderdalsvatn er ca. 286,50 m, og minstevannføringen svarer til 380 nat.-hk.

Gjennomsnittlig avløp antas lik ca. 70 sl pr. km² eller 0,95 m³/sek. fra hele feltet, tilsvarende et årsavløp på 30 mill. m³. Ved 10 m senkning av Lysvatn, som har et areal ved nåværende vannstand på ca. 4,1 km², vil man få et magasin noe større enn årsavløpet, og regulert vannføring regnes lik den gjennomsnittlige.

Midlere bruttofall blir omkring 283 m, og den gjennomsnittlige vannføring svarer til 3 580 nat.-hk. Kraftøkingen som oppnåes ved reguleringen blir således ca. 3 200 nat.-hk.

Det bemerkes at det er foretatt en foreløbig oppmåling av fallhøyden, og den nøyaktige høyde vil bli bestemt så snart som mulig. Eventuelle korreksjoner vil bli innsendt så snart målingene er utført.

Skadevirkninger.

Ved reguleringen av Lysvatnet vil formentlig fisket i vatnet og avløpet bli skadet. Lysvassåga danner skille mellom eiendommer, og tørrlegging av elven kan muligens av den grunn skaffe noen ulemper. En antar imidlertid at fordelene ved utbyggingen vil bli større enn ulempene.

Rettigheter.

Den vesentlige del av vannrettighetene er håndgitt, og avskrift av kontrakt herom mellom kommunen og grunneierne vedlegges. Kontrakten skal omfatte alle grunneiere unntatt en enkelt, som har gitt muntlig tilsagn om å overdra sine rettigheter.

Forslag til manøvreringsreglement.

1.

Reguleringsgrenser for Lysvatnet:

Øvre grense	367,50 m o. h.
Nedre grense	357,50 m o. h.
Reguleringshøyde	10,0 m.

Øvre grense svarer til nåværende vannstand. Nedre grense skal betegnes med fast og tydelig vannstandsmerke som Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det skal for manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke forhøyes. For øvrig kan vannslippningen foregå etter kraftverkets behov.

3.

Det skal påsees at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes, om det forlanges, ved hver måneds utgang utskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godkjennes av vedkommende departement.

5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Endring av reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Planen av desember 1958 regner med et midlere nettofall på 280 m og gjennomsnittlig årsytelse på 2 200 kW tilsvarende en produksjon på 19 mill. kWh. Det forutsettes installert en horisontal peltonturbin på ca. 5 000 hk og en generator på 4 400 kVA.

Driftstunnelen blir ca. 600 m lang med et tverrsnitt på 4,5 m². Bunnen ved inntaket legges på kote 354. Etter planen skal det anvendes rørgate i dagen og samlet lengde av denne er oppgitt til 740 m. Kraftstasjonen utføres av betong.

Omkostningsoverslaget lyder på 4,1 mill. kroner for hele utbyggingen tilsvarende en investering på 21,6 øre pr. kWh.

Kontrakten mellom kommunen og 26 grunneiere lyder slik:

«I anledning bygging av Lysvatn Kraftverk overdrar undertegnede grunneiere og eiere av vann-, fall- og strandrettigheter i Lysvassåga og Lysvatnet hermed følgende rettigheter m. v. til Meløy kommune:

A. Alle vann og fallrettigheter i Lysvassåga fra dens utløp fra Lysvatnet til sammenløpet med Bottenåga (Spilderdalselva).
B. Rett til å lede elva ut av dens leie gjennom tunnel og rør for utnyttelse til kraftproduksjon med de forandringer i vassdragets naturlige tilstand som dermed følger.
C. Rett til å regulere vannføringen etter kraftverkets behov ved senking og eventuelt mindre oppdemning av Lysvatnet, med dam og damfeste.
D. Rett til tunnel-utslag i Lysvatnet samt lukesjakt for driftstunnelen ved Lysvatnet.
E. Rett til å ta ut byggematerialer i utmark som stein, jord og sand for støpning av dam og lukesjakt.
F. Rett til nødvendig grunn i utmarken for gjennomføring av utbyggingen, herunder til rørledning, lukesjakt med lukehus, innslag for driftstunnel og uttipping av tunnelmassene, alle nødvendige kraftlinjer og andre hjelpemidler, samt fri adkomst til anlegget.

Alle forannevnte rettigheter erstattes av kommunen/kraftverket på følgende måte:

1. Kr. 40 000 betales kontant, og fordeles forholdsmessig på rettighetshaverne. Hvis noen av partene krever det blir fordelingen å foreta ved skjønn.
   I beløpet inngår ikke erstatning til direktør Overå for den del av anlegget som kommer på hans innmark.
2. Mulig gjerdeplikt langs elva (Lysvassåga) avgjøres ved skjønn.
3. Mulige skader og ulemper i Spilderdalsvatn og Bottenåga og de under punkt F nevnte rettigheter bæres av kommunen og fastsettes ved frivillig skjønn etter at kraftverket er kommet i drift. Skjønnet skal bestå av 3 medlemmer, hvorav rettighetshaverne og kommunen oppnevner hver sitt og de to i fellesskap det tredje medlem, som blir skjønnets oppmann. I tilfelle av uenighet oppnevnes det tredje medlem av sorenskriveren i Bodø.
   Skjønnsomkostningene bæres av kommunen.
   Begge parter kan med en frist på 3 uker anke resultatet inn for overskjønn, som i tilfelle oppnevnes av sorenskriveren i Bodø og skal bestå av personer utenfor Meløy.»

Hovedstyret ba om — i brev av 7. juni 1960 — ansøkeren gjøre nærmere rede for grunnens beskaffenhet m. v. rundt Lysvatn og dette ble av Meløy kommunale Elektrisitetsverk besvart slik den 14. juni 1960:

«I anledning ovennevnte brev har vi fått anmodning fra overingeniør A. Alfsen ved fylkets elektrisitetskontor om å gi en beskrivelse av området rundt Lysvatnet og om muligheten for utglidning ved nedtapping av det samt eventuell fare derved.

Som det går fram av karter, er Lysvatnet for det meste innringet av steile fjell som for en stor del er nakne flåg og urer. Dette er særlig tilfelle på syd- og nordsiden av vatnet mot øst samt på østsiden av det.

Mot utløpet fra vatnet (elvemunningen for Lysvassåga) avtar høyden av fjellene og steilheten. Her er vatnet noe utgrunt, mens det ellers er relativt dypt også ved land.

På området fra elvemunningen og ca. 1 km østover på sydsiden av vatnet er det delvis vegetasjon og noen bjørkbusker. Grunnen her er morenejord og delvis rent fjell. Resten av sydsiden og hele østsiden er vesentlig rent fjell (flåg) med store steinurer som går ned i vatnet.

Sprett vegetasjon som er tjenlig til beitemark for sau finnes på nordsiden av vatnet. Mot utløpet er området noe myrlent, og her fins noe skog (bjørkbusker). For øvrig består jordsmonnet på nordsiden av stein og morenejord.

Om vatnet skulle bli betydelig nedtappet, syns det ikke mulig at det derved skulle oppstå noen utglidning. Og selv om noen av en steinur kunne tenkes å ramle ut inne

i botten av vatnet, er det ikke forståelig at det skulle kunne avstedkomme noen skade.
Med fordel synes det rimelig å kunne demme opp vatnet noe 1 à 2 m.
Mot utløpet fra vatnet fins noen ganske få og små fiskehytter i primitiv utførelse. De kan lettvint flyttes i fall det skulle bli aktuelt med en litt større oppdemming.
Fiskingen i vatnet er nå praktisk talt uten betydning.
Dette er de faktiske opplysninger som vi etter egen vurdering på stedet og etter rådføring med de best lokalkjente folk her i distriktet kan gi.»

Hovedstyret har dessuten i brev av 29. juni 1960 fra ansøkeren fått oppgitt det påregnelige magasin i Lysvatn til 32 mill. m³.

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad den 11. og 14. juni 1960 (nr. 133 og 135) og dessuten i Nordlands Framtid, Bodø. Saken har videre vært forelagt distriktet til uttalelse med følgende resultat:

Meløy kommunestyre har i enstemmig vedtak i møte 16. august 1960 besluttet:

«Meløy kommunestyre slutter seg til søknaden om konsesjon på regulering av Lysvatnet i Meløy i samsvar med planer fra Nordland fylkes Elektrisitetskontor av desember 1958.»

Av kommunekontorsjefens innstilling og saksforberedelse siteres:

«Ved kunngjøring i Bodø-avisene og Glomfjordposten 17. juni 1960 har kommunen anmodet lokale organer for innlandsfisket og for jord- og skogbruk å komme med eventuelle merknader til den påtenkte regulering. Videre er det ved skriv av 20. juni d. å. gjort direkte henvendelse til Nordland fylkesskogkontor og til Meløy jordstyre om saken. Nordland fylkesskogkontor har i påtegning av 2. juli 1960 uttalt:

> «En kan ikke se at påtenkte utbygging av Lysvatn kraftverk har noen ulemper for skogbruket angjeldende herred.»

Meløy jordstyre har behandlet saken i møte 4. juli d. å. med sådant enstemmige vedtak:

> «Jordstyret tiltrer herredsagronomens tilråding i saken og tiltrer konsesjon gitt for regulering av Lysvatnet og fradeling av 30 dekar til stasjonstomt m. v.
> Konsesjon for bygging av kraftledning tilrådes utsatt og behandlet senere i samsvar med herredsagronomens innstilling.»

Herredsagronomens innstilling som jordstyret viser til når det gjelder konsesjon for bygging av kraftledning har denne ordlyd:

> «Da den planlagte 20 kW kraftledning bare er grovt skissert i liten målestokk (bilag 5) vil jeg foreslå at spørsmålet om konsesjon for bygging av kraftledningen utestår inntil en har fått befart traséen og der foreligger detaljerte kart. Det kan bli tale om to alternativer for linjevalg, og før saken er nærmere utredet bør den ikke behandles. Konsesjon for bygging av kraftledningen tilrådes utsatt og behandlet som særskilt sak senere.»

Jordstyrets uttalelse vil bli behandlet av Nordland fylkeslandbruksstyre på møte i disse dager og melding om vedtaket antas å foreligge til kommunestyrets møte den 16. d. m.
«Av andre» interesserte er det bare Sigurd Fagerli, Spildra, som har gjort merknader til utbyggingen. Han sier i skriv av 16. juli 1960 til Meløy kommunale Elektrisitetsverk bl. a.:

> «Jeg forlanger at mine rettigheter for jakt, havning, samt fiskerettigheter i Lysvassågen og Lysvannet ikke blir forringet etter mine hjemmelspapirer.»

Nordland fylkeslandbruksstyres protokoll fra møte den 8. august 1960 sier om denne sak:

«Reguleringsmagasinet Lysvatn ligger høyt oppe i fjellet hvor det hverken er jordbruks- eller skogbruksinteresser. Turbinrøret vil gå over bratt utmark som delvis er tjenlig til plantemark og fjellbeite. Stasjonsområdet skal være på ca. 30 dekar, hvorav ⅓ er fjell, ca. 10 dekar er oppgitt å være dyrkingsjord og den skal brukes av maskinisten til å skaffe seg melk. Tiltaket er av stor samfunnsmessig betydning og kraftverket vil også føre vei frem til området. Fylkeslandbruksstyret forstår det slik at det foreløpig ikke søkes om konsesjon på kraftledningen. Jordstyret har foreslått at spørsmålet om konsesjon for bygging av kraftledning utestår inntil en har fått befart traséen og det foreligger detaljert kart. Det kan da bli tale om to alternativ for linjevalg.

Vedtak:
Fylkeslandbruksstyret finner at skadevirkningene sett i forhold til den store samfunnsmessige betydning av dette anlegg vil bli minimale, og vil i medhold av jordlovens §§ 54 og 55 tilrå at det gis konsesjonstillatelse for regulering av Lysvatnet. Videre vil fylkeslandbruksstyret i medhold av § 55 gi sitt samtykke til at det fradeles en parsell på 30 dekar fra gnr. 58. bnr. 1 til stasjonsbygning og bolig for maskinisten. Fylkeslandbruksstyret forutsetter at det blir sendt inn særskilt søknad om konsesjon for kraftledning når denne sak er ferdig utredet.

Nordland fylke, Elektrisitetskontoret uttaler i påtegning av 22. august 1960 bl. a.:

«De forannevnte offentlige instanser har ingen innvendinger mot søknaden. Søknaden omfatter ikke konsesjon for den nevnte 20 kV-linje, og det vil bli sendt særskilt søknad for denne senere. Vi går ut fra at Sigurd Fagerlis eventuelle rettigheter blir gjenstand for erstatning i likhet med de øvrige grunneieres rettigheter.
Vi har for øvrig intet å bemerke, og tør anbefale at søknaden kan bli innvilget.»

Nordland fylke anbefaler søknaden i påtegning av 24. s. m.

Inspektøren for ferskvannsfisket viser i sin ekspedisjon av 8. november 1960 til følgende uttalelse fra konsulenten for ferskvannsfisket i Nord-Norge datert 4. oktober 1960:

«For å få rede på en del av virkningene ved den planlagte regulering har jeg måttet foreta en befaring av deler av Spildravassdraget. Reguleringen vil få flere virkninger.

Lysvatnet var tidligere et meget godt fiskevatn med stor aure. Ved utsetting av røye har en fått en meget småvokst og tallrik bestand av mindre verdi. Sjøen er forholdsvis stor, med en flatevidde på 4,1 km². Avkastningen av fisk er ikke stor nå, og det kan være vanskelig å gjøre noe effektivt for å bringe verdien av fisket opp.

Elva fra Lysvatnet til Bottenåga (Spilderdalselva) vil bli omtrent helt tørrlagt. Det viste seg at det i den nedre delen av denne elva, på en strekning av noen hundre meter, fantes tallrike unger av laks og sjøaure. En må rekne med at produksjonen av disse fiskeslag blir ødelagt. Disse skader vil ikke bli så helt ubetydelige, og skal en kunne bøte på virkningene, særlig for sjølaksfisket, bør det settes ut settefisk eller utvandringsferdige laksunger (smolts). Det bør derfor i konsesjonen tas inn en bestemmelse om at det departement ferskvannsfisket sorterer under, må kunne gi pålegg om utsetting av settefisk eller utvandringsferdige laksunger av det slags, den kvalitet og størrelse som måtte kunne godkjennes. Det blir også nødvendig å kunne følge utviklingen i vassdraget, derfor bør konsesjonæren dekke kostnadene med eventuelle biologiske undersøkelser. Også slike tiltak bør Landbruksdepartementet kunne gi pålegg om.

Spildra er et temmelig lite vassdrag, men ved befaringen viste det seg at det var et større antall laksunger i elva. Produksjonen av laks er derfor ikke liten. Da ulovlig fiske er til stor skade for produksjonen i slike småvassdrag, og en utbygging erfaringsvis fører til større tilstrømning av folk, bør oppsynet ved vassdraget styrkes. Det bør derfor overveies om ikke konsesjonæren bør betale et visst tilskudd til dette formål, og jeg tillater meg å antyde et årlig beløp på kr. 1 000 som passende.»

Fiskeriinspektøren foreslår så følgende konsesjonsvilkår:

«Til fremme av fisket i de områder som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren å sette ut yngel og/eller settefisk samt utvandringsferdige laksunger (smolts) etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de samme områder, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter å dekke utgiftene til forsterket fiskeoppsyn ved Lysvatn, Spilderdalselva og Spildravassdraget i anleggstiden etter departementets nærmere bestemmelser.»

Hovedstyret skal bemerke:

Grunnlaget for elektrisitetsforsyningen i Meløy har vært vilkåret om plikt til å avgi konsesjonskraft fra Glomfjord Kraftverk. I forbindelse med den foreliggende reguleringssak har den daværende Kraftverksavdeling ved Hovedstyret den 14. juni 1960 uttalt følgende:

«I henhold til konsesjon gitt til Glomfjord Aktieselskap 9. august 1912 har Glomfjord Kraftverk plikt til å avgi konsesjonskraft med 5 pst. til kommunen og 5 pst. til staten.

Etter kraftleiekontrakt av 14. januar 1948 har staten forbeholdt seg 9 000 kW av Glomfjord Kraftverks ytelse for levering av konsesjonskraft. Etter tilleggsavtale ved protokoll av 28. juni 1952 har staten påtatt seg å frigjøre det vesentligste av konsesjonskraften for Hydros behov ved å støtte utbygging av Reppa kraftverk og derved dekke en del av konsesjonskraften til Meløy.

For tiden har Meløy et kraftforbruk på ca. 4 000 kW som er levert ved samkjøring mellom Glomfjord og Reppa kraftverker.

Kraftbehovet er stigende i distriktene. Noe kraft vil en antakelig kunne få tilført Meløy fra Sundsfjord kraftverk, men ledningsnettet i Gildeskål er altfor svakt for tilfredsstillende krafttilførsel.

En utbygging av Lysvatnet vil ha store fordeler først og fremst ved at kraftverket ligger meget gunstig til med bare ca. 6 km ledningsforbindelse til krafttyngdepunktet i Meløy slik at det oppnås betydelig besparelse i overføringstap.

Ved samkjøring mellom Lysvatnet, Glomfjord, Reppa og eventuelt Sundsfjord kraftverker får man en sikring av krafttilførselen til distriktene.

En utnyttelse av Lysvatnet for distriktsforsyningen ble for flere år siden tatt opp, og det må ansees som meget gunstig om Meløy kommune kan realisere disse planer.»

Utbyggingen av Lysvasselva vil altså gi en energiproduksjon på ca. 19 mill. kWh, men dette betinger en regulering i Lysvatn ved 10 m senkning til kote 357,50 som kommunen nå søker konsesjon på. Magasinet oppgis til 32 mill. m³ som gir ideell regulering (ca. 103 pst.). Beregnet på den i loven foreskrevne måte kan regulert vassføring ansettes til 0,95 m³/sek., hvorav 0,85 m³/sek. er økning. De tilsvarende ytelser i det ca. 283 m høye midlere bruttofall blir ca. 3 600 og ca. 3 200 nat.-hk.

Vatnets beliggenhet er avsides, uten veiforbindelse og uten fast bosetning. Det nevnes at noen ganske få og primitive fiskehytter er beliggende ved utløpet. For øvrig er vatnet omgitt av fjell og ur med noe sparsom vegetasjon i form av spredte bjørkebusker og litt beitemark for sau.

Avløpsvannet føres ut i Spilderdalsvatnet og vannstandene i dette og i Spilderdalselva ned til samløpet med Lysvasselva vil bli forhøyet. Det er imidlertid ikke fremkommet noe

som tyder på at det herved vil oppstå skader av betydning.

Fisket i selve Lysvatn er av liten verdi og antagelig i tilbakegang, men nedre del av Lysvasselva fører tallrike unger av sjøørret og laks som er av betydning for sjølaksefisket.

Skadene må antagelig kompenseres i stor grad gjennom utsetting av settefisk m. v., jfr. fiskeriinspektørens uttalelse foran.

Hovedstyret antar at vilkåret i henhold til reguleringslovens § 8 for å gi konsesjon er oppfylt og tilrår søknaden innvilget på de vilkår som er oppstilt i vedliggende utkast.

Om betingelsene bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

Hovedstyret foreslår konsesjonen gitt på ubegrenset tid, men med rett til alminnelig revisjon av vilkårene etter 50 år, jfr. reguleringslovens § 10 pkt. 2. Nederst i Spilderdalselva er det fall som kan bli utnyttet — dog er det på grensen av det nyttbare — og man har derfor foreslått tidsbegrensning til 50 år for eventuelle private falleieres andel i reguleringsanlegget, og *innløsningsrett, post 2,* for staten i det 35. og 45. for de samme andeler.

Årlige avgifter, post 3.

Avgiftssatsene for kraftanlegg i Nordland for sivilforsyning har ligget gjennomgående på kr. 0,10 pr. innvunnet nat.-hk til staten og mellom kr. 0,25 og kr. 1,00 til kommuner.

Hovedstyret vil foreslå at man her benytter satsene kr. 0,10 til staten og kr. 1,00 til kommuner.

Fisket, post 13.

Hovedstyret har tatt inn fiskeriinspektørens forslag. Det bemerkes herunder at herr Sigurd Fagerli's fiskerettigheter i Lysvasselva og Lysvatn må bli gjenstand for erstatning etter skjønn.

De øvrige vilkår trenger formentlig ingen kommentar.

Hovedstyret antar at det ikke blir en i henhold til reguleringslovens § 12 pkt. 4 større samling av anleggsarbeidere. Man har derfor ikke betinget noe beløp til almendannende virksomhet og geistlig betjening blant arbeiderne.

Utkast til manøvreringsreglement vedlegges. Ansøkerens forslag i pkt. 2 om at vassdragets flomvassføring ikke skal forhøyes er endret til å gjelde nedenfor samløpet med Lysvasselva. Lavvassføringen på denne strekningen må heller ikke forminskes av hensyn til andres rettigheter.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 28. februar 1961.»

Hovedstyret har lagt frem følgende utkast til betingelser for tillatelse for Meløy kommunale Elektrisitetsverk til regulering av Lysvatn i Meløy:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

Dersom vassfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den hvert 10. år deretter har samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tillatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til, en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren

og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veier og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

13.

I de områder som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren å sette ut yngel og/eller settefisk samt utvandringsferdige laksunger (smolts) etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeri-biologiske undersøkelser i de samme områder, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter å dekke utgiftene til forsterket fiskeoppsyn ved Lysvatn, Spilderdalselva og Spildravassdraget i anleggstiden etter departementets nærmere bestemmelser.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets bestemmelse.

16.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller

en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt. Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

19.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

20.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngåes, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommune.

Konsesjonshaveren har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdet. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

21.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement for regulering av Lysvatn i Meløy siteres:

«1.

Lysvatn kan senkes 10 m til kote 357,50.

Høyden refererer seg til nåværende alminnelige vannstand.

Reguleringsgrensen skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det skal for manøvreringen has for øye at flomvassføringen i Spilderdalselva nedenfor samløpet med Lysvasselva ikke forøkes. Heller ikke må lågvassføringen sammesteds forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig tappes det etter kraftverkets behov.

3.

Det skal påses at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departementet. Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endring av reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet slutter seg helt ut til Hovedstyrets uttalelse, og vil anbefale at reguleringskonsesjonen blir gitt på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser. Departementet tiltrer også Hovedstyrets forslag om manøvreringsreglement.

Industridepartementet

tilråder:

Meløy kommunale Elektrisitetsverk tillates i hedhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 å foreta regulering av Lysvatn i Meløy, i det vesentlige overensstemmende med søknad av 27. mai 1960 og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 28. april 1961.

Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Lysvatn som gjeldende inntil videre overensstemmende med utkast inntatt i ovennevnte tilråding.

18. A/S Holmenkollbanen.

(Tillatelse til å leie inntil 12 590 kW fra Oslo Lysverker for drift av sine jernbaner.)

Kgl. res. av 5. mai 1961.

I anledning søknad fra A/S Holmenkollbanen om leie av inntil 12 590 kW fra Oslo Lysverker har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet den 22. mars 1961 avgitt følgende innstilling:

I brev av 26. august 1960 til Hovedstyret har A/S Holmenkollbanen søkt om konsesjon på leie av inntil 12 590 kW fra Oslo Lysverker for drift av sine jernbaner.

Søknaden er sålydende:

«Vårt selskap har for banedriften i alt 8 likeretterstasjoner som vi har konsesjon på. Kraften leveres av Oslo Lysverker som etter sammenslutningen mellom Oslo og Aker i 1948 overtok strømforsyningen. Se bilag til vårt brev av 12. april 1951. Dette gjelder foreløpig også for leveranse til Eiksmarka likeretterstasjon, som ligger i Bærum. Det er ennå ikke opprettet noen endelig kontrakt med Oslo Lysverker, men inntil videre gjelder de samme betingelser som fastsatt for A/S Oslo Sporveier, se vedlagte fotostatkopi av brev fra Oslo Lysverker av 30. juni 1956.

Den totale installasjon i likeretterstasjonene er 12 590 kW likestrømsytelse og den kraftmengde som årlig tas ut av stasjonene har vært følgende:

I 1956 ..... 14 530 000 kWh målt primært
I 1957 ..... 14 292 000 kWh målt primært
I 1958 ..... 14 280 000 kWh målt primært
I 1959 ..... 13 819 000 kWh målt primært

I henhold til foranstående søker vi om tillatelse til å leie den nødvendige kraft til driften av selskapets baner.

Vi gjør oppmerksom på at vårt selskap er delvis kommunalt, idet Oslo kommune eier 54 pst. av aksjekapitalen.

Vedlagt følger i henhold til ervervslovens § 24 en erklæring undertegnet av 2 av styrets medlemmer.»

I det nevnte brev av 30. juni 1956 fra Oslo Lysverker til A/S Holmenkollbanen bemerker lysverkene blant annet:

«Da en for tiden ikke har noen kontrakt med Holmenkollbanen angående strømleveringen, vil fra nå av de samme betingelser som er fastsatt for A/S Oslo Sporveier også gjøres gjeldende for A/S Holmenkollbanen.

Vi vedlegger et eksemplar av denne kontrakt til gjennomsyn og skal senere komme tilbake til kontrakt med A/S Holmenkollbanen når en får gjort et par reduksjonsforandringer i §§ 3 og 5 som spesielt gjelder Holmenkollbanen.»

Oslo Lysverker har videre i påtegning av 28. september 1960 til Oslo formannskap anbefalt at konsesjonen gis og bemerker for øvrig at leveringen til Eiksmarka likeretterstasjon i Bærum skjer fortsatt foreløpig fra Oslo Lysverker inntil Bærum elektrisitetsverk får utbygget sitt nett.

Oslo bystyre har i møte den 17. november 1960 etter innstilling fra rådmannen anbefalt at konsesjonen gis.

Da en del av omhandlede kraftkvantum leveres i Eiksmarka likeretterstasjon i Bærum

har søknaden vært forelagt for myndighetene i Bærum til uttalelse.

Finansrådmannen i Bærum har i brev 7. januar 1961 til formannskapet blant annet bemerket:

«Bærum elektrisitetsverk har bekreftet at leveransen til Eiksmarka likeretterstasjon må skje fra Oslo Lysverker inntil e.verket får bygd egen transformatorstasjon i Eiksmarka. Stasjonen skal etter planen være ferdig i 1962—63. Konsesjonen anbefales forlenget til e.verket selv kan overta leveringen.

Da kommunestyret i 1950 anbefalte konsesjon for A/S Holmenkollbanen til anlegg av likeretterstasjonen i Eiksmarka, var det bl. a. på betingelse av at vårt e.verk skulle overta kraftleveransen når utbyggingen av nettet tillot det. I samsvar med dette og med elektrisitetsverkets anbefaling tillater jeg meg å foreslå kommunestyret innbudt til å avgi slik

uttalelse:

A/S Holmenkollbanen anbefales gitt konsesjon for leie av kraft fra Oslo Lysverker over Eiksmarka likeretterstasjon inntil Bærum elektrisitetsverk selv kan overta leveringen.»

Bærum kommunestyre har i møte den 31. januar 1961 vedtatt at konsesjonen anbefales gitt i samsvar med foran siterte uttalelse fra finansrådmannen resp. formannskapet.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Akershus fylke har i påtegning av 17. februar 1961 til fylkesmannen anbefalt at konsesjonen gis med det av Bærum tatte forbehold.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har i påtegning av 21. februar 1961 til Hovedstyret under henvisning til overingeniørens uttalelse meddelt at han ikke har noe å bemerke til at søknaden innvilges.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 30. desember 1897 er det meddelt konsesjon på anlegg og drift av Holmenkollbanen. Denne konsesjon er ved kgl. resolusjon av 15. desember 1911 avløst av en ny konsesjon til A/S Holmenkollbanen med samtidig utvidelse til anlegg og drift av undergrunnsbanen innen Kristiania bys daværende bygrenser.

Tillatelsen som gjelder til 1. januar 1985 er meddelt på vilkår blant annet om innløsningsrett for staten til baneanlegget. Hva tidsfristen angår jfr. Arbeidsdepartementets brev av 18. november 1924 til A/S Holmenkollbanen.

Ved Arbeidsdepartementets brev av 13. juni 1941 er det videre gitt A/S Holmenkollen konsesjon på anlegg og drift av Røabanen til Grini i Bærum og ved kgl. resolusjon av 10. desember 1948 er det gitt selskapet konsesjon på forlengelse av denne bane til Eikeli i Bærum.

Disse tillatelser som gjelder inntil 10. oktober 1994 er likeledes meddelt på vilkår blant annet om innløsningsrett for staten til baneanleggene.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot leieforholdet og vil rå til at det meddeles A/S Holmenkollbanen konsesjon på leie av inntil 12 590 kW fra Oslo Lysverker som søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt inntil videre for det kraftkvantum som selskapet måtte utta fra Eiksmarka likeretterstasjon i Bærum herred. Dog ikke lenger enn til Bærum elektrisitetsverk erklærer seg berett til å overta denne kraftlevering, eventuelt i 1962—63. For det øvrige kraftkvantum anbefales tillatelsen meddelt for den tid leieforholdet med Oslo Lysverker måtte stå ved makt dog ikke lenger enn til 1. januar 1985.

Hovedstyret vil rå til at konsesjonsvilkårene blir de vanlige med vilkår om helt norsk styre men uten særbetingelser om avgift til staten eller kommuner samt i nærværende tilfelle uten vilkårene om søksmål etter nabolovgivningen og om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner slik at betingelsene i sin helhet blir som i vedlagte forslag. Jfr. for øvrig Hovedstyrets annet brev av d. d. angående konsesjon på kraftleie for A/S Bærumsbanen.

Behandlet i hovedstyremøte den 21. mars 1961.

Dokumentene vedlegges.»

Hovedstyrets forslag til vilkår er med en mindre redaksjonell endring i post 4 sålydende:

1. *Leietid.*

Tillatelsen som omfatter leie av inntil 12 590 kW fra Oslo Lysverker gjelder for det kraftkvantum som derav måtte uttas i Eiksmarka likeretterstasjon for drift av Røabanen inntil videre, dog ikke lenger enn til Bærum elektrisitetsverk erklærer seg berett til å overta denne kraftlevering, eventuelt i 1962—63. For det øvrige kraftkvantum gjelder tillatelsen for den tid leieforholdet måtte stå ved makt dog ikke lenger enn til 1. januar 1985.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av det til utnyttelse av kraften nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

5. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

6. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

7. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av postene 2 og 6 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Departementet tiltrer i det vesentlige og i resultatet Hovedstyrets innstilling og rår til at det blir gitt konsesjon på det omsøkte kvantum og på vilkår som foran inntatt.

Overensstemmende med Hovedstyrets forslag, jfr. henvisning til sak om kraftleiekonsensjon for Bærumsbanen, er vanlig vilkår om søksmål etter naboloven sløyfet da dette vilkår er myntet på industribedrift og ikke egner seg når det gjelder drift av jernbane.

Likeså er sløyfet vilkår om kraftavståelse til kommuner, overensstemmende med vanlig praksis når det er det angjeldende kommunale kraftverk som står som leverandør, jfr. ervervslovens § 23 pkt. 5, 2. ledd.

En finner med Hovedstyret heller ikke grunn til å oppstille betingelse om avgift til stat eller kommune.

Til de oppstilte vilkår har departementet ingen spesielle merknader, men viser for så vidt til Hovedstyrets nærmere begrunnelse.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917, kap. IV tillates A/S Holmenkollbanen å leie inntil 12 590 kW fra Oslo Lysverker for drift av sine jernbaner, på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 5. mai 1961.

19. M. Peterson & Søn A/S, Moss.

(Tillatelse til å leie ytterligere inntil 8 500 kW primakraft samt inntil 12 000 kW spillkraft fra A/S Kykkelsrud.)

Kgl. res. av 5. mai 1961.

Ved tillatelse 18. januar 1960, meddelt av Industridepartementet i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917, kap. IV og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 15. mai 1959 ble M. Peterson & Søn A/S meddelt tillatelse til å leie inntil 3 312 kW fra A/S Kykkelsrud. Tillatelsen gjelder inntil 31. desember 1967. Videre er selskapet ved kgl. resolusjon 22. februar 1946 meddelt tillatelse på leie av 12 000 kW spillkraft fra A/S Glommen Træsliberi (nå A/S Kykkelsrud). Denne tillatelse er utløpet.

Ved brev av 5. desember 1960 har M. Peterson & Søn A/S søkt om tillatelse til å leie fra A/S Kykkelsrud ytterligere 8 500 kW samt om fornyelse på spillkraftlevering 12 000 kW.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har 22. mars 1961 avgitt følgende uttalelse:

«Med Industridepartementets påtegninger av 12. desember 1960 har Hovedstyret mottatt to søknader, begge av 5. desember 1960, fra M. Peterson & Søn A/S, Moss om

1) konsesjon på leie av ytterligere inntil 8500 kW og
2) fornyelse av konsesjon på leie av inntil 12 000 kW spillkraft fra A/S Kykkelsrud.

De respektive søknader er sålydende:

«1. Vi viser til vår søknad av 14. mai 1959 på leie av elektrisk energi fra A/S Kykkelsrud, og tillater oss å søke om ytterligere leie av 8 500 kW fra A/S Kykkelsrud.

Dessverre er ikke avtalen mellom Kykkelsrud og vårt firma underskrevet enda, men det gjelder forlengelse av tidligere kontrakt av 31. mai 1955 til 31. desember 1959.

Av de 8 500 kW har vi i de senere år fått tildelt 2 300 kW som statskraft.

Vi ber om å få konsesjonen gjort gyldig til 31. desember 1967 — det vil si så lenge hovedkontrakten gjelder.

2. Vi tillater oss å søke om fornyet tillatelse til å leie spillkraft fra A/S Kykkelsrud.

Vi har for tiden ikke noen fast kontrakt med Kykkelsrud om levering av spillkraft. Dette kommer av at spillkraftprisen har vært utsatt for så store svingninger og blitt fastsatt for 1 halvår om gangen.

Vi har 2 stk. Elektrokjeler på 6 000 kW hver og søker om å få leie opptil 12 000 kW spillkraft.

Vi ber om at denne tillatelsen blir gitt for 15 år.»

I brev hertil av 9. mars 1961 har selskapet gitt følgende supplerende opplysninger:

«Vedr. vår konsesjonssøknad av 5. desember 1960 til Det Kongelige Departement for Industri og Håndverk om leie av 8 500 kW fra A/S Kykkelsrud.

Denne kraftmengde er nødvendig for drift av vår cellulose- og papirfabrikk, hvor vi i dag produserer ca. 50 000 tonn cellulose og ca. 45 000 tonn papir pr. år.

Kraftmengden kommer i tillegg til den konsesjon på 3 312 kW (4 500 hk) som vi fikk 18. januar 1960. Kontrakten med A/S Kykkelsrud på de 3 312 kW (konsesjon av 18. januar 1960) bygger på «Mossekontrakten» mellom Moss Kommune og A/S Kykkelsrud, hvoretter Kykkelsrud skal levere inntil 8 000 hk til Storindustri innen Moss by's grenser. Kykkelsrud betaler en avgift til Moss Kommune pr. hk levert etter «Mossekontrakten».

Søknaden av 5. desember 1960 bygger ikke på «Mossekontrakten». Samme dato, 5. desember 1960, har vi ytterligere sendt en konsesjonssøknad på 12 000 kW spillkraft.

Ved cellulose- og papirproduksjonen kreves det store dampmengder og vårt forbruk er for tiden ca. 60 tonn damp i timen. 12 000 kW kan produsere ca. 15,7—16 tonn damp i timen — en dampmengde som vi har meget god bruk for.»

Søknadene har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

Moss bystyre har i møte den 24. januar 1961 enstemmig vedtatt at det ikke har noe å bemerke til konsesjonsøknadene.

Østfold fylkes elektrisitetskonsulent har i påtegning av 7. februar 1961 til fylkesmannen anbefalt at de søkte kraftleiekonsesjoner gis.

Fylkesmannen i Østfold fylke har i påtegning av 11. februar 1961 til Hovedstyret meddelt at han henholder seg til foran nevnte uttalelse fra fylkets elektrisitetskonsulent.

Industridepartementet, Treforedlingskontoret har i brev hertil av 19. desember 1960 meddelt at det ikke har noe å innvende mot at de søkte konsesjoner blir gitt.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved Industridepartementets brev av 18. januar 1960 er som foran nevnt M. Peterson & Søn A/S meddelt konsesjon på leie av inntil 3 312 kW (4 500 hk) fra A/S Kykkelsrud.

Tillatelsen som gjelder inntil 31. desember 1967 er meddelt med vilkår om helt norsk styre og for øvrig på vanlige vilkår uten vilkår om avgift til kommuner eller staten da kraftleveringen er pålagt avgift til Moss kommune i henhold til «Mossekontrakten» som utløper den 31. desember 1967.

Videre er selskapet ved kgl. resolusjon av 22. februar 1946 meddelt konsesjon på leie

av inntil 12 000 kW spillkraft fra A/S Glommens Træsliberi (nå A/S Kykkelsrud).

Tillatelsen som var gjeldende til 1. januar 1955 er altså nå forlengst utløpet. Tillatelsen er også her meddelt med vilkår om helt norsk styre, og for øvrig på vanlige vilkår uten vilkår om avgift til kommuner eller staten da spillkraften ble å nytte til dampfremstilling i bedriftens elektrokjeler.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot de foreliggende leieforhold og rår til at det gis M. Peterson & Søn A/S konsesjon på leie av ytterligere inntil 8 500 kW og inntil 12 000 kW spillkraft fra A/S Kykkelsrud.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid de resp. leieforhold måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn inntil 31. desember 1967 således at konsesjonen i tilfelle utløper samtidig med selskapets ovennevnte gjeldende konsesjon av 18. januar 1960.

Ifølge selskapet er det over et lengere tidsrom nyttet et betydelig kraftkvantum utover de opprinnelig leiede 3 312 kW. Det maksimale kraftuttak var således i årene 1957—58—59 og 1960 henholdsvis ca. 8 950 kW, ca. 9 950 kW, ca. 10 050 kW og ca. 10 200 kW og ved uaktsomhet er da ikke søkt om konsesjon på de tilsvarende overskuddskvanta utover det kraftkvantum selskapet disponerer over i henhold til «Mossekontrakten». Dette er altså nå rettet på.

Hovedstyret vil foreslå at det i nærværende konsesjon i tilfelle fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes. En forutsetter at denne avgift blir å oppkreve fra og med året 1960, og at det for årene 1957, 1958 og 1959 blir å kreve etterbetalt avgift men beregnet etter den da vanlige sats av kr. 1 pr. kW.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme vilkår, heri innbefattet vilkåret om helt norsk styre som fastsatt i den nå gjeldende konsesjon av 18. januar 1960 til M. Peterson & Søn A/S på leie av de inntil 3 312 kW fra A/S Kykkelsrud.

Behandlet i hovedstyremøte den 21. mars 1961.

Dokumentene vedlegges.»

Departementet slutter seg i det vesentlige og i resultatet til Hovedstyrets innstilling og rår til at det blir gitt tillatelse til kraftleie fra A/S Kykkelsrud på kvantum som omsøkt og på vilkår og forutsetning som foreslått av Hovedstyret.

Departementet er enig i at det oppstilles vilkår om avgift kr. 1,50 av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes fra og med året 1960, og at det skal være en forutsetning for konsesjonen at selskapet betaler avgift beregnet etter kr. 1 pr. kW for årene 1957—59 for levering som har funnet sted uten at det er søkt om konsesjon.

Overensstemmende med dette foreslås følgende vilkår:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder sålenge M. Peterson & Søn A/S måtte leie inntil 8 500 kW primakraft og 12 000 kW spillkraft fra A/S Kykkelsrud i samsvar med søknad av 5. desember 1960, dog ikke lenger enn til 31. desember 1967.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets kapital skal til enhver tid være på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den ervervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kWh pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

For så vidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nobolovgivningen.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den kan fås like god, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i for-

hold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post, erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr like gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Hvis departementet finner at denne pris er vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2, post 12, tredje ledd, første, annet og tredje punktum, skal prisen beregnes etter disse regler. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Forårsaker kraftens uttakelse økede utgifter, bæres disse av dem som uttok kraften.

Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

8. *Avgift.*

Av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges det til statskassen en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8\,760}$

Avgiften erlegges fra og med 1960 og forfaller til betaling pr. 1. januar hvert år. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

9. *Kontroll.*

Selskapet plikter å underkaste seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de vilkår som er nevnt foran.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av foranstående poster 2 og 9 medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om ervervelse av vannfall m. v. §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates M. Peterson & Søn A/S å leie ytterligere inntil 8 500 kW primakraft samt inntil 12 000 kW spillkraft fra A/S Kykkelsrud, på vilkår og forutsetning som inntatt i Industridepartementets tilråding av 5. mai 1961.

20. Vest-Agder Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å foreta regulering og overføring i Finsåvassdraget, Lindåi og Hemså i Vest-Agder og Rogaland fylke i samband med bygging av Finså Kraftanlegg m. v.)

Kgl. res. av 5. mai 1961.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 17. april 1961 gjort følgende vedtak:

Stortinget samtykkjer i at det vert gjeve Vest-Agder Elektrisitetsverk løyve til å føreta regulering og overføring i Finsåvassdraget, Lindåi og Hemså i Vest-Agder og Rogaland fylker i samsvar med Industridepartementet si tilråding av 10. februar 1961, med den endring at post 3 i utkast til konsesjonsvilkår, 3. avsnitt, skal lyda:

«Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-hk.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 143

for 1960—61, som samsvarer med St. prp. nr. 72 for samme år, bortsett fra den i vedtaket nevnte rorhøyelse av konsesjonsavgift til kommuner fra kr. 2,75 til kr. 3,00 pr. nat.-hk.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

Dersom vassfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen og overføringene eller blir medeiere i anleggene, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 60 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfalleieres andeler i anleggene staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringS- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år etter at konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringS- og overføringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 60 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Anleggenes eier plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vasskraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften i Finsåi beregnes på grunnlag av den øking i lågvassføringen som reguleringen og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. For vassdraget nedenfor Sirdalsvatn beregnes økingen på grunnlag av den øking av lågvassføringen som reguleringen og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringene innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det til-

bud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelig forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements tillatelse berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringseloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

13.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Konsesjonæren bærer alle utgifter som følger med pålegget.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vannområder som berøres av reguleringen og overføringene, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

14.

Det neddemte område ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement skal foretas finrydding av begrensede områder av hensyn til fisket.

Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemning av vedkommende areal.

15.

De partier av isen på magasinene som mister sin bæreevne på grunn av reguleringen eller overføringene, skal markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten innsirkles det svekkede parti med et tau festet til påler som settes fast i isen med passe mellomrom. Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is- eller snøoverflate på mellom 0,5 og 1,0 m.

16.

Konsesjonæren er forpliktet til ved reguleringsarbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget.

Konsesjonæren skal stille inntil kr. 10 000 til rådighet for almendannende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelser.

17.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringS- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

18.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

19.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesser finnes påkrevd og stille det innvunnet materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

De vassfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringen og overføringene innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leleveringen, som ikke skyldes vis major eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med

2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringS- og overføringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen og overføringene, mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

23.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang, og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein- og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Reguleringsanleggets eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

24.

Til skjønn i anledning av overføringene og reguleringen skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

25.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringene kan medføre forpliktelser.»

Departementet vil etter det foreliggende rå til at det blir gitt Vest-Agder Elektrisitetsverk tillatelse til regulering og overføring i Finsåvassdraget, Lindåi og Hemså på vilkår som samsvarer med Stortingets vedtak.

Det er forutsatt at departementet som vanlig kan avgjøre eventuelle mindre planendringer.

Overensstemmende med proposisjonen vil man henstille til konsesjonæren å bruke innenbygds arbeidskraft så langt det er forenelig med rasjonell anleggsdrift.

Man vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med det utkast som er tatt inn i proposisjonen. Utkastet er sålydende:

«1.

a) Bjørnestadvatn kan senkes 15 m til kote 337,5. Høyden refererer seg til F.M. Osen (gammel bolt) kote 354,55.
b) Lindvatn kan senkes 20 m til kote 357,0. Høyden refererer seg til N.G.O.'s gradteigkart C 39 vest, Lund hvor uregulert vannstand er angitt til kote 377,0.

c) Nespervatn: Reguleringsgrenser:

Øvre kote	419,75
Nedre kote	390,75
Reguleringshøyde	29,0 m

ved 13 m oppdemming og 16 m senking. Høydene refererer seg til N.G.O.'s F.M. ved bru over Sagåi, kote 404,72.

d) Furevatn kan senkes 15 m til kote 423,0. Høyden refererer seg til N.G.O.'s kart gradteig B 38 aust, Hunnedalen hvor uregulert vannstand er angitt til kote 438,0. Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige merker som Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen godkjenner.

Overføringer:

e) Avløpet fra ca. 8,03 km² av nedbørfeltet til Hemsåi føres over til Mjåvatn i Sagåi.

f) Avløpet fra ca. 53 km² av nedbørfeltet til Sagåi (+ 8,63 km² fra Hemsåi) føres over til Bjørnestadvatn fra Nespervatn.

g) Avløpet fra ca. 12,1 km² av nedbørfeltet til Lindåi føres inn i driftstunnelen ved tunnel fra Lindvatn.

2.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke økes, og at den naturlige lågvassføring nedenfor kraftverkets utløp ikke forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig kan vannslippingen foregå etter Finnså Kraftanleggs behov.

3.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, og at dammene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over magasinenes manøvrering og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger, som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Endring av dette reglement kan alene foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning for konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.»

Det er forutsatt i proposisjonen at Kongen, hvis Stortinget samtykker i at regulerings- og overføringstillatelse blir gitt, meddeler Vest-Agder Elektrisitetsverk tillatelse i henhold til vassdragslovens §§ 55 og 62 til henholdsvis innløsing av gjenstående fallrettigheter i selve Finså og ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for kraftanlegget med innretninger og hjelpeanlegg. Når det gjelder fallrettigheter innenfor de vassdrag som overføres, vil disse kunne eksproprieres i henhold til reguleringslovens § 16.

Som det vil framgå av proposisjonen eier elektrisitetsverket 47 pst. av fallrettighetene fra Bjørnstadvatn til Sirdalsvatn. I henhold til brev av 9. februar 1961 fra Kirke- og undervisningsdepartementet til elektrisitetsverket er fallrettighetene tilhørende Sirdal prestegård stillet til rådighet for dette, men kontrakt ennå ikke inngått. Disse fall er tidligere opplyst å utgjøre 37 pst. Departementet finner etter dette å kunne gå ut fra at elektrisitetsverket rår over mer enn 50 pst. av fallrettighetene i den vassdragsdel som skal utnyttes og at lovens betingelser for innløsing av gjenstående fallrettigheter i Finsåi er til stede.

Departementet rår til at Vest-Agder Elektrisitetsverk blir gitt nødvendig tillatelse i henhold til vassdragslovens § 55 til innløsning av de angjeldende fallrettigheter i Finsåvassdraget på følgende vilkår som er overensstemmende med forslag inntatt i proposisjonen:

«Finsåi skal være utbygget og kraftverket satt i drift innen 7 år fra tillatelsens datum. Ved avgjørelsen av hvorvidt fristen er oversittet, tas ikke hensyn til tid som det har vært umulig å utnytte på grunn av arbeidsstans eller andre årsaker. Blir fristen oversittet, skal det erlegges en bot til statskassen kr. 200 for hver dag.»

For så vidt angår ekspropriasjonstillatelsen etter vassdragslovens § 62 for utbygging av kraftverket har hovedstyret i brev 26. april 1961 uttalt følgende:

«I Hovedstyrets brev av 15. desember 1960 er følgende avsnitt falt ut:

«Videre anbefaler man gitt tillatelse i medhold av samme lovs § 62 til å ekspropriere det

som trengs av grunn og rettigheter for kraftutbyggingen (kraftstasjon med friluftsanlegg, rørgate, driftstunnel samt tomter for driftsboliger)».

Søknaden har vært utlagt på vanlig vis. Hovedstyret har ikke funnet det nødvendig med spesielle vilkår for denne tillatelse.

Ansøkeren opplyser underhånden at de grunneiere som berøres, har gitt tillatelse til at arbeidet settes i gang, men forutsetter at erstatningen blir fastsatt ved skjønn etter vassdragslovens regler.»

Under henvisning til dette rår departementet til at Vest-Agder Elektrisitetsverk blir gitt tillatelse i medhold av vassdragslovens § 62 til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for utbygging i samsvar med søknad av 21. mai 1960, uten at det oppstilles spesielle vilkår for denne tillatelse.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Vest-Agder Elektrisitetsverk å foreta regulering og overføring i Finsåvassdraget, Lindåi og Hemså på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 5. mai 1961.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.
3. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 § 55 tillates Vest-Agder Elektrisitetsverk å innløse de fallrettigheter i Finså mellom Bjørnstadvatn og Sirdalsvatn som det ikke rår over, på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets ovennevnte tilråding.
4. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 § 62 tillates Vest-Agder Elektrisitetsverk å kreve avstått det som trengs av grunn og rettigheter for bygging av Finså Kraftanlegg i det vesentlige i samsvar med søknad av 21. mai 1960 med vedlegg.

21. A/S Christiania Portland Cementfabrik.

(Tillatelse til å leie inntil 9 500 kW fra A/S Kykkelsrud.)

Kgl. res. 5. mai 1961.

A/S Christiania Portland Cementfabrik fikk ved kgl. resolusjon av 20. april 1951 tillatelse til å leie inntil 7 500 kW fra A/S Glommens Træsliberi, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1951 s. 31 flg. Tillatelsen gjaldt inntil 31. desember 1958 og er således utløpt.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 1. mars 1961 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 17. oktober 1960 fra A/S Christiania Portland Cementfabrik om tillatelse til å leie alt i alt inntil 9 500 kW fra A/S Kykkelsrud:

«I brev av 17. oktober 1960 til Hovedstyret har A/S Christiania Portland Cementfabrik søkt om konsesjon på leie av alt i alt inntil 9 500 kW fra A/S Kykkelsrud.

Søknaden er sålydende:

«Vi tillater oss herved å søke om fornyet konsesjon på vår kraftleie til Slemmestad for dekning av Cementfabrikkens og Eternitfabrikkens kraftbehov.

Vår kraftleverandør er A/S Kykkelsrud. Vår kraftkontrakt med dette selskap utløp 31. desember 1958, og vi har siden den tid stått i stadige forhandlinger med selskapet om ny kontrakt. Ennå er disse ikke avsluttet, men kontrakten blir gjeldende fra 1. januar 1959, og vil omfatte 2 000 kW fast årskraft fra egne anlegg og ca. 5 500 kW statskraft, Tokke-kraft, og tilfeldig overskuddskraft fra A/S Kykkelsrud eller andre leverandører. Gjennom A/S Kykkelsrud vil vi også få levert i tillegg til ovenstående kvantum våre egne 2 000 kW Tokke-kraft, og vi henviser i denne forbindelse til vår ansøkning om konsesjon av 27. juni d. å.

Vårt kraftbehov til Slemmestad er således i alt ca. 9 500 kW.

Årsaken til at denne ansøkning om konsesjon kommer så sent er, som ovenfor nevnt, at kraftkontrakten med A/S Kykkelsrud ennå ikke er i orden. Så snart kontrakten er undertegnet, skal vi tillate oss å oversende Dem en gjenpart.

Vårt styre består utelukkende av norske statsborgere.»

Søknaden har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

Røyken komm. Elektrisitetsverk har i brev av 12. desember 1960 til Røyken formannskap bemerket:

«Under de nå rådende forhold, skulle det ikke være noen grunn til å gjøre opphevelser mot at C. T. C. gis denne konsesjon det søkes om.

I søknaden er det ikke angitt noen tid for konsesjonens varighet, men konsesjon vil i tilfelle bli gitt for samme tidsrom som den bebudede kontrakt mellom A/S Kykkelsrud og C. P. C. vil lyde på.

Skulle imidlertid kraftleveringsforholdene senere bli forandret, slik at A/S Kykkelsrud ikke kan eller vil fortsette å levere kraft til C. P. C. bør Røyken forbeholde seg å gi sin uttalelse til nye konsesjonssøknader. Det vil i så fall da være naturlig at B. F. E. og

R. K. E. i samarbeid forsøker å overta kraftleveringen.»

Elektrisitetsforsyningen i Buskerud har i påtegning av 14. desember 1960 til Røyken formannskap bl. a. bemerket:

«For fylkesverkets vedkommende er det to sider ved denne sak som er av særlig interesse. Den ene er muligheten for at A/S Kykkelsrud vil trekke seg ut av kraftleveringen på vestsiden av Oslofjorden. Den annen er at C. P. C. har meddelt oss at bedriften overveier å delta i utbyggingen av Mykstufoss. Så lenge kraftleveringen til C. P. C. i sin helhet foregår ved A/S Kykkelsrud som hittil, har vi intet særlig å merke til den foreliggende søknad. Men ved enhver forandring i dette forhold går vi ut fra, at saken blir forelagt Røyken kommune og Buskerud fylke til uttalelse før forandringen blir effektiv.»

Røyken heradstyre har i møte den 6. februar 1961 vedtatt å anbefale at konsesjon gis.

Det vises for øvrig til ovennevnte påtegning av 14. desember 1960 fra Elektrisitetsforsyningen i Buskerud fylke.

Fylkesmannen i Buskerud fylke har i påtegning av 11. februar 1961 til Hovedstyret meddelt at han ikke har noe å bemerke til saken.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 20. april 1951 er A/S Christiania Portland Cementfabrik meddelt konsesjon på leie av alt i alt inntil 7 500 kW fra A/S Glommens Træsliberi (nå A/S Kykkelsrud).

Tillatelsen som var gjeldende inntil 31. desember 1958 er meddelt på vilkår om helt norsk styre, kraftavståelse (10 pst.) til kommuner og en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes utenom kraft til erstatning for brensel til romoppvarming og/eller til fremstilling av damp. For øvrig er tillatelsen meddelt på det da vanlige vilkår.

Som det vil sees av det siterte brev søker selskapet nå om konsesjon på leie av 2 000 kW fra A/S Kykkelsruds egne anlegg samt på ca. 5 500 kW statskraft og Tokkekraft samt på selskapets egne 2 000 kW Tokkekraft, alt formidlet levert av A/S Kykkelsrud utgjørende tilsammen 9 500 kW.

Ved tegninger av andeler i Tokke er A/S Hafslund tildelt 15 000 kW og A/S Christiania Portland Cementfabrik 2 000 kW fra Tokke hovedanlegg.

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges som søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt for de henholdsvis inntil 2 000 kW Kykkelsrudkraft og de øvrige inntil 5 500 kW for den tid leien av disse kraftkvanta måtte stå ved makt dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1970. For selskapets egne inntil 2 000 kW Tokkekraft anbefales tillatelsen derimot meddelt inntil 30. juni 1996 i samsvar med Tokkeavtalen jfr. St. prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (1956).

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme vilkår som er fastsatt i den nå utløpne kraftleiekonsesjon av 20. april 1951 til A/S Christiania Portland Cementfabrik, heri innbefattet vilkårene om helt norsk styre og 10 pst. kraftavståelse til kommuner men bortsett fra vilkårene om norske tjenestemenn og arbeidere. Sistnevnte vilkår utgår etter den praksis som nå følges.

Hva avgiften til staten angår så er denne betalt til og med året 1960 etter kr. 1 pr. kW. For året 1960 var avgiften kr. 6 434.

Hovedstyret vil foreslå at det som før blir å erlegge en årlig avgift til staten av den kraft som gjennomsnittlig benyttes med fradrag for kraft til romoppvarming og til dampfremstilling — men siden avgiftssatsen i konsesjoner på kraftleie nå er forhøyet til kr. 1,50 pr. kW forutsettes denne sats også nyttet i dette høve og at den tilsvarende avgift blir å oppkreve fra og med året 1960.

Hva det avgiftspliktige kraftkvantum angår, går en ut fra at det ikke blir å gjøre noe unntak for leie av Tokkekraft således at avgift blir å erlegge av mottakeren av slik konsesjonsmessig kraft når tiden kommer.

Da som opplyst kraftleiekontrakten ennå ikke er i orden går en da ut fra at denne blir å kreve ettersendt så snart den foreligger.

Behandlet i hovedstyremøte den 28. februar 1961.

Dokumentene vedlegges.»

Den nevnte søknad av 27. juni 1960 fra A/S Christiania Portland Cementfabrik om konsesjon på leie av selskapets egen andel — 2 000 kW — Tokkekraft er sålydende:

«Vi tillater oss herved å søke om konsesjon for 2 000 kW fra Tokke hovedanlegg, som vi er tildelt ved vår tegning av 2,4 mill. kroner i Tokke-lånet.

Kraften skal benyttes i Slemmestad til fremstilling av cement.

Vårt kraftbehov for tiden er ca. 9 200 kW, og i dag leveres denne kraft dels av A/S Kykkelsrud — 2 000 kW — dels som fast statskraft — for 1960 4 800 kW — og resten som tilfeldig overskuddskraft fra Kykkelsrud eller andre leverandører. De 2 000 kW som nå blir stillet til vår disposisjon, vil avløse den sistnevnte levering.»

Departementet vil etter det foreliggende med Hovedstyret anbefale at A/S Christiania Portland Cementfabrik gis den søkte

konsesjon på kraftleie i samsvar med søknadene på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår.

En er således bl. a. enig i at det tas med vilkår om kraftavståelse til kommuner og i at det betinges årlig avgift til staten for den kraft som måtte være leiet etter at den tidligere konsesjon falt bort, altså fra 1. januar 1959. Avgiften forutsettes betalt med kr. 1,50 pr. kW fra og med året 1960, jfr. for øvrig vilkårenes post 8. Med hensyn til den foreslåtte tidsbegrensning for konsesjonen, jfr. pkt. 1 i vilkårene bemerkes at de som har tegnet andeler i Tokkelånet både har krav på og forpliktelse til kjøp av kraft fra Tokke inntil 30. juni 1996, jfr. St. prp. nr. 1, tillegg nr. 3 (1956). For så vidt angår leien av selskapets egen andel på 2 000 kW Tokkekraft foreslås konsesjonen derfor tidsbegrenset til 30. juni 1996.

Idet en har tatt hensyn til de ved lov av 10. april 1959 foretatte endringer i lov nr. 16 av 14. desember 1917 foreslås følgende vilkår:

1. *Leietid.*

For så vidt angår leien av de 2 000 kW som er tildelt konsesjonæren i forbindelse med tegning av andeler i Tokkelånet gjelder tillatelsen til 30. juni 1996.

For øvrig gjelder tillatelsen for den tid leieforholdet måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1970.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av det til utnyttelse av kraften nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan

dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. *Kraftavståelse.*

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Hvis departementet finner at denne pris er vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglene i ervervsloven av 14. desember 1917 § 2, post 12, tredje ledd, første, annet og tredje punktum, skal prisen beregnes etter disse regler. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

8. *Avgift.*

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes — bortsett fra kraft til romoppvarming og til fremstilling av damp — erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen: $\frac{8\,760}{\text{kWh}}$

For den kraftleie som har funnet sted før 1. januar 1960 erlegges avgiften med kr. 1 pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

9. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

10. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 9 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Det er videre en forutsetning for tillatelsen at uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet vil kreve å få tilsendt fra selskapet den bebudede kontrakt med A/S Kykkelsrud om kraftleien så snart den foreligger.

Det er endelig en forutsetning for konsesjonen at selskapet sender inn slik erklæring som nevnt i lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 24 med hensyn til selskapets bestyrelse.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates A/S Christiania Portland Cementfabrik å leie inntil 9 500 kW fra A/S Kykkelsrud, i det vesentlige i samsvar med søknad av 17. oktober 1960 jfr. søknad av 27. juni s. å.

Tillatelsen gis på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 5. mai 1961.

22. A/S Bærumsbanen.

(Kraftleie fra Bærum Elektrisitetsverk.)

Industridepartementets tillatelse 9. mai 1961.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917, kap. IV og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 15. mai 1959 tillates A/S Bærumsbanen å leie inntil 3 800 kW fra Bærum Elektrisitetsverk, jfr. søknad 16. november 1960 og A/S Bærumsbanens brev til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 4. mars 1961.

Konsesjonen gis på følgende vilkår:

1. *Leietid.*

Konsesjonen gjelder så lenge A/S Bærumsbanen måtte leie inntil 3 800 kW fra Bærum Elektrisitetsverk og selskapet måtte inneha konsesjon på drift av banene Skøyen—Jar, Kolsås.

2. *Selskapets styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller

for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

5. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

6. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

7. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 6 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

23. Statsregulering av Langvatn i Nord-Rana.

(Fastsettelse av reguleringsbestemmelser for statsregulering og overføring.)

Kgl. res. 12. mai 1961.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 17. april 1961 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det fastsettes reguleringsbestemmelser for statsregulering av Langvatn i Nord-Rana og overføring av Ranaelv til Langvatn i samsvar med Industridepartementets tilråding av 10. februar 1961.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 138 for 1960—61 og St. prp. nr. 71 for 1960—61.

De av Stortinget vedtatte reguleringsbestemmelser er:

«1.

Reguleringsbestemmelsene gjelder i ubegrenset tid, men kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

2.

For den økning av vasskraften som innvinnes ved reguleringen og overføringen erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 5 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økningen av vasskraften beregnes på grunnlag av den økning i lågvassføringen som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne økning av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

For den økning av vasskraften som innvinnes ved regulering av Langvatn skal det erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1 pr. nat.-hk.

Godtgjørelsen blir å erlegge fra det tidspunkt vasskraftøkningen tas i bruk. Den har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2, godtgjørelse etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 15, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Langvatn kraftverk er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges kraftverket etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan kraftverket etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6.

Langvatn kraftverk er forpliktet til å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget.

Langvatn kraftverk er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Kraftverket er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos det. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i tredje ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom kraftverket og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

7.

Langvatn kraftverk plikter å skaffe gårdsbrukene rundt Langvatn nødvendige vegforbindelser etter bestemmelse av det i post 8 nevnte tiltaksskjønn.

Langvatn kraftverk er videre forpliktet til å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på Langvatn kraftverks bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier som anleggenes eier bygger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

8.

Langvatn kraftverk plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen og overføringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak som skal treffes avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i

tilfelle kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

9.

Langvatn kraftverk er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

10.

Over avløpskanalens utløp i Ranaelvas osparti (alternativ b) skal reguleringsanleggets eier bekoste oppsetting, vedlikehold og drift av et mekanisk sperregitter som hindrer oppgang av fisk i kanalen.

Dersom dette av tekniske grunner viser seg vanskelig, skal avløpskanalen bygges med tanke på at den fisk som går opp skal kunne fanges med kastenot og senere kjøres uskadd opp forbi Reinfoss i tankbil. Utgiftene bæres av reguleringsanleggets eier.

Annet fiske, unntatt for undersøkelser, bør ikke tillates i kanalen.

Laksetrappen i Pluras nedre del, i Kobbfossen og i Reinfossen bekostes ombygd og justert i overensstemmelse med de nye vannføringsforhold i vassdraget og i henhold til vedkommende departements bestemmelser.

Reguleringsanleggets eier bekoster bygging og drift av stamlaksbasseng, klekkeri og anlegg for oppdrett av settefisk (laks, aure) frem til utvandringsferdig størrelse og alder, samt bærer utgiftene med transport og utsetting av yngel og settefisk av de arter og på den måte og de steder vedkommende departement bestemmer.

Utgifter i forbindelse med de biologiske undersøkelser vedkommende departement finner nødvendige i de berørte områder bæres av reguleringsanleggets eier.

Utgifter til øket oppsyn i anleggsperioden bæres av reguleringsanleggets eier.

11.

Langvatn kraftverk er forpliktet til etter Industridepartementets bestemmelse å utføre sikringsarbeider i Langvassågas løp og forbygningsarbeider mot denne etter hvert som det måtte vise seg påkrevd.

12.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser kan Kongen uten erstatning til reguleringsanleggets eier, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som tilsettes av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

13.

Det må anordnes og holdes i drift et automatisk varslingsanlegg som trer i funksjon når det kommer en farlig økning av vassføringen. Anlegget må godkjennes av departementet.

Partiet av isen på Langvatn ved tunnelinntaket som ansees ufarbart skal markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten innsirkles det svekkede parti med et tau festet til påler som settes fast i isen med passe mellomrom. Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is- eller snøoverflate på mellom 0,5 og 1 m.

Om sommeren avmerkes det farlige område ved skilt og bøyer i passende avstand.

14.

Langvatn kraftverk skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Reguleringsgrensene betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som Langvatn kraftverk lar oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

15.

Langvatn kraftverk er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2).

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene

økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

16.

Langvatn kraftverk plikter å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning i vassdraget forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger det skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

17.

Ved reguleringsanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at Langvatn kraftverk har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Langvatn kraftverk må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

18.

Langvatn kraftverk plikter å avgi inntil 4 000 m^3 vann pr. døgn gjennomsnittlig til alminnelig forbruk i Båsmo—Ytternområdet. Omkostningene i forbindelse med vannuttaket enten fra tunnelen eller kraftverkets rørledning bæres av vannverket.

19.

Det påhviler reguleringsanleggets eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Reguleringsanleggets eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Reguleringsanleggets eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hovedså vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Reguleringsanleggets eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

20.

Til skjønn i anledning reguleringen og overføringen skal skjønnsmenn oppnevnes av departementet.

21.

Langvatn kraftverk underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de fastsatte bestemmelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av Langvatn kraftverk etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Reguleringsbestemmelsene skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdragene for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet vil anbefale at det fastsettes reguleringsbestemmelser i samsvar med Stortingets vedtak.

I proposisjonen er det forutsatt at de brukere som blir berørt av reguleringen eller overføringen, og som har lignende klausuler på sine eiendommer som brukerne ved Røsvatn, Tustervatn og Bleikvatn, blir tilstått billighetserstatning etter de samme retningslinjer som ved reguleringene av disse vatn.

Som vanlig er det også forutsatt at departementet kan godkjenne eventuelle mindre planendringer.

Videre vil departementet tilråde at det blir fastsatt manøvreringsreglement i samsvar med det utkast som er tatt inn i proposisjonen. Utkastet lyder:

«1.

Reguleringsgrensene for Langvatn er:

H.R.vst (høyeste regulerte vannstand) 43,7
Nat.vst. (vannstand før regulering) ... 43,7
L.R.vst. (laveste regulerte vannstand) ... 41,0
tilsv. 2,7 m senkning.

Dam ved Reinfosshei:

H.R.vst. (høyeste regulerte vannstand) 43,7

Høydene refererer seg til Vassdragsnivellementene L.nr. 231 (Rana) og 233 (Rana med Langvassåga). De tillatte reguleringsgrenser skal angis ved faste og tydelige vannstandsmerker.

2.

Når vannstanden i Langvatn eller ved Reinfosshei overskrider H.R.vst. kote 43,7 skal alle luker i dammen åpnes, men det skal has for øye at flomskader nedenfor dammen så vidt mulig unngås. I tiden 15. september til 20. mai slippes lavvassføringen inntil 10 m^3/sek. gjennom dammen eller gjennom Reinfossen kraftstasjon. Utenom denne tid skal minst 20 m^3/sek. slippes i selve Reinfossen.

For øvrig skjer manøvreringen etter Langvatn kraftverks behov.

3.

Til å forestå manøvreringen av lukene i dammen og i kraftverkets inntak antas en norsk statsborger, som tilsettes av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet. Hovedstyret kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i vassdraget nødvendige vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

5.

Det skal påsees at flomløpet og lukene ikke hindres av is eller lignende og at dam- og reguleringsluker til enhver tid er i god stand.

Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander, og eventuelt observeres og noteres nedbørsmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utløp avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til reguleringsanleggets eier, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Industridepartementet

tilråder:

1. Det fastsettes reguleringsbestemmelser for statsregulering av Langvatn i Nord-Rana og overføring av Ranaelv til Langvatn i samsvar med Industridepartementets tilråding av 12. mai 1961.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen og for damlukene ved Reinfosshei i samsvar med det utkast som er tatt inn i ovennevnte tilråding fra Industridepartementet som gjeldende inntil videre.

24. Asker og Bærum kraftselskap.

(Tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Uvdalsvassdraget.)

Kgl. res. 12. mai 1961.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 17. april 1961 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Asker og Bærum kraftselskap å foreta reguleringer og overføringer i Uvdalsvassdraget i samsvar med Industridepartementets tilråding av 17. februar 1961.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 142 for 1960—61 og St. prp. nr. 75 for 1960—61.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

Dersom vassfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen og overføringen eller blir medeiere i anleggene, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 60 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfalleieres andeler i anleggene staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings -og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år etter at konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsog overføringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 60 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Anleggenes eier plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vasskraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,75 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften i Uvdalselv beregnes på grunnlag av den øking i lavvassføringen som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. For vassdraget nedenfor Nore I beregnes økingen på grunnlag av den øking av lavvassføringen som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendog og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 22, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang

til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departementet kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

13.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut det antall yngel og/eller settefisk som vedkommende departement anser påkrevd i relasjon til inngrepene. Konsesjonæren bærer alle utgifter som følger med pålegget.

For å hindre utvandring av fisk i tappeperioden, plikter konsesjonæren dersom vedkommende departement forlanger det og etter dette departements nærmere bestemmelse å anbringe sperregitter eller annen sperreanordning foran tappeluker og/eller tunnelinntak samt å bære de utgifter som følger med anskaffelse, oppsetting og vedlikehold m. v.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vannområder som

berøres av reguleringen og overføringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter, etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, å slippe nødvendig vann for drift av fisketrapper som måtte bli bygd.

14.

De neddemte områder ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement skal det foretas finrydding av begrensede områder av hensyn til fisket.

15.

De partier av isen på magasinene som mister sin bæreevne på grunn av reguleringen eller overføringene, skal markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten, innsirkles det svekkede parti med et tau festet til påler som settes fast i isen med passende mellomrom. Tauet skal til enhver tid han en fri høyde over is- eller snøoverflate på mellom 0,5 og 1 m.

16.

Konsesjonæren er forpliktet til ved reguleringsarbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget.

Konsesjonæren skal stille kr. 30 000 til rådighet for almendannende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelser.

17.

Innen reguleringen tas i bruk, skal konsesjonæren betale inn til Uvdal kommune kr. 100 000 som avsettes til et fond hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyret anvendes til fremme av jordbruk i distriktet. Fondets kapital kan ikke røres uten samtykke av Kongen. For fondet fastsettes vedtekter som må godkjennes av Landbruksdepartementet.

18.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringS- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

19.

Reguleringsanleggenes eier plikter å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløting forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

20.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

21.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

22.

De vassfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant arbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

23.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringS- og overføringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen og overføringen, mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

24.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkinger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

25.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang, og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Reguleringsanleggets eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

26.

Til skjønn i anledning av overføringene og reguleringen skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

27.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

28.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet vil anbefale at tillatelsen blir meddelt overensstemmende med Stortingets vedtak og at det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med det utkast som er tatt inn i proposisjonen. Utkastet er sålydende:

«1.

a) Regulering av Sønstevatn m. v.:

Reguleringsgrensene er:

Øvre kote	1060,0
Nedre kote	1028,9
Reguleringshøyde	31,1 m

Under flom kan vannstanden midlertidig stige 1,1 m over øvre reguleringsgrense til kote 1061,1.

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets fastmerke F. M. 3 ved utløpet av Sønstevatn med høyde 1 030,292 m o. h.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

b) Overføring av Ormebekk, Tøddøla, Jøndalsåi og Imingbekken. Disse elvers felt over ca. kote 1 110 føres over til Sønstevatn-magasinet.

c) Løingardsåi og Tverråi føres inn i driftstunnelen.

2.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke økes, og at den naturlige lågvassføring nedenfor kraftverkets utløp ikke forminskes til skade for andres rettigheter.

Til fløtingen i vassdraget skal avgis det nødvendige vann i samsvar med det som måtte bli bestemt ved overenskomst eller skjønn.

Det skal avgis nødvendig vann til eventuelle fisketrapper etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

For øvrig kan vannslippingen foregå etter Asker og Bærum kraftselskaps behov.

3.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, og at dammene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over dammenes manøvrering og avleste vannstander, samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Norges Vassdrags -og Elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå mannøvreringen antas en norsk statsborger, som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Endring av dette reglement kan alene foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av om-

fang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning for konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.»

Det er i proposisjonen forutsatt at konsesjonen i tilfelle vil kunne overdras til en bruks-eierforening i vassdraget uten å forelegges for Stortinget, og at departementet som vanlig er bemyndiget til å godkjenne eventuelle mindre planendringer.

Industridepartementet

t i l r å d e r :

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Asker og Bærum kraftselskap å foreta reguleringer og overføringer i Uvdalsvassdraget i samsvar med de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 12. mai 1961.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

25. Sande Tresliperi A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 10 500 kW fra Vestfold Kraftselskap.)

Kgl. res. 24. mai 1961.

Sande Tresliperi A/S fikk ved kgl. resolusjon av 24. september 1954 på nærmere vilkår og forutsetninger konsesjon på leie av inntil 6 100 kW primakraft og inntil 3 600 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1954 side 117 flg.

H o v e d s t y r e t f o r V a s s d r a g s - o g E l e k t r i s i t e t s v e s e n e t har i brev av 22. mars 1961 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 7. april 1960 fra Sande Tresliperi A/S om tillatelse til å leie inntil 10 500 kW fra Vestfold Kraftselskap:

«Med Industridepartementet, Vassdragsavdelingens påtegning av 6. desember 1960 har hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 7. april 1960 fra Sande Tresliperi A/S til departementet om konsesjon på leie av alt i alt inntil 10 500 kW fra Vestfold kraftselskap.

Departementet bemerker i nevnte påtegning følgende:

«Den nye konsesjon på leie av inntil 10 500 kW fra Vestfold Kraftselskap skal avløse selskapets bestående konsesjon av 24. september 1954 på leie av inntil 6 100 kW primakraft samt den nå utløpte konsesjon av samme dag på leie av inntil 3 600 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap.

En legger ved brev av 1. desember 1960 fra Sande Tresliperi A/S til departementet med vedlegg.

Videre legger en ved gjenpart av departementets nevnte brev av 25. oktober 1960 og av 28. juli 1960 til selskapet og avskrift av selskapets svarbrev av 30. juli 1960 til departementet, der bedriften godtar de vilkår av hensyn til industrielle forhold som departementet vil foreslå tatt inn i den eventuelle konsesjon for selskapet på leie av inntil 10 500 kW fra Vestfold Kraftselskap. En går således ut fra at hovedstyret vil være oppmerksom på disse vilkår ved sitt forslag.»

Den nevnte konsesjonssøknad av 7. april 1960 er sålydende:

«Vi har mottatt Deres brev av 9. mars 1960 som svar på vår ansøkning av 4. september 1959 i hvilken vi anmodet om konsesjon på leie av inntil 9 000 kW primakraft.

Den gang da vi søkte, var vi dessverre ikke oppmerksom på at vår konsesjon på spillkraft, 3 600 kW, utløp 1. mai 1960. Inntil 1. mai 1960 har vi således konsesjon på 6 100 kW primakraft og 3 600 kW spillkraft, tilsammen 9 700 kW.

Når vi derfor nå trenger ny konsesjon på elektrisk kraft, ser det for oss ut til å være mest formålstjenlig å få en konsesjon som omfatter begge kategorier kraft. Hvor høy vår primakraftkontrakt med Vestfold Kraftselskap vil bli er ikke lett å si, idet dette er avhengig av hvor meget som blir innbetalt gjennom tvungen 50 pst. avgift.

Som De av det nevnte vil være oppmerksom på, vil ikke en samlet konsesjon på 9 000 kW være tilstrekkelig for oss, og vi må derfor anmode Dem om vennligst å gi oss en konsesjon på tilsammen 10 500 kW.

Når det gjelder den erklæring som De ønsker vi skal avgi for å få konsesjon på leie av primakraft, kan vi meddele Dem at vi er villig til å avgi erklæring med en som er nevnt i Deres brev av 9. mars 1960, idet vi forstår at samtlige tremassefabrikker må avgi lignende erklæring når konsesjon skal fornyes eller forøkes.

Så snart vi hører fra Dem om at konsesjon kan tilrådes, vil vi sende Dem erklæring i undertegnet stand.»

I anledning av søknaden har Industridepartementet i brev av 28. juli 1960 til Sande Tresliperi A/S bemerket følgende:

«Ved kgl. resolusjon av 24. september 1954 fikk Sande Tresliperi konsesjon på leie av:

1. inntil 6 100 kW primakraft (motsvarende bedriftens eget normalbehov, ca. 41 mill. kWh pr. år) uttatt på kraftleiekontrakten med Vestfold Kraftselskap av 17. mars/27. mars 1952 og fra Samkjøringen, dog ikke lenger enn til 1. juli 1964.
2. Inntil 3 600 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap (normalt ca. 12 mill. kWh pr. år motsvarende en produksjon av 20 000 våttonn leieslipt tremasse) i samsvar med

kraftleiekontrakten av 24. april/1. april 1950 og for den tid selskapets slipekontrakt av 20. april 1954 med firma Albert E. Reed står ved makt, dog bare så lenge de oppstilte forutsetninger blir overholdt, og ikke lengere enn 5 år regnet fra 1. mai 1955.

Som det fremgår av ovenstående er konsesjonen på leie av spillkraft utløpet 1. mai 1960.

Sande Tresliperi har 7. april 1960 søkt om konsesjon på leie av 10 500 kW primakraft i stedet for som tidligere 6 100 kW. Industridepartementet vil vise til sine brev av 29. april og 11. mai 1960 til Sande Tresliperi A/S som departementet ikke kan se at bedriften har besvart.

I brev av 29. april skriver Industridepartementet at det ikke kan tilrå at bedriften får konsesjon på kraft utover 9 700 kW. Imidlertid er man i departementet etter ny overveielse kommet til at man kan tilrå at Sande Tresliperi A/S får konsesjon på 10 500 kW bl. a. på følgende vilkår:

«Sande Tresliperi A/S skal ikke erverve mer enn 94 600 m³ norsk granvirke pr. år. Med norsk granvirke forstås alle kategorier rundvirke av gran, heri inkludert gran fra egne skoger, og begrepet innbefatter også virke fra grensedistriktene.

Leieforedling for andre bedrifter av norsk granvirke må ikke finne sted.

Til kontroll med at ovennevnte forutsetninger blir overholdt, skal Sande Tresliperi A/S uten oppfordring ved utgangen av hvert kvartal sende Industridepartementet oppgaver over kraftforbruket (bekreftet av Vestfold Kraftselskap) og oppgaver over antall driftstimer og total produksjon av tremasse. Videre skal Sande Tresliperi A/S etter hvert års utgang uten oppfordring innsende oppgave over den totale produksjon av tremasse, samt oppgaver over hvor meget bedriften har ervervet av norsk granvirke og hvor meget av utenlandsk virke. Disse oppgaver skal være bekreftet av statsautorisert revisor.»

Disse konsesjonsvilkår trer da i stedet for den erklæring som bedriften har avgitt 16. juni 1955. Såfremt Sande Tresliperi A/S ikke har godtatt vilkårene innen 15. august 1960, vil bedriften måtte holde seg innenfor grensen av den tidligere konsesjon på 6 100 kW. Departementet vil i tilfelle pålegge kraftleverandøren å begrense kraftleveransene til 6 100 kW i fra det nevnte tidspunkt.»

I det høve har Sande Tresliperi A/S i brev av 30. juli 1960 til departementet gitt dette svar:

«Vi har med takk mottatt Departementets brev av 28. juli med meddelelse om at Departementet nå kan tilrå at vår bedrift får konsesjon på de 10 500 kW primakraft, som vi søkte om i vårt brev av 7. april i år. Vi takker herved for denne imøtekommelse.

Samtidig erklærer vi at Sande Tresliperi A/S godtar de betingelser som er spesifisert i Departementets brev til oss av 28. juli i år.

Vi tillater oss å regne med at disse betingelser tilsvarer betingelser stillet andre norske tresliperier.»

Dokumentene i saken har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

Sande herredstyre har i møte den 17. februar 1961 vedtatt å anbefale konsesjonssøknaden innvilget.

Vestfold kraftselskap har i påtegning av 25. februar 1961 til fylkesmannen i Vestfold fylke anbefalt at konsesjonen gis på vanlige vilkår.

Fylkesmannen i Vestfold fylke har i påtegning av 27. februar 1961 til hovedstyret meddelt at han slutter seg til foran nevnte uttalelse fra Vestfold kraftselskap.

Hovedstyret skal bemerke:

Som nevnt i departementets brev av 28. juli 1960 til Sande Tresliperi A/S er selskapet meddelt konsesjon av 24. september 1954 på leie av henholdsvis inntil 6 100 kW primakraft og inntil 3 600 kW spillkraft fra Vestfold kraftselskap med tidsbegrensning inntil 1. juli 1964 og 1. mai 1960 for primakraften resp. spillkraften.

Tillatelsen er meddelt på vilkår om helt norsk styre, konsesjonskraft (10 pst.) til kommuner og en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes for så vidt primakraften angår.

For øvrig er tillatelsen meddelt på de på den tid vanlige vilkår.

I forbindelse med departementets tilråding av konsesjon er dessuten forutsatt at Sande Tresliperi A/S avgir visse erklæringer og oppgaver med hensyn til råstoff (trevirke) og produksjon av tremasse.

Imidlertid søker selskapet nå om ny konsesjon på leie av alt i alt inntil 10 500 kW fra Vestfold kraftselskap.

I brev hertil av 11. mars 1961 har Sande Tresliperi A/S i det høve meddelt følgende supplerende opplysninger:

«Vi henviser til dagens samtale mellom Dem og vår overingeniør F.-H. Gundersen angående vår søknad om kraftleiekonsesjon og skal få gi følgende redegjørelse:

1) Konsesjon av 24. september 1954 gir oss rett til å leie inntil 6 100 kW primakraft og inntil 3 600 kW spillkraft.
2) Spillkraften er dekket av kontrakt med Vestfold Kraftselskap av 10. juni 1954.
   Primakraftkontrakten på 4 200 kW med Vestfold Kraftselskap er av 10. juni 1954, men denne ble oppsagt og ny kontrakt på samme kvantum ble inngått med gyldighet fra 1. juli 1956.
3) Sistnevnte kontrakt forplikter Sande Tresliperi til en ekstra avgift på 50 pst. i fem år. For denne avgift kan Sande Tresliperi øke sitt primakraftkvantum med 1 kW pr. innbetalt kr. 1 500. Tildelinger har funnet sted. Likeledes har Sande Tresliperi også ydet Vestfold Kraftselskap direkte lån som også betinger øket primakraftkvantum. Dette fremgår av selve kontrakten samt dens påtegninger.

4) Ytterligere tildelinger vil finne sted og uttatt kvantum spillkraft vil synke parallelt.
5) Ved kraftrasjonering er rasjoneringsprosenten den samme for Sande Tresliperi som for øvrige treforedlingsbedrifter i Norge. Rasjoneringsgrunnlaget blir for hver gang fastsatt av Samkjøringen.
6) Betaling av konsesjonsavgift skjer på grunnlag av oppgaver fra Vestfold Kraftselskap som spesifiserer antall kW primakraft og spillkraft.»

Med hensyn til den foreliggende kraftleiekontrakt mellom partene med påtegning senest av 27. august 1959 er av Vestfold kraftselskap tidligere i brev av 28. november 1960 til Sande Tresliperi bemerket:

«Under henvisning til telefonforespørsel fra overingeniør Gundersen om Deres kraftleiekontrakt med oss gir vi Dem rett til å ta ut 10 500 kW primakraft kan meddeles følgende:
Med virkning fra 1. oktober 1959 er det vanlig primakraftkvantum i Deres kontrakt forhøyet til 6 800 kW som leveres med den samme sikkerhet som annen primakraft fra Vestfold Kraftselskap. De resterende 3 700 kW kan også tas ut i henhold til kontrakten, men dog ikke med samme sikkerhet som de 6 800 kW. Vi håper imidlertid etterhvert som de nye kraftanlegg blir ferdig å kunne levere 10 500 kW med samme sikkerhet som for kraftleveranser til andre industribedrifter i fylket.»

De kraftkvanta som leien således omfatter, utgjøres av primakraft såvel som spillkraft — tilsammen inntil 10 500 kW. Spillkraftkvantumet vil imidlertid etter hvert bli redusert etter som det blir mulig å øke primakraftleveringen.

Hovedstyret har for sitt vedkommende ikke noe å innvende mot at Sande Tresliperi A/S gis konsesjon på leie av nå alt i alt inntil 10 500 kW fra Vestfold kraftselskap som søkt om.

Selskapets konsesjon av 24. september 1954 på leie av de 3 600 kW spillkraft er som nevnt utløpet den 1. mai 1960 mens konsesjonen av samme dato på leien av de tidligere leiede 6 100 kW primakraft først utløper 1. juli 1964.

Hovedstyret antar da at den nye konsesjonen på leien av de inntil 10 500 kW vil måtte bli å meddele for den tid kraftleieforholdet står ved makt, dog ikke lengere enn inntil 1. juli 1964 idet den bestående primakraftkonsesjon forutsettes å skulle bortfalle.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme vilkår som fastsatt i den nevnte tidligere primakraftkonsesjon av 24. september 1954 til Sande Tresliperi A/S, heri innbefattet vilkårene om helt norsk styre og en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes. Derimot vil vilkåret om norske tjenestemenn og arbeidere måtte utgå etter den praksis som nå følges, mens vilkåret om konsesjonskraft (10 pst.) til kommuner forutsettes sløyfet, da det her er fylkesverket: Vestfold kraftselskap som står for kraftleveringen til tresliperiet.

En går ut fra at selskapet blir å underrette om at det som grunnlag for den i tilfelle nye kraftleiekonsesjon skal gjelde de i departementets brev av 28. juli 1960 til Sande Tresliperi A/S inntatte forutsetninger med hensyn til en begrensning av bedriftens erverv av norsk granvirke m. v., og at disse forutsetninger (vilkår) så treder istedenfor den tidligere erklæring herom av 16. juni 1955 som selskapet har avgitt i forbindelse med kraftleiekonsesjonene av 24. september 1954.

Behandlet i hovedstyremøte den 21. mars 1961.

Dokumentene vedlegges.»

Departementet skal bemerke:

Den konsesjon som Sande Tresliperi A/S fikk ved kgl. resolusjon av 24. september 1954 på leie av inntil 6 100 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap gjelder så lenge kraftleiekontrakten består, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1964, mens den ved samme resolusjon meddelte konsesjon på leie av inntil 3 600 kW spillkraft i henhold til vilkårene for konsesjonen bortfalt den 1. mai 1960.

Etter det foreliggende vil departementet med hovedstyret rå til at Sande Tresliperi A/S gis den søkte konsesjon på leie av inntil 10 500 kW fra Vestfold Kraftselskap til avløsning av den ved kgl. resolusjon av 24. september 1954 gitte konsesjon for Sande Tresliperi A/S på leie av inntil 6 100 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap, som forutsettes å bortfalle.

Departementet vil anbefale tatt med som konsesjonsvilkår de vilkår av hensyn til industrielle forhold som er tatt inn i departementets nevnte brev av 28. juli 1960 til selskapet. Disse vilkår, som er godtatt av selskapet i det nevnte brev av 30. juli 1960, forutsettes å tre i stedet for selskapets nevnte erklæring av 1. juni 1955 til departementet, avgitt i henhold til den ved kgl. resolusjon av 24. september 1954 gitte kraftleiekonsesjon.

Departementet anbefaler konsesjonen gitt på de av hovedstyret foreslåtte vilkår, bl. a. om tidsbegrensning til den 1. juli 1964 og om avgift på kr. 1,50 pr. kW til staten av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes. En er også enig i at vilkår om kraftavståelse til kommuner sløyfes, jfr. bestemmelsen i lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23, pkt. 5, annet ledd.

De vilkår som foreslås blir da i sin helhet sålydende:

«1. *Leietid.*

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1964.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bestå av norske statsborgere.

3. *Begrensning i tillatt erverv av norsk granvirke pr. år m. v.*

Sande Tresliperi A/S skal ikke erverve mer enn 94 600 m³ norsk granvirke pr. år. Med norsk granvirke forstås alle kategorier rundvirke av gran, heri inkludert gran fra egne skoger, og begrepet innbefatter også virke fra grensedistriktene.

Leieforedling for andre bedrifter av norsk granvirke må ikke finne sted.

Til kontroll med at ovennevnte forutsetninger blir overholdt, skal Sande Tresliperi A/S uten oppfordring ved utgangen av hvert kvartal sende Industridepartementet oppgaver over kraftforbruket (bekreftet av Vestfold Kraftselskap) og oppgaver over antall driftstimer og total produksjon av tremasse. Videre skal Sande Tresliperi A/S etter hvert års utgang uten oppfordring innsende oppgave over den totale produksjon av tremasse, samt oppgaver over hvor meget bedriften har ervervet av norsk granvirke og hvor meget av utenlandsk virke. Disse oppgaver skal være bekreftet av statsautorisert revisor.

4. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

5. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelse av naboloven.

6. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra reglen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil — 15 — femten pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det, og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreves opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. *Trygd.*

Trygd skal fortinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8. *Avgift.*

Av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8760}$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om beregning av avgiften og erleggelsen av den fastsettes av vedkommende departement.

9. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

10. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2, 3 og 9 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Det er videre en forutsetning for konsesjonen at uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsbestemmelser.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av kap. IV i lov nr. 16 av 14. desember 1917 tillates Sande Tresliperi A/S å leie inntil 10 500 kW fra Vestfold Kraftselskap.

Tillatelsen gis på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 24. mai 1961.

26. A/S Risør Træmassefabriker.

(Tillatelse på leie av inntil 10 500 kW fra Aust-Agder kraftverk.)

Kgl. res. 24. mai 1961.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 31. mai 1957 fikk A/S Risør Træmassefabriker på nærmere vilkår konsesjon på leie av inntil 8 000 kW fra Aust-Agder kraftverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1957 s. 130 flg.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 28. februar 1961 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 4. juni 1960 fra A/S Risør Træmassefabriker om konsesjon på leie av inntil 10 500 kW fra Aust-Agder kraftverk:

«Med Industridepartementets, Vassdragsavdelingens påtegning av 1. desember 1960 har Hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 4. juni 1960 fra A/S Risør Træmassefabriker om konsesjon på leie av alt i alt inntil 10 500 kW fra Aust-Agder kraftverk.

Søknaden er sålydende:

«Konsesjon — Leie av elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

I henhold til konferanse hos statsråd Holler den 1. ds. tillater vi oss å søke det kongelige departement om en justering av vår konsenderte kraftmengde til 10 500 kW motsvarende vårt kraftbehov ved full drift.

Vi skal med det første begrunne vårt andragende nærmere, i tillegg til de opplysninger som ble gitt under ovennevnte møte.»

I brev av 23. november 1960 til Industridepartementet har A/S Risør Træmassefabriker derpå gitt følgende supplerende opplysninger:

«Da vår nåværende kontrakt med A. A. K. som tidligere er blitt forhøyet til 8 000 kW løper ut i desember 1961, har vi alt for noen tid siden tatt opp forhandling om fornyelse for resten av konsesjonstiden for 10 500 kW. Forhandlingene fortsetter, og da det er uvisst når disse vil bli avsluttet, har vi avtalt med A. A. K. at någjeldende kontrakt fortsetter, som vedtatt også ved forrige gangs forhøyelse av kraftkvantum.

Denne kontrakt er tidligere oversendt det ærede Departement, men hvis så ønskes skal vi gjerne sende en ny kopi, likesom vi også sender Dem kopi av den nye kontrakt så snart denne foreligger.

Etter anmodning legger vi ved erklæring fra vårt styre angående A/S Risør Træmassefabriker's bestyrelse.»

Søknaden har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

Risør bystyre har i møte den 19. januar 1961 enstemmig vedtatt å anbefale at søknaden blir innvilget.

Fylkesmannen i Aust-Agder fylke har i påtegning av 25. januar 1961 til Hovedstyret meddelt at han ikke har noe å bemerke til søknaden.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 31. mai 1957 er A/S Risør Træmassefabriker meddelt konsesjon på leie av i alt inntil 8 000 kW fra Aust-Agder kraftverk. Tillatelsen som gjelder inntil 31. desember 1970 er gitt på vilkår om at selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og at det til enhver tid utelukkende skal bestå av norske statsborgere (post 2). Videre er i konsesjonen fastsatt

vilkår om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner samt en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft hvorav det skal betales leie. For øvrig er tillatelsen meddelt på vanlige vilkår.

Ved nevnte resolusjon er det samtidig gitt dispensasjon fra vilkårenes post 2 om norsk styre, slik at Mr. Stanley Bell, London, inntil videre kan være medlem av styret i A/S Risør Træmassefabriker.

I departementets ekspedisjon av konsesjonen til A/S Risør Træmassefabriker ved brev av 25. juni 1957 er av departementet uttrykkelig gjort oppmerksom på at tillatelsen er meddelt på grunnlag av den av selskapet avgitte erklæring av 25. april 1957. I denne erklæring forplikter Risør Træmassefabriker seg under konsesjonstiden til ikke uten innhentet samtykke fra Industridepartementet å overskride erverv av et nærmere bestemt kvantum norsk granvirke pr. år. Dertil erklæres at bedriften ved nåværende maskininstallasjoner har tilstrekkelig kapasitet til utnyttelse av 8 000 kW årskraft.

Som det vil sees av selskapets foran nevnte brev av 4. juni 1960 er bedriftens kraftbehov 10 500 kW ved full drift, hvorfor det nå søkes om konsesjon på dette kraftkvantum.

I brev av 28. juli 1960 til A/S Risør Træmassefabriker har departementet derpå tilrådd at selskapet får konsesjon på dette kraftkvantum på blant annet de av departementet på nytt stillede vilkår gående ut på en begrensning med hensyn til selskapets erverv av norsk granvirke pr. år.

I erklæring av 1. august 1960 (undertegnet av styret for A/S Risør Træmassefabriker), tilstillet departementet med brev av samme dato har så selskapet godtatt de av departementet stillede særvilkår.

Hovedstyret har etter dette for sitt vedkommende ikke noe å innvende mot at det gis A/S Risør Træmassefabriker konsesjon på leie av alt i alt inntil 10 500 kW fra Aust-Agder kraftverk som søkt om.

Konsesjonen forutsettes i tilfelle å skulle avløse selskapets nåværende kraftleiekonsesjon av 31. mai 1957 som altså da bortfaller.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid leieforholdet måtte stå ved makt — med tidsbegrensning inntil 31. desember 1970 og på vilkår som i den tidligere konsesjon av 31. mai 1957, herunder innbefattet vilkåret om helt norsk styre, men bortsett fra vilkårene om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner, vilkår om avgift samt vilkår om norske tjenestemenn og arbeidere. Sistnevnte vilkår utgår etter den praksis som nå følges mens vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner i nærværende tilfelle skulle bli å sløyfe da det her er fylkesverket som står for kraftleveringen.

Hva avgiften til staten angår så er denne betalt til og med året 1960 etter kr. 1 pr. kW. For året 1960 var avgiften kr. 8 879. Siden avgiftssatsen i konsesjon på kraftleie til andre under tilsvarende forhold nå er forhøyet til kr. 1,50 pr. kW vil en foreslå denne sats også nyttet i dette høve.

Vilkårene i sin helhet skulle da bli som i vedlagte forslag.

En går ut fra at selskapet blir gjort uttrykkelig oppmerksom på at den av A/S Risør Træmassefabrik nå gitte nye erklæring av 1. august 1960 med hensyn til bedriftens erverv av norsk granvirke m. v. i tilfelle skal tre istedenfor den tidligere erklæring herom av 25. april 1957 slik at nærværende eventuelle nye konsesjon for tilfelle blir å meddele på grunnlag av den nevnte nye erklæring.

Med hensyn til vilkåret om helt norsk styre (post 2) så har en ikke noe å bemerke til at det gis dispensasjon slik at Mr. Stanly Bell, London, fortsatt og inntil videre kan være medlem av styret i A/S Risør Træmassefabriker. Jfr. selskapets erklæring av 23. november 1960.

Behandlet i hovedstyremøte den 28. februar 1961.

Dokumentene vedlegges.»

Departementets nevnte brev av 28. juli 1960 til A/S Risør Træmassefabriker er sålydende:

«Søknad om konsesjon på leie av 10 500 kW mot tidligere 8 000 kW.

Industridepartementet har mottatt bedriftens brev av 4. juni 1960 hvor det vises til konferanse 1. juni 1960 i Industridepartementet og søkes konsesjon på leie av 10 500 kW mot tidligere 8 000 kW. Man vil minne om at Industriministeren under den nevnte konferanse sterkt fremholdt myndighetenes krav om at konsesjonsvilkår måtte overholdes. Industridepartementet finner imidlertid å kunne tilrå at A/S Risør Træmassefabriker får konsesjon på leie av det omsøkte kraftkvantum på bl. a. følgende vilkår:

«A/S Risør Træmassefabriker skal ikke erverve mer enn 93 500 m³ norsk granvirke pr. år. Med norsk granvirke forstås alle kategorier rundvirke av gran, heri inkludert gran fra egne skoger, og begrepet innbefatter også virke fra grensedistriktene.

Leieforedling for andre bedrifter av norsk granvirke må ikke finne sted.

Til kontroll med at ovennevnte forutsetninger blir overholdt, skal A/S Risør Træmassefabriker uten oppfordring ved utgangen av hvert kvartal sende Industridepartementet oppgaver over kraftforbruket (bekreftet av Aust-Agder Kraftverk) og oppgaver over antall driftstimer og total produksjon av tremasse. Videre skal A/S Risør Træmassefabriker etter hvert års utgang

uten oppfordring innsende oppgave over den totale produksjon av tremasse, samt oppgaver over hvor meget bedriften har erervet av norsk granvirke og hvor meget av utenlandsk virke. Disse oppgaver skal være bekreftet av statsautorisert revisor.»

Disse konsesjonsvilkår trer da i stedet for erklæringen av 25. april 1957. Såfremt Risør Træmassefabriker ikke har godtatt vilkårene innen 15. august 1960, vil bedriften måtte holde seg innenfor grensen av den tidligere konsesjon på 8 000 kW og til den erklæring som bedriften avga 25. april 1957 som vilkår for konsesjonen.

Gjenpart av dette brev er sendt Aust-Agder Kraftverk.»

Det nevnte brev av 1. august 1960 fra A/S Risør Træmassefabriker til departementet er sålydende:

«Det ærede departements brev av 28. f. m. er mottatt, og vi noterer med takk at det her tilrådes en økning i vår kraftleiekonsesjon fra 8 000 kW til 10 500 kW. Videre forstår vi at den av vårt styre undertegnede erklæring av 25. april 1957 skal erstattes av den i brevet av 28. juli oppgitte nye redaksjon.

De nye betingelser er nøye gjennomgått av vårt styre, særlig med hensyn til den tidligere adgang vi hadde til å delta i fordelingen av et eventuelt tømmeroverskudd, etter departementets tillatelse, som nå er bortfalt. Vi viser her også til hva vi i våre brev av 31. mai og 27. juni i år til departementet har fremholdt om nødvendigheten av tidlig kontrahering av importvirke — lenge før vi kan ha noen oversikt over hva det norske tømmermarked kan yde. Her har vi etter fellesavtalen mellom skogeierne og treforedlingsindustrien vært forpliktet til å overta en viss del av eventuelt overskudd.

Etter den nye erklæring kan vi ikke se annet enn at denne forpliktelse nå bortfaller, og er kommet til at det er en for oss meget akseptabel løsning som det ærede departemen her er gått inn for.

Til avløsning av den tidligere erklæring, og for å unngå enhver misforståelse i fremtiden — det gjenstår enda 10 år av vår konsesjonsperiode — tillater vi oss å vedlegge den nye erklæring, i henhold til brevet av 28. f. m., behørig undertegnet av vårt styre.»

Den dermed fremlagte erklæring av 1. august 1960 fra styret i A/S Risør Træmassefabriker er sålydende:

«A/S Risør Træmassefabriker skal ikke erverve mer enn 93 500 m³ norsk granvirke pr. år. Med norsk granvirke forstås alle kategorier rundvirke av gran, heri inkludert gran fra egne skoger, og begrepet innbefatter også virke fra grensedistriktene.

Leieforedling for andre bedrifter av norsk granvirke må ikke finne sted.

Til kontroll med at ovennevnte forutsetninger blir overholdt, skal A/S Risør Træmassefabriker uten oppfordring ved utgangen av hvert kvartal sende Industridepartementet oppgaver over kraftforbruket (bekreftet av Aust-Agder Kraftverk) og oppgaver over antall driftstimer og total produksjon av tremasse. Videre skal A/S Risør Træmassefabriker etter hvert års utgang uten oppfordring innsende oppgave over den totale produksjon av tremasse, samt oppgaver over hvor meget bedriften har ervervet av norsk granvirke, og hvor meget av utenlandsk virke. Disse oppgaver skal være bekreftet av statsautorisert revisor.

Denne erklæring trer i stedet for erklæring av 25. april 1957.»

Departementet skal bemerke:

Den ved Kronprinsregentens resolusjon av 31. mai 1957 gitte konsesjon for A/S Risør Træmassefabriker på leie av inntil 8 000 kW fra Aust-Agder kraftverk gjelder så lenge kraftleiekontrakten består, dog ikke lenger enn til 31. desember 1970.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at A/S Risør Træmassefabriker gis den søkte nye konsesjon på leie av inntil 10 500 kW fra Aust-Agder kraftverk til avløsning av den ved Kronprinsregentens resolusjon av 31. mai 1957 gitte kraftleiekonsesjon, som forutsettes å bortfalle.

Konsesjonen anbefales gitt på vilkår som stort sett er i samsvar med Hovedstyrets utkast, idet en dog har tilføyet de vilkår av hensyn til industrielle forhold som er tatt inn i departementets nevnte brev av 28. juli 1960 til selskapet og som er godtatt ved den nevnte erklæring av 1. august 1960 fra styret i A/S Risør Træmassefabriker. Disse vilkår forutsettes å tre i stedet for selskapets erklæring av 25. april 1957 til departementet, avgitt i forbindelse med kraftleiekonsesjonen av 31. mai 1957.

De vilkår som foreslås blir da i sin helhet sålydende:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge A/S Risør Træmassefabriker måtte leie i alt inntil 10 500 kW fra Aust-Agder kraftverk, dog ikke lenger enn inntil 31. desember 1970.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. *Begrensning i tillatt erverv av norsk granvirke pr. år m. v.*

A/S Risør Træmassefabriker skal ikke erverve mer enn 93 500 m³ norsk granvirke pr. år. Med norsk granvirke forstås alle kategorier rundvirke av gran, heri inkludert gran fra egne skoger, og begrepet innbefatter også virke fra grensedistriktene.

Leieforedling for andre bedrifter av norsk granvirke må ikke finne sted.

Til kontroll med at ovennevnte forutsetninger blir overholdt, skal A/S Risør Træmassefabriker uten oppfordring ved utgangen av hvert kvartal sende Industridepartementet oppgaver over kraftforbruket (bekreftet av Aust-Agder Kraftverk) og oppgaver over antall driftstimer og total produksjon av tremasse. Videre skal A/S Risør Træmassefabriker etter hvert års utgang uten oppfordring innsende oppgave over den totale produksjon av tremasse, samt oppgaver over hvor meget bedriften har ervervet av norsk granvirke og hvor meget av utenlandsk virke. Disse oppgaver skal være bekreftet av statsautorisert revisor.

4. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

5. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

6. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av det til utnyttelse av kraften nødvendige anlegg (elektrisk materiell, maskiner m. v.) skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. *Avgift.*

Av den kraft hvorav der skal betales leie erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 — enkroneogfemtiøre — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares 6 pst. årlig rente fra forfallsdagen.

De nærmere bestemmelser om beregningen og betalingen av avgiften fastsettes av vedkommende departement.

9. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir overholdt.

Utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement.

10. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2, 3 og 9 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Det er videre en forutsetning for konsesjonen at uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsbestemmelser.

Departementet vil be om å få seg forelagt kontrakten med Aust-Agder kraftverk om leie av inntil 10 500 kW så snart den foreligger.

Som det fremgår ble det ved pkt. 2 i den kgl. resolusjon av 31. mai 1957 om kraftleiekonsesjon for A/S Risør Træmassefabriker gitt dispenssajon fra konsesjonsvilkårenes pkt. 2 om norsk styre, slik at mr. Stanley Bell, London, inntil videre kunne være medlem av selskapets styre.

A/S Risør Træmassefabriker har i erklæring av 23. november 1960 opplyst at en annen engelsk statsborger, mr. Charles Rye i de senere år har deltatt i styremøtene i mr. Bells sted og med hans samtykke. Man forutsetter at departementet er bemyndiget til å foreta den nødvendige dispensasjon når saken er nærmere avklaret.

Industridepartementet

t i l r å r :

I medhold av kap. IV i lov nr. 16 av 14. desember 1917 tillates A/S Risør Træmassefabriker å leie inntil 10 500 kW fra Aust-Agder kraftverk.

Tillatelsen gis på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 24. mai 1961.

27. I/S Sundsfjord Kraftlag.

(Tillatelse til å erverve fallrettigheter i Næveråga og til å regulere og overføre Arstadelva m. v.)

Kgl. res. 9. juni 1961.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 29. mai 1961 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykkjer i at I/S Sundsfjord Kraftlag får løyve til å eigne til seg fallrettar i Næveråga og å regulera og overføra Arstadelva m. v. i Beiarn og Gildeskål kommuner, Nordland fylke, alt stort sett i samsvar med Industridepartementet si tilråding av 21. april 1961 med den endring at dei 2 fyrste avsnitta i punkt 15 i utkast til konsesjonsvilkår får denne ordlyd:

«Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. nat.-hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet i Næveråga etter den foretatte utbygging, regulering og overføring kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 4 pr. nat.-hk, beregnet på samme måte.

For den ved reguleringene og overføringene innvunne økning av vasskraften i Sundsfjord Kraftverk skal konsesjonæren betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. nat.-hk og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 4 pr. nat.-hk.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 188 for 1960—61, jfr. St. prp. nr. 107 for 1960—61.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Beslutning i interessentmøte som fastsetter alminnelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde blir alene gyldige når de godkjennes av departementet.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Arbeidet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum, og vannbyggingsarbeidene, reguleringene og overføringene må fullendes og full drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 14 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den

tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt, stor kr. 200 pr. dag, som vedkommende frister oversittes.

4.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 prosent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 prosent — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 prosent av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — prosent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

6.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anleggene knyttede befolkning, eller hvor det måtte være mere hensiktsmessig og ikke falle vesentlig dyrere, å bidra til permanent forsamlingslokale, alt etter nærmere bestemmelse truffet av vedkommende departement.

Konsesjonæren skal stille kr. 15 000 til rådighet for almendannende virksomhet og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konse-

sjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsog overføringsanleggene, kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsog overføringsanleggene, utbyggingsarbeidene og oppførelse av kraftstasjonen beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

12.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

13.

Såfremt kraften blir anvendt til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer skal der årlig stilles til disposisjon for det norske jordbruk inntil 10 prosent av produksjonen etter en pris som i tilfelle selskapet eksporterer sådanne stoffer skal ligge 10 prosent under selskapets eksportpriser på den tid bestillingen finner sted. Hvis ingen eller ingen nevneverdig eksport finner sted, skal prisen ligge 10 prosent under en beregnet eksportpris som fastsettes av Landbruksdepartementet på grunnlag av den da gjeldende verdensmarkedspris. Selskapet er dog ikke pliktig til å avgi gjødningsstoffer til under produksjonsprisen.

Selskapet plikter ved årets utløp å gi Landbruksdepartementet oppgave over produksjonen av gjødningsstoffer i siste kalenderår samt i tilfelle over nettoeksportprisen beregnet etter gjennomsnittet for siste kalenderår.

Bestilling skjer gjennom Landbruksdepartementet og må minst være på 500 tonn.

Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt leveres av selskapet f.o.b. med minst 14 dagers varsel i partier som av Landbruksdepartementet blir bestemt.

Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det her omhandlede kvantum skjer til forbrukerne således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som alminnelig salgsvare eller benyttes som råprodukt til videre fabrikasjon.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 prosent av den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet i Næveråga etter den foretatte utbygging, regulering og overføring kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet, til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende, eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner.

Konsesjonæren er videre forpliktet til å avgi til den kommune hvor Sundsfjord kraftverk er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, inntil 10 prosent av den ved tilleggsreguleringen innvunne kraftmengde (beregnet som angitt i post 15).

Fordelingen av kraften bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 prosent av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningene eller ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn

blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den bruks-tid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraft-mengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

15.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. nat.-hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet i Næveråga etter den foretatte utbygging, regulering og overføring kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 4,00 pr. nat.-hk, beregnet på samme måte.

For den ved reguleringene og overføringene innvunne økning av vasskraften i Sundsfjord Kraftverk skal konsesjonæren betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. nat.-hk og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 4,00 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økningen av vasskraften beregnes på grunnlag av den økning av lågvassføringen, som reguleringene og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering og overføring. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved overføringene innvunne økning av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som vasskraften tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 prosent rente.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen, overføringen og vassfallenes utbygging, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte, og de skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

17.

Når 60 år er forløpet fra 4. juli 1958, tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger, som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

18.

Reguleringskonsesjonen gjelder i 60 år fra 4. juli 1958. Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringS- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringS- og overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

19.

I det 35. år etter 4. juli 1958 skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 17 tilfaller staten og etter post 18 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. og 20. år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forvegen. Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende reguleringer, overføringer, grunnstykker, rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren, med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for deres tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anleggene innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg utover 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlige betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

20.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

21.

Reguleringsanleggets eier plikter å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning i Arstadelva forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

22.

Konsesjonæren plikter i de vannområder som berøres av regulering og overføring årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i området, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, å slippe nødvendig vann for drift av fisketrapper i Arstadelva.

Utgifter til øket jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden bæres av konsesjonæren.

23.

De neddemte arealer ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

For så vidt angår det kunstige magasin i Arstaddalen utføres ryddingen til 10 m under høyeste regulerte vannstand.

24.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

25.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

26.

Konsesjonæren plikter å anordne og holde i drift et automatisk varslingsanlegg som trer i funksjon når det kommer en farlig økning av vassføringen i Arstadelva. Anlegget må godkjennes av departementet.

27.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

28.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemmingshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

29.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951, nr. 3, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

30.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

31.

For så vidt det måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkter, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysing (jfr. post 33) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

Hvis forholdet ikke er brakt i orden innen den fastsatte frist, kan departementet pålegge konsesjonæren en mulkt, stor kr. 100 pr. dag, som løper inntil saken er ordnet.

32.

Overtredelse av foranstående poster 1, 2 og 30 medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

33.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser og regulerings- og overføringsarbeider som forpliktende for seg og de

konsederte eiendommer, inngår han på at ervervs- og reguleringskonsesjonen, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene og overføringene kan medføre forpliktelser.

Departementet kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse.»

Departementet vil anbefale at tillatelsen blir meddelt overensstemmende med Stortingets vedtak.

For så vidt angår konsesjonsvilkårenes post 8 om midlertidig forsamlingslokale, eventuelt bidrag til permanent lokale, uttaler Stortingets Skog-, vassdrags- og industrinemnd at man er enig i tanken om bidragsplikt til permanent samlingshus, og vil oppmode partene å prøve å finne frem til den tjenligste løsning av spørsmålet.

For så vidt angår de av statens fallrettigheter som berøres av Sundsfjord-prosjektet heter det i proposisjonen at dette vil bli tatt opp som en egen sak senere. Nemnda har ikke noe å bemerke til at spørsmålet om å overdra statens fallrettigheter blir avgjort ved kgl. resolusjon.

Som vanlig er det forutsatt at departementet kan samtykke i eventuelle mindre planendringer.

Mens samtlige reguleringsgrenser er helt på det rene, er spørsmålet om manøvreringsreglement for øvrig ikke helt avklaret. Fastsettelsen av reglement vil bli tatt opp som en egen sak senere, jfr. reguleringslovens § 12 post 12 hvoretter reglementet blir å utferdige av Kongen.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 og lov om vassdragsreguleringer av samme dag tillates I/S Sundsfjord Kraftlag å erverve fallrettigheter i Næveråga og å regulere og overføre Arstadelva m. v. på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 9. juni 1961.

28. A/S Norsk Jernverk.

(Tillatelse til å leie inntil 15 000 kW fra Bergen Elektrisitetsverk til drift av Blikkvalseverket i Simonsvik.)

Kgl. res. 9. juni 1961.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. sjon på leie av inntil 5 000 kW elektrisk energi mars 1957 fikk A/S Norsk Jernverk konsefra Bergens Elektrisitetsverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1957 s. 99 flg. Kraften nyttes til drift av Norsk Blikkvalseverk i Laksevåg, som er en egen produksjonsavdeling av A/S Norsk Jernverk. Konsesjonen er tidsbegrenset til 1. januar 1965.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 18. mai 1961 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 3. februar 1961 fra A/S Norsk Jernverk om konsesjon på leie av inntil 15 000 kW fra Bergens Elektrisitetsverk for drift av Norsk Blikkvalseverk:

«I brev av 3. februar 1961 til hovedstyret har A/S Norsk Jernverk søkt om konsesjon på leie av inntil 15 000 kW fra Bergens EV. for drift av Blikvalseverket i Laksevåg.

Søknaden er sålydende:

«Vi tillater oss herved å søke om konsesjon på vår nye kraftleieavtale med Bergen Elektrisitetsverk. I denne avtale forplikter Bergen Elektrisitetsverk seg til å levere inntil 40 GWh til oss for hvert driftsår, uttatt med en effekt på inntil 15 MW. Vår nye kontrakt med Bergen Elektrisitetsverk datert 10. juni 1960 vedlegges.

Blikkvalseverket skal kunne anvende den uttatte energi til eget bruk i hvilket som helst øyemed innenfor valseverkets område såfremt det ikke sjenerer Bergen Elektrisitetsverks drift, dog kan energien ikke anvendes i privat husholdning og funksjonærboliger. Størsteparten av kraften vil gå til motordrift, belysning og lign., dog vil foreløbig ca. 12 GWh pr. år bli benyttet til et glødeklokkeanlegg med en installert effekt på 2 400 kW. Sistnevnte kraftmengde må betraktes som forbruk til erstatning for olje eller annet brensel.»

Søknaden har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

Laksevåg herredstyre har i møte den 23. mars 1961 enstemmig vedtatt å rå til at konsesjonssøknaden innvilges.

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland fylker har i påtegning av 7. april 1961 til hovedstyret meddelt at han henholder seg til foran nevnte uttalelse fra Laksevåg herredstyre.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. mars 1957 er A/S Norsk Jernverk meddelt konsesjon for leie av inntil 5 000 kW fra

Bergens EV. for drift av Norsk Blikkvalseverk.

Industridepartementet har i ekspedisjon av 6. juni 1957 i det høve bemerket at tillatelsen er gitt til A/S Norsk Jernverk da departementet er kjent med at A/S Norsk Jernverk den 2. januar 1956 har overtatt Blikkvalseverkets aktiva og passiva og nå driver Blikkvalseverket som egen produksjonsavdeling.

Nevnte tillatelse gjelder for den tid A/S Norsk Jernverk måtte leie inntil 5 000 kW fra Bergens EV., dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1965.

Det er i konsesjonen fastsatt vilkår om helt norsk styre m. v., kraftavståelse (10 pst.) til kommuner, Forsorgsfond, samt vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes utenom den kraft som anvendes til erstatning for kull for framstilling av fyringsgass.

For øvrig er tillatelsen meddelt på de på den tid vanlige vilkår.

Avgiften til staten er betalt til og med året 1960. For 1960 var avgiften kr. 981.

Ifølge § 1 i det vedlagte avtrykk av kraftleiekontrakten av 10. juni 1960 «forplikter Bergens EV. seg fra 1. april 1961 å levere og Blikkvalseverket forplikter seg til å motta inntil 40 GWh for hvert driftsår. Denne elektriske energi kan uttas med en effekt på inntil 15 MW».

Den elektriske energi leveres med ca. 43 000 volt resp. 7 500 volt og til en pris av kr. 65 pr. kW + 2 øre pr. kWh med en minste avgift tilsvarende 20 GWh og brukstid 3 000 timer. (Kraftleiekontraktens § 4.) Regnskapsåret følger kalenderåret.

Med hensyn til kraftleiekontraktens varighet er i § 9 bestemt:

«1. Den i § 4 pkt. 1 fastsatte kraftpris gjelder uforandret til 31. desember 1965. Etter denne tid kan kontrakten av hver av partene sies opp med 6 måneders varsel.
Kontrakten kan ikke overdras.
2. Skulle forholdene endre seg slik at kontraktens bestemmelser finnes åpenbart urimelige, kan hver av partene kreve tatt opp forhandlinger om endringer.»

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot leieforholdet og vil rå til at A/S Norsk Jernverk gis konsesjon på leie av inntil 15 MW og inntil 40 GWh fra Bergens EV. for drift av Blikkvalseverket i Laksevåg herred som søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid kraftleiekontrakten av 10. juni 1960 mellom partene måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1970.

Selskapets nevnte konsesjon av 29. mars 1957 på leie av inntil 5 000 kW gjelder inntil den nå blir å avløse av den eventuelle nye konsesjon. Denne vil i så fall bli gjeldende fra 1. april 1961 i samsvar med kraftleiekontrakten.

Hovedstyret vil da foreslå at det i den søkte eventuelle nye konsesjon fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av den kraft som gjennomsnittlig benyttes utenom kraft til glødeklokkeanlegget men slik at den gjeldende avgiftssats av kr. 1 pr. kW blir å forhøye til kr. 1,50 pr. kW fra og med 1. april 1961.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme vilkår som i den gjeldende konsesjon av 29. mars 1957 inkl. vilkåret om helt norsk styre m. v. Dog således at vilkåret om norske tjenestemenn og arbeidere utgår etter den praksis som nå følges. Dessuten forutsettes vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner i tilfelle å bli å sløyfe da Laksevåg herred via Loddefjord Elektrisitetsforsyning får sin kraftforsyning fra Bergens elektrisitetsverk.

Vilkårene i sin helhet blir etter dette i så fall som i vedlagte forslag.

Behandlet i hovedstyremøte den 12. mai 1961.

Dokumentene vedlegges.»

Departementet vil etter det foreliggende med hovedstyret rå til at A/S Norsk Jernverk gis den søkte nye konsesjon på leie av inntil 15 000 kW fra Bergens Elektrisitetsverk til drift av Blikkvalseverket, på vilkår i det vesentlige i samsvar med hovedstyrets forslag. En vil således bl. a. foreslå vilkår om årlig avgift til staten på kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes — utenom kraft til glødeklokkeanlegget, jfr. pkt. 8 i de foreslåtte vilkår.

Konsesjonen, som i samsvar med det foreslåtte vilkår om leietid vil komme til å gjelde fra 1. april 1961, forutsettes å avløse den bestående konsesjon gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 23. mars 1957 for A/S Norsk Jernverk på kraftleie.

De vilkår som foreslås blir i sin helhet sålydende:

«1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Norsk Jernverk (Blikkvalseverket, Simonsvik) måtte leie inntil 15 MW fra Bergens elektrisitetsverk i samsvar med kraftleiekontrakten av 10. juni 1960 mellom partene, dog ikke lenger enn til 1. januar 1970.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer skal til enhver tid befinne seg på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. *Trygd.*

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. *Forsorgsfond.*

Selskapet er forpliktet til å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er selskapet forpliktet til, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved anleggets utførelse og senere utvidelser beskjeftigede arbeidere og disses familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeiderne ved nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir.

På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

8. *Avgift.*

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes utenom kraft til glødeklokkeanlegget, erlegges en årlig avgift til staten av kr. 1,50 — en krone og femti øre — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

9. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av departementet.

10. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 9 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16, §§ 31 og 32.»

Det er en forutsetning for konsesjonen at uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av kap. IV i lov nr. 16 av 14. desember 1917 tillates A/S Norsk Jernverk å leie inntil 15 000 kW fra Bergens Elektrisitetsverk til drift av Blikkvalseverket i Simonsvik.

Tillatelsen gis på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 9. juni 1961.

29. L/L Sunnhordland Kraftlag.

(Tillatelse til å foreta ytterligere regulering i Blådalsvassdraget i Hordaland fylke.)

Kgl. res. 9. juni 1961.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 12. mai 1961 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt L/L Sunnhordland Kraftlag å foreta ytterligere regulering i Blådalsvassdraget i Hordaland fylke i samsvar med Industridepartementets tilråding av 17. mars 1961.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 157 for 1960—61, som samsvarer med St. prp. nr. 86 for samme år.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjon gis for tidsrommet inntil 22. oktober 2008.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anlegget skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetens samtykke.

2.

I det 40. år etter 22. oktober 1948 skal staten kunne innløse reguleringsanleggene i den utstrekning de etter post 1 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid svarende til konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk. unntatt L/L Sunnhordland Kraftlags utbygging fra Fjell-

haugvatn, for hvilken avgiften fastsettes til kr. 0,10 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,50 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sån måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft er tatt eller tas i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 3, og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — prosent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll- og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til et for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning.

Konsesjonæren skal stille kr. 15 000 til rådighet til almendannende virksomhet og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikt er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

15.

Vannslippingen skal fortrinsvis skje etter behovet for fallene i vassdragets øvre del, dog kan den inntil disse er utbygd foregå etter behovet i kraftanlegget til L/L Sunnhordland Kraftlag.

Nærmere bestemmelser om vannslippingen blir å innta i et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte høyeste oppdemningsgrenser og laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert

vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

19.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

20.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanleggene tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Det påhviler reguleringsanleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Reguleringsanleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Reguleringsanleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein- og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Reguleringsanleggenes eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23.

Reguleringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli

truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

25.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Utkastet til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Magasin	Reguleringsgrenser Øvre m o.h.	Nedre m o.h.	Reguleringshøyde m
Blådalsvatn	711,1	611,0	100,1
Midtbotnvatn ...	750,5	700,0	50,5
Fjellhaugvatn ...	374,8	345,2	29,6
Ytre Møsevatn .	877,0	855,7	21,3
Indre Møsevatn .	877,0	824,0	53,0

Høydene refererer seg til sjøenes nåværende alminnelige vannstand som er angitt til henholdsvis 673,1, 735,5, 347,2, 849,0 og 855,7 m o. h.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker, som Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring ikke forhøyes. Så lenge bare fallet fra Fjellhaugvatn er utbygd må heller ikke lågvassføringen fra Blådalsvatn, Midtbotnvatn og Møsevatn forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig kan — inntil fall i vassdragets øvre del er utbygd — vannslipningen skje etter behovet i kraftanlegget til L/L Sunnhordland Kraftlag.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander og observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes om det forlanges avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Dette kan bestemme at han skal ha fast bolig i nærheten av reguleringsanleggene og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om dette reglement avgjøres av vedkommende departement.

6.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger overfor tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som det finner nødvendig.»

Departementet vil etter det foreliggende rå til at det blir gitt L/L Sundhorland Kraftlag tillatelse til ytterligere regulering i Blådalsvassdraget som omsøkt, idet oppstilles vilkår og fastsettes manøvreringsreglement som inntatt foran, i samsvar med Stortingets vedtak.

I proposisjonen er det forutsatt at konsesjonsavgiften for senking av Blådalsvatn skal innkreves fra den tid da senkingen ble gjennomført og tatt i bruk.

Det er videre forutsatt at departementet som vanlig kan avgjøre eventuelle mindre planendringer.

Industridepartementet

t i l r å r :

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates L/L Sunnhordland Kraftlag å foreta ytterligere regulering i Blådalsvassdraget i Hordaland fylke på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 9. juni 1961.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Blådalsvassdraget i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

30. A/L Nord-Salten Kraftlag.

(Tillatelse til å foreta ytterligere reguleringer m. v. i Sagelvvassdraget i Hamarøy herred i Nordland fylke.)

Kgl. res. 9. juni 1961.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 27. mai 1961 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt A/L Nord-Salten Kraftlag å foreta ytterligere reguleringer m. v. i Sagelvvassdraget i Hamarøy herred i Nordland fylke i samsvar med Industridepartementets tilråding av 21. april 1961.»

Vedtaket er i samsvar ved Innst. S. nr. 182 for 1960—61, som samsvarer med St. prp. nr. 108 for samme år.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Konsesjonen gis for tidsrommet inntil 20. desember 2003.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte anlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått reguleringS- og overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen og overføringen, for en innløsningssum som beregnes således: Grunnstykker og rettigheter, samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. Annet tilbehør innløses for den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning. Spørsmålet om hvilke bygninger og innretninger som skal ansees oppført av hensyn til reguleringen og overføringen, avgjøres i tvilstilfelle ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år etter 20. desember 1953 skal staten kunne innløse anleggene i den utstrekning hvori det etter post 1 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,50 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vannkraft er tatt eller tas i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 3, og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis ma-

jor) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — prosent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll- og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til et for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forbyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning eller, hvis departementet måtte anse det mere hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring eller utbedring av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille kr. 15 000 til rådighet til almendannende virksomhet og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke, uten vedkommende departements samtykke, berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

13.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som overføringen av Slunkajavrre fører med seg for reineiernes interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak som skal treffes avgjøres i tilfelle av tvist med skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement, å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

15.

Konsesjonæren er forpliktet til årlig å sette ut i vassdragene settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdragene som berøres av reguleringene og overføringene, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelsene.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringS- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

17.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å restatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonræen pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 500 for hver gang, etter departementets nærmere bestemmelse.

18.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttakelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringene innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av

1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

20.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 10 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

21.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951, nr. 3, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein- og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

22.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning de i henhold til konsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

24.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

I proposisjonen er inntatt følgende utkast til manøvreringsreglement:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Rekvatn:

Øvre kote 283,75
Nedre kote 271,75
Reguleringshøyde ..... 12,00 m

hvorav 0,75 m oppdemning og 11,25 m senkning.

Slunkajavrre kan senkes 15 m til kote 515,3. Normalvannstand kote 530,3.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker, som Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke forhøyes. Heller ikke må lågvassføringen ved utløpet av Fjerdevatn forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig kan vannslippingen skje etter A/L Nord-Salten Kraftlags behov.

3.

Det skal påsees at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsgrensene.

og overføringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander og observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes, om det forlanges, ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Dette kan bestemme at han skal ha fast bolig i nærheten av reguleringsanleggene og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om dette reglement avgjøres av vedkommende departement.

6.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger overfor tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som det finner nødvendig.»

Departementet vil etter det foreliggende rå til at det blir gitt A/L Nord-Salten Kraftlag tillatelse til ytterligere regulering m. v. i Sagelvvassdraget som omsøkt, idet det fastsettes vilkår og manøvreringsreglement overensstemmende med foran inntatte utkast.

Det forutsettes i samsvar med proposisjonen at departementet som vanlig kan avgjøre eventuelle mindre planendringer.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates A/L Nord-Salten Kraftlag å foreta ytterligere reguleringer m. v. i Sagelvvassdraget i Hamarøy herred i Nordland fylke på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 9. juni 1961.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen m. v. i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

31. Ytre Fjordane kraftlag.

(Tillatelse til å leie inntil 10 000 kW fra L/L Firdakraft.)

Kgl. res. 9. juni 1961.

I anledning søknad 19. desember 1960 fra Ytre Fjordane kraftlag om konsesjon på leie av 10 000 kW fra L/L Firdakraft har hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet gitt følgende uttalelse 18. mai 1961:

«Ytre Fjordane kraftlag har i brev av 19. desember 1960 til Hovedstyret søkt om konsesjon på leie av inntil 10 000 kW fra L/L Firdakraft.

Søknaden er sålydende:

«I samsvar med lov av 14. desember 1917 søkjer vi med dette om konsesjon på leige av 10 000 kW frå L/L Firdakraft.

Ytre Fjordane Kraftlag er luteigar i Firdakraft og disponerer f. t. 5 000 kW av produksjonen i Øksenelvane kraftstasjon. Frå 1. januar 1961 eller frå den tid Tussa kjem i drift, og Firdakraft dermed får frigjort det som nå blir levert til Sunnmøre, vil kontraktkvantumet bli forhøya til 10 000 kW. Brukstida for leveringa er 5 000 timar fordelt med 3 000 timar i vinterhalvåret 1. november—30. april og 2 000 timar i sommerhalvåret 1. mai —31. oktober.

Kraftprisen er f. t. kr. 100 pr. kW-år.

Leveringsvilkåra elles vil framgå av vedlagte fotostatkopi av «avtale om kraftleige mellom L/L Firdakraft og luteigarane.»

I samsvar med § 24 i ervervslova legg vi ved erklæring frå kraftlagets styre (underteikna av alle styremedlemene).»

L/L Firdakrafts kraftstasjon i Øksenelva er beliggende i Davik herred.

Davik herredstyre har i møte den 20. februar 1961 gjort dette vedtak i saken:

«Davik kommunestyre seier seg samd i tilrådinga frå formannskapet i møte den 31. januar 1961, om at Ytre Fjordane Kraftlag vert gjeven konsesjon for leige av 10 000 kW med L/L Firdakraft.»

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane fylke samt fylkesmannen har begge i påtegninger av henholdsvis 7. mars og 14. mars 1961 meddelt at de ikke har noe å bemerke til saken og at de rår til at den søkte konsesjon blir gitt.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved Industridepartementets brev av 20. oktober 1941 er Ytre Fjordane kraftlag meddelt konsesjon på leie av inntil 1 980 kW fra L/L Svultingen. Konsesjonen som er gitt under okkupasjonen er stadfestet ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. november 1947. Tillatelsen som gjelder inntil 1. januar 1966 er meddelt på vilkår om helt norsk styre og

kraftavståelse (10 pst.) til kommuner. For øvrig er tillatelsen meddelt på de vanlige vilkår.

Ved Industridepartementets brev av 1. juni 1950 er Ytre Fjordane kraftlag dertil meddelt konsesjon på leie av inntil 1 800 kW fra A/S Stongfjordanleggene. Tillatelsen som nå er utløpet og som var gjeldende til 30. juni 1960 er meddelt på de samme vilkår inkl. vilkåret om helt norsk styre som i den først nevnte konsesjon av 20. oktober 1941.

Herfra er siden 1954 gjort gjentatte henvendelser til Ytre Fjordane kraftlag med henstillinger om å søke konsesjonsspørsmålet ordnet for dets kraftleie fra L/L Firdakraft, men på grunn av bl. a. forskjellige usikkerhetsmomenter med hensyn til leiekvantummets størrelse har saken ikke latt seg ordne før nå ved den foreliggende søknad av 19. desember 1960.

Da Ytre Fjordane kraftlag er et felleskommunalt foretagende som driver alminnelig elektrisitetsforsyning skulle det i samsvar med de tidligere nevnte gitte konsesjoner heller ikke i nærværende sak være grunn til å betinge avgift eller stille andre særvilkår.

Hovedstyret vil da rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen meddeles for den tid kraftlaget måtte leie inntil 10 000 kW fra L/L Firdakraft i samsvar med leieavtalen av 1954 dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1970.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme vilkår inkl. vilkåret om helt norsk styre, som i kraftlagets forannevnte tidligere konsesjoner av 20. oktober 1941 og 1. juni 1950, dog således at vilkåret om norske tjenestemenn og arbeidere utgår. Dessuten forutsettes vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner i nærværende tilfelle å bli å sløyfe idet Ytre Fjordane kraftlag står som medeier i L/L Firdakraft sammen med distriktenes øvrige kommuner derunder også Davik kommune.

Behandlet i hovedstyremøte den 12. mai 1961.»

Departementet slutter seg i det vesentlige og i resultatet til det som er fremholdt av hovedstyret og rår til at det blir gitt konsesjon som omsøkt på følgende vilkår:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid Ytre Fjordane kraftlag måtte leie inntil 10 000 kW fra L/L Firdakraft i samsvar med leieavtalen av 1954 dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1970.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid består av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og med lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske varer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må

settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

5. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tegnes i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

6. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

7. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av postene 2 og 6 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates Ytre Fjordane kraftlag å leie inntil 10 000 kW fra L/L Firdakraft på vilkår som inntatt i Industridepartementets tilråding av 9. juni 1961.

32. A/S Ila og Lilleby Smelteverker.

(Tillatelse til å leie inntil 25 000 kW fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk.)

Kgl. res. 9. juni 1961.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av henholdsvis 29. oktober 1959 og 22. mars 1961 gitt uttalelser til departementet i anledning av en søknad fra A/S Ila og Lilleby Smelteverker om konsesjon på leie av inntil 25 000 kW fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk. Hovedstyrets nevnte brev av 29. oktober 1959 er sålydende:

«I brev av 3. november 1956 til hovedstyret har A/S Ila og Lilleby Smelteverker søkt om konsesjon på leie av inntil 8 000 kW fra Trondheim elektrisitetsverk og inntil 12 000 kW fra Sør-Trøndelag elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«Idet vi henviser til tidligere korrespondanse ang. våre konsesjoner på leie av elektrisk energi tillater vi oss herved å søke om konsesjon på kraftleie til Lilleby Smelteverk for:
1. Levering av inntil 8 000 kW fra Trondheim Elektrisitetsverk.
2. Levering av inntil 12 000 kW fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Vårt anlegg på Lilleby Smelteverk er utvidet i henhold til St. prp. nr. 70 av 1950 og Stortingsvedtak av 21. juni 1951, og våre ovnstransformatorer har nå en samlet kapasitet av 16 500 KVA.

Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk har bygget en 60 kV kraftledning fra Statens transformatorstasjon på Blakkli i Strinda til Lilleby Smelteverk, hvor det er montert en 15 000 KVA 60/6,5 kV fordelingstransformator.

Fra Trondheim Elektrisitetsverk har vi tidligere en kabeltilførsel, således at vi har utnyttet opp til 7 500 kW som spillkraft om sommeren.

Vårt 6,5 kV fordelingsanlegg er utbygget således at de forskjellige ovner kan drives både med kraft fra Trondheim Elektrisitetsverk og med kraft fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk. På denne måte får vi muligheter til å utnytte den kraft som måtte være tilgjengelig til forskjellig tid.

Vi søker derfor om konsesjon på kraftleie av det maksimale kvantum fra hver leverandør som vi mener leilighetsvis å kunne få levert.

Betingelsene for kraftleveringene er for levering fra Trondheim Elektrisitetsverk industritariffen og for Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk den pris Staten eller andre leverandører selger kraft til for viderelevering til oss med tillegg for overføringsutgifter i henhold til særskilt kontrakt av 22. april 1955/2. november 1956 som vedlegges.

Da leveransene av kraft til oss har vært meget varierende over året og i stor utstrekning vært flomkraft, tillater vi oss å søke om det for denne levering kan frafalles konsesjonsavgift, iallfall at denne ikke settes høyere enn den konsesjonsavgift som vi hittil har betalt for levering av kraft fra Trondheim Elektrisitetsverk, nemlig kr. 1 pr. år for gjennomsnittlig forbrukt kW.»

Søknaden har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

Strinda kommunestyre har i møte den 2. mai 1957 fattet følgende vedtak i saken:

«Tilkoblingen av A/S Ila og Lilleby Smelteverker til samme overføringsnett som Fjæremsfossens komm. kraftselskap dekker borgerlig behov gjennom, har vist seg å være uheldig, idet alle abonnenter som får sin kraft fra Strinda Sekundærstasjon er plaget av sjenerende flimring i lyset, som til dels er meget ubehagelig.

Strinda kommunestyre kan av den grunn ikke anbefale konsesjon gitt uten at det foreligger tilsagn om at det innen kort tid monteres en transformator 120/60 kV på Strinda Sekundærstasjon, slik at Fjæremsfossens komm. kraftselskaps uttak i Nardo transformatorstasjon kan tilkobles egne 60 kV samleskinner. Utgiftene i forbindelse med dette er Fjæremsfossens komm. kraftselskap uvedkommende.»

Trondheim bystyre har i møte den 28. november 1957 enstemmig fattet dette vedtak:

«Trondheim kommunestyre har ikke noe å innvende mot at A/S Ila og Lilleby Smelteverker meddeles konsesjon for leie av inntil 8 000 kW fra Trondheim elektrisitetsverk og 12 000 kW fra Sør-Trøndelag elektrisitetsverk og at Ila og Lilleby Smelteverker meddeles konsesjon på utvidelse av transformatoranlegget på Lilleby med 15 000 kVA.

Forutsetningen er dog at §§ 4 og 5 utgår i den kontrakt som er opprettet mellom Sør-Trøndelag elektrisitetsverk og A/S Ila og Lilleby Smelteverker, datert 22. april 1955 og 2. november 1956.»

Saken var til behandling i Sør-Trøndelag fylkesutvalg den 18. februar 1958 som følger:

«Ref. skriv av 5. februar 1958 fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk til fylkesmannen sålydende:

«Styret for Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk behandlet i møte den 4. og 5. februar 1958:

Sak nr. 7/58. *A/S Ila og Lilleby Smelteverker. Søknad om konsesjon på leie av elektrisk energi og utvidelse av transformatoranlegg.*

Styret viser til direktørens utredning som vedlegges.

Styret er enig i det som er sagt og mener at utredningen gir et riktig bilde av forhistorien til denne saken.

Det ble gjort slikt vedtak:

«Styret rår fylkesutvalget til ikke å gå med på at det blir gitt avkall på noen av de rettigheter som Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk har fått i kontrakt med A/S Ila og Lilleby Smelteverker av 22. mai 1955 og 2. november 1956.»

Sakens dokumenter med direktørens utredning følger vedlagt.»

Den i brevet nevnte utredning av direktør Salberg av 3. februar 1958 og Sør-Trøndelag Elektrisitetsverks påtegning av 10. februar 1958 ble referert.

Vedtak:

Med å vise til utgreiing av 3. februar 1958 til styret for Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk fra direktør Jakob Salberg gjør fylkesutvalget vedtak i samsvar med tilrådinga fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk, jfr. utskrift av styresak nr. 7/58.

Med dette rår fylkesutvalget til at det blir gitt konsesjon i samsvar med søknadene fra A/S Ila og Lilleby Smelteverker.»

Med brev av 20. februar 1958 fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mottok en så dokumentene på saken i retur.

Hva sakens forhistorie angår skal bemerkes:

Ved kgl. resolusjon av 4. juni 1937 er A/S Ila og Lilleby Smelteverker meddelt konsesjon på leie av inntil 3 000 kW spillkraft fra Trondheim kommune. Tillatelsen som gjaldt inntil 1. juli 1951, er meddelt på vilkår om norsk styre. Med hensyn til selskapets aksjekapital er fastsatt at minst to tredjedeler av aksjene til enhver tid skal befinne seg på norske hender.

Videre er det fastsatt at det skal erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1 pr. kW av gjennomsnittlig benyttet kraft. For øvrig er tillatelsen meddelt på vanlige vilkår inkl. 10 pst. kraftavståelse til kommuner.

I søknad av 9. januar 1953 om konsesjon på utvidelse av bedriftens høyspente elektriske anlegg søkte selskapet samtidig om konsesjon på leie av inntil 12 000 kW fra Sør-Trøndelag elektrisitetsverk.

Imidlertid var en kjent med at selskapet hadde gående forhandlinger om en endelig ordning av kraftleveringen til bedriften, hvorfor en ordning av konsesjonsspørsmålet ble å utsette. Jfr. selskapets brev av 20. februar 1953 til hovedstyret.

I foran siterte brev av 3. november 1956 har selskapet så søkt om konsesjon på leie av inntil 8 000 kW fra Trondheim elektrisitetsverk og inntil 12 000 kW fra Sør-Trøndelag elektrisitetsverk.

I brev av 9. oktober 1959 til hovedstyret opplyser imidlertid selskapet at leieforholdet atter er endret, idet kraftleveringen fra Trondheim opphørte den 2. juli 1958, jfr. selskapets brev av 11. april 1959 til hovedstyret. Det søkes nå om konsesjon på leie av inntil 25 000 kW fra Sør-Trøndelag elektrisitetsverk. Søknaden er sålydende:

«Vi refererer til telefonsamtale med Deres overingeniør Finne og tillater oss vedlagt å oversende kopi av kontrakt mellom Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk og oss datert 22. april 1955 og 2. november 1956, og Erklæring fra vårt styre om at der kun er innenlandske aksjeeiere i selskapet og at medlemmene av styret er norske statsborgere.

Utvidelsen av vår produksjon er utført i henhold til St. prp. nr. 70 for 1950 samt Stortingsvedtak av 21. juni 1950. Etter at kraftledningen fra Blakli er kommet i drift, har det vist seg mest praktisk å ta all vår kraft over denne ledning.

Trondheim Elektrisitestverk leverer således ikke noe kraft mere til oss, men de har en

avdeling i vårt høyspentanlegg, således at vi kan ta ut reserve motorkraft under utkobling av linjen fra Statens trafostasjon, Blakli. Det skulle således ikke være nødvendig å få konsesjon på kjøp av kraft annet enn gjennom Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Vårt faste abonnement fra Staten gjennom Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk for 1959—60 er 12 000 kW. Fra 1. januar 1960 får vi fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk av produksjonen fra den nye kraftstasjon i Svartelva 3 000 kW.

Vår transformatorkapasitet blir imidlertid nå 25 000 kW, og det vil vel da leilighetsvis kunne anvendes spillkraft opp til dette kvantum.

Vi tør derfor anmode om at konsesjonen blir på i alt inntil 25 000 kW. Konsesjonstiden vil vi gjerne ha så lang som mulig, og som tidligere nevnt, håper vi at konsesjonsavgiften kan settes til kr. 1 pr. gjennomsnittlig anvendt kW i året, og som vi tidligere har betalt.»

Hovedstyret skal bemerke:

Kraft til A/S Ila og Lilleby Smelteverker uttas i statens transformatorstasjon i Strinda med 60 kV spenning og overføres til bedriften på en tilsvarende kraftledning som er bekostet av selskapet, men som er bygget og eies av Sør-Trøndelag elektrisitetsverk.

Til grunn for kraftleveringen ligger den i søknaden nevnte overføringskontrakt av 22. april 1955/2. november 1956 mellom Sør-Trøndelag og selskapet. § 6 og § 7 i denne kontrakt er sålydende:

«§ 6.

Fylkesverket påtar seg å overføre fra Strinda transformatorstasjon til Lilleby Smelteverk den kraftmengde som staten eller andre leverandører til enhver tid stiller til disposisjon for Smelteverket, og som dette ønsker å ta ut.

§ 7.

For den overførte kraft gjelder den pris og de vilkår for øvrig som staten eller andre kraftleverandører til enhver tid fastsetter for levering av 60 kV strøm fra Strinda transformatorstasjon til fylkesverket for videreleveringen til Smelteverket.

Dessuten betaler Smelteverket i overføringsavgift til fylkesverket minst dets utlegg til administrasjon, drift og vedlikehold av kraftledningen. Inntil videre er partene enige om å sette denne kostnad for kraftoverføring til 5 pst. av fylkesverkets innkjøpspris for kraften til Smelteverket. Når fylkesverket måtte komme til å ta ut kraft fra ledningen i medhold av § 5 kan Smelteverket forlange opptatt forhandlinger om en reduksjon av overføringsavgiften og/eller om Smelteverket ønsker det, refusjon av endel av sine anleggsutgifter til kraftledningen.

Overføringstapet bæres av Smelteverket.»

Etter hovedstyrets mening vil konsesjon bli å gi idet kraftleieforholdet vel vedrører den produksjon som er utbygget med myndighetenes samtykke.

Hovedstyret vil rå til at tillatelsen meddeles for den tid A/S Ila og Lilleby Smelteverker måtte leie inntil 15 000 kW eventuelt inntil 25 000 kW, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1970. Hvorvidt leieavtaler vil bli opprettet med Sør-Trøndelag elektrisitetsverk eller med Staten, vil Hovedstyret komme tilbake til i den nærmeste fremtid.

Hovedstyret vil anbefale at det stilles som betingelse at selskapets styre skal bestå av bare norske statsborgere.

En vil videre foreslå at det fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes.

Avgiftene er betalt av den kraft selskapet har uttatt fra Trondheim elektrisitetsverk og Sør-Trøndelag elektrisitetsverk i året 1958. Avgiften for året 1958 var tilsammen kr. 11 646,81. For øvrige forutgående år er avgift betalt bare av den kraft selskapet har uttatt fra Trondheim elektrisitetsverk. Oppgjør for den kraft som måtte være uttatt fra Sør-Trøndelag elektrisitetsverk i disse øvrige forutgående år, er selskapet underrettet om.

Da det handler seg om varierende kraftleveranser og til dels om flomkraft, lite egnet for alminnelig elektrisitetsforsyning, vil en foreslå at det ikke fastsettes vilkår om konsesjonskraft til kommuner — jfr. tilleggsloven av 10. april 1959 § 23 pkt. 5. Strømforsyningen av distriktet skjer for øvrig via fylkesverket: Sør-Trøndelag elektrisitetsverk.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige vilkår således at betingelsene i sin helhet blir som i vedlagte forslag.

Med hensyn til Strinda herredstyres foran siterte vedtak av 2. mai 1957 bemerkes at en ny 40 MVA transformator i statens transformatorstasjon i Strinda er bestilt og kommer forutsetningsvis til oppsetning i januar—februar 1960 — jfr. vedlagte gjenpart av brev herfra av 16. juni 1959 til Fjæremsfossens komm. kraftselskap.

Hva Trondheim bystyres vedtak av 28. november 1957 angår, skal bemerkes at når Trondheim krever at § 5 resp. § 4 i overføringskontrakt skal utgå, så er grunnen til dette at Sør-Trøndelag elektrisitetsverk i disse paragrafer i kontrakten har betinget seg rett til å ta ut kraft fra omhandlede overføringsanlegg, og da dette til dels ligger innenfor Trondheim bys grenser, frykter Trondheim at fylkesverket derved ville kunne forsyne eventuell annen industri enn smelteverket innen byen.

I det høve har Sør-Trøndelag elektrisitetsverk i brev av 6. mars 1959 til hovedstyret avgitt en erklæring om at det med de rettig-

heter fylkesverket har skaffet seg i omhandlede overføringskontrakt, ikke har vært meningen å ta sikte på noen kraftlevering innenfor det nåværende byområde uten at det kan skje med samtykke av byens myndigheter eller etter pålegg av høyere myndighet. Brevet vedlegges, hvortil en da henviser.

Behandlet i hovedstyremøte den 28. oktober 1959.

Øvrige dokumenter på saken vedlegges.»

Hovedstyrets nevnte brev av 22. mars 1961, som er svar på forespørsel i departementets brev av 22. april 1960 er sålydende:

«Vi viser til Industridepartementets brev senest av 21. desember 1960 (jfr. Industridepartementets brev av 22. april 1960 j.nr. 3104/60 IDV) og skal i det høve bemerke:

Ved brev av 29. oktober 1959 har Hovedstyret avgitt uttalelse til departementet angående en søknad senest av 9. oktober 1959 fra A/S Ila og Lilleby Smelteverker om konsesjon på leie av inntil 25 000 kW fra Sør-Trøndelag elektrisitetsverk. Konsesjonen er av Hovedstyret anbefalt gitt, men hvorvidt vedkommende leieavtale i dette høve ble å opprette med Sør-Trøndelag elektrisitetsverk eller Staten skulle en senere komme tilbake til.

Dette forhold er ved ekspedisjon av 9. januar 1961 fra Statens kraftverker, Driftsavdelingen nå klarlagt derhen, «at leveranse av elektrisk energi til Lilleby Smelteverker fortsatt vil skje fra Sør-Trøndelag elektrisitetsverk», som altså konsesjonsmessig søkt om.

Hva forholdet for øvrig angår skal pekes på at konsesjonen av Hovedstyret var foreslått meddelt blant annet på vilkår om en årlig avgift til Staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes.

Imidlertid er den generelt nyttede avgiftssats av kr. 1 pr. kW i mellomtiden hevet til kr. 1,50 pr. kW, første gang i konsesjon av 18. mars 1960 til A/S Norsk Wallboard fabrik på leie av blant annet inntil 2 000 kW primakraft.

A/S Ila og Lilleby Smelteverker har hittil oppgjort sitt mellomværende for tidligere ikke betalt avgift etter kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig er benyttet i de respektive år. For året 1959 var avgiften til Staten kr. 11 815.

En vil da foreslå at avgiftssatsen blir å forhøye til kr. 1,50 pr. kW i den nå søkte konsesjon og at den tilsvarende avgift blir å erlegge fra og med året 1960. Jfr. for øvrig konsesjoner av 25. oktober 1957 til Porsgrunn Elektrometallurgiske A/S på leie av inntil 25 000 kW, av 1. februar 1957 til A/S Bjølvefossen på leie av inntil 30 000 kW og av 6. november 1953 til Elektrokemisk A/S (Fiskå Verk) på leie av 19 500 kW, samtlige med vilkår om avgift av kr. 1,50 pr. kW.

Behandlet i hovedstyremøte den 21. mars 1961.»

Saken har vært forelagt departementets Industriavdeling, som i brev av 18. mai 1961 til Vassdragsavdelingen har gitt følgende uttalelse:

«Vedlagt tilbakesendes ovennevnte sak som en har mottatt med Vassdragsavdelingens ekspedisjon av 29. april 1961.

I den foreliggende sak har ovennevnte bedrift den 3. november 1956 først søkt om konsesjon på kraftleie
for inntil 8 000 kW fra Trondheim Elektrisitetsverk
og inntil 12 000 kW fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk
og senere under sakens behandling endret sin søknad i brev av 11. april 1959 til å gjelde konsesjon på kraftleie
for inntil 25 000 kW fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk,
svarende til den utbygde transformatorkapasitet. Det dreier seg her om varierende kraftleveranser og til dels flomkraft, lite egnet for alminnelig elektrisitetsforsyning.

Bedriften har som grunnlag for søknaden angitt den produksjonsutvidelse som har funnet sted ved bedriften i henhold til et stortingsvedtak av 21. juni 1950 om overprisavskrivninger for anlegg for økt ferrosilisiumproduksjon.

Det skal bemerkes at det for den utvidelse som bedriften satte i gang i henhold til nevnte stortingsvedtak var regnet med å komme opp i en årsproduksjon på ca. 20 000 tonn ferrosilisium (basis 45 pst. Si).

En har forstått at med de forbedringer som er utført ved anlegget de senere år er ovnskapasiteten kommet opp i over 30 000 tonn pr. år, hvilket har ført til en tilsvarende økning i kraftbehovet. Forbruket av ferrosilisium har økt sterkt i Vest-Europa i 10-årsperioden, i takt med den økte stålproduksjon, og Norge har hatt en betydelig del av produksjonsøkningen av ferrosilisium. Den norske produksjon er tredoblet etter krigen, og har kunnet avsettes. Det synes imidlertid som avsetningen innenfor De seks vil møte økte vansker, men det er for tidlig å si noe mer bestemt om denne utvikling.

Bedriften har vært inne på, blant annet i 1957 i forbindelse med søknad om å få foreta skattefrie avsetninger til nyanlegg i Nord-Norge, at fortsatt ekspansjon ved bedriften i Trondheim ikke vil være så heldig på grunn av at smelteverket som ligger inne i tettbebyggelsen og et godt stykke fra havneområdet, kan være generende for bebyggelsen omkring og få vanskeligheter med sin transport gjennom byens gater. I samarbeide med andre ferrosilisiumverk deltar nå Ila og Lilleby Smelteverker i anlegg av et nytt ferrosilisiumverk i Troms, og arbeider også med planer om et nytt anlegg i Sør-Trøndelag.

Selv om en ikke kan se hele den foretatte utvidelse av produksjonskapasiteten ved Ila og Lilleby Smelteverker som et ledd i de utvidelsesplaner som myndighetene har gitt spe-

siell godkjennelse for, mener en at det vil være riktig at bedriften får konsesjon på kraft til utnyttelse av den kapasitet som allerede er utbygget slik som Hovedstyret også tilrår. Fortsatte utvidelser av produksjonen bør imidlertid neppe komme på tale uten at det er foretatt en nærmere vurdering av de stedsmessige betingelser for slike utvidelser, slik som nevnt ovenfor.»

Departementet vil etter det foreliggende i tilslutning til hovedstyret anbefale at A/S Ila og Lilleby Smelteverker gis den søkte konsesjon på leie av inntil 25 000 kW fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk på vilkår i det vesentlige i samsvar med hovedstyrets forslag. En vil således bl. a. foreslå betinget årlig avgift til staten av den kraft som gjennomsnittlig nyttes.

Hovedstyret har opplyst at selskapet har innbetalt beløp, svarende til konsesjonsavgiften, beregnet etter kr. 1 pr. kW, for tidligere år i den tid kraftlevering har funnet sted uten konsesjon. Departementet går ut fra at det under disse omstendigheter ikke er nødvendig å betinge avgift for tiden før 1960, idet man forutsettes at det oppgjør som har funnet sted, ansees som innbetaling av skyldig konsesjonsavgift.

I medhold av ervervslovens § 23 pkt. 5, 2. ledd, har man, med hovedstyret, unnlatt å foreslå vilkår om kraftavståelse.

Departementet finner ikke grunn til å foreslå som en forutsetning for konsesjonen at §§ 4 og 5 i overføringskontrakten av 22. april 1955/2. november 1956 mellom Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk og A/S Ila og Lilleby Smelteverker utgår, jfr. forbeholdet i Trondheim bystyres vedtak av 28. november 1957. En viser i denne forbindelse til hovedstyrets bemerkninger, se foran side 6.

De vilkår som foreslås blir i sin helhet sålydende:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Ila og Lilleby Smelteverker måtte leie inntil 15 000 kW, eventuelt inntil 25 000 kW fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk, jfr. overføringskontrakt av 22. april 1955/2. november 1956 mellom partene og søknad av 9. oktober 1959, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1970.

2. *Selskapets styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge koisesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i

hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. *Avgift.*

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til statskassen en årlig avgift fra og med året 1960 på kr. 1,50 pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang.

Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

9. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Departementet forutsetter videre at uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av kap. IV i lov nr. 16 av 14. desember 1917 tillates A/S Ila og Lilleby Smelteverker å leie inntil 25 000 kW fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Tillatelsen gis på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 9. juni 1961.

33. Glommens og Laagens Brukseierforening.

(Tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Mjøsa.)

Kgl. res. 9. juni 1961.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 12. mai 1961 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Glommens og Laagens Brukseierforening å foreta en ytterligere regulering av Mjøsa i samsvar med Industridepartementets tilråding av 25. mars 1960, dog med den tilføyelse til manøvreringsreglementets post 2, som nemnda har foreslått.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 168 for 1960—61, jfr. St. prp. nr. 110 for 1959—60.

De av Stortinget vedtatte reguleringsbestemmelser er overensstemmende med det utkast som er trykt som vedlegg til proposisjonen.

Betingelsene er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjon gis for tiden inntil 8. august 1997. Dersom vassfall tilhørende staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri, kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten vederlag de private vassfallseieres andel i det hele reguleringsanlegg med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen, dog således at det for disses andeler i den del av anlegget som vedkommer tilleggsreguleringen erlegges en innløsningssum, som beregnes således: Grunnstykker og rettigheter, samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon fra denne konsesjons datum etter en amortisasjonstid av 50 år. Annet tilbehør innløses for den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning. Spørsmålet om hvilke bygninger og innretninger som skal anses oppført av hensyn til reguleringen, avgjøres i tvisttilfelle ved skjønn.

Vedkommende vassfallseiere får i tilfelle

krav på driftsvann på grunnlag av den konsesjonsfrie regulerings yteevne mot å betale en forholdsmessig del av utgiftene til drift, vedlikehold og fornyelse. Godtgjørelsen fastsettes av vedkommende departement.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etter 8. august 1947 skal staten kunne innløse de andeler i det hele reguleringsanlegg som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelse er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter, samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid som settes lik konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning. Post 1, femte ledd, får tilsvarende anvendelse.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved tilleggsreguleringen tilflyter eier av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer, kr. 5 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som tilleggsreguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved tilleggsreguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved tilleggsreguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

For den i punkt 3 omhandlede øking av vasskraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2 for hver ved reguleringen innvunnen nat.-hk. Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4 og kontroll med vassforbruket, samt angaende avgivelse av kraft, jfr. post 22, skal, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av departementet måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til ved reguleringsarbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget.

8.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — prosent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske

varepris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom, avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

10.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til, en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste, å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeidere fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i ovennevnte paragraf.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningen størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veier og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

15.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å sette ut settefisk og/eller yngel i Mjøsa og den del av Vorma og Gudbrandsdalslågen som berøres av den ytterligere regulering.

Dersom vedkommende departement finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter etter vedkommende departements nærmere bestemmelse eventuelt å bygge og drive trapp for laks, sik og aure i eller ved Svanfossdammen.

16.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de ulem-

per eller innskrenkninger dette fører med seg for anlegget. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

18.

Reguleringsanleggets eier plikter i den utstrekning det kan skje uten uforholdsmessige utgifter eller arbeid, å treffe slike tiltak og å avgi vann i sådan utstrekning at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Hvilke forføyninger han skal treffe avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtingen som ikke avhjelpes på denne måte, erstattes overensstemmende med reguleringslovens § 16.

19.

Vannslipningen skal skje etter behovet for de deltagende bruk i Glomma nedenfor Vorma.

Nærmere bestemmelser om vannslipningen blir å innta i et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Vassføringen i Vorma bestemmes på grunnlag av fallforholdene i «Ertesekken». Den tillatte høyeste og laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

22.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved tilleggs-reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig, og den avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, skal det oppgis hvilken brukstid som ønskes lagt til grunn og dennes fordeling over året. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter annet ledd, kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

23.

Det påhviler reguleringsanleggets eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske

grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Reguleringsanleggets eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang, og arbeidet stanses.

Reguleringsanleggets eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Reguleringsanleggets eier plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at anlegget er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. Utgiftene hermed utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

24.

Den sikkerhetsstillelse på kr. 100 000 som er betinget i post 22 i konsesjonen av 8. august 1947 for oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre, og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser, gjøres gjeldende også for denne konsesjon.

25.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

26.

Til skjønn i anledning av reguleringen skal skjønnsmenn oppnevnes av departementet.

27.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere regler fastsatt av departementet.

28.

Alle heftelser som hviler på anlegget, faller bort når og i den utstrekning det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

29.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet vil anbefale at tillatelse blir meddelt i samsvar med stortingsvedtaket.

Flertallet i Stortingets skog-, vassdrags- og industrinemnd, hvis forslag ligger til grunn for Stortingets vedtak, forutsetter at det blir oppnevnt særskilt teknisk kyndige skjønnsmenn til vurdering av skadene i Hamar by, og eventuelt andre steder hvor spesielle problemer av teknisk art måtte melde seg.

Industridepartementet viser herom til konsesjonsvilkårenes post 26, hvoretter departementet skal oppnevne skjønnsmenn til skjønn i anledning av reguleringen. Dette vilkår har hjemmel i vassdragsreguleringslovens § 20, og ifølge denne bestemmelse bør skjønnsretten som regel sammensettes slik at kjennskap til sådanne jord- og skogbruksforhold som er av særlig betydning i vedkommende distrikt er fortrinnsvis representert. Det er også adgang til å fastsette skjønnsmennenes antall høyere enn det sedvanlige. I Ot. prp. nr. 39 for 1958 om revisjon av vassdragsreguleringsloven heter det at spørsmål om å oppnevne spesielt sakkyndige som medlemmer av skjønnsretten må være gjenstand for en nøyaktig vurdering i hvert enkelt tilfelle, og bl. a. være avhengig av i hvor stor utstrekning det under skjønnet blir bruk for deres sakkyndighet. Hvor det viser seg ønskelig å ha med flere sakkyndige i skjønnsretten, synes det rimelig å benytte seg av adgangen til å sette antallet av skjønnsmenn høyere enn det vanlige.

Under henvisning til loven og lovforarbeidene vil departementet uttale at det i nærværende sak synes rimelig at skadene i Hamar kan bli vurdert av spesielt sakkyndige skjønns-

menn. For så vidt angår mer teknisk betonte skader kan for øvrig skjønnsretten i samsvar med vanlig praksis oppnevne særskilt tekniske sakkyndige.

Nemndas flertall går videre ut fra at reguleringslovens § 19 punkt 4 kan komme til anvendelse med hensyn til spørsmålet om etterskjønn og endelig fastsettelse av erstatning eller eventuelle tiltak. Departementet bekrefter at loven åpner adgang til en slik ordning, såfremt skjønnsretten finner det tjenlig.

Hamar kommune, som har protestert mot reguleringen, har subsidiært ønsket at konsesjonæren blir pålagt bl. a. å dekke utgiftene til en rekke nødvendige tiltak. Nemndas flertall finner vanskelig å kunne ta konkret standpunkt til disse spesielle krav, men vil som sin oppfatning gi uttrykk for at det synes rimelig at det ved skjønn blir pålagt gjennomføring av nærmere bestemte tiltak. Departementet viser herom til reguleringslovens § 16 post 3 annet ledd, som hjemler adgang for skjønnsretten til å pålegge reguleringsanleggets eier å treffe tiltak m. v. som helt eller delvis gjenoppretter skaden.

Som vanlig er det i proposisjonen forutsatt at departementet er bemyndiget til eventuelt å samtykke i mindre planendringer som ikke øker skadevirkningene i vesentlig grad.

For så vidt angår manøvreringsreglementet har Hamar kommune anmodet om at det fastsettes en maksimal vannstand pr. 1. mars, at magasinet skal være nedtappet ved flommens inntreden om våren, og at reglementet endres med sikte på en raskere uttapping ved regnflom. Nemndas flertall finner ikke å kunne tilrå at det i manøvreringsreglementet blir fastsatt en maksimal tillatt vannstand pr. 1. mars, men antar at det som forutsetning for skjønnet må kunne treffes avtale om en slik maksimal vannstand. For øvrig har nemnda i samråd med Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen og Industridepartementet foreslått innskutt et nytt annet ledd i manøvreringsreglementets post 2 vedrørende flomvannstand.

I samsvar med Stortingets vedtak vil Industridepartementet anbefale at det for reguleringen av Mjøsa fastsettes følgende nye manøvreringsreglement:

«1.

Øvre reguleringsgrense — H.R.V. — er 5,25 m på Hamar V.M. = k. 123,186 m o. h.

Nedre reguleringsgrense — L.R.V. — er 1,64 m Hamar V.M. = 119,576 m o. h.

Høydene refererer seg til Hamar V.M. med 0-punkt på 117,936 m o. h. i reguleringens generalplan. Reguleringsgrensene skal betegnes med et fast og tydelig merke.

2.

Magasinert vann i Mjøsa tappes etter behovet for de nedenforliggende bruk.

Når vannstanden overskrider øvre reguleringsgrense skal dammen åpnes således at flommen slippes igjennom så fort som mulig, idet det dog has for øye at skadevirkningene nedover i vassdraget ikke blir større enn de ville ha vært uten regulering av Mjøsa, jfr. for øvrig de holdepunkter for manøvreringen som er gitt nedenfor i post 3 og 5.

Ved flommens inntreden om våren skal magasinet så vidt mulig være nedtappet.

3.

(De 4 luker i dammen betegnes nedenfor som luke I, II, III og IV, regnet fra østre bredd.)

Under flomstigningen om våren skal luke I, omløpstunnel og slusekanal være stengt, mens luke II og IV skal stå helt åpne, og toppen av luke III skal være innstillet på k. 118,41 inntil vannstanden ved «Svanfoss ovenfor» (02 i nærheten av innløpet til slusekanalen) stiger til k. 123,08. Ved høyere vannstand manøvreres luke III således:

Vannstand Svanfoss ovenfor m o. h.						Topp luke III m o. h.				
Når	v.st.	stiger	fra	123,08	til 123,38	senkes	luke	III	suksessivt	til 118,24
»	»	»	»	123,38	» 123,70	»	»	III	»	» 118,07
»	»	»	»	123,70	» 123,99	»	»	III	»	» 117,95
»	»	»	»	123,99	» 124,29	»	»	III	»	» 117,87
»	»	»	»	124,29	» 124,56	»	»	III	»	» 117,80
»	»	»	»	124,56	» 124,83	»	»	III	»	» 117,76

Luke II, III og IV er da helt åpne.

Ved ytterligere stigning av vannstanden manøvreres luke I således:

Når	v.st.	stiger	fra	124,83	til 125,09	heves	luke	I	suksessivt	61 cm
»	»	»	»	125,09	» 125,33	»	»	I	»	fra 61 til 67 cm.

Ved høyere vannstander holdes lukestillingen uforandret.

Ved synkende vannstander etter vårflommens kulminasjon manøvreres lukene tilsvarende, så lenge vannstanden i Mjøsa er over 5,25 m på Hamar V.M.

4.

Når vannstanden i Mjøsa etter flommen om sommeren er falt til 5,25 m på Hamar V.M., kan avstengning — eventuelt åpning — finne sted for å holde denne vannstand til tapping er nødvendig etter lavvannsperiodens inntreden.

Hvis vannstanden kulminerer på lavere vannstand enn 5,25 m på Hamar V.M., kan avstengning foretas for å fylle magasinet før lavvannsperiodens inntreden.

5.

Når vannstanden i Mjøsa ved inntredende regnflom om sommeren og høsten vil stige over 5,25 m på Hamar V.M., åpnes dammen litt etter litt og således at tappingen mest mulig blir i overensstemmelse med reglene i pkt. 3.

6.

Der avgis nødvendig vann til den alminnelige fløting overensstemmende med hva der måtte bli bestemt ved overenskomst eller i medhold av reguleringslovens § 19.

7.

Det skal påsees at reguleringsanlegget er i god stand og at tømmer og isflak ikke sperrer foran flom- og tappeløp, heller ikke foran overkanalen til slusen, så trafikken hindres.

8.

Så lenge elva er farbar, skal damvokteren uten opphold la fartøyer og flåter passere slusen fra kl. 6 morgen til kl. 22 aften. Meldes eller signaliseres dampskip og lastebåter, skal de få passere også om natten.

9.

Til å utføre manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av Kongen. Han skal ha fast bopel ved reguleringsanlegget og telefon i sin bolig.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander, samt observeres og noteres om forlanges regnmengder, temperatur m. v. Avskrift av protokoll og noteringer sendes ved hver måneds utgang til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

10.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning for konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer som finnes nødvendig.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Glommens og Laagens Brukseierforening å foreta en ytterligere regulering av Mjøsa på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 9. juni 1961.
2. Det fastsettes nytt manøvreringsreglement for reguleringen av Mjøsa overensstemmende med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding, som gjeldende inntil videre.

34. A/S Christiania Glasmagasin.

(Tillatelse til å leie inntil 6 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk til drift av Drammens Glassverk.)

Kgl. res. 16. juni 1961.

A/S Christiania Glasmagasin (Drammens Glasverk) fikk ved Arbeidsdepartementets avgjerd 19. september 1941 tillatelse til å leie inntil 1 000 kW fra Drammens Elektrisitetsverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1941 side 50. Tillatelsen gjaldt til 1. januar 1950.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 18. mai 1961 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 7. november 1960 fra A/S Christiania Glasmagasin om tillatelse til å leie 5 000 kW, eventuelt inntil 6 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk til drift av Drammens Glassverk:

«I brev av 7. november 1960 til hovedstyret har A/S Christiania Glasmagasin søkt om konsesjon på leie av inntil 5 000 kW eventuelt inntil 6 500 kW fra Drammen Ev. Glassverket er beliggende på grensen mellom Drammen og Skoger.

Søknaden er sålydende:

«Vi viser til Deres brev av 30. august d. å. hvor De minner om at vår kraftleiekonsesjon på 1 000 kW fra Drammens Elektrisitetsverk er utløpet. Ennvidere refererer vi til konferanse på overingeniør Finne's kontor den 24. oktober, hvorunder vi ga en orientering om de kraftleieforhold vi har hatt med Drammens Elektrisitetsverk i den senere tid.

Som nevnt, var konsesjonen på 1 000 kW i sin tid tilstrekkelig til drift av to smelteovnsanlegg ved Drammens Glassverk. Disse omfattet en «stor» og en «liten» glassmelteovn, som begge var gassfyrte, og den elektriske energi ble således i sin helhet brukt til motorer og brennovner av ordinære konstruksjoner.

Den nødvendige gass til glassmelteovnene ble fremstillet i spesielle gassgeneratorer. Hertil kunne det benyttes bare en bestemt sort kull, såkalte «gassflammekull». Disse ble importert fra utlandet og kun 2 land i hele Europa var leveringsdyktige, nemlig Polen og England. Det var ganske betydelige kvanta som ble importert, vanligvis ca. 12 000 tonn/år.

Glassverket var imidlertid i en meget utsatt stilling ved å være avhengig av disse 2 land. For å bedre posisjonen ved å gjøre det uavhengig av importert brensel, og for dessuten å gjøre det mere konkurransedyktig på vindusglassmarkedet etterat landet gikk med i EFTA, er nå begge glassmelteovner blitt bygget om til elektrisk drift.

Som følge av denne elektrifisering har vi måttet undertegne ny kontrakt med Drammens Elektrisitetsverk, lydende på 5 000 kW. (Kopi av kontrakten vedlegges.) Av dette kvantum går 4 000 kW direkte til drift av den store glassmelteovn, og de erstatter således tidligere importert brensel. For øvrig regnes 1 000 kW til drift av motorer og vanlige varmeapparater. Vi vil dog her få bemerke at det kontraherte kvantum på 5 000 kW innbefatter 1 500 kW Tokkekraft, som det er betalt andeler for, delvis av Drammens Elektrisitetsverk, delvis av A/S Christiania Glasmagasin. Så vidt vi har forstått, skal Tokkekraft holdes utenom vanlig kraftleiekonsesjon.

Verkets program er nå å drive fortrinnsvis bare den «store» glassmelteovn, men den «lille» smelteovn skal stå som reserve.

Imidlertid er vi bekjent med at konsesjonene gis for 10 år ad gangen, og innenfor et så langt tidsrom kan det også bli aktuelt å drive den «lille» glassmelteovn samtidig med den «store». I så fall vil kraftforbruket økes med ytterligere ca. 1 500 kW. Dette kvantum går også direkte til erstatning for importert brensel til samme ovn.

På basis av de ovennevnte data og under hensyntagen til Tokkekraftens særstilling, tillater vi oss derfor å søke om en kraftleiekonsesjon på 5 000 kW.

Av dette kvantum regnes 4 000 kW til erstatning for importert brensel til glassmelteovnene, og 1 000 kW til ordinær motorkraft.

Vi håper hermed at det ærede Hovedstyre har fått tilstrekkelig grunnlag til å kunne bevilge den nødvendige konsesjon på kraftleie fra Drammens Elektrisitetsverk.

Til slutt vil vi ikke unnlate å nevne at så vidt vi har erfart, kan det kreves en mindre avgift til Staten for kraftleiekonsesjoner. Imidlertid går det vesentligste av vårt kraftforbruk til drift av glassmelteovnene, hvorved det spares importert brensel og valuta for landet. Og under slike omstendigheter skal det, så vidt vi har forstått, ikke betales noen avgift.

Vi håper derfor det kan sees bort fra avgift på vår kraftleiekonsesjon, hvilket vil være av betydning for vår konkurranseevne overfor utenlandsk glass.»

Søknaden har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

Drammens Elektrisitetsverk har i påtegning av 7. desember 1960 bemerket:

«I henhold til kontrakten med Glassverket er vi forpliktet til å levere inntil i alt 5 000 kW, men det er riktig at de rent praktiske muligheter for levering av ytterligere 1 500 kW til den gamle smelteovnen er til stede. Det skulle derfor fra vår side ikke være noe i veien for å gi konsesjon på 6 500 kW. Heller ikke skulle vi ha noe å bemerke til at konsesjonen gis for 10 år, idet kraftleieforholdets varige karakter er kommet til uttrykk i kontraktens § 1.»

Elektrisitetsforsyningen i Buskerud fylke har i påtegning av 23. desember 1960 til fylkesmannen i Buskerud bemerket:

«Den søkte konsesjon tilrås meddelt. Kraftleiekontrakten er på 5 år, men forutsetter fornyelse.»

Fylkesmannen i Buskerud fylke har i påtegning av 3. januar 1961 til hovedstyret meddelt at han viser til de forangitte uttalelser.

Skoger herredstyre har i møte den 24. mars 1961 enstemmig vedtatt å anbefale søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Vestfold fylke har i påtegning av 14. april 1961 til hovedstyret meddelt at han anbefaler konsesjonen gitt.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved Arbeidsdepartementets brev av 19. september 1941 er A/S Christiania Glasmagasin (Drammens Glassverk) meddelt konsesjon på leie av inntil 1 000 kW fra Drammens EV.

Tillatelsen som var gjeldende inntil 1. januar 1950 er meddelt på vilkår om helt norsk styre, kraftavståelse (10 pst.) til kommuner og for øvrig på vanlige vilkår. Konsesjonen er således meddelt på vilkår uten avgift til kommuner eller staten idet den elektriske energi skulle nyttes til erstatning for bruk av kull til smelting av glass.

Ved brev av 5. januar 1953 og senere er selskapet minnet om at dets kraftleiekonsesjon var utløpet og at konsesjonsspørsmålet derfor måtte søkes ordnet.

Ifølge det vedlagte avtrykk av den mellom partene nå inngåtte kraftleiekontrakt av 1959 leier Drammens Glassverk inntil 5 000 kW fra Drammens Elektrisitetsverk. Kraftleiekontraktens § 1 herom er sålydende:

«Drammens Elektrisitetsverk forplikter seg til for en kontraktsperiode fra idriftssettelse av ombygget smelteovn til 30. juni 1964 å levere a) inntil 4 000 kW smeltekraft og b)

inntil 1 000 kW motorkraft. Og forplikter seg til i samme tidsrom å utta eller betale avgift for min. a) 2 667 kW smeltekraft og b) 667 kW motorkraft.

Det er partenes forutsetning at kontrakten blir å fornye ved utløpet av foran nevnte periode.

For så vidt mulig å sikre leveringen etterat nå gjeldende rasjoneringslov blir opphevet, tegner Drammens Elektrisitetsverk andeler for i alt 1 500 kW Tokkekraft. Av det nødvendige finansieringstilskudd (kr. 1 800 000) skaffer Drammens Elektrisitetsverk kr. 1 200 000 og Drammens Glassverk de resterende kr. 600 000. Drammens Glassverk innbetaler til Drammens Elektrisitetsverk sin del av tegningsbeløpet i rater som bestemt for Tokkelånet, og erholder også renter og avdrag ubeskåret gjennom Drammens Elektrisitetsverk overensstemmende med statuttene for Tokkelånet.»

Kraften leveres i glassverkets koplingsstasjon med en spenning av 4 500 volt og i henhold til kontraktens § 4 deles leveringen oppgjørsmessig som følger:

«a) Smeltekraft.
1. For en effekt som fastsettes i henhold til denne paragraf betales kr. 125 pr. kW og år.
2. For all uttatt energi betales 1 øre pr. kWh.

b) Motorkraft.
1. For en effekt som fastsettes i henhold til denne paragraf betales kr. 88 pr. kW og år. Effekten kan for denne pris utnyttes med inntil 3 500 timer brukstid (kWh/kW) i driftsåret.
2. Forbruk utover 3 500 timer brukstid (kWh/kW) betales med 1,5 øre pr. kWh.»

Dersom kontraktens maks.grense overskrides i henhold til § 1 betales herfor kontraktens pris hvis Drammens Elektrisitetsverk selv har kraft til disposisjon. Dersom Drammens Elektrisitetsverk må dekke seg inn med dyrere kraft skal Drammens Elektrisitetsverk ha adgang til å få ekstraomkostningene dekket.»

Endelig oppgjør foretas ved utløpet av hvert driftsår regnet fra 1. juli til 30. juni.

Ved ikrafttredelse av omhandlede kontrakt oppheves den tidligere kraftleiekontrakt undertegnet den 5. desember 1956, jfr. herom § 10 i nærværende kontrakt.

Som det vil sees av søknaden regner selskapet med 4 000 kW til drift av den store glassmelteovn og 1 000 kW til motordrift m. v. samt 1 500 kW til eventuell drift av den tidligere lille glassmelteovn, tilsammen 6 500 kW. Herav regnes 1 500 kW dekket ved tegnede Tokkeandeler fritatt for konsesjon. Imidlertid står andelene av Tokkekraften ifølge Tokkeavtalen konsesjonsmessig i samme stilling som leie av enhver annen kraft slik at det konsesjonsmessige kvantum i nærværende tilfelle derved blir alt i alt inntil 6 500 kW.

For øvrig skal pekes på at nevnte andel av Tokkekraften i nærværende tilfelle er tegnet av Drammens elektrisitetsverk og således ikke av Drammens Glasverk.

Hovedstyret vil som forholdene ligger an rå til at det gis A/S Christiania Glasmagasin (Drammens Glassverk) konsesjon på leie av den nødvendige kraft på inntil 6 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid leieforholdet mellom partene måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1970.

Ifølge underhåndsopplysning fra Drammens elektrisitetsverk uttok Drammens Glassverk i 1956—57 2 500 kW på bedriftens tidligere kontrakt av 5. desember 1956 med verket.

Hovedstyret vil da foreslå at det fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes utenom kraft til smelteovnsdriften. En forutsetter at denne avgift blir å oppkreve fra og med driftsåret 1959—60 og at det for driftsårene 1958—59, 1957—58 og 1956—57 blir å kreve etterbetalt avgift men beregnet etter den vanlige sats av kr. 1 pr. kW.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme betingelser — heri innbefattet vilkåret om helt norsk styre — som i den nå utløpne kraftleiekonsesjon av 19. september 1941 til A/S Christiania Glasmagasin (Drammens Glassverk). Dog således at vilkåret om norske tjenestemenn og arbeidere utgår. Dessuten forutsettes at vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner i nærværende tilfelle blir å sløyfe idet Glassverket er å henregne under Drammen Elektrisitetsverks forsyningsområde.

Vilkårene i sin helhet blir i så fall som i vedlagte forslag.

Behandlet i hovedstyremøte den 12. mai 1961.»

D e p a r t e m e n t e t vil etter det foreliggende med hovedstyret anbefale at A/S Christiania Glasmagasin gis konsesjon på leie av de omhandlede inntil 6 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk til drift av Drammens Glassverk, og på vilkår i det vesentlige som foreslått av hovedstyret. En vil således bl. a. foreslå betinget en årlig avgift til staten av den kraft som gjennomsnittlig nyttes utenom kraft til smelteovnsdriften, og som fra og med driftsåret 1959—60 blir å erlegge med kr. 1,50 pr. kW pr. år, mens den for driftsårene 1958—59, 1957—58 og 1956—57 forutsettes etterbetalt med kr. 1 årlig pr. kW, jfr. vilkårenes pkt. 7.

De vilkår som foreslås blir i sin helhet sålydende:

«1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Christiania Glasmagasin måtte leie inntil 6 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk til drift av Drammens Glassverk, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1970.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opptil kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes sågremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil — 15 — femten pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det, og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. *Trygd.*

Trygd skal fortinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. *Avgift.*

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes utenom kraft til smelteovnsdriften, erlegges en årlig avgift til staten av kr. 1,50 — en krone og femti øre — pr. kW fra og med driftsåret 1959—60.

For driftsårene 1958—59, 1957—58 og 1956—57 blir den tilsvarende avgift å etterbetale med kr. 1 — en krone — pr. kW pr. år.

Avgiften forfaller til betaling for fremtiden pr. 30. juni hvert år (driftsårets utgang). Erlegges den ikke til forfallstid, svares 6 pst. årlig rente. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av departementet.

9. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*
Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

Departementet forutsetter videre at uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Industridepartementet

tilrår:

A/S Christiania Glasmagasin tillates i medhold av kap. IV i lov nr. 16 av 14. desember 1917 å leie inntil 6 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk til drift av Drammens Glassverk.

Tillatelsen gis på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 16. juni 1961.

35. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

(Tillatelse til å regulere Vangsmjøsa og Slidrefjord i Oppland fylke.)

Kgl. res. 16. juni 1961.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 3. juni 1961 gjort følgende vedtak:

«I.

Stortinget samtykker i at det blir tillatt Foreningen til Bægnavassdragets Regulering å foreta regulering av Vangsmjøsa og Slidrefjord i Oppland fylke i det vesentlige i samsvar med Industridepartementets tilråding av 17. mars 1961, dog slik at avgiften til fylkes-, herreds- og bykommuner i konsesjonsbetingelsenes punkt 3 settes til kr. 4 pr. nat.-hk. Punkt 16, første ledd, gis følgende ordlyd: «De neddemte områder ryddes for trær og busker (kratt). Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.»

II.

Det beløp som innbetales etter konsesjonsbetingelsenes post 4 avsettes til et næringsfond for Vestre Slidre og Vang etter departementets nærmere bestemmelse.»

Vedtakets pkt. I er i det vesentlige i samsvar med Innst. S. nr. 195 for 1960—61, som samsvarer med st. prp. nr. 85 for samme år, bortsett fra den i vedtaket nevnte forhøyelse av konsesjonsavgift til kommuner fra kr. 3,50 til kr. 4 og skjerpelsen av den i post 16 første ledd oppstilte plikt for konsesjonæren til rydding av neddemte områder som i proposisjonen var begrenset til å gjelde «trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde over 25 cm over bakken».

Vedtakets pkt. II er fattet med hjemmel i reguleringslovens § 13, annet ledd og er behandlet i innstillingen, idet komitéen har foreslått den innarbeidet som et tillegg til post 4. Den form vedtaket har fått i Stortingets vedtak er imidlertid i overensstemmelse med tidligere praksis i liknende saker. Under henvisning til det som er uttalt av komitéen, jfr. innstillingen s. 314 annen spalte, antas den myndighet som er delegert departementet å omfatte rett til eventuelt å tilbakebetale engangsavgift dersom det skulle vise seg at Slidrefjord og/eller Vangsmjøsa ikke har midtparti som ikke er underlagt privat eiendomsrett.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjon gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

Dersom vassfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanleggene, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 60 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbygningsarbeider og hus har en verdi svarende

til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 60 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdrag skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med de tidligere bestående reguleringer. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2 pr. nat.-hk.

Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Den har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og 4 og kontroll med vannforbruket, samt angående angivelse av kraft, jfr. post 21, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tillatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

9.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til, en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veier og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

14.

Konsesjonæren plikter, i de områder som berøres av reguleringen, å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement. Alle omkostninger som er forbundet med dette bæres av konsesjonæren.

Til fremme av fisket i vassdraget skal konsesjonæren opprette et fond på kr. 50 000 etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

Konsesjonæren plikter, dersom vedkommende departement forlanger det og etter dette departements bestemmelse å avgi vann til eventuelle fisketrapper.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter å dekke utgiftene til forsterket fiskeoppsyn i anleggstiden etter departementets nærmere bestemmelse.

15.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til jordbruksfond for Vestre Slidre og Vang kommuner kr. 200 000. Fondets fordeling mellom kommunene bestemmes av Landbruksdepartementet. Rentene skal etter nærmere bestemmelse av herredsstyrene anvendes til fremme av jordbruk i distriktet.

For fondene skal utarbeides vedtekter som godkjennes av Landbruksdepartementet.

16.

De neddemte områder ryddes for trær og busker (kratt). Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement skal foretas finrydding av begrensede områder av hensyn til fisket.

Ryddingen skal være fullført senest to år etter første neddemming av vedkommende areal.

17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal ut-

føres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

18.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

19.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

21.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst., av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggenes eier. Denne godgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

23.

Dersom det kan skje uten uforholdsmessige utgifter eller arbeider, plikter reguleringsanleggenes eier å treffe slike tiltak samt å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning i vassdraget forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

24.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommune. Konsesjonshaveren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdet. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

25.

Til skjønn i anledning reguleringen skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

26.

Reguleringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

27.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

28.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 20 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.»

Det i proposisjonen inntatte utkast til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Vangsmjøsa:

Øvre kote	465,50
Nedre kote	462,50
Reguleringshøyde	3,00 m

Slidrefjord:

Øvre kote	366,00
Nedre kote	362,50
Reguleringshøyde	3,50 m

Kotehøydene refererer seg til Vassdragsvesenets fastmerker F. M. 28 ved Vangsmjøsas utløpsos med høyde 470,256 og F. M. 24 nedenfor Slidrefjordens utløpsos med høyde 366,905.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Når lågvassperioden er slutt om våren, stenges dammene slik at bare lågvassføringen slippes. Når fjordene er fylt til henholdsvis kote 465,20 (0,905 på V. M. ved Hemsing bru) og 365,50 (1,368 på V. M. i Røn), manøvreres dammene så vidt mulig slik at disse vannstander holdes til 15. september.

Etter 15. september skal dammene manøvreres slik at vannstandene ikke overstiger øvre reguleringsgrense, jfr. dog post 4.

Når lågvassperioden er inntruffet om høsten, skal tappingen ikke foregå hurtigere enn at den forhåndenværende snømengde i nedbørsdistriktet omregnet til smeltevann vil kunne gi full gjenfylling av det som tappes. Ellers kan tappingen foregå etter behovet hos de bruk som deltar i reguleringen eller får tillatelse til å bruke reguleringsvann, fortrinnsvis de nærmest nedenforliggende bruk.

3.

Det avgis det til den alminnelige fløting nødvendige vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

4.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må lågvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter.

5.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

6.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og at de skal ha telefon i sine boliger.

7.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.»

D e p a r t e m e n t e t vil etter det foreliggende rå til at det blir gitt Foreningen til Bægnavassdragets Regulering tillatelse til å regulere Vangsmjøsa og Slidrefjord på vilkår som samsvarer med Stortingets vedtak. Det er forutsatt at departementet som vanlig kan avgjøre eventuelle mindre planendringer. Manøvreringsreglementet foreslås fastsatt overensstemmende med utkast inntatt i proposisjonen.

Industridepartementet

t i l r å r :

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Foreningen til Bægnavassdragets Regulering å regulere Vangsmjøsa og Slidrefjord på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 16. juni 1961.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringene i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

36. Lyse kraftverk.

(Konsesjon på overføring av visse deler av Stølsåna, Fylgjesdalsvassdraget og Årdalsvassdraget til kraftverkets nedbørfelt.)

Kgl. res. 16. juni 1961.

Stortinget har 3. juni d. å. samtykket i at det blir tillatt Lyse Kraftverk å føre visse deler av Stølsåga, Fylgjesdalsvassdraget og Årdalsvassdraget over til kraftverkets nedbørsfelt i samsvar med Industridepartementets tilråding av 14. april 1961, dog slik at konsesjonsvilkårenes punkt 12, første ledd skal lyde:

«Konsesjonæren plikter i de områder som berøres av overføringen etter departementets nærmere bestemmelse å bekoste følgende:»

Konsesjonsvilkårene blir etter dette:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

For overføringen fra Grasdalen (felt III) bortfaller konsesjonen — etter nærmere bestemmelse av Kongen — for de felt som mere rasjonelt kan utnyttes i større fallhøyde ved annen utbygging fra det tidspunkt slik utnyttelse settes i verk, dog ikke tidligere enn 20 år etter konsesjonens datum.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vasskraften som innvinnes ved overføringen skal erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3,50 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økningen av vasskraften beregnes på grunnlag av den økning av lågvassføringen, som overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regule-

ring. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved overføringen innvunne økning av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 16 skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjel — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelse i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet.

I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. og 2. ledds første og annet punktum.

12.

Konsesjonæren plikter i de områder som berøres av overføringen etter departementets nærmere bestemmelser, å bekoste følgende:

1. Utsetting av yngel og/eller settefisk av aure og laks i de mengder og på de steder som måte bli bestemt.
2. Anlegg og drift av klekkeri og settefiskdammer til dekning av behovet for yngel og settefisk.
3. Å treffe de nødvendige foranstaltninger for å sikre tilstrekkelige mengder stamfisk.
4. Anbringelse av gitter eller annen sperreanordning foran tappeluker og tunnelinntak.
5. Opprenskning og regulering av elveløp for å lette fiskens oppgang.

Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning.

Konsesjonæren skal stille kr. 25 000 til rådighet til almendannende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren lar oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

16.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan

forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

17.

Det påhviler overføringsanleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underettes om saken.

Overføringsanleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Overføringsanleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hovedså vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein- og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Overføringsanleggenes eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

18.

Til skjønn i anledning av overføringen skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

19.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av overføringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

20.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdragene for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.»

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 tillates det Lyse kraftverk å overføre visse deler av Stølsåna, Fylgjesdalsvassdraget og Årdalsvassdraget til kraftverkets nedbørsfelt på de vilkår som er stillet opp i Industridepartementets tilråding av 16. juni 1961.

37. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

(Planendring vedførende reguleringskonsesjon gitt ved kgl. resolusjon 10. juli 1959.)

Industridepartementets godkjenning 29. juni 1961.

Man viser til Elektrisitetsverkets søknad av 14. februar 1961 om tillatelse til å flytte den prosjekterte reguleringsdam for Vekteren og departementets skriv av 23. mai d. å.

Etter underhåndsdrøftelse med Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen og uttalelse fra Røyrvik kommune finner departementet etter omstendighetene å kunne godkjenne som en planendring at damstedet blir lagt til nedre ende av senkningskanalen for Vekteren overensstemmende med de fremlagte endrede planer for plasering av dammen.

Departementet vil understreke at man hermed ikke har tatt noe standpunkt til Elektrisitetsverkets søknad om å foreta ytterligere regulering av Vekteren.

38. Norsk samtykke til svensk oppdemning ved Höljes i Klarälven og om tillatelse for Hedmark fylke til utførsel av elektrisk kraft til Sverige.

Kgl. res. 30. juni 1961.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 12. juni 1961 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at de fremlagte planer om norsk-svensk samarbeid og om utbygging av Sandkilfossen i Trysilelva blir gjennomført i det vesentlige i samsvar med tilråding fra Industridepartementet av 21. april 1961.»

Vedtaket er i samsvar med St. prp. nr. 110 og Innst. S. nr. 238, begge for 1960—61.

Til grunn for det norsk-svenske samarbeid om å bygge ut Sandkilfossen i Trysilelva ligger følgende avtale av 2. mai 1960 mellom Hedmark fylke og Sångkällforsen Aktiebolag (på vegne av Aktiebolaget Mölnbacka-Trysil, Uddeholms Aktiebolag og Dejefors Kraft och Fabriksaktiebolag):

«AVTALE

Mellom Hedmark fylke i Norge, nedafor kalt Fylket, på den ene side og Sångkällforsen Aktiebolag i Forshaga, Sverige, nedafor kalt Sångkäll, på den andre side, begge kalt partene, er inngått følgende avtale om samarbeid om utnyttelsen av vasskrafta i Trysil-Klaraelva ved riksgrensa.

I. *Grunnleggende bestemmelser.*

Partene er enige om at den beste måten å utnytte vasskrafta i Trysil-Klaraelva ved riksgrensa innebærer oppdemming av Höljes Kraftstasjons magasin til kote 304,0 meter over havet, svensk målesystem, og binder seg til å delta i dette slik som bestemt i nærværende avtale.

II. *Höljes Kraftstasjons oppdemningshøyde.*

1) Fylket skal på egen kostnad erverve og beholde eiendomsretten til vassfallet og vasskrafta i Trysilelva mellom kote 304,0 meter over havet og riksgrensa — uten selv å gå til annen utbygging enn den som skjer i henhold til nærværende avtale.

2) Fylket skal på egen kostnad i god tid erverve oppdemningsretten overfor grunneierne og rettighetshavere på norsk territorium til kote 304,0 og sette oppdemningsområdets norske del i slik stand at oppdemning kan finne sted. Til dette hører blant annet oppgjør med grunneiere og rettighetshavere, avvirkning av skog og rydding samt eventuell forandring eller omlegging av veger. Fylket bærer for øvrig alle omkostningene ved nåværende og framtidige skader og ulemper ved oppdemningen på norsk territorium i avtaletida.

3) Fylket medvirker til å oppnå de nødvendige tillatelser i Norge til at Sångkäll kan demme opp magasinet til det nevnte nivå og til deretter i avtaletida å kunne regulere magasinet opp til dette nivå.

4) Fylket bærer nåværende og framtidige skatter og avgifter som i Norge måtte bli pålagt oppdemningen og Sandkilfossen.

III. *Produksjon av Sandkilkrafta.*

1) Krafta fra Fylkets fallrettigheter under pkt. II, 1 — nedafor kalt Sandkilkrafta — utvinnes i Höljes Kraftstasjon sammen med Sångkälls egen kraft fra dets fallrettigheter nedafor grensa.

2) Sandkilkrafta betraktes som produsert i Norge og stilles av Sångkäll til Fylkets disposisjon på den måten som bestemt nedafor.

3) Om vederlag partene i mellom for de gjensidige forpliktelser de har påtatt seg i nærværende avtale, gjelder det som nedafor er særskilt bestemt.

IV. *Bortleie i 20 år av Sandkilkrafta til Sångkäll.*

1) Fylket bortleier i 20 år reknet fra den dag Höljes Kraftstasjon blir satt i drift, Sandkilkrafta til Sångkäll, som dermed i nevnte tidsrom får hele kraftproduksjonen i Höljes til sin disposisjon. Igangsettelsen av drifta av Höljes Kraftstasjon reknes fra den dag da Kraftstasjonens begge aggregater etter nødvendig prøvekjøring blir satt i regulær drift og endelig rett til oppdemning til kote 304,0 foreligger.

2) Sångkäll betaler til Fylket som vederlag for hva Fylket påtar seg i henhold til pkt. II, og for den 20-årige kraftleie nevnt i pkt. IV, 1, et beløp av:

2 000 000 — to millioner — sv. kroner den 1. juli 1962.
2 000 000 — to millioner — sv. kroner den 1. juli 1963.
2 500 000 — to millioner fem hundre tusen — sv. kroner den 1. juli 1964.

V. *Valgfrihet for Fylket i den etterfølgende 5-årsperiode.*

Forutsatt at Fylket har gitt skriftlig beskjed seinest 5 år før den 20-årige kraftleiekontrakt utløper, har Fylket rett til for et tidsrom av 5 år etter utløpet av leiekontrakten å velge mellom

enten å fortsette bortleien av Sandkilkrafta til Sångkäll for 5 år mot en årlig kraftleie fra Sångkäll til Fylket av 500 000 sv. kroner,

eller selv å overta Sandkilkrafta mot et årlig vederlag fra Fylket til Sångkäll av 600 000 sv. kroner i de nevnte 5 år. Leveringa skjer i henhold til vedlegg 1, som utgjør en del av nærværende avtale.

VI. *Levering av Sandkilkrafta til Fylket etter 25 år.*

Etter utgangen av 25-årsperioden beholder Fylket Sandkilkrafta og betaler som vederlag til Sångkäll et årlig beløp på 300 000 sv. kroner. Leveringa skjer i henhold til vedlegg 1, jfr. pkt. V i. f.

VII. *Indeksregulering og betaling.*

1) Indeksregulering av de under V og VI nevnte vederlag skjer etter generalindekstallet pr. kalenderår av det svenske «Kommerskollegii reviderade partiprisindex (1949—100)» med verdien 144 for året 1958 som basis.

Av vederlaga i henhold til pkt. V henholdsvis 500 000, respektive 600 000 sv. kroner blir bare halvparten av de nevnte beløp regulert på denne måten, mens de gjenstående halvparter ikke blir indeksregulert.

Vederlaget i henhold til pkt. VI, stort 300 000 sv. kroner blir derimot indeksregulert i sin helhet.

2) Skulle nevnte indeks opphøre eller grunnlaget for dens beregning nevneverdig forandres, skal den erstattes med en annen så vidt mulig likeverdig indeks.

3) De under pkt. V og pkt. VI nevnte vederlag erlegges månedsvis i etterskott med 1/12 av årsbeløpet, regulert etter indeks for sist forløpne år. Betaling forfaller seinest 30 dager etter at rekning er mottatt. Ved for sein betaling reknes 6 pst. rente pr. år av det forfalne beløp fra forfallsdag.

VIII. *Diverse bestemmelser.*

1) Fylket bærer selv de reguleringsavgifter og mulige andre forpliktelser som norske myndigheter eventuelt måtte pålegge Fylket i samband med utnytting av Sandkilfossen i henhold til nærværende avtale.

2) Sångkäll medvirker på Fylkets anmodning til at Fylkets rett til Sandkilkrafta og avtalen for øvrig kan bli tinglyst (intecknad) på Höljes Kraftstasjon. Slik tinglysing skal dog, i den utstrekning Sångkälls långivere eller dettes deleiere ønsker det, være plasert etter tinglysinger for de nødvendige finansieringsformål for kraftstasjonen.

Avtalen blir også å tinglyse på Fylkets fallrettigheter i Trysilelva mellom riksgrensa og kote 304.

IX. *Ikrafttreden og gyldighetstid.*

1) Denne avtale trer i kraft den dag nødvendige godkjenninger foreligger fra Hedmark fylkesting og fra norske og svenske myndigheter, inklusive den svenske kungl. Vattenfallsstyrelsen. Herved forutsettes dog, dels at godkjenningene foreligger på et sådant tidspunkt at det etter Sångkälls bedømmelse ut fra bygningstekniske synspunkter er praktisk mulig å utnytte dem, dels at godkjenningene ikke blir tilknyttet vilkår overfor den enkelte part som denne finner uantagelige.

2) Når avtalen er trådt i kraft gjelder den så lenge Höljes Kraftstasjon består.

Bortfaller produksjonen av Sandkils kraft for Fylkets regning, kan Fylket heve avtalen.

X. *Bileggelse av tvist.*

Oppstår tvist om fortolkningen eller anvendelsen av denne avtale, skal den med bindende virkning avgjøres etter norsk lov om voldgift, dog således at oppmannen alltid blir oppnevnt av Justitiarius i Norges Høyesterett og kan være norsk, svensk eller finsk.»

Såvel i proposisjonen som i Industrikomitéens innstilling har man funnet det riktig å se avtalen under følgende synsvinkel:

1. Hedmark fylke blir reell eier av fallrettighetene.
2. Hedmark fylke lar det norske falls råkraft leiegenerere i det prosjekterte svenske kraftverk ved Höljes. Den elektriske kraft som utvinnes blir å betrakte som tilhørende Hedmark fylke.
3. Den svenske plan om oppdemming (regulering) ved Höljes i Sverige, som fullt gjennomført vil medføre at den norske Sandkilfossen blir neddemt, blir å behandle overensstemmende med vassdragskonvensjonen mellom Norge og Sverige av 11. mai 1929, hvoretter oppdemmingen er avhengig av såvel tillatelse fra vedkommende svenske vattendomstol som av samtykke fra norsk hold.
4. De svenske interessenters disposisjonsrett over kraften for 20 år, eventuelt 25 år såfremt Hedmark fylke ønsker det, blir å behandle som utførsel av elektrisk kraft i samsvar med § 23 a i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917.

Norsk samtykke til den svenske regulering.

De svenske reguleringsplaner er i henhold til artikkel 21 i vassdragskonvensjonen mellom Norge og Sverige avhengig av svensk tillatelse. Slik tillatelse kan imidlertid ikke gis uten at Norge har gitt sitt samtykke ifølge konvensjonens artikkel 12. I samsvar med artikkel 13 er det anledning til å fastsette slike vilkår som angår foretagendets planleggelse eller som tar sikte på å forebygge eller minske skader og ulemper for almene interesser. Det i proposisjonen inntatte utkast til vilkår er utformet overensstemmende hermed og lyder:

«Vilkår

for

samtykke til at Uddeholms Aktiebolag, Aktiebolaget Mölnbacka-Trysil, Sångkällforsen Aktiebolag og Dejefors Kraft- och Fabriksaktiebolag får regulere Trysil-Klara-elva mellom kotene 270,0 og 304,0 ved å bygge en dam ved Höljes.

1.

Retten til oppdemming over riksgrensen gjelder så lenge konsesjonæren er villig til å generere kraften i det norske fall mellom riksgrensen og kote 304 til elektrisk energi i Höljes kraftverk og stille denne energi til disposisjon for den norske falleier i samsvar med avtale mellom Hedmark fylke og Sångkällforsen Aktiebolag av 2. mai 1960 eller annen avtale som avløser denne.

2.

Av den vänerlaks som i samsvar med Västerbygdens Vattendomstols fastsettelse til enhver tid transporteres oppover vassdraget

fra Deje, skal 80 pst. (antall og vekt) slippes ovenfor Höljesdammen.

Hvis det i stedet for transport fremtidig blir ordnet med laksetrapper forbi kraftverkene nedenfor Höljes, skal konsesjonæren samtidig ordne det slik at all laks som kommer til Höljes, får passere dammen enten gjennom laksetrapp eller ved fangst og transport i likhet med systemet ved Deje. Påløpende utgifter bæres i alle tilfelle av konsesjonæren.

Oppgave over fangst ved Deje og hvor mye som slippes ovenfor Höljesdammen, sendes ved hvert års utgang til vedkommende norske departement.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende norske departement på egen kostnad å sette ut yngel og/eller settefisk av aure, røye, harr og sik for å kompensere reduksjonen av bestanden av disse fiskeslag i Trysilelva. Hvis ikke tilstrekkelige mengder yngel og settefisk kan skaffes fra bestående anlegg, plikter konsesjonæren å bygge og drive et anlegg i Norge for tilstrekkelig produksjon av rogn, yngel og settefisk.

Hvis vedkommende departement finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser for å fastslå reguleringens virkning på fisket, plikter konsesjonæren å bære utgiftene hermed.

3.

Før reguleringen tas i bruk, skal riksgrensen over neddemmingsområdet være markert av fastmerker som godkjennes av Norges geografiske oppmåling.

4.

Det påhviler reguleringsanleggets eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Reguleringsanleggets eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

5.

Øvre reguleringsgrense skal så vidt mulig ikke overskrides.

Reguleringsanleggets eier plikter, hvis Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen forlanger det, å gi dette opplysninger om manøvreringen og om avleste vannstander.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende norske myndighet plikter reguleringsanleggets eier på norsk område å opprette et vannmerke som muliggjør avlesningen av vannstanden til enhver tid.»

Angående vilkårenes post 1 skal det nevnes at det er anerkjent fra svensk side at Hedmark fylke kan heve avtalen dersom kraftproduksjonen for norsk regning måtte opphøre. Det er derfor naturlig å ta med en bestemmelse om denne eventualitet som et vilkår for det norske samtykke.

I vilkårenes post 2 finner man bestemmelser om fisket. I proposisjonen har man tilrådet at spørsmålet om forhandlinger mellom de norske og svenske fiskerimyndigheter om Vänerlaksens frie gang oppover de svenske elver til Norge blir tatt opp på ny. Stortingets industrikomité har tiltrådt dette forslag.

Som nevnt i proposisjonen fraktes betydelige mengder norsk tømmer inn i Sverige for levering til sagbruk der. De svenske interessenter har skissert en løsning av fløtningsproblemene og foreslår at nærmere detaljer utprøves i løpet av en 7 års periode. Videre har Klarälvens Flottningsförening meddelt at det på svensk side er tatt nødvendige skritt for å sikre fortsatt rasjonell fløtning, de norske interesser innbefattet. Disse fløtningsspørsmålene blir å avgjøre i forbindelse med vedkommende svenske vattendomstols behandling av saken.

Industridepartementet vil anbefale at Kongen overensstemmende med Stortingets vedtak samtykker i de svenske reguleringsplaner.

Midlertidig krafteksport.

Ifølge den foran siterte avtale skal Hedmark fylke stå som eier av den elektriske kraft som skriver seg fra Sandkilfossen, men for de første 20 år — eventuelt 25 år etter fylkets valg — leie kraften bort til de svenske interessenter. Den gjennomsnittlige kraftmengde er beregnet til 48,9 mill. kWh pr. år, hvilket ved full brukstid tilsvarer omlag 5 600 kW.

Mens Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet har tilrådet en tidsbegrensning på 20 år, har Industridepartementet i proposisjonen gitt uttrykk for at det ikke foreligger tilstrekkelig grunn til nå å treffe annen begrensning i forbindelse med eksportkonsesjonen enn den som avtalen selv inneholder. Med den kontroll staten har med kraftforsyningen, antar man at leveringen, når den tid kommer, må kunne bringes til opphør etter 20 år hvis staten ønsker det.

I proposisjonen er inntatt følgende forslag til vilkår for tillatelsen til krafteksport:

«Hedmark fylke plikter å betale den til enhver tid fastsatte avgift på forbruk av elektrisk energi og konsesjonsavgifter ved-

kommende reguleringer i vassdraget i samsvar med vassdragsreguleringsloven. Avgiftene beregnes nærmere av Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet på grunnlag av en antatt kraftproduksjon og kraftinnvinning ved utbygging av den norske andel av Sandkilfossen separat.»

Stortingets industrikomité har erklært seg enig i dette vilkår.

I samsvar med Stortingets vedtak vil Industridepartementet anbefale at Hedmark fylke i henhold til § 23 a i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917 gis tillatelse til å eksportere den elektriske kraft fra Sandkilfossen til Sverige i samsvar med den fremlagte avtale av 2. mai 1960.

Hedmark fylke har vedtatt det vilkår som er oppstilt for krafteksporten.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av § 14 i lov av 12. juni 1931 meddeles i henhold til konvensjonen av 11. mai 1929 mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten, samtykke til at Sångkällforsen Aktiebolag m. fl. får svensk tillatelse til å demme opp Trysil-Klarälven ved Höljes, i det vesentlige i samsvar med de fremlagte planer og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 30. juni 1961.
2. I medhold av § 23 a i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917 tillates Hedmark fylke å eksportere den elektriske kraft som utvinnes fra Sandkilfossen i Trysilelva til Sverige, i det vesentlige i samsvar med de fremlagte planer og på det vilkår som er tatt inn i ovennevnte tilråding.

39. A/S Strømmens Værksted.

(Tillatelse til å leie inntil 8 000 kW fra A/S Kykkelsrud.)

Regjeringsresolusjon 4. august 1961.

A/S Strømmens Værksted fikk ved kgl. resolusjon 27. mars 1936 tillatelse til å leie inntil 3 000 kW fra A/S Glommens Træsliperi inntil 1. juli 1956.

I anledning søknad 27. juni 1960 om tillatelse til å leie inntil 8 000 kW fra A/S Kykkelsrud (tidligere Glommens Træsliperi) har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet den 23. juni 1961 gitt følgende innstilling:

«I brev av 27. juni 1960 til Hovedstyret har A/S Strømmens Værksted søkt om konsesjon på leie av inntil 8 000 kW fra A/S Kykkelsrud (tidligere A/S Glommens Træsliberi).

A/S Strømmens Værksteds tidligere konsesjon av 27. mars 1936 på leie av inntil 3 000 kW fra A/S Glommens Træsliberi var gjeldende til 1. juli 1956 og er således forlengst utløpet.

Den nevnte nye søknad er sålydende:

«Vi refererer til Deres brev av 22. desember 1959 angående vår kraftleiekonsesjon av 27. mars 1936 på leie av inntil 3 000 kW fra A/S Glommens Træsliberi.

Vårt forbruk av elektrisk kraft er i dag ca. 4 500 kW, som leveres av A/S Glommens Træsliberi, fordelt på følgende kategorier:

1.	A-kraft (Kykkelsrudkraft)	500 kW
2.	B-kraft (Statskraft) for tiden	1 350 »
3.	C-kraft (tilfeldig Kykkelsrud og fremmed kraft — Samkjøringskraft)	2 650 »
		4 500 kW

Vi har tegnet Tokke-andeler, slik at vi får 1 000 kW Tokke-kraft.

Da vårt behov for elektrisk kraft er sterkt stigende, søker vi om en konsesjon på leie av inntil 8 000 kW.

Vi forhandler for tiden med A/S Glommens Træsliberi om fremtidig leveranse av statskraft og kraft av de forskjellige kategorier. Da disse forhandlinger ikke er avsluttet, tør vi anmode om at vi får en sjenerell konsesjon på leie av inntil 8 000 kW.

Kraften skal, som tidligere, anvendes til vår produksjon her ved bedriften, — dels til vanlig verkstedsdrift og dels til elektrisk stålsmelting.

Da vårt styre har en annen sammensetning enn i 1936, da den tidligere konsesjon ble gitt, vedlegger vi erklæring fra vårt nåværende styre i samsvar med ervervslovens § 24.»

Søknaden har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

Skedsmo herredstyre har i møte den 4. mai 1961 enstemmig vedtatt å anbefale søknaden innvilget.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Akershus fylke har i påtegning av 2. juli 1961 til fylkesmannen i Oslo og Akershus fylker meddelt at han ikke har noe å bemerke til saken og at han rår til at søknaden anbefales innvilget på vanlige vilkår.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus fylker har derpå i påtegning av 5. juni 1961 til Hovedstyret likeledes meddelt at han ikke har noe å bemerke til at søknaden innvilges.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 27. mars 1936 er som foran nevnt A/S Strømmens Værksted meddelt konsesjon på leie av inntil 3 000 kW fra A/S Glommens Træsliberi. Tillatelsen som var gjeldende til 1. juli 1956 er meddelt på

vilkår om norsk styre (for et flertalls vedkommende), kraftavståelse (10 pst.) til kommuner samt på vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes. For øvrig er tillatelsen meddelt på de på den tid vanlige vilkår.

Avgiften til staten er betalt til og med året 1960. For året 1960 var avgiften kr. 1 965.

Som det vil sees av det siterte brev er bedriftens kraftforbruk for tiden ca. 4 500 kW og da kraftbehovet er sterkt stigende, søkes det om konsesjon på leie av i alt inntil 8 000 kW. Heri inngår da 1 000 kW Tokkekraft som A/S Strømmens Værksted ifølge Akershus Elektrisitetsverk har tegnet seg for av de 19 500 kW Tokke-kraft som er tildelt fylket. For de øvrige kraftkvanta er det kontraktsmessige forhandlinger, etter det opplyste, ennå ikke avsluttet. Konsesjonsspørsmålet bør imidlertid nå ordnes.

Hovedstyret har som forholdene ligger an ikke noe å innvende mot leieforholdet og vil rå til at A/S Strømmens Værksted gis konsesjon på leie av alt i alt inntil 8 000 kW fra A/S Kykkelsrud. Herav 1 000 kW Tokkekraft formidlet levert av Akershus elektrisitetsverk, resp. A/S Kykkelsrud. For de 1 000 kW Tokke-kraft anbefales tillatelsen meddelt inntil 30. juni 1996 i samsvar med Tokkeavtalen jfr. St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 3 (1956).

For de øvrige inntil 7 000 kW anbefales tillatelsen meddelt for den tid leieforholdet mellom partene måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1970.

Hovedstyret vil foreslå at det av den kraft som alt i alt gjennomsnittlig benyttes fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\,760.}$$

Videre foreslåes at denne avgift som for andre under tilsvarende forhold, blir å oppkreve fra og med året 1960. Da den tidligere fastsatte avgift kr. 1 pr. kW som nevnt er betalt til og med året 1960 blir den resterende avgift for året da i tilfelle å kreve etterbetalt.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de tidligere fastsatte vilkår for den nå utløpne kraftleiekonsesjon til selskapet av 27. mars 1936, herunder innbefattet vilkåret om at selskapets styre for et flertalls vedkommende skal bestå av bare norske statsborgere. Dog skulle det tidligere vilkår om kraftavståelse til kommuner (10 pst.) i nærværende tilfelle bli å sløyfe da kraftleverandøren A/S Kykkelsrud her står for kraftforsyningen i Skedsmo herred hvor Strømmens Værksted er beliggende. Vilkårene i sin helhet blir da nå som i vedlagte forslag.

Behandlet i hovedstyremøte den 21. juni 1961.»

Departementet slutter seg i det vesentlige og i resultatet til Hovedstyrets innstilling og rår til at det gis konsesjon som omsøkt og på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår som er sålydende:

1. *Leietid.*

For så vidt angår leien av de 1 000 kW som er tildelt konsesjonæren i forbindelse med tegning av andeler i Tokke-lånet gjelder tillatelsen til 30. juni 1996. For øvrig gjelder tillatelsen for den tid leieforholdet måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1970.

2. *Selskapets styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opptil kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige materiell m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som represen-

terer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil — 15 — femten pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det, og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. *Avgift.*

Av den kraft som alt i alt gjennomsnittlig benyttes erlegges fra 1. januar 1960 til statskassen en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formlen: $\frac{\text{kWh}}{8\,760.}$

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

9. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av foranstående poster 2 og 8 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917, om ervervelse av vannfall m. v. §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates A/S Strømmens Værksted å leie inntil 8 000 kW fra A/S Kykkelsrud i det vesentlige i samsvar med søknad av 27. juni 1960 og på vilkår som inntatt i Industridepartementets tilråding av 4. august 1961.

40. Egersund kommunale elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å regulere Urdalsvatn i Hellelandsvassdraget.)

Regjeringsresolusjon 4. august 1961.

I anledning av søknad datert 17. november 1959 fra Egersund kommunale elektrisitetsverk om tillatelse til regulering av Urdalsvatten i Hellelandsvassdraget har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet gitt følgende uttalelse datert 23. juni i år:

«Med departementets ekspedisjon av 21. november 1959 har Hovedstyret mottatt til uttalelse følgende søknad datert 17. november 1959 fra Egersund kommunale elektrisitetsverk:

«Som bilag til nærværende søknad om tillatelse til å regulere Urdalsvatn i Heskestad herred som ytterligere regulering av Hellelandsvassdraget i Heskestad, Helleland og Eigersund herreder tillater en seg hoslagt å fremsende:

1.—6. Hydrologisk utredning og forslag til manøvreringsreglement fra driftsbestyrer F. Feed av oktober 1959 med deri nevnte bilag, nemlig:
2. Tegn. nr. 597. Kart over Urdalsvatn.
3. Tegn. nr. 598. Profiler over senkningskanal.

4. Tegn. nr. 5910. Kart over damsted Urdalsvatn.
5. Tegn. nr. 5911. Stem i Urdalsvatn.
6. Rektangelkart C 39 vest, Lund.
7. Utredning av 11. juli 1942 fra advokat K. H. Schaanning vedkommende eiendomsforhold og skade som formentlig vil påføres jord, skog og beitemark og andre eiendomsherligheter i anledning av den påtenkte regulering.
8. Utredning som nr. 7 i ajourført stand. Endringene er foretatt av konsesjonssøkeren.
9. Utskrift av skylddeling vedkommende gården Urdal, avholdt 18. juni 1921.
10. Utskrift av skylddeling vedkommende gården Bjuland, avholdt 12. juli 1924.

Som det av bilag 1 hermed vil fremgå, lider Egersund kommunale elektrisitetsverk ved Øgreyfoss stadig av vannmangel i topplasttiden i februar—mars, hvorfor en regulering av Urdalsvatn er sterkt påkrevet.

Hvorledes en har tenkt å foreta denne regulering, vil fremgå av bilag 1 side 2 og bilag 3 side 5 hermed.

Som det av bilag 8 hermed vil fremgå formenes følgende eiendommer å ville bli berørt av den påtenkte regulering:

1.	Ollestad	gr.nr.	15	br.nr.	1		(eies av	Gudmund Ollestad)
2.	Ollestad	»	15	»	2		(»	» Torger Vasbø)
3.	Ollestad	»	15	»	3		(»	» Oskar Ollestad)
4.	Ollestad	»	15	»	5	og 7	(»	» Svend Johansen Ueland)
5.	Ollestad	»	15	»	14		(»	» Knut T. Ollestad)
6.	Urdal	»	6	»	3		(»	» Egersund kommunale elektrisitetsverk)
7.	Bjuland	»	7	»	1		(»	» Ingebreth Anda)
8.	Bjuland	»	7	»	3		(»	» Knut Bjuland)
9.	Bjuland	»	7	»	7		(»	» Egersund kommunale elektrisitetsverk)
10.	Førland	»	5	»	1		(»	» Kåre Thorsen Madla)
11.	Førland	»	5	»	2		(»	» Berte Førland)
12.	Førland	»	5	»	3	og 7	(»	» Sverre Meyer Knudsen)
13.	Førland	»	5	»	4		(»	» Rakel Førland)
14.	Førland	»	5	»	5		(»	» Jørgen Ausdal Førland)

Av bilag 1 punkt D vil sees hvilken nytte Egersund kommunale elektrisitetsverk vil få av reguleringen. Ved å sammenligne dette med de skader og ulemper som formenes å ville påføres grunneiere og rettighetshavere ved reguleringen vil det sees at nytten er helt overveiende i forhold til skader og ulemper.

Omkostningene ved reguleringsanlegget er som det vil sees små i forhold til nytten av anlegget.

Under henvisning hertil og til de vedlagte bilag tør en tillate seg å andra om tillatelse til å regulere Urdalsvatn overensstemmende med det i vedlagte bilag 1 omhandlede reguleringsprosjekt, således at enhver grunneier eller rettighetshaver mot erstatning plikter å avstå den for anlegget nødvendige grunn og tåle de eiendomsbyrder og finne seg i den skade eller innskrenkning som reguleringen måtte medføre for eiendom eller eiendomsherligheter.

Under henvisning til lov om vassdragsregulering § 10, 2. ledd tillater en seg å andra om å bli meddelt reguleringskonsesjon på ubegrenset tid. Under henvisning til samme lovs § 11, punkt 7 tillater en seg å andra om å bli fritatt for den i samme punkt 1 omhandlede avgift.

En vil være takknemlig om nærværende konsesjonsandragende kunne bli behandlet snarest mulig.»

Den hydrologiske utredning med forslag til manøvreringsreglement lyder slik:

«*Utredning.*

Ved kgl. resolusjon av den 7. september 1923 fikk Egersund komm. elektrisitetsverk bl. a. tillatelse til regulering av Botnavatn (se rektangelkart) fra kote 314,5 til kote 325,5, tilsvarende et magasin på 15 mill. m³.

Botnavatn har et flateinnhold på 1,37 km² og et nedslagsfelt på 7,9 km². Vannet er foreløpig regulert fra kote 314,5 til kote 321,8, tilsvarende et magasin på 10 mill. m³.

Erfaringen viser imidlertid at en oppstemming til kote 325,5 ikke vil svare til sin hensikt, da magasinet allerede som det er, normalt bare fylles en gang årlig.

For å avhjelpe den vannmangel som vår kraftstasjon i Øgreyfoss til stadighet lider under i topplasttiden i vintermånedene, er en regulering av Urdalsvatn sterkt påkrevet.

A. *Beliggenhet.*

Urdalsvatn ligger i sin helhet i Heskestad herred i Rogaland fylke. Det samme gjelder størsteparten av nedslagsfeltene, men en mindre del herav ligger i Lund herred i Rogaland fylke. Urdalsvatnet har sitt utløp gjennom en 200 m lang bekk som renner ut i Glesjurvatnet hvis avløp igjen renner ut i Bilstadvatnet. Bilstadvatnet tilføres fra før regulert vannføring fra Botnavatn, og avløpet fra Bilstadvatn renner ut i Teksevatn som også er regulert og hvis avløp lengere nede i dalen faller sammen med avløpet fra det regulerte Gyavatn i Gyadalen.

Oversiktskart som viser geografisk beliggenhet m. v. framgår for øvrig av vedlagte tegn. nr. 597 samt av vedlagte rektangelkart C 39 vest, Lund.

B. *Nedslagsfelt.*

Nedslagsfeltet for Urdalsvatn utgjør 7,91 km², beregnet etter det nyere kartmateriale. Det er forholdsvis liten vegetasjon i nedslagsfeltet, og en hel del består av snaufjell. Høyden over havet er opp til 630 m, mens det planlagte magasin ligger på ca. 207 m o. h. i uregulert tilstand.

C. *Reguleringsmagasinet Urdalsvatn.*

Dette ligger etter gradteigkart av 1952 på kote 207, og flateinnholdet ved denne kotehøyde er 0,63 km².

Vannet foreslås senket 5 m ved en kanal langs det nåværende bekkeløp, og det foreslås oppdemmet 5 m. Herved oppnås et magasin på 6,2 mill. m³. Tegn. nr. 598 og 5911 viser planlagt senkningskanal og dam.

Magasin	Areal km2	Hevning m	Hevning fra kote til kote	Senkning m	Senkning fra kote til kote	Reg. høyde i alt m	Nyttbart reg. magasin i mill m3
Urdalsvatn	0,63	5	207—212	5	207—202	10	6,2

D. *Regulert vannføring.*

Som nevnt foran under avsnitt B, er nedslagsfeltet 7,91 km². En antar at det kan regnes med et gjennomsnittlig avløp i dette området på 75 liter pr. sek. pr. km² og et minsteavløp på 8 liter pr. sek. pr. km². Dette gir for hele nedslagsfeltet henholdsvis 0,592 m³/sek. og 0,063 m³/sek. Samlet årsavløp blir gjennomsnittlig ca. 19 mill. m³, og det planlagte magasinet utgjør således 32,5 pst. av årsavløpet.

Etter reguleringskurve for Hellelandselv ved Birkeland bro vil en med dette magasin få regulert ca. 84 pst. av gjennomsnittsvannføringen eller ca. 0,5 m³/sek.

Da Urdalsvatn ligger forholdsvis høyt oppe i vassdraget, regner en dog ikke med at magasinet vil bli nyttet til å skaffe jevn vannføring fra Urdalsvatn, men at magasinet bare tappes i nedbørfattige perioder for å skaffe utjevning av vannføringen ved kraftstasjonen Øgreyfoss som konsesjonssøkeren driver. Imidlertid finner en dog at et magasin på 32,5 pst. av årlig tilsig vil være høvelig også til dette formål.

Fallet mellom Urdalsvatn og det nedenfor liggende Bilstadvatn er etter gradteigkartet ca. 23 m hvorav ca. 7 m over en lengde av ca. 150 m og 16 m over en lengde av ca. 600 m. Fallet kan neppe ansees økonomisk utnyttbart.

E. *Beskrivelse av reguleringsanlegget.*

1. Det graves og sprenges en senkningskanal mellom Urdalsvatn og Glesjurvatn hvorved Urdalsvatn kan senkes 5 m under sin nåværende normale vannstand. Kanalens profiler i tverretning og lengderetning framgår av tegn. nr. 598.

2. I Urdalsvatnets utløp settes opp en reguleringsdam utført av bruddsten med tetningsplate i jernbetong. Herved demmes Urdalsvatn opp 5 m til en kotehøyde på 212. Stemmen forsynes med et 20 m langt overløp på kotehøyde 212, og med en tappeluke på ca. 1,25 m² areal med terskel på kote 201,5. Damkronen legges på kote 212,5. Kfr. for øvrig tegning nr. 5910 og 5911.

F. *Arealer som blir satt under vann.*

Det blir satt under vann ca. 15 mål tidligere dyrket mark som nå nyttes til beite. Dette er på den nedlagte gård Urdal hvor konsesjonssøkeren har ervervet seg rett til oppdemming og senkning langt ut over det som blir aktuelt ved denne plan. Videre blir det satt under vann ca. 110 mål utmark. En del av utmarken, ca. 10 mål, har konsesjonssøkeren tidligere ervervet seg rett til å sette under vann, da den hører til gården Urdal.

G. *Omkostningsoverslag.*

Etter priser og lønninger høsten 1959 vil anleggsomkostningene for omhandlede reguleringsprosjekt utgjøre ca. kr. 278 000.

H. *Forslag til reguleringsreglement.*

§ 1.

Under fylling av magasinet manøvreres tappeluken etter Egersund komm. elektrisitetsverks behov.

Når magasinet er fullt til kanten av overløpet skal overløpet under flom holdes isfritt slik at ikke unødig oppstuvning av vann oppstår.

§ 2.

Tapning av driftsvann foregår etter nærmere ordre av reguleringsanleggets eier, men tapning må ikke foregå når vannstanden i Bilstadvatn er høyere enn 1,25 m på det av Vassdragsvesenet godkjente vannstandsmerke nr. 1067 ved Mjåsund bro.

§ 3.

For damvokteren utferdiges instruks som blir å godkjenne av Arbeidsdepartementet.»

Den som bilag 8 vedlagte utredning om eiendomsforhold, skader m. v. lyder slik:

«Urdalsvannets beliggenhet i forhold til Teksevann, som er regulert av Egersund kommunale elektrisitetsverk, fremgår av kart (bilag nr. 6 ad 1 til konsesjonsandragendet).

Urdalsvann er et vann som for den overveiende del er begrenset av høye bratte fjellsider, der for en vesentlig del er bevokst med skog. På nordsiden begrenses det av den nedlagte gård Urdal, som nå består av beitesmark.

Som det av den hydrologiske utredning (bilag 1—6 med konsesjonsandragendet) vil sees, er det meningen, hvis konsesjon oppnås, å regulere vannet 10 m med 5 m senkning ved hjelp av en kanal og 5 m oppdemning ved en reguleringsdam.

I.

Der blir ved denne regulering spørsmål om skade på:

1. *Beitestrekninger og skog.*

Som det av den hydrologiske utredning vil sees blir ca. 15 mål beitestrekning av den nedlagte gård Urdal, og ca. 110 mål utmark satt under vann.

2. *Fiske i Urdalsvann.*

A. *Skade på utøvelsen av fisket.*

Urdalsvann er et gjennomgående dypt vann med brådyp tett ved land. Målinger som er blitt foretatt på vestsiden av vannet utover mot midten av dette, har vist en dybde fra ca. 6 til ca. 50 m. Når unntas utløpsosen (se bilag 3 til konsesjonsansøkningen) og noen steder langs land, er der så vidt vites ingen grunner i vannet. Der fiskes lite i vannet, så vidt vites kun om høsten til husbehov.

Fiske foregår vesentligst med støegarn og er der så vidt vites intet notekast. På grunn av dybdeforholdene i vannet er der forholdsvis få steder hvor der kan brukes støegarn. Dette fiske vil formentlig skades ved reguleringen.

B. *Skade på fiskebestanden.*

I Urdalsvann er der formentlig for få gyteplasser. Vannet har kun tilløp av en bekk, hvor gyting formenes å foregå, nemlig i den nordre ende av vannet, og har kun en avløpsbekk til et mellom Urdalsvann og Teskevann liggende vann ved navn Glesjur. Avløpsosen (se bilag 3 ad 1) og bekken formenes å være gyteplasser. På grunn av gytningsforholdene formenes fiskebestanden å være forholdsvis liten. Jeg tillater meg i denne anledning å sitere professor Knut Dahl: Vassdragsreguleringers innflytelse på fiske i innsjøer:

> «Det er enn videre en gammel erfaring at et ørretvanns naturlige fiskerikdom som regel er avhengig av at der er rikelig med gytebekker eller elver, og at alle såkalte endevatn, vann som ligger høyt oppe i vassdragene med ringe tilløp, er bestandsfattige av den grunn at der er mangel på gytebekker, de kan ha så stenete eller sandige strender og grunner man vil.»

Reguleringen vil komme til å skade gytningen derved at bekken i den nordre ende av vannet og utløpsosen — hver gang vannet under reguleringen tappes endel — vil bli tørrlagt, likesom fisken på grunn av demningen vil hindres fra å komme ned i bekken mellom Urdalsvann og Glesjur, hvilken bekk for øvrig antas å ville bli delvis ødelagt som gyteplass på grunn av den kanal som skal graves der. (Se bilag 3 til konsesjonsandragendet.)

C. *Reguleringens innflytelse på fiskens ernæring.*

Ernæringsforholdene på de steder som tørrlegges når vannet under reguleringen senkes, antas å være mindre gode, idet disse steder formenes i det vesentligste å bestå av bratt, ubevokset fjellskråning. Senkningen kan derfor formentlig ikke bevirke noen større skade. Ved hevningen antas fisken å tilføres en god del næring fra de oversvømmede bevokste arealer. Reguleringen formenes således i det hele tatt å ha en heldig innflytelse på ernæringsforholdene.

3. *Gangvei langs vannet.*

Ved reguleringen vil en gangsti, som benyttes av samtlige oppsittere på gården Førland, delvis settes under vann. Gangstien vil imidlertid allikevel kunne brukes ved at elektrisitetsverket omlegger den på de utsatte steder.

4. *Transport av ved over vannet.*

Vedtransporten over vannet om vinteren vil vanskeliggjøres ved reguleringens innflytelse på isen.

5. *Gjerder.*

To gjerder ved vannet må forlenges på grunn av reguleringen.

II.

Foruten på selve reguleringsbasenget antas reguleringen også å ville bevirke noen skade på det nedenforliggende vassdrag, nemlig på:

6. *Kvernrettigheter.*

Langs den grunne bekk mellom Glesjur og Bilstadvatn er der noen kvernrettigheter. Kvernene er nå nedlagt, og en antar at de ikke vil få praktisk betydning for fremtiden, da maling av korn nå besørges av større møller.

7. *Skade på fiskebestanden i Glesjur.*

På grunn av at der også her er få gyteplasser i vannet er fiskebestanden også her formentlig mindre god. Vannet har kun tilløp av bekken fra Urdalsvann og som avløp bekken til Bilstadvann. Så vidt vites fiskes der i vannet kun om høsten og til husbehov.

Reguleringen vil formentlig også for dette vanns vedkommende bevirke at gytningen i bekken fra Urdalsvann skades ved den kanal som skal graves der.

Eiendomsforhold.

Urdalsvann og den langs vannet beliggende grunn, som vil oversvømmes ved reguleringen, eies av Oskar Ollestad, som eier av gården Ollestad gnr. 15 bnr. 3, Gudmund Ollestad som eier av bnr. 1 (og gården Urdal gnr. 6 bnr. 1) og Egersund kommune som eier av Urdal bnr. 3.

Som det av bilag 9 til konsesjonsandragendet vil sees har Egersund kommunale elektrisitetsverk tidligere eiet hele gården Urdal, men ved salget forbeholdt seg bl. a. følgende:

> «rett til alle eiendommen tilhørende vannrettigheter og selvfølgelig også alle fiskerettigheter samt all den grunn som er under vann og kan settes under vann såvel omkring Urdalsvann som lengere oppe i dalen og til grensen mot Lund herred.»

Skogen på den oversvømmede grunn eies dels av grunneierne Oskar Ollestad og Gudmund Ollestad og dels særskilt av Svend Johansen Ueland Ollestad, som eier av Ollestad gnr. 15 bnr. 5 og 7, Knut T. Ollestad, som eier av Ollestad bnr. 14, og Torger Vasbø, Ollestad, som eier av Ollestad bnr. 2.

Oppdemningsretten i Urdalsvann eies så vidt vites med 3/5 av Oskar Ollestad og 2/5 av Knut Bjuland, Ingebret Anda Bjuland og Egersund komm. elektrisitetsverk.

Bekken mellom vannene Urdalsvann og Glesjur samt vannet Glesjur eies av Oskar Ollestad.

Oppdemningsretten i Glesjur eies så vidt vites med 3/5 av Oskar Ollestad og 2/5 av Knut Bjuland som eier av gården Bjuland gnr. 7 bnr. 3 og Ingebret Anda som eier av Bjuland bnr. 1 og Egersund kommunale elektrisitetsverk som eier av bnr. 7.

Grunnen langs bekkeleiet fra Glesjur til Bilstadvann eies av Oskar Ollestad og Knut Bjuland og Ingebret Anda.

Kvernrettighetene eies av Svend J. Ollestad, Oskar Ollestad, Torger Vasbø, Ollestad og Gudmund Ollestad, samt av Knut Bjuland og Ingebret Anda, Bjuland, og Egersund komm. elektrisitetsverk.

Til gangstien langs Urdalsvann er der følgende bruksberettigede: Sverre Meier Knudsen, som eier av eiendom-

men Førland gnr. 5 bnr. 3 og 7, Rakel Førland, som eier av Førland bnr. 4, Kåre Thorsen Madla, som eier av Førland bnr. 1, Jørgen Førland, som eier av Førland bnr. 5, og Berte Førland, som eier av Førland bnr. 2.»

Fall	Fallhøyde
Øvre Øgreidfoss	46 m
Nedre Øgreyfoss	49 »
Hodnefossen	15 »
Fall i Lundeelven	10 »

Det har i samsvar med reguleringslovens § 5 g vært gitt alle andre eiere av nedenforliggende bruk og vannfall anledning til å ta del i foretagendet, men de har uttalt at de foreløpig ikke vil være med.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 16. og 18. desember 1959 samt i lokalavisene «Dalane Tidende», «Flekkefjordsposten» og «Agder».

Det er kommet inn følgende uttalelser fra distriktet:

Heskestad kommunestyre uttaler ifølge særutskrift fra møte 26. mars 1960:

«Elektrisitetsverket søkjer om å få regulera Urdalsvatn i Heskestad med 5 m oppdemming og 5 m senking. Planar med kostnadsoverslag og alle dokumenta i saka låg føre.

Heskestad og Lund kommunar har i fellesskap søkt Rogaland vegkontor om å få undersøkt ei veglina frå Ualand langs Urdalsvatnet om Urdal til Hovsherad i Lund. Dersom denne vegen vert bygt, må konsesjonssøkjaren binda seg til å betala den meirkostnaden som måte koma på avdi Urdalsvatnet vert oppstemt.

Det er gamle ferdslevegar på båe sider av Urdalsvatnet. Dersom desse vegar eller deler av vegane vert sette under vatn ved reguleringa må søkjaren leggja om vegane så dei kjem over vassmålet ved høgaste oppstemming.

Eigaren av Bjuland, gards nr. 7 br.nr. 1, Ingebret Anda, krev at det vert lagt veg frå den gamle Ollestadvegen til skogteigen hans på norvestsida av Glesjur.

Eigaren av Ollestad, gards nr. 15 br.nr. 5 og 7, Svein J. Ueland, vil krevja at det vert stellt til rådvelde vatn til drift av kvern, i samsvar med den retten som hører til bruket.

I søknaden er oppført 14 eigarar som vert påvirka ved reguleringa. Ole Øen, Vasshus og Oskar Vasshus melder at dei og har teigar ved Urdalsvatnet som vert påvirka.

Urdalsvatnet er etter planen tenkt som reservemagasin på same måte som Botnavatnet. Vi har røynsle for at det fylgjer svere ulemper med tappinga av desse reservemagasina. Når alle andre magasina er tome, til vanleg i januar—februar, vert Botnavatnet sleppt. Det vert då sleppt så mykje vatn at det må svara til største delen av det vatnet som Egersund elektrisitetsverk treng. Den tida tappinga står på, fløymer vatnet over jordene på Bjuland og Birkemo, fører is innover eigedomane, bryt ned gjerder og grev ut elva frå Bilstadvatnet og oppover.

De nyttbare fallhøyder nedenfor er følgende, jfr. ansøkerens brev av 31. desember 1959:

Eier
Helland kommune
Egersund komm. elektrisitetsverk (utbygget med 3 600 hk)
Eigersund herred
A/S Svanedal Ullvarefabrikk (delvis utbygget)

Isen på vatna nedanfor stemmen vert ikkje køyrande og det vert uråd å få nytta den skogen som må over desse vatna. Ved senking av Bildalsvatnet i 1920-åra vart det vunne inn ca. 360 da. dyrkingsjord. Ved regulering av Urdalsvatnet vil denne jorda verta vasssjuk og verdlaus. Kommunestyret må difor som vilkår for at det skal gis konsesjon, krevja at Bilstadvatnet vert regulert i plan med Teksevatn, ca. 1 m og kanalen utvida.

Vedtak samrøystes: Kommunestyret rår til at Egersund elektrisitetsverk får løyve til å regulera Urdalsvatn etter den oppsette plan på desse vilkår:

1. Søkjaren skal søkkja Bilstadvatnet ca. 1 m og utvida kanalen mellom Tekse- og Bilstadvatnet monaleg i full djupn.
2. Alle dei interesserte må få full skadebot for jord, skog, veg- og vassrettar og for alle skader og ulemper.
3. Egersund kommunale elektrisitetsverk bind seg til å reida ut meirkostnad som måtte koma på, for skuld oppstemming av Urdalsvatnet, ved anlegg av offentleg veg om Urdal til Lund.
4. Dei gamle vegane langs Urdalsvatnet må omleggjast slik at dei er farande om vatnet er oppstemt.
5. Vatnet skal sleppast samstundes frå Botnavatnet og Urdalsvatnet med omlag halvparten frå kvart vatn slik at vassføringa frå båe magasina samanlagt ikkje vert større enn vassmengda no er i Bjulandselva når Botnavatnet vert sleppt.
6. Egersund elektrisitetsverk betalar vanleg konsesjonsavgift.
7. Konsesjonstida vert fastsett til 20 år.

Kommunestyret rår frå at det vert gitt løyve til denne regulering dersom ikkje alle desse vilkår kan godtas.»

Helleland kommunestyre uttaler fra møte 25. april 1960:

«Kommunestyret vil tilrå at Egersund Komm. Elektrisitetsverk får den omsøkte konsesjon.

I tilfelle enkelte grunneiere eller rettighetshavere i Helleland vil lide skade ved reguleringen, går kommunestyret ut fra at Egersund Komm. elektrisitetsverk yter erstatning til disse etter skjønn.»

Rogaland fylkeslandbruksstyre uttaler ifølge utskrift av møteprotokollen, jfr. brev av 31. mai 1960:

«Saka er lagt fram for Rogaland fylkeslandbruksstyre i skriv frå fylkesmannen i Rogaland av 28. mars 1960 og 18. mai 1960. Dokumenta etter dokumentlista blei framlagde.

Elles blei det lagt fram fråsegn frå fylkeslandbrukssjef Kristian Rønneberg til Rogaland fylkeslandbruksstyre av 13. mai 1960.

Fylkeslandbrukssjef Kristian Rønneberg, formannen i fylkeslandbruksstyret Gabriel Joa og medlem av fylkeslandbruksstyret Tolleiv Gjedrem var på synfaring den 10. mai 1960. Fylkeslandbrukssjefen har gitt denne fråsegna til fylkeslandbruksstyret:

«1. Ved oppdemming av Urdalsvatn vil 15 dekar dyrka jord og ca. 110 dekar utmark verta neddemt. Ein del av dette eig konsesjonssøkjaren, m. a. eig han den dyrka jorda. Ein kan eller ikkje rekna å kunna unngå tap av jord ved oppdemming av vatn, og med dei utmarksviddene som er i Heskestad, må ein finne seg i jordtap av slike format. Ut fra eit jordbrukssynspunkt kan ein ikkje ha serlege innvendingar mot oppdemminga. Ein tek ikkje noko standpunkt til påpeika veg- og samferdsleliner langs Urdalsvatnet.

2. Elva frå Glessjurvatn til Bilstadvatn er sterkt utsett for utgravingskade. Jordsmonnet er grus og sand og lendet er flatt. Etter jordkvalitet og lende er det sers rimeleg at det her er fåre for skadeverknad når det vert sleppt store vassmengder. Endå større risiko for skadeverknad på jord vert det dersom større mengder isflak vert ført med vatnet. Det tykkjest difor eit rimeleg krav når det frå Heskestad kommunestyre vert peika på i pkt. 5 at det må tappast samstundes frå Botnavatn og Urdalsvatn for å unngå for stor vassføring frå Glessjurvatn til Bilstadvatn.

3. Bilstadvatnet. Med den vasshøgda Bilstadvatnet har no, ligg jamført store jordareal på Vasshus og noko på Bilstad så lågt at det ikkje er tilfredsstillande avlaup for drensvatnet. Av den grunn er t. d. hjå Oskar Vasshus ca. 100 dekar delvis dyrka, delvis udyrka jord nærmast ubrukbar til jordbruksproduksjon. Hjå Reinert Vasshus er det også uråd å få avlaup for grøftevatnet. Vert Bilstadvatnet tilført vatn som medfører at avlaup til Teksevatnet ikkje held mål og vass-standen i Bilstadvatnet stig, vil ein god del dyrka jord så å seie verta liggjande under vatn. Mesteparten av denne jorda på Vasshus vil kunna bergast for jordbruksproduksjon ved anlegg av eit heller einfelt pumpeverk som kunne føra drensvatn frå grøftesystema ut i Vasshuskanalen. Den skadeverknad ei større vasstilførsle til Bilstadvatnet kan medføra kan altså i stor mun eleminerast ved pumpeverk.

Heskestad heradstyre har peika på at avlaupskanalen frå Bilstadvatn til Teksevatn må krevjast utvida og djupare for å bøta på skaden på Bilstad og Vasshusgardane.

Til det er å merka at Teksevatn og Bilstadvatn etter kartoppgåver har berre 1 m høgdeskilnad og då kanalen er heller lang, vert det lite fall. Det er opplyst at Bilstadvatn vert tappa når Teksevatn er uttappa. Dette hjelper til å gi større fall i kanalen. Eg vil elles merka at kanalen i stort mun går gjennom fjellgrunn og det vil verta kostbart å utvida han i breidd og i djupnad utan at vassføringa grunna falltilhøva vil endra seg serleg mykje. Eg stiller meg difor noko tvilande til nytten av utviding av kanalen, men meiner at ein reint jordbruksmessig kan oppnå større fordeler ved pumpeverk på Vasshus.

Etter dette meiner eg at fylkeslandbruksstyret bør seie seg samd i dei vilkår som Heskestad kommunestyre gjer framlegg om i sitt vedtak punkt 2 og 5, men at ein bør ta opp til nærmare vurdering kva som tener jordbruket mest anten utviding av kanalen Bilstad—Tekse eller anlegg av pumpeverk for gardane Bilstad og Vasshus.»

Fylkeslandbruksstyret:

Fylkeslandbruksstyret er samd i den fråsegna som er gitt av fylkeslandbrukssjef Kristian Rønneberg og grunngiinga for denne.

Vedtak:

Fylkeslandbruksstyret vedtek som fråsegn fylkeslandbrukssjef Kristian Rønneberg si fråsegn til Rogaland fylkeslandbruksstyre av 13. mai 1960.»

Elektrisitetskonsulenten for Rogaland anbefaler reguleringen idet han «går ut fra at de anrettede skader blir erstattet etter vassdragsreguleringslovens regler og at der blir tatt tilbørlig hensyn til senking og heving», jfr. påtegning datert 11. juni 1960.

Fylkesmannen i Rogaland tiltrer elektrisitetskonsulentens uttalelse og anbefaling.

Av de ovennevnte distriktsuttalelser er uttalelsene fra Heskestad kommunestyre og Rogaland fylkeslandbruksstyre forelagt ansøkeren, jfr. reguleringslovens § 6 punkt 3. I brev av 1. august 1960 bemerker Egersund komm. elektrisitetsverk:

«1. *Uttalelsen fra Heskestad kommune.*

Vi er enig i at gamle ferdsleveier ved Urdalsvatnet, hvor slike kan påvises, må legges om i den utstrekning oppdemmingen av vannet gjør det nødvendig. Men vi kan ikke være enig i at eventuelle framtidige vegprosjekter skal tas med i vilkårene.

Kravet fra eieren av Bjuland, gnr. 7, bnr. 1, Ingebret Anda, om veg fram til skogteig på nordvestsiden av Glesjur, finner vi å måtte avslå. Den atkomst som finnes i dag, kan vi ikke se vil bli berørt av reguleringen. Skulle eieren kunne påvise ulemper, må erstatning på vanlig måte fastsettes under ekspropriasjonsskjønnet.

Svein J. Uelands krav for gnr. 15, bnr. 5 og 7, om driftsvatn til kvern kan ventes å bli

imøtekommet, men da kvernene ikke nyttes nå lengere, ville vi finne det mere hensiktsmessig at der ble fastsatt erstatning for kvernfallrettigheten under ekspropriasjonsskjønnet.

De to grunneierne som vi ikke har tatt med i vår oppstilling, herr Ole Øen, Vasshus og herr Oscar Vasshus, har vi notert oss, og de vil bli tatt med når ekspropriasjonsskjønn skal avholdes.

Ulempene for gardene Bjuland og Birkemo ved tapping fra magasinene skyldes at det er forholdsvis lange kanalstrekninger over flate marker, slik at det har lett for å bli flom. Avløpsforholdene fra Urdalsvatn er imidlertid ganske annerledes, idet det er regnet med graving av tappekanal helt fram til Glesjurvatn fra Urdalsvatn. Glesjurvatnet er helt omgitt av utmark, og terrenget er for det meste så bratt at skadene vil bli små. Utløpet av Glesjur kan eventuelt gjøres bredere slik at vanlig flomvannstand i Glesjurvatn ikke vil overskrides. Avløpet fra Glesjur til Bilstadvatnet blir kort (ca. 700 m) og har bra fall nesten hele veien, så noen flom langs denne ved tapping vil det heller ikke bli. Det er bare utmark langs bekken fra Glesjur til Bilstadvatn.

At reguleringen skulle ha til resultat at jord omkring Bilstadvatnet skulle bli mere vasssjuk enn før, er stikk i mot vår oppfatning. Erfaringsmessig har vi bare bruk for å tappe fra de øvre magasinene — i dette tilfelle Urdalsvatn — når vanntilsiget er meget lavt. Vi har derfor også i vårt forslag til reguleringsreglement satt en øvre grense for vannstanden i Bilstadvatn som ikke må overskrides, ved tapping av Urdalsvatn. Hensikten med denne grensen er å unngå skadevirkninger omkring Bilstadvatn og langs elven videre nedover i vassdraget. Vi mener at resultatet da vil bli mindre flomskader så vel omkring Bilstadvatnet som videre nedover vassdraget enn før, og dette burde være til grunneiernes fordel og ikke til ulempe.

Hva angår kravet om senkning av Bilstadvatn, kan det for øvrig opplyses at en av Bjulands oppsittere har meddelt at dersom Bilstadvatn blir senket, vil han etter erfaringene fra den tidligere senkning framsette erstatningskrav. Senkningen har, etter hva han opplyser, medført store utgravninger på hans eiendom.

Etter ovenstående kan vi si oss enig i punktene 2, 4 og 6 i Heskestads kommunestyres vedtak. Punktene 1, 3 og 5 finner vi å måtte motsette oss. Vedrørende punkt 7 vil vi anmode om at konsesjonen gis på ubegrenset tid.

2. *Uttalelsen fra Rogaland fylkeslandbruksstyre.*

Vi er helt uenig i uttalelsens punkt 2 og 3. Begrunnelsen for vårt syn vil framgå av utredningen ovenfor. Etter det syn vi har på reguleringens virkning på vannstanden i Bilstadvatn, må vi også ta avstand fra forslaget om pumpeverk for Vasshus.

Vi vil for ordens skyld påpeke at følgende punkt i fylkeslandbrukssjefens uttalelse må bygge på feilaktige oppgaver: «Det er opplyst at Bilstadvatn vert tappa når Teksevatn er uttappa . . . . . .»

Bilstadvatn er ikke regulert og er — så vidt vites — ikke gjenstand for noen tapping.

Vi håper ovenstående foreløpig vil være tilstrekkelig som uttalelse fra vår side. For øvrig vil vi foreslå at det blir foretatt en befaring på stedet av representanter for Vassdragsvesenet, Fylkeslandbruksstyret og konsesjonssøkeren. Enkelte spørsmål ville da trolig kunne avklares ytterligere.»

Statens Friluftsråd har ifølge brev 27. februar 1960 «ikke noe å merke til reguleringen. Saken har vært forelagt Den Norske Turistforening, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Naturvernrådet og fylkesfriluftsnemnda.

I bilag 7 er det uttalt at fiskebestanden sannsynligvis er liten. Norges Jeger- og Fiskerforbund har opplyst at det er en tallrik fiskebestand i Urdalsvatnet. En går ut fra at det i vilkårene på vanlig måte blir tatt inn bestemmelser vedrørende fisket.»

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler 22. mars 1961:

«Saken har vært forelagt konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge, og jeg viser til hans uttalelse av 24. februar 1961.

Jeg tør foreslå at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene m. h. t. fisket:

Til fremme av fisket i de områder som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

Nevnte uttalelse fra Konsulenten for ferskvannsfiske i Vest-Norge er sålydende:

«Dessverre har jeg ikke hatt anledning til noen befaring og undersøkelser i forbindelse med den påtenkte regulering av Urdalsvatnet.

Da saken haster etter hva jeg forstår, og det er vanskelig å få gjort noen undersøkelser på denne tid, tillater jeg meg å komme med en generell betraktning på grunnlag av søknaden.

Jeg vil først og fremst henvise til advokat K. H. Schaanings utredelse av 11. juli 1942.

A. *Skade på utøvelsen av fisket.*

Hans uttalelse her antar jeg er riktig. Imidlertid nevnes ikke noe om sportsfiske. Hvorvidt det foregår noe av denslags her, vet jeg ikke. Men man må vel kunne regne med en øket interesse på dette felt. Og man må tro at stangfisket til tider vil bli en del hindret av reguleringen og at verdien som sportsfiskevatn derved blir forringet.

B. *Skade på fiskebestanden.*

Det er godt mulig at fiskebestanden for tida er liten i Urdalsvatnet. Men det kan vel være dristig å slutte at bestanden er liten på grunn av at vatnet ligger øverst i vassdraget og har få gyteplasser, slik det blir gjort her. Mange steder, særlig sør- og vestpå, har man overbefolkete vatn til tross for at gyteplassene kan synes ubetydelige.

C. *Reguleringens innflytelse på fiskens ernæring.*

Her konkluderes med at reguleringen vil ha en heldig innflytelse på næringsforholdene. Det er riktig at man i den første tid etter en oppdemningsregulering vil få en øket produksjon. Men de nye strandområder vil etter hvert vaskes ut, og etter noen år vil produksjonen gå tilbake. Og den vil vanligvis bli dårligere enn før reguleringen.

En må derfor ha lov til å regne med en nedgang så vel i produksjon som fiske etter at reguleringen har virket i noen år.

For å sikre bestanden dersom denne skulle vise seg å være for liten, kan en sette ut settefisk, evnt. yngel.

Det siste kan også bli aktuelt for Glesjur.

Hvorvidt en slik regulering av Urdalsvatnet kan få noen skadelig innflytelse på fisket lenger nede i vassdraget, tør jeg ikke si noe om.

Jeg tør etter dette foreslå at konsesjonæren pålegges å sette ut settefisk, event. yngel, av aure i Urdalsvatnet og Glesjur dersom dette finnes nødvendig.»

Fra noen grunneiere langs Hellelandsvassdraget er det ved Hans H. Gravdal Klungland, Lars Løvold, Arvid Klungland og Trygve Kvaale kommet inn en uttalelse datert 8. januar 1960 som lyder slik:

«Vi ser i «Dalane Tidende» at Egersund Elektrisitetsverk søker om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 til 5 m oppdemming og 5 m senking av Urdalsvatn i Heskestad kommune.

Vi er en del oppsittere i nærheten av Klungland i Helleland som er svært plaget av den reguleringen som Egersund Elektrisitetsverk allerede har, så ingen av oss undertegnede kan tillate dette uten protest.

Vi har ingen annen adkomst til hovedveien enn båtene våre og når isen ligger bruker vi denne.

Når så Elektrisitetsverket finner det for godt, slipper de ned vann fra en større beholdning lenger oppe uten varsel, så det er svære ulemper vi har måttet tåle nå i årevis, siden vi ikke enda har fått bru over elva.

Vi ber derfor Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet om å sende oss nærmere opplysninger, så vi kan få vite hvordan vi skal forholde oss i anledning denne sak.»

Egersund kommunale elektrisitetsverk bemerker følgende i brev av 12. april 1960:

«I årene 1925 og 1926 ble det holdt ekspropriasjonsskjønn og overskjønn i anledning vår regulering av Hellelandsvassdraget etter konsesjon av 7. september 1923. Vi regner med at eiendommene til Hans Gravdal, Lars Løvold, Arvid Klungland og Trygve Kvåle ved disse skjønn fikk erstatning for de ulemper som er nevnt. Tapping av vatn fra magasinene i Hellelandsvassdraget foregår i hele vintertiden i større eller mindre grad, og vi kan ikke innse at ulempene vil forøkes nevneverdig ved de omhandlede grunneiere, men dette vil grunneierne selvsagt ha høve til å trekke fram ved et eventuelt ekspropriasjonsskjønn og få det vurdert av skjønnsretten.

Vi har til hensikt å legge fram for Dem utskrifter av skjønnsprotokollene til dokumentasjon vedr. de tildelte erstatninger, og årsaken til at nærværende svar er blitt forsinket, er at vi har etterlyst skjønnsprotokollene på sorenskriverkontoret her.

På tross av undersøkelser og forespørsler til flere forskjellige instanser har det hittil ikke lykkes oss å oppspore protokollene. Disse undersøkelsene vil bli fortsatt, men vi mener at det ikke skulle ha noen hensikt å forsinke saksbehandlingen ytterligere med å vente på resultatet.»

Hovedstyret svarte grunneierne med å henvise til elektrisitetsverkets brev og vedla samtidig avskrift av en voldgiftskjennelse av 19. juni 1926 hvor det bl. a. ble fastsatt erstatninger, tiltak m. v. for de tidligere gjennomførte reguleringer i vassdraget for en del oppsittere ved Klungland med flere eiendommer i Helleland og Eigersund landsogn.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 7. september 1923 fikk Egersund bykommune i medhold av lov av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringer, tillatelse til å foreta regulering av Botnevatn, Teksevatn, Gyavatn og Øgreivatn i Hellelandsvassdraget, se Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1923 side 75 til side 92.

Ved kgl. resolusjon av 27. juni 1930 fikk Egersund komm. elektrisitetsverk tillatelse til ytterligere regulering av Hellelandsvassdraget, se Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1930 side 94 til side 101.

Videre har Egersund komm. elektrisitetsverk ved kgl. resolusjoner av 19. juli 1940 og 5. juli 1946 i medhold av reguleringsloven fått tillatelse til å regulere Nodlandsvatn, Hyttevatn, Liavatn og Kydlandsvatn i Grødemvassdraget. Ved senere resolusjoner av 27. april 1949 (gitt i medhold av vassdragsloven av 15. mars 1940) henholdsvis 23. oktober 1953 har verket fått tillatelse til regulering av Røssvatn og Grønnevatn i Hellelandsvassdraget med overføring av avløpet til Grødemvassdraget henholdsvis regulering og overføring av Spjodevatn og Mjåvatn.

Spørsmålet om regulering av Urdalsvatn har vært oppe tidligere. Egersund kommunale elektrisitetsverks søknad av 20. oktober 1920 om tillatelse til regulering av Hellelandsvassdraget, jfr. ovennevnte konsesjon av 7. september 1923, omfattet også Urdalsvatn med 5 m oppdemning og 5 m senkning. Hovedstyret og Departementet var enige om at man «ikke for tiden gir tillatelse til regulering av Urdalsvatn», vesentlig på grunn av de bestående kvernbruk, se Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1923 side 84 og side 87.

Elektrisitetsverket søkte så den 14. juli 1942 på ny om tillatelse til regulering av Ur-

dalsvatn denne gang om 4,5 m oppdemning og 4 m senkning. Søknaden ble ikke anbefalt av Heskestad heradsting. Saken ble stilt i bero bl. a. fordi man ikke var sikker på hvordan reguleringen ville virke på forholdene rundt det nedenforliggende Bilstadvatn. Det ble samtidig besluttet å sette i gang måling av vannstanden i Bilstadvatn. Søknaden av 14. juli 1942 ble så av praktiske grunner trukket tilbake i 1959 og erstattet av den foreliggende søknad om 5 m oppdemning og 5 m senkning, slik det ble søkt om i 1920.

Den omsøkte regulering vil i tilfelle øke vassføringen nedenfor Teksevatn med 1 m^3/sek. svarende til en kraftøking i ansøkerens fall på 49 m i Nedre Øgreyfoss på vel 650 nat.-hk og i de øvrige ikke utbygde fall på nesten 950 nat.-hk. Hovedstyret tar som vanlig forbehold når det gjelder beregningene.

Skadene og ulempene består bl. a. i at det ved oppdemningen blir satt under vann 15 mål beitemark og ca. 110 mål utmark. Man regner med noe skade på utøvelsen av fisket så vel som på fiskebestanden og fiskens næringsmuligheter, men verdien av fisket er neppe stor. En gangsti vil delvis bli satt under vann, og transporten på isen vil bli vanskeliggjort.

Så vidt forstås, er det ikke lenger noen kverner i drift i vassdraget nedenfor.

Den vesentligste innvending mot reguleringen under søknadsbehandlingen i 1942 var muligheten for ødeleggelse av de lavtliggende jorder rundt det nedenforliggende Bilstadvatn. Det samme er tilfelle nå. Avløpet fra Bilstadvatn er begrenset som følge av en lang og liten kanal til Teksevatn nedenfor. Nivåforskjellen mellom høyeste regulerte vannstand i Teksevatn og utløpsterskelen i Bilstadvatn er bare 1 til 1,5 m. Ved en vannstand i Bilstadvatn på 1,25 på vannmerket og fullt oppdemmet Teksevatn er nivåforskjellen ca. 2,5 m. Etter hva Hovedstyret har fått undersøkt vil det ved denne vannstand på 1,25 ikke forårsakes noen skade. Ifølge vannstandsmålingene oppnåes en vannstand på 1,25 praktisk talt aldri i månedene mars—august, se tabellen nedenfor som viser antall dager med vannstand over 1,25 m i Bilstadvatn i 10-årsperioden 1948—1957 (3 653 dager).

Måned	antall dager
Januar	34
Februar	28
Mars	4
April	5
Mai	2
Juni	0
Juli	0
August	4
September	40
Oktober	53
November	58
Desember	90
Sum	318

Tappingen fra Urdalsvatn vil komme til å øke vassføringen og dermed vannstanden i Bilstadvatn om vinteren. Ansøkeren har som ovenfor nevnt foreslått at det ikke tappes fra Urdalsmagasinet når vannstanden i Bilstadvatn overstiger 1,25 m. Ved denne vannstand skulle det som nevnt foran ikke oppstå skader. Og det skulle også være noe å gå på for utenom flomtider ligger vannstanden betydelig under kote 1,25.

Om høsten skulle man kunne regne med at flommene stort sett vil bli redusert bortsett fra de tilfeller hvor det blir flom på fullt magasin. Da kan flomavløpet bli større enn om det ikke var noe reguleringsanlegg. Disse flommer synes ifølge målingene å være kortvarige, og man må dessuten regne med en viss avdempning i det mellomliggende Glessjurvatn.

Ved en vurdering av de fordeler som kan oppnåes, og de skader og ulemper som tiltaket vil kunne medføre, er Hovedstyret kommet til at betingelsene skulle være til stede for å gi konsesjon på den omsøkte regulering av Urdalsvatn, og man anbefaler søknaden innvilget på de betingelser som er stilt opp i vedliggende utkast.

Fra Heskestad kommunestyre og fra Rogaland Landbruksselskap er det reist en rekke krav. Det viktigste er spørsmålet om å få økt avløpet fra Bilstadvatn enten ved utvidelse av kanalen eller ved hjelp av et pumpeverk. Det får bli skjønnets sak å avgjøre om avløpet bør økes og i tilfelle på hvilken måte. De øvrige krav om tiltak bør skjønnet også behandle.

Heskestad kommunestyre krever videre at magasinet i Botnevatn — ovenfor Bilstadvatn — skal tappes samtidig som Urdalsvatn med omlag halvparten på hver. Det innebærer at manøvreringsreglementet for Botnevatn må endres. Som saken nå ligger an, har Hovedstyret ikke materiale til å kunne bedømme hensiktsmessigheten av den foreslåtte tappemåte, men vil ikke unnlate å nevne at det gjeldende manøvreringsreglement kan endres av Kongen, jfr. post 6 i kgl. resolusjon av 27. juni 1930.

Veier og stier som ødelegges som følge av reguleringen må omlegges, jfr. de foreslåtte vilkårs post 11.

Heskestad kommunestyres krav om plikt for Egersund komm. elektrisitetsverk til å betale meromkostninger ved planlagt anlegg av offentlig vei, kan Hovedstyret ikke anbefale.

Om betingelsene bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

Heskestad kommunestyre foreslår 20 års konsesjonstid. Hovedstyret kan ikke anbefale det og foreslår konsesjonen gitt på ubegrenset tid, for private vannfallseiere 50 år.

Avgifter, post 3.

I de to tidligere konsesjoner av 7. september 1923 og 27. juni 1930 er avgiftssatsene fastsatt til kr. 0,50 pr. nat.-hk både til staten og til kommuner. For den siste konsesjon av 23. oktober 1953 for Grødemvassdraget vedrørende regulering og overføring av Spjodevatn er satsene fastsatt til kr. 0,10 henholdsvis kr. 1 pr. nat.-hk. For Urdalsvatn foreslår Hovedstyret statsavgiftssatsen satt til kr. 0,50 pr. nat.-hk som for de tidligere konsesjoner i samme vassdrag. Kommuneavgiftssatsen foreslåes satt til kr. 2 pr. nat.-hk.

Veier og stier, post 11.

Her er foreslått at veier og stier som blir ødelagt som følge av reguleringen må omlegges.

Fiske og rydding, post 16.

Vilkåret er som foreslått av fiskeriinspektøren med en liten endring av ordlyden. Ellers er foreslått vanlig vilkår om rydding av skog.

De øvrige foreslåtte vilkår trenger så vidt forståes ingen nærmere omtale.

Manøvreringsreglement, post 17.

Hovedstyret har funnet det riktigst i det foreliggende tilfelle å utforme et manøvreringsreglement for Urdalsvatn alene. Ansøkerens forslag om ikke å tappe Urdalsvatn når vannstanden i Bilstadvatn er over kote 1,25, er tatt med. Se for øvrig vedliggende utkast.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 22. juni 1961.»

Det av hovedstyret framlagte utkast til betingelser er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Konsesjonsvilkårene kan tas opp til revisjon etter 50 år.

Dersom vassfall, der ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått disse vassfallseieres andeler i reguleringsanlegget uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri, kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eiere 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved hjemfall og innløsning være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lavvassføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med de i vassdraget tidligere bestående reguleringer. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lav-

vannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll- og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede unntagelser fra disse regler.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr eller helt eller delvis å dekke utgiftene hertil.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, skal vedkommende departement pålegge konsesjonæren å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Veier og stier som ødelegges som følge av reguleringen må omlegges.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

13.

Konsesjonæren plikter etter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Kraftstasjon og ledningsnett skal etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement utføres således at anlegget kan sammensluttes og drives under ett med andre lignende kraftanlegg.

Konsesjonæren plikter å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevet av hensyn til sådant samarbeide. Bestemmelse om utredelse av de hermed forbundne omkostninger, treffes av departementet. Det tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

16.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Det neddemte område ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement skal det foretas finrydding av begrensede områder av hensyn til fisket.

Ryddingen skal være fullført senest to år etter første neddemming av vedkommende areal.

17.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

18.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbyggingen skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningen økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således legges til grunn blir uforholdsmesig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Samtidig skal kraftens brukstid og dennes fordeling over året angis. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

21.

Det påhviler reguleringsanleggets eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Reguleringsanleggets eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Reguleringsanleggets eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein- og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Reguleringsanleggets eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

23.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning dette i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten etter post 1 eller innløses av staten.

25.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Det av hovedstyret framlagte utkast til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Reguleringsgrense er:	
Øvre	212,0
Nedre	202,0
Reguleringshøyde	10,0 m

Høydene refererer seg til sommervannstanden som er betegnet med kote 207,0.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må den naturlige lågvassføring forminskes til skade for andres rettigheter. Tapning må ikke foregå når vannstanden i Bilstadvatn er høyere enn 1,25 m på det av Vassdragsvesenet godkjente vannstandsmerke nr. 1067 ved Mjåsund bro. For øvrig kan vannslippingen foregå etter Egersund komm. elektrisitetsverks behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godkjennes av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det føres protokoll over uttappingen fra magasinet og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll, sendes, hvis det forlanges, avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.»

På foranledning av departementet har søkeren gitt følgende redegjørelse datert 5. juli d. å.:

«Vi har vanskelig for å innse noen reel hensiktsmessighet ved kravet fra Heskestad kommunestyre om å lage den noe kunstige sammenkopling mellom reguleringsreglementene for Botnevatn og for Urdalsvatn. Vi kan imidlertid opplyse om følgende ulemper som en gjennomføring av den foreslåtte endring i manøvreringsreglementet for Botnevatn vil medføre for oss:

1. Tapping fra Botnevatn etter det nåværende manøvreringsreglement kan gi inntil ca. 7,5 m³/sek. i vannføring. Ved full utnyttelse av oppdemningen i Botnevatn ville en kunne få 8,8 m³/sek. fra Botnevatn. For Urdalsvatn har vi selv foreslått en begrensning (ved ikke å tappe når Bilstadvatn er over 1,25 m på vannmerket) som betyr en maksimal vannføring fra Bilstadvatn på ca. 4,76 m³/sek. under tapping fra Urdalsvatn. En sammenkopling av de to manøvreringsreglementene vil etter dette bety en b e t y d e l i g innskrenkning i Botnevatnets effektivitet. Alle skjønn og rettighetservervelser vedrørende Botnevatn er foretatt på grunnlag av det nåværende reglement.

2. Botnevatn er et sterkt regulert magasin som normalt bare tappes en gang pr. år, og da som oftest i den vannknappeste perioden om vinteren. Urdalsvatn får en mindre reguleringsgrad, og det forutsettes tappet normalt ca. 3 ganger pr. år. Det sier seg da selv at dersom en binder seg til å tappe f. eks. fra Botnevatn like meget som fra Urdalsvatn, så vil Botnevatn aldri bli fylt og dermed miste sin verdi som vintermagasin.

3. Selve den tekniske gjennomføringen av kravet fra Heskestad kommunestyre kan bli problematisk. En kan f. eks. lett få en situasjon hvor det ene magasin er helt tomt mens det andre har en betydelig vannbeholdning som vi kan ønske å benytte. Vi ville da ikke kunne tappe det ene magasin på grunn av at det andre er tomt.

4. En bestemmelse som forlangt av Heskestad kommunestyre kan meget lett føre til tvistigheter i framtiden, idet en effektiv upartisk kontroll med overholdelsen av bestemmelsen vil falle vanskelig. Det kan nevnes at Urdalsvatnets tappeluke vil ligge lett tilgjengelig mens Botnevatnets tappeluke ligger langt inne i heien uten veiforbindelser.

Som en konklusjon kan en si at dersom Heskestad kommunestyres krav skulle bli tatt til følge, så ville etter vår mening reguleringsanleggene Urdalsvatn—Botnevatn samlet ikke bli stort mere effektivt enn Botnevatn er alene i dag. Resultatet ville for oss derfor i realiteten bli en nektelse av konsesjon, idet vilkårene ville bli for strenge. Dersom ikke for oss helt ukjente motiver skulle ligge til grunn for Heskestads krav, så har vi vanskelig for å tro at vedkommende som har utarbeidet uttalelsen fra Heskestad kommunestyre har vært klar over hvilke konsekvenser det ville få for konsesjonssøkeren dersom kravet blir tatt til følge. Skulle ytterligere opplysninger ønskes, står vi fortsatt gjerne til tjeneste og møter selvsagt om så ønskes opp til nærmere konferanse om saken, idet vi henviser til telefonsamtale den 5. juli 1961. Vi er takknemlig for at saken kan fremmes så raskt som antydet, idet det vil være viktig av beskjeftigelsesgrunner for vinteren 1961—62 hos oss at vi kan få avholdt ekspropriasjonsskjønn høsten 1961 og få arbeidene i gang til vinteren.»

Hovedstyret har kommentert redegjørelsen i brev 12. juli d. å. sålydende:

«Til Egersund kommunale elektrisitetsverks brev av 5. juli 1961 har Hovedstyret ikke noe vesentlig å bemerke og ut fra det foreliggende materiale finner det ikke grunn til å anbefale at det blir tatt med noen spesiell forutsetning til en eventuell konsesjon for Urdalsvatn i forbindelse med tappingen fra Botnevatn. Det skulle heller ikke nå være grunn til å ta opp spørsmålet om en eventuell endring av manøvreringsreglementet, jfr. Hovedstyrets brev av 23. juni 1961 side 18.»

Departementet slutter seg i det vesentlige og i resultatet til hovedstyrets innstilling og rår til at det blir gitt tillatelse til regulering av Urdalsvatn som omsøkt og på vilkår og med manøvreringsreglement som foreslått av dette.

Det forutsettes som vanlig at departementet er bemyndiget til å samtykke i eventuelle mindre planendringer.

Som det vil framgå av hovedstyrets innstilling er kraftøkingen i Egersunds komm. elektrisitetsverks utbygde fall beregnet til vel 650 nat.-hk og i ikke utbygde fall i vassdraget til nesten 950 nat.-hk.

Skader og ulemper består i neddemming av 15 mål beitemark og 110 mål utmark, noen skade på fisket og utøvelsen av dette, ferdselsulemper m. v. Den vesentlige mulighet for skade ligger imidlertid i faren for øket flom ved det nedenforliggende Bilstadvatn. Departementet finner med hovedstyret at disse ulemper ved det foreliggende utkast til manøvreringsreglement ikke vil bli så store at de kan tillegges avgjørende betydning ved avveiing av fordeler mot skader m. v. i henhold til reguleringslovens § 8. Det skal for øvrig bemerkes at det ikke fra noe hold er bestridt at betingelsene for å gi tillatelse er til stede.

Heskestad kommunestyre har imidlertid delvis med tilslutning av Rogaland Landbruksselskap framsatt krav om oppstilling av bestemte vilkår. Når det gjelder kravet om en samtidig tapping av Urdalsvatn og det tidligere regulerte Botnevatn har departementet funnet grunn til å innhente redegjørelse fra søkeren om hensiktsmessigheten av en slik tappemåte, jfr. det foran siterte brev av 5. juli d. å. Hovedstyret har i sitt brev 12. s. m. uttalt at det ikke vil anbefale at det oppstilles vilkår eller forutsetning for tapping av Urdalsvatn samtidig med Botnevatn. Departementet slutter seg hertil og skal bemerke at dersom det i praksis skulle vise seg at det er mulig ved endring i manøvreringsreglementene for de to vann å minske ulempene uten vesentlig å redusere den tillatte regulerings effekt, vil spørsmålet kunne tas opp. Dersom tillatelse blir gitt vil departementet henstille til konsesjonæren å ha denne mulighet for øye.

Når det gjelder de øvrige framsatte krav fra Heskestad kommune henholder departementet seg til det som er framholdt i hovedstyrets innstilling. Man finner heller ikke grunn til å komme nærmere inn på de enkelte konsesjonsvilkår, men skal nevne at konsesjon er gitt for ubegrenset tid, med hjemfall etter 50 år for private og vanlig innløsningsrett. Avgift til kommuner er forhøyet i forhold til tidligere konsesjoner fra kr. 0,50 til kr. 2.

Vedrørende post 12 om refusjon av forsorgsutgifter skal bemerkes at den som vanlig forutsettes å falle bort dersom reguleringslovens § 12, punkt 7 blir opphevet.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Egersund kommunale elektrisitetsverk å regulere Urdalsvatn i Hellelandsvassdraget, Rogaland fylke, i det vesentlige i samsvar med søknad av 17. november 1959 og dermed framlagt plan, og på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 4. august 1961.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

41. Statsregulering av Tokke—Vinjevassdraget.

(Dispensasjon fra post 11 i bestemmelsene for så vidt angår Kjelavatn.)

Regjeringsresolusjon 4. august 1961.

Reguleringsbestemmelsene for statsregulering av Tokke—Vinjevassdraget er fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon av 8. februar 1957, etter at Stortinget i møte 10. desember 1956 hadde samtykket i de fremlagte planer m. v., jfr. St. prp. nr. 32 og Innst. S. nr. 278, begge for 1956.

I 1958 ble bestemmelsene tatt opp til revisjon, jfr. St. prp. nr. 80 og Innst. S. nr. 166 for dette år, og i samsvar med Stortingets vedtak 14. juni 1958 ble det ved kgl. resolusjon av 4. juli s. å. fastsatt enkelte endringer. Blant annet ble post 11 i reguleringsbestemmelsene gitt følgende ordlyd:

«De neddemte områder ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i 25 cm høyde. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken.

Arealene under kote 955 i Songa og under kote 876 i Bordalsvatn kreves dog ikke ryddet. I disse to magasiner skal hver vår i de 10 første år etter at vedkommende magasin tas i bruk rekved samles og fjernes.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement skal begrensede områder finryddes av hensyn til fisket og andre tungtveiende grunner.

Ryddingen skal være fullført senest to år etter første neddemming av vedkommende areal.»

I samsvar med reguleringsbestemmelsenes post 11 er ryddingen av de forskjellige områder igangsatt. For så vidt angår Kjelavatn måtte imidlertid ryddingsarbeidet stoppes da man fant ueksploderte granater i området, hvilket skyldes at stedet i sin tid hadde vært felt for militære skyteøvelser. Om dette heter det i en uttalelse av 9. januar 1961 fra Direktoratet for statskraftverkene:

«Kjelavatn ligger på 924,7 m o. h. på overgangen til høyfjellsterreng med forholdsvis beskjeden vegetasjon rundt vannet. H. R. vst. er kote 944,0. Kun i år med meget stort tilløp vil vannstanden nærme seg denne høyde. I midlere år vil den ligge betydelig under. Høyeste vannstander i slike år vil vanligvis ligge mellom kote 930 og kote 935.

Ryddingen av trær og busker i henhold til reguleringsbestemmelse ble påbegynt i begynnelsen av oktober f. å.

En del partier er ryddet helt opp, men fortrinnsvis har en konsentrert seg om å rydde de nederste 6—7 m, tilsvarende det belte som oftest vil komme under vann om sommeren.

Det vedlegges et kartutsnitt som viser de ryddede områder.

På et parti i sydvestre ende av vannet (lengst fra riksvegen) er det ikke ryddet. En stor del av området her er for øvrig myr, vier- og gressmark.

På de fleste steder gjenstår brenning av ryddede trær og busker. Disse er for en stor del dratt opp ovenfor det ryddede belte, hvor det da var meningen å brenne det til våren.

Ryddearbeidene ble avbrutt da man fant ueksploderte granater i området. Det viste seg at området hadde vært brukt som skytefelt under militære øvelser. Anlegget kontaktet da de militære myndigheter som sendte opp folk for å rydde området for blindgjengere. Anlegget mottok senere fra Telemark Infanteriregiment nr. 3 brev datert 4. november 1960 med bilag, som vedlagte fotokopier viser.

Entreprenørfirmaet, som utfører ryddingen, har meddelt anlegget at med mindre det foreligger garanti for at området er fritt for ueksploderte granater, kan de ikke fortsette ryddingen.

Da de militære myndigheter, etter de opplysninger som foreligger, ikke kan gi noen slik garanti, tillater vi oss å søke om at det avståes fra krav om rydding rundt Kjelavatn utover det som allerede er foretatt.

Hvor trær og busker er hugget, men det sammenskrapte materiale ikke er brent, burde vel dette gjøres. Under de foreliggende omstendigheter finner vi imidlertid ikke å kunne pålegge entreprenøren dette.

Det beste ville være om militære mannskaper overtok brenningen. Hvis de ikke vil eller kan gjøre det, får en vel heller ta ulempene med å ha trær og busker flytende i vannet.»

I brev av 12. juli 1961 har Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen søkt om dispensasjon fra plikten til videre rydding ved Kjelavatn. Vassdragsvesenet uttaler bl. a.:

«Etter det foreliggende kan ikke de militære myndigheter garantere at området er fritt for ueksploderte granater, og Hovedstyret anser det da å være for risikabelt å fortsette ryddingen. Man må derfor anmode om at det dispenseres fra plikten til videre rydding ved Kjelavatn. Man vil i tilfelle tilrå at det bestemmes at det inntil 1970 hver vår etter flomkulminasjonen skal foretas oppsamling og brenning av rekved i Kjelamagasinet i likhet med det som er fastsatt for Songa- og Bordalsmagasinene.»

Industridepartementet finner etter omstendighetene å måtte anbefale at det dispenseres fra ryddeplikten for så vidt angår Kjelavatn. Man er enig med Vassdragsvesenet i at det i likhet med hva som er fastsatt for Songa- og Bordalsmagasinene blir bestemt at det fram til 1970 skal foretas oppsamling og brenning av rekved hver vår etter flomkulminasjonen.

Industridepartementet

tilråder:

Post 11 i de ved kgl. resolusjon av 4. juli 1958 fastsatte reguleringsbestemmelser for statsregulering av Tokke—Vinjevassdraget oppheves for så vidt angår Kjelamagasinet. Isteden bestemmes at det inntil 1970 hver vår etter flomkulminasjonen skal foretas oppsamling og brenning av rekved i dette magasin.

42. Faxälvens Regleringsförening.

(Avgjørelse om at norsk samtykke etter vassdragskonvensjonen av 11. mai 1929 mellom Norge og Sverige ikke trengs til oppdemming av Havdalsälven ved dens utløp i Kvarnbergsvattnet i Sverige.)

Regjeringsresolusjon 4. august 1961.

I samsvar med vassdragskonvensjonen av 11. mai 1929 mellom Norge og Sverige har Industridepartementet fra de svenske myndigheter mottatt melding om at Faxälvens Regleringsförening har innsendt søknad til Mellanbygdens Vattendomstol om tillatelse til å demme opp Havdalsälven ved dens utløp i Kvarnbergsvattnet.

Dammen blir en grunndam, hvilket vil si en fast overløpsdam (terskel) som vil påvirke vannstanden i Havdalsälven om lag 1 700 m oppover, hvorav ca. 700 m på norsk område.

Ifølge søknaden vil dammen ikke forårsake noen skade, tvert imot vil foretagendet redusere en del av de virkninger i Havdalsälven

som er forårsaket av reguleringen av Kvarnbergsvattnet. Således vil det på grunn av dammen bli skapt et reproduksjonsområde for fiske. Havdalsälven benyttes ifølge søkeren ikke til alminnelig ferdsel eller til fløtning.

Saken har vært forelagt Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsitetsvesen, som i brev av 12. juli 1961 har gitt følgende uttalelse:

«Det går fram av dokumentene at den grunndam søknaden gjelder, ikke vil forårsake oppstuing over øvre reguleringsgrense i Kvarnbergsvatnet, kote 312,0.

Da saken om regulering av Kvarnbergsvatnet mellom kotene 302 og 312 i sin tid var oppe, ble det antatt at en slik regulering ikke ville få sådanne virkninger at den var avhengig av samtykke fra norsk side, jfr. Hovedstyrets brev av 2. februar 1946 og Arbeidsdepartementets brev til Utenriksdepartementet av 12. februar 1946.

Hovedstyret antar ut fra det foreliggende materiale at bygging av den planlagte grunndam i Havdalselvens utløp ikke vil medføre slike virkninger i Norge at det trenges samtykke, jfr. konvensjonens art. 12.

Erstatning for eventuell skade på norsk område blir å fastsette etter norsk lov i henhold til konvensjonens art. 6.

Hovedstyret har ikke funnet det nødvendig å forelegge saken for distriktet.»

Industridepartementet antar at den oppdemming ved Havdalsälvens utløp som det er søkt om kommer inn under vassdragskonvensjonen mellom Norge og Sverige av 11. mai 1929, men finner med Hovedstyret at foretagendet ikke vil medføre slike virkninger i Norge at det er nødvendig med samtykke i henhold til konvensjonens artikkel 12.

Ifølge § 14 i lov nr. 1 av 12. juli 1931 i henhold til vassdragskonvensjonen skal spørsmålet om nødvendigheten av norsk samtykke til et foretagende som iverksettes i Sverige avgjøres av Kongen, jfr. også konvensjonens artikkel 20. Industridepartementet vil anbefale at det blir truffet bestemmelse overensstemmende med Hovedstyrets forslag.

Industridepartementet

tilråder:

Den i søknad av 25. april 1961 fra Faxälvens Regleringsförening til Mellanbygdens Vattendomstol omhandlede dam i Havdalsälven kan oppføres uten at det er nødvendig å søke norsk samtykke etter artikkel 12 i konvensjonen av 11. mai 1929 mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten.

43. Drangedal kommunale Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å foreta regulering av Måvatn, Kresbutjern og Ortjern samt overføring av Heibekken til Suvdølavassdraget.)

Kgl. res. av 18. august 1961.

I anledning av søknad datert 2. mai 1960 fra Drangedal komm. Elektrisitetsverk om tillatelse til ytterligere reguleringer samt overføringer i forbindelse med 2. byggetrinn for regulering av Suvdøla, har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet gitt følgende uttalelse 23. juni i år:

«Fra Drangedal komm. Elektrisitetsverk er innkommet følgende søknad, datert 2. mai 1960 med bilag:

«En tillater seg å vise til Kronprinsregentens resolusjon av 18. januar 1957 om tillatelse til å regulere Suvdølavassdraget, 1. byggetrinn i det alt vesentlige i samsvar med søknad av 3. desember 1954 og dermed fremlagte plan.

En søker nå om reguleringskonsesjon på regulering til en noe utvidet plan av 2. byggetrinn, i medhold av lov av 14. desember 1917 og senere forandringer og tillegg.

Det søkes også om tillatelse til å overføre Holmevann og Heibekk til Suvdølavassdraget i medhold av § 8 i nevnte lov. Se vedlagte kart.

Ved disse reguleringer og overføringer vil Suvdøla kraftstasjon som nå er under bygging gi ca. 17 mill. kWh i tillegg til de 14 mill kWh som man får ved 1. byggetrinn.

Det søkes om reguleringer av følgende vann:

Buvann, senkes 1 m og demmes 5 m.
Breilivann, senkes 4 m og demmes 4 m.
Holmevann, senkes 3 m og demmes 5 m.
Kresbu-tjern, senkes 1 m og demmes 3 m.
Ortjern, senkes 1 m og demmes 1,5 m.
Måvann, senkes 3 m og demmes 3 m.

Arbeidene omfatter:

Dam i Holmevann, senkningskanal mellom Holmevann og Breilivann, senkning av Breilivann og dam. Dam i Buvann med en tunnel fra Lian-elva til inntaksdammen ved Fikjestøl. Dam og senkning av Måvann, dam og senkning av Kresbutjern, dam og senkning av Ortjern. Vannet overføres fra Heibekk i en grøft eller rørgrøft til Røystjern, med en tunnel på ca. 200 m til Steinbutjern. Se vedlagte arbeidsbeskrivelse og overslag.

Elektrisitetsverket har Kragerøvassdragets fellesfløtningsforenings tillatelse til regulering av Holmevann, Breilivann og Buvann. En har vært i forbindelse med samme forening, som også vil gå med på en regulering av Måvann, ved å få en fløtningsdam i Mørkvann. Elektrisitetsverket arbeider med å få ordnet dette.

Elektrisitetsverket har sikret seg alle vassretter i Lian-elva til grensen med Nissedal.

Holmevann renner nå ned i Linddalselva og Graveelva til Bjårvann. Kommunen eier det nederste fall i Graveelva. (Kommunal mølle.) En anser det økonomisk umulig å bygge ut

Linddals- og Graveelva alene. Det samme gjelder Heibekk.

Alle vann som det søkes reguleringstillatelse for ligger i Nissedal. Ved behandlingen av vår søknad av 3. desember 1954 i Nissedal kommunestyre, ble det uttalt at man helst så en ekspropriasjon av retter og grunnavståelser, derfor har vi gjort lite for å få istand overenskomster. En søker derfor om de nødvendige ekspropriasjonstillatelser til å erverve grunnavståelse og å erverve vassfall i medhold av loven av 14. desember 1917 med tillegg og senere forandringer.

Når nevnte reguleringer er gjennomført vil man få magasiner på ca. 32 mill. m³ vann i Suvdølavassdraget. Det nåværende magasin — Toke — er på ca. 150 mill. m³ vann. Dette betyr at man får over 21 pst. større magasiner i hele vassdraget og vil igjen bety større gjennomsnitts avtapping i vassdraget nedenfor Toke.

En finner det derfor rimelig at utbyggingene nedenfor Toke må bære sin del av utgiftene til reguleringene i Suvdølavassdraget. En viser da til § 9 i nevnte lov. I søknad av 3. desember 1954 ble det tatt forbehold om dette forhold.

Da reguleringen i Suvdølavassdraget og utbyggingen, er et rent kommunalt foretagende, og en regner med at mesteparten av den innvunne kraft om ikke lenge vil kunne omsettes innen kommunen, søkes det om samme avgifter og betingelser som er gitt for 1. byggetrinn.»

Post 2 og 3 i det vedlagte forslag til manøvreringsreglement lyder:

«2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning nødvendige vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må lavvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslippingen skje etter Suvdøla kraftverks behov.»»

Etter anmodning fra Hovedstyret mottok man i brev av 14. juni 1960 følgende tilleggsopplysninger:

«De i søknaden av 2. mai 1960, nevnte vann har følgende nedslagsfelter og vil få følgende magasiner:

Navn	Nedslagsfelt km²	Magasin mill. m³ ca.	Neddemt mål ca.	Antatt skog neddemt mål ca.
Buvann	5,5	2	200	150
Holmevann	6,7	11	1 500	50
Breilivann	7,8	7	600	50
Måvann	3,2	4,2	200	100

Område som overføres ved tunnel fra Lianelva til Fikjestøl er på 26 km².

Område som overføres ved grøft og tunnel fra Heibekk er på 6 km².

I dammene for Kresbutjern og Ortjern blir der lagt et åpent rør slik at vannet ikke blir stengt. Skadevirkningene rundt disse vann vil bli små.

Vannene ligger i en høyde av 670 og 630 m o. h. Rundt Buvann er skogen ganske bra. Men skogen rundt de andre vann må nærmest betraktes som verneskog. Den har liten verdi. Ved Breili- og Holmevann er der beiter, men også meget fjell og kratt.

Der er lite trafikk på vannene, både vinter og sommer. Så vidt vites er der vanlig bra fiske i vannene. Men da reguleringshøydene er forholdsvis små skulle skadevirkningene ikke bli store.

Med hensyn til fløtning, så er og blir dette forhold ordnet, med overenskomst med Kragerøvassdragets Fellesfløtningsforening.

Ifølge § 9 vil Kragerøvassdragets Brukseierforening få en forespørsel om å gå med i reguleringen av Suvdølavassdraget med overføringer.»

Søknaden er kunngjort på vanlig måte, bl. a. i Norsk lysingsblad for 8. juni 1960, og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Fylkesmannen i Telemark har gitt saken slik påskrift, datert 7. september 1960:

«Går med vedlegg tilbake til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

Som nye vedlegg følger utskrifter av vedtak i Nissedal kommunestyre den 28. juni 1960 og i fylkeslandbruksstyret i Telemark den 12. august 1960, brev av 11. juni 1960 fra Drangedal kommunale kontor, brev av 8. og 13. juni 1960 fra Kragerøvassdragets Fellesfløtningsforening, brev av 18. juni 1960 fra Kragerøvassdragets Brukseierforening og uttalelse av Telemark fylkes elektrisitetsnemnd den 23. august 1960.

Jeg slutter meg til uttalelsen fra fylkets elektrisitetsnemnd.»

Telemark fylkes elektrisitetsnemnds uttalelse lyder:

«Da saken haster og det ikke kan bli noe møte i elektrisitetsnemnda med det første, da nemnda ikke er intakt før byene har oppnevnt sine medlemmer for valgperioden, skal en gi følgende merknader til saken:

Det sakkyndige utvalg som i 1956 ga en teknisk/økonomisk vurdering av utbyggingsalternativer for Suvdølavassdraget viste at utbygging av både 1. og 2. byggetrinn ga den laveste energiprisen. Drangedal kommune gikk derfor opprinnelig inn for dette utbyggingsalternativ og i forbindelse hermed ble det satt opp en finansieringsplan som forutsatte bevilgning over kommunebudsjettet samt statstilskudd til linjebygging og videre ble det regnet med støtte fra fylket. Den av kommunen oppsatte finansieringsplan var tiltrådt av den oppnevnte finansieringsnemnd for Suvdøla hvor bl. a. tidligere fylkes-

mann og undertegnede var medlemmer. En viser for øvrig til Telemark fylkestings forhandlinger 1956, sak nr. 35, side 305—307. Imidlertid var Kommunalbankens lånemidler altfor begrenset til å tilfredsstille det store lånebehov som var til stede og følgen herav ble at en måtte innskrenke byggeplanen til kun 1. byggetrinn som skal være ferdig til å tas i bruk i høst. Nå søkes det om overførings- og reguleringskonsesjon for utbygging av 2. trinn samt overføring av Måvann, Kresbutjern og Ortjern til Kleppsvann. Forutsetningen for tillatelsen må være her som ved liknende konsesjonssøknader at de neddemte arealer m. v. må erstattes og det må treffes tiltak fra søkerens side så ferdsel, fløtning og fiske ikke blir forringet som avgjøres av skjønn på vanlig måte.

En vil rå til at søknaden blir innvilget.»

Nissedal kommunestyre fattet i møte 28. juni 1960 slikt vedtak:

«Kommunestyret kan på det noverande tidspunkt vanskeleg vurdere den skade og ulempe som denne utbygginga vil føre med seg for kommuna og grunneigarane her. Ein kan difor ikkje no setja fram detaljerte krav og vilkår, men vil kome tilbake til dette seinare, eventuelt i samband med skjønn.

Førebels tek ein atterhald om konsesjonsavgift etter dei nye maksimumssatsane, konsesjonsstraum, tiltak i form av vegar o. l. frå Nissedalssida og kompensasjon for øydelagte fiskeri, beite m. m.

Skal søkjaren få løyve til å regulere Holmevatn og Breilivatn 8 m, slik det er søkt om, reknar ein med at fiskeriet i desse vatna blir totalt øydelagt. Ein bed difor at det må bli vurdert nøye om ein skal sleppe med ei mindre reguleringshøgd.

Ved oppnemning av skjønsmenn må det takast omsyn til dei ymse ulike interessene som skjønet kjem til å omfate.

Ein viser elles til uttale av 25. juni 1960 frå Nissedal Friluftsnemnd og til seruttale som jordstyret vil kome med.»

Nissedal Friluftsnemnds uttalelse lyder:

«Drangedal kommunale elektrisitetsverk skal utbygga Suvdølavassdraget. Dei vatna som er tenkt å regulera ligg i Nissedal kommune. Denne reguleringa vil utan tvil bli store ulemper for friluftslivet i Nissedal. Serleg vil folket i Kyrkjebygda få store vanskar. Holmevatn og Breilivatn ligg midt i det terrenget som folk til vanleg brukar til utfartsstad. Om vinteren er det eit ypperlig skiterreng her. Hovedløypa inn over heiane går over desse vatna og turløypa Nissedal—Tørdal går òg her. Ved regulering vil truleg isen bli så usikker at det kan vera farleg å gå på vatna. Ein må då legga om løypene og det blir vanskeleg då terrenget er meire ulendt på sida av vatna. Om våren, sumaren og hausten er det eit flott terreng for jakt, fiske og turgåing. Ved reguleringa vil turvegen inn over heiane forsvinna og ein må taka store omvegar som vil gjera turen så lang at mange av den grunn vil syta med å gå så langt. Reguleringa av dei andre vatna vil sjølvsagt òg bety store ulemper for friluftslivet i Nissedal om enn i ein mindre målestokk då desse vatna ligg lengre vekk frå bygda.»

Nissedal Jordstyres uttalelse:

«Jordstyret er merksam på at dei overføringar og reguleringar som det her er søkt om vil ha mykje å seie for seinare drift av Suvdøla kraftverk.

Ein finn òg grunn til å gå ut frå at det ved fastsetjinga av konsesjonsavgiftene til Nissedal herad blir tatt rimeleg omsyn til at dette gjeld reguleringar og overføringar einast til føremon for andre distrikt.

Ikkje minst i slike høve vil det vere endå større fåre for at skadebøtene som blir tilkjende grunneigarane ved skjøn blir for små, og i lengda på langt nær syner seg tilfredsstillende til å oppvege dei ulempene som slike reguleringar fører med seg. Jordstyret finn i dette høvet å måtte peike særskilt sterkt på at flesteparten av dei bruka som blir skadelidande på førehand har for snaut produksjonsgrunnlag. Dette gjeld både for bruka i Nordbygda og kanskje i endå større mon i Kyrkjebygda. Det er helst bruk med 20—40 dekar ofte mykje tungbrukt jordbruksareal og som regel for lite og høgtliggjande skogbruksareal (årleg tilvekst 10—75 m³).

Rundt dei vatna som nå skal regulerast ligg ofte ein ikkje liten del av skogen, sætrane og heibeitet, og jamt over har ikkje bruka fiske andre stader. Avdi det har vanta vegsamband har det i dei seinare åra vore vanskeleg å nytta heiane godt. Men så langt det har vore økonomisk mogleg har eigarane søkt å bøtt på dette ved å byggje veg innover. Dette gjeld både Nordbygda og Kyrkjebygda.

Jordstyret må sjå det såleis at for bruk som på førehand har for snautt produksjonsgrunnlag, og når dette i så pass stor mon ligg innan området som reguleringa gjeld, så er det tilsvarande store grunnar til å be om at det vert tatt rimeleg omsyn til:

A. Reguleringa vert gjennomført såleis at skadeverknadene ikkje vert for store.
B. Det vert kravd tiltak som så langt det er mogleg avgrensar eller gir vederlag for skaden.
C. Så langt det er mogleg blir skadebøtene sette såleis at dei også for framtida kan gi eit rimeleg vederlag som fylgjer bruket.

A. *Reguleringane blir gjennomførde såleis at skadeverknadene ikkje vert for store.*

Jordstyret har særskilt fest seg ved at Holmevatn og Breilivatn skal regulerast 8 m. Etter røynsler frå tilsvarande reguleringar går jordstyret ut frå at dette vil føre med seg at fisket blir totalskadd. Då dette gjeld nokre av dei beste fiskevatn i heiane her, meiner ein det må vere eit rettvist krav å be om at det må bli granska grundig om ein ikkje kunne slå av på reguleringshøgda, såpass at det ikkje vert tale om total skade av fisket.

B. *Tiltak for å avhjelpe skaden ved reguleringa og overføringa.*

Jordstyret går ut frå at det vil bli krevd tiltak for å halde oppe fiskebestanden, der dette er føremålsteneleg. Ein vil vidare peike på at det synes svært unaturleg for framtida, om eksproprianten skal sleppe undan med å byggje veg frå Drangedalssida og inn i heiane som tilhøyrer Nissedal. Jordstyret meiner at det må avgjort krevjast at det blir bygd veg frå Nissedal. Dette så mykje meir som det alt er bygd bilveg så langt oppover

frå denne sida at det ikkje kan bli så stor skilnad på nybygd veglengd. På Nissedal si side er òg lett lende å byggje veg i.

Jordstyret kan så vel skyne grunneigarane når dei held fram at om vegen blir bygd frå Drangedalsida er det einstydande med å leggja deira heiar opne for all slags ferdsel, og mogleg misbruk frå den sida, medan dei sjølve vanskeleg kan passe på.

Det synes òg rimeleg at Nissedal i dette høvet fekk den lette i nyttinga av heiane sine som denne vegen ville føre med seg. Dette ville kanskje ha mest å seie for skogen.

C. *Rimelege vederlag for skader — gitt såleis at dei fylgjer bruket.*

Meir og meir syner det seg at dei skadebøter som her best fyller desse krava er at bruka blir tilkjende ei årleg mengd elektrisk straum. Årlege ytingar reidd ut i pengar meiner jordstyret ikkje er så godt, men då det her gjeld så mange bruk som på førehand er for små, bør ein så langt råd er ikkje nytte skadebøter i form av ein gongs utbetalte pengesummar.

Jordstyret syner elles til vedlagte avskrift av vedtaket i Nissedal heradstyre 28. juni d. å. under handsaming av denne saka.»

Fylkeslandbruksstyret vedtok i møte 12. august 1960 denne tilråding frå fylkeslandbrukssjefen:

«Den planlagte reguleringa har stor interesse for Suvdøla Kraftverk då ho vil føra til ein monaleg auk i kraftproduksjonen. For meg synest det i medan at Nissedal får store ulemper ved 2. byggesteg, medan Drangedalsdistriktet får føremonene utan større ulemper. Ein kunne rette på dette ved at konsesjonssøkjaren i tillegg til dei vanlege ytingar vart pålagd å byggja veg inn i reguleringsområdet frå Nissedalsida. Etter det som er opplyst, er det jamt over greitt lende der, så vegen vil falle etter måten rimeleg. Vegen vil ikkje verta til bate berre for grunneigarane, men for heile bygdelaget. Eg finn òg reelle ulemper i det tilhøvet Nissedal jordstyre peikar på med omsyn til å leggja heia open for trafikk på Drangedalsida, medan Nissedalsfolk vert like utestengd som før. Eg meiner det må vera høve til å påleggja konsesjonssøkjaren å byggja ein veg frå Nissedalsida og at dette bør gjerast. Elles har eg ikkje noko å merkja til søknaden.»

Kragerøvassdragets Fellesfløtningsforening. Brev av 8. juni 1960:

«I anledning av at Drangedal kommunale elektrisitetsverk har søkt om tillatelse til regulering av Buvatn, Breilivatn, Holmevatn, Måvatn, Kresbutjern og Ortjern med overføring av Heibekken til Steinbutjern, tillater vi oss bestemt å protestere mot disse reguleringer og overføringer.

Som det vil fremgå av vedlagte kartskisse, får vår Daledam sitt vesentligste tilløp gjennom Heibekken, og da Måvatn, Kresbutjern og Ortjern er de høyestliggende vatn i Daledams nedslagsfelt, gir disse vann fra snesmeltingen til henimot slutten av mai. Tas dette vann bort fra Daledam vil det bli umulig å få frem alt tømmer som leveres til Dale- og Lohneelv.

Det har vært tale om oppdemning av Mørkvann som kompensasjon for Måvatn, Kresbutjern og Ortjern, men vannet derfra har vi allerede, idet det renner ned i søndre Grytevatn, hvor vi har dam til regulering av tilløpet til Daledam. En oppdemning av Mørkvann vil derfor ikke gi øket tilsig til Daledam og på ingen måte erstatte Måvatn, Kresbutjern og Ortjern.

En skal opplyse at den tillatte fløtningstid i Dale- og Lohneelv er begrenset til 25. mai om våren, med anledning til forlengelse til 31. mai mot erstatning til grunneierne langs elven.

Med hensyn til regulering og overføring av vann fra Buvann, Breilivann og Holmevann til Suvdøla, vil dette ha tilsvarende virkning på fløtningen i Bjorvann og Tørneselv. Som forholdene er nå får vi alt vårvann fra disse vatn i fløtningstiden, mens en etter reguleringen bare vil få avløpet fra Suvdøla Kraftverk, som vel neppe blir mer enn ca. 1 sm^3. Fløtningstiden i Bjorvann er begrenset til 31. mai, med anledning til 5 dagers forlengelse mot erstatning til grunneierne.

Som det ærede Hovedstyre vil forstå vil fløtning i Tørdalsvassdraget bli praktisk talt umulig dersom de omsøkte reguleringer og overføringer blir iverksatt. Det fløtes årligårs over 20 000 m^3 tømmer i dette vassdrag, og vi må derfor protestere mot at tillatelse til nevnte reguleringer og overføringer blir gitt.»

Brev av 13. juni 1960 til fylkesmannen i Telemark:

«Vi har mottatt Deres brev av 7. ds. med bilag og viser i den anledning til vedlagte gjenpart av vårt brev til N. V. E. av 8. ds.

I søknaden anfører Drangedal komm. Elektrisitetsverk at det har vår tillatelse til regulering av Holmevann, Breilivann og Buvann, og at vi vil gå med på regulering av Måvann mot å få en fløtningsdam i Mørkvann. Dette er imidlertid ikke riktig, idet Hellervann kun erstatter det vann som blir tilbakeholdt ved første byggetrinn. Det var en uttrykkelig forutsetning at en skulle komme tilbake til saken når det ble aktuelt med annet byggetrinn. At det forholder seg slik bevises best ved at kommunen under forhandlingene tilbød å sette Buvannsdam i stand og overlate den til oss. Vi fant imidlertid at dette ikke var tilfredsstillende, da Buvann ville bortfalle som erstatning for vann fra Klepsvann, når det eventuelt ble aktuelt med annet byggetrinn, idet Buvann inngår i dette. Istedenfor Buvann ble en så enig om Hellervann, og at en fikk komme tilbake til saken når 2. byggetrinn stod for tur.

Måvann, Kresbutjern og Ortjern var dengang overhode ikke på tale.»

Kragerøvassdragets Brukseierforening. Brev av 18. juni 1960:

«Kragerøvassdragets Fellesfløtningsforening har oversendt oss avskrift av denne saks dokumenter, og slutter vi oss helt og holdent til Fellesfløtningens protest, idet medlemmene av Brukseierforeningen vil bli meget skadelidende ved denne regulering. Vi skal senere

komme tilbake med en nærmere begrunnelse herfor.

Foreløpig anføres generelt at en vinter med normal snemengde vil ved snesmeltingen om våren være tilstrekkelig til nogenlunde å fylle vårt magasin Toke, 150 mill. m³, under de nåværende forhold. Settes den omsøkte regulering i verk vil det tilbakeholdes ca. 30 mill. m³, hvilket vil si at vannstanden i Toke blir 3,75 m istedenfor 4,60 m, altså 85 cm tapt fallhøyde. Blir det dertil en tørr sommer vil Toke være tømt i løpet av ca. 60 døgn, og da avløpet fra Suvdøla kraftverk vel neppe blir mere enn 2 sm³ vil det ta ca. 190 døgn før Suvdølas magasin er tappet ut. På den lange vei gjennom nedre del av Suvdøla, Bjorvann, Tørneselv, Oseidvann og Toke vil mesteparten av de 2 sm³ opptas av jorden og fordampingen og kan således ikke regnes å øke magasinet i Toke og vannføringen nedenfor. En må derfor regne med at Toke under disse omstendigheter vil være tomt minst 14 dager tidligere enn under de nåværende forhold.

Tar vi det motsatte forhold med store snemengder, vil Suvdøla magasin meget snart være fylt og likeså Toke. Magasinene i Suvdøla har da mistet sin naturlige reguleringsevne og vil derfor øke flommene i og nedenfor Toke. Samme forhold gjør seg i en større grad gjeldende under høstflommene.»

Brev av 7. september 1960:

«Under 18. juni d. å. oversendte vi Dem en protest mot rubr. regulering og nevnte at vi senere ville komme tilbake med en nærmere begrunnelse.

Vi oversender vedlagt en beregning over Suvdølareguleringens virkning på vannforholdene nedenfor Suvdøla, samt en grafisk fremstilling av avløpet fra Toke med og uten regulering av Suvdøla.

Som det tydelig fremgår av den grafiske fremstilling vil Suvdølareguleringens vesentligste virkning på avløpet fra Toke være at flommene forøkes. Dette kan ikke sies å være noen fordel for brukene nedenfor Toke, og disse må derfor protestere mot at noen del av utgiftene ved en eventuell regulering av Suvdøla belastes dem.»

Drangedal kommunestyre vedtok i møte 7. mai 1960 å søke reguleringskonsesjon, og kommunens kontorsjef uttaler i brev av 11. juni 1960:

«Ovennevnte sak er tatt mot med påtegningsskriv av 7. ds., samt et sett av sakens dokumenter.

Da saken er behandlet av kommunestyret i møte den 7. mai, og sak nr. som nevnt ovenfor legges saksdokumentene ved tilbake, og viser til telefonsamtale med fylkeskontorsjefen av i dag om samme.

Driftsbestyreren ved verket opplyser at konsesjonsområde er i Nissedal, som også kartet viser. Det er bare et ganske lite stykke som er i Drangedal.»

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 15. juni 1960:

«Hovedstyrets ekspedisjon av 1. juni 1960 har vært oversendt fiskerikonsulenten for det Østenfjelske, og jeg viser og slutter meg til vedlagte uttalelse av 13. juni 1960.»

Konsulentens uttalelse lyder:

«Ved innvilgning av konsesjon på nevnte regulering og overføring bør konsesjonæren tilpliktes årlig utsetting av yngel og/eller settefisk av aure i et kvantum som til enhver tid blir å bestemme av Landbruksdepartementet.

Konsesjonæren bør videre tilpliktes å ryddiggjøre neddemmet grunn for trær og større busker. Videre å finrydde plasser for utøvelse av fisket med garn. Finryddingsplassene og deres størrelse utpekes av den fiskerisakkyndige i samråd med de fiskeriberettigede.

Konsesjonæren tilpliktes å anordne sperrer foran tunneler i den utstrekning det er teknisk mulig og i samråd med Landbruksdepartementet. Konsesjonæren tilpliktes å bestride de utgifter som går med til fiskeribiologiske undersøkelser som bør foretas med visse års mellomrom.»

De innkomne uttalelser er forelagt ansøkeren som i brev av 5. januar 1961 bemerker:

«Til de innkomne uttalelsene skal en få lov til å bemerke:

1. Nissedals Friluftsnemnds brev av 25. juni 1960.

   Holmevann og Breilivann er de største vann i hele nedslagsområdet og må av oss benyttes best mulig for å få en noenlunde rimelig regulering. Reguleringen blir allikevel nokså beskjeden og skulle derfor ikke medføre noen vesentlig ulempe for friluftslivet i området.

   Tappingen fra Holme- og Breilivann vil foregå på ettervinteren etter at isen har lagt seg, den kan da brukes som den har vært brukt før.

   Når det gjelder gangstier, kan det komme på tale å bygge en overgang mellom vannene, dersom Nissedal krever det. Saken blir sikkert reist i forbindelse med skjønnet.

2. Nissedal jordstyre og Telemark fylkeslandbruksstyres skriv av 30. juni 1960 og 12. august 1960.

   Når det gjelder skogen og neddemningen vises til vårt skriv av 14. juni 1960 som svar på Deres brev av 9. juni 1960.

   Når det gjelder reguleringshøyden i Holme- og Breilivann er den oppgitt til maks. 8 m. Men det er nå på det rene at den ikke blir mer enn maks. 7 m. Det er ikke enda tatt stilling til hvor meget vannene skal senkes, da damfoten i Breilivann har meget å si. Først når man får se utfallet av undersøkelsene, vil der bli tatt stilling til høyden av dammen og senkningen av vannet. Der er 1,55 m høydeforskjell mellom vannene og Holmevann må komme i samme høyde som Breilivann. Men dette blir fastlagt før skjønnet kommer.

   Med hensyn til vei fra Nissedalssiden som elektrisitetsverket skulle bli pålagt å bygge vil en uttale:

   Suvdøla kraftverk er et kraftverk for Drangedal komm. elektrisitetsverk hvor man regner med at kraften, om ikke lenge vil bli omsatt innen kommunen. Det er

forholdsvis dyrt å bygge og det er bare på grunn av at Drangedal har kjøpt kraft at det har latt seg gjøre å finansiere utbyggingen. Skal nå elektrisitetsverket pålegges å bygge en vei som en ikke har bruk for til utbyggingen, vil det forverre kraftprisen ikke så lite. Det er på det rene at en må bygge en anleggsvei til Buvann. Det er denne vei som kommer til det naturlige sted for skogen på heia og vil forbedre driftsforholdene for skogen i vesentlig grad. Det er nemlig rundt Buvann der er mest skog.

Anleggsveien til Buvann blir privatvei og vil ikke i vesentlig grad bli tillatt benyttet til turistvei.

Vi må derfor så lenge som mulig avvise kravet om vei fra Nissedalssiden av heia.

Saken blir sikkert reist i forbindelse med skjønnet.

3. Med hensyn til Kragerøvassdragets Fellesfløtningsforening og Kragerøvassdragets Brukseierforening viser vi til våre brev av 29. august 1960 og 5. september 1960. Vi kan samtidig meddele at det har lykkedes oss å få direktør R. Søgnen til å utarbeide en oversikt over vannføringen nedenfor Toke etter at Suvdølareguleringen kommer. Så snart resultatet foreligger blir saken av oss tatt opp med Brukseierforeningen.

Produksjonen på 14 mill. kWh fra 1. byggetrinn som kom i drift 1. november 1960 viser seg allerede å være oppbrukt innen kommunen. Det er derfor om å gjøre for oss å komme i gang med arbeidet på overføringen og 2. byggetrinn så snart som mulig, og vi tillater oss å be om mest mulig fortgang med behandlingen av denne sak. Da kraften skal brukes innen kommunen mener vi at avgiften bør settes som ved 1. byggetrinn.»

De nevnte brev lyder:

Brevet av 29. august 1960:

«Søknaden har fylkesmannen i Telemark sendt bl. a. til Kragerøvassdragets Fellesfløtningsforening til uttalelse. I den anledning har K. F. sendt hovedstyret en protest av 8. juni 1960, samt skriv til herr fylkesmannen av 13. juni 1960. I den anledning skal en få lov til å bemerke:

Som det fremgår av vår søknad, hadde vi vært i forbindelse med direktøren for K. F. og han var enig i at det ville være bedre å gi avkall på Måvannsområdet og få en dam i Mørkvann.

Styret i K. F. gikk imidlertid mot ham.

Etter å ha fått en avskrift av skrivene fra 8. og 13. juni, ba vi om et møte med styret i K. F. I den anledning sendte vi ut en redegjørelse til styret. Avskrift vedlegges.

Utskrift av styrets vedtak vedlegges.

Når det gjelder regulering av Holmevann, Breilivann og Buvann vedlegger vi kontrakt med K. F. som viser at K. F. har gitt oss tillatelse til å regulere disse vann. Det er derfor vanskelig å forstå K. F.'s skriv. K. F. har allerede brukt Hellervannsdammen i 2 år. Riktignok er ikke kontrakten formelt underskrevet, men der foreligger styrevedtak fra K. F. der kontrakten godkjennes.

Styrets vedtak lyder (brev av 12. november 1958):

«Deres forslag til overenskomst vedr. Hellersvannsdam er forelagt styret som fattet sådan beslutning:

Styret finner ikke å kunne gå med på pkt. 3 vedr. vedlikeholdet av Hellervannsdam, idet en mener dette bør være E-verkets sak.»

Styret hadde for øvrig intet å innvende. Vi håper De finner å kunne forandre pkt. 3 slik at styret kan vedta også dette punkt i overenskomsten.

Pkt. 3 ble så forandret slik at elektrisitetsverket overtok vedlikeholdet av dammen.

K. F.s uttalelse om at en skulle komme tilbake til saken når 2. byggetrinn kom på tale, savner ethvert grunnlag, idet K. F.s uttalelse vedr. Buvann var et tilbud fra elektrisitetsverkets side i 1954 og som ble avslått av K. F. Men siden Hellersvann kom inn i bildet har der ikke vært tatt noe forbehold fra K. F.s side før nå.

Vi håper dette skulle klarlegge saken.»

Brevet 5. september 1960:

«Vår søknad har gjennom fylkesmannen i Telemark vært forelagt Brukseierforeningen i Kragerøvassdraget til uttalelse.

Brukseierforeningen har i skriv av 18. juni protestert mot at der blir foretatt større regulering.

I brev fra Hovedstyret av 24. mars 1954 foreligger en uttalelse om at vannføringen i vassdraget nedenfor Toke vil øke med ca. 300 sl ved en regulering på 12 mill. m^3 vann i Kleppsvann og ved en ytterligere regulering i vassdraget til 50 mill. m^3 vann vil økningen bli ca. 900 sl.

Det er derfor vanskelig å forstå Brukseierforeningen i det den fremholder. Heller ikke kan en forstå at fordampningen skal bli større i Bjorvann, Oseid- og Tokevann, om vannet slippes ned langsommere enn som nå. Uttalelsen kan bare forståes under den synsvinkel at Brukseierforeningen vil forsøke å få oppdemningen billigst mulig.

Alle fall mellom Toke og havet er nå utbygd. Toke ligger 60 m o. h.

Det som vil bety mest for vannføringen nedenfor Toke, er etter vår mening at som regel vil magasinene ved Suvdøla være fulle om høsten. De vil bli tappet ut om vinteren og vil da gi den økning i vannføringen som brukene nedenfor Toke vil få mest nytte av.

På møte i Fellesfløtningen den 16. august 1960 kom man også inn på vannføringen i vassdraget nedenfor Toke. En av Brukseier F. uttalte da:

Dersom reguleringen i Suvdøla øker vannføringen i vassdraget nedenfor Toke, skal vi betale vår del. Men dersom den ikke øker vannføringen, vil vi ikke betale noe. Han ville først se en grundig utredning av saken.

Et slikt syn er forståelig. Og der ble fra vår side svart at vi måtte holde oss til Hovedstyrets uttalelse.»

Statens Friluftsråd uttaler i brev av 7. februar 1961:

«Statens Friluftsråd har ikke noe vesentlig å merke. For så vidt som reguleringen med-

fører skade på fiskemulighetene, går rådet ut i fra at det blir satt vanlige vilkår for konsesjon i så måte.»

Hovedstyret skal bemerke:

Drangedal komm. elektrisitetsverk fikk ved Kronprinsregentens resolusjon 18. januar 1957 tillatelse til regulering av Kleppsvatn m. v. i samband med Suvdøla kraftverks 1. byggetrinn.

Den nå foreliggende søknad gjelder 2. byggetrinn og omfatter følgende reguleringer: Buvatn 5 m opp og 1 m ned, Breilivatn 4 m opp og 4 m ned, Holmevatn 5 m opp og 3 m ned, Måvatn 3 m opp og 3 m ned, Kresbutjern 3 m opp og 1 m ned, Ortjern 1,5 m opp og 1 m ned. Samtidig søkes om tillatelse til overføring Holmevatn—Lianelva, Lianelva—Suvdøla og Heibekk—Suvdøla.

Hovedstyret ville helst se på forholdene på stedet før saken tas opp til sluttbehandling, men da ansøkeren underhånden opplyser at det haster særlig mye med å få spørsmålet om overføring av Heibekken avgjort, tas denne del av søknaden opp allerede nå. Resten av søknaden skal man få komme tilbake til etter nevnte befaring.

Nedbørfeltet for den del av Heibekken som er planlagt overført, er oppgitt til ca. 6 km^2, og feltets gjennomsnittlige avløp kan ansettes til 0,18 m^3/sek. Med den omsøkte regulering antas overføringen å medføre en øking i Suvdøla kraftverks regulerte vassføring på ca. 0,15 m^3/sek., som i det 235 m høye bruttofall tilsvarer ca. 470 nat.-hk. For fallene i Tokeelva vil vassføringsøkingen bli ca. 0,1 m^3/sek.

Overføringen og de reguleringsarbeider som vil bli foretatt i første omgang — 4 m regulering i Måvatn og 2 m i Kresbutjern — er av søkeren anslått å koste ca. kr. 325 000.

Reguleringen og overføringen av Heibekken inngår som et ledd i 2. byggetrinn og må sees i sammenheng med den øvrige regulering som inngår i dette trinn. Den samlede kraftøking i Suvdøla kraftverk ved dette trinn antas å ville dreie seg om 2 800 nat.-hk. og tiltaket er konsesjonspliktig i henhold til vassdragsreguleringslovens § 3, pkt. 2, d.

Av de foran siterte uttalelser fremgår at innvendingene mot 2. byggetrinn ved Suvdøla kraftverk i vesentlig grad er rettet mot reguleringene i Buvatn, Breilivatn og Holmevatn. Mot reguleringen og overføringen av Heibekken er det bare kommet protest fra Kragerøvassdragets Fellesfløtningsforening. Imidlertid har søkeren fremlagt et forslag for fløtningsforeningen der kraftverket påtar seg å bygge — henholdsvis reparere — dammer i Mørkvatn og Øvre Grytevatn til erstatning for det fløtningsvann som går tapt ved overføringen. Dette forslag er godtatt av foreningens styre for en prøvetid på 5 år.

Hovedstyret finner at vilkåret for å gi konsesjon i henhold til ovennevnte lovs § 8 er til stede og anbefaler søknaden innvilget på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Om betingelsene bemerkes for øvrig:

Konsesjonstid og innløsningsrett (post 1 og 2).

På samme måte som for hovedkonsesjonen av 18. januar 1957 foreslås tillatelsen gitt på ubegrenset tid. For private falleiere foreslås konsesjonstiden satt til 50 år regnet fra 18. januar 1957, med innløsningsrett for staten etter 35 år fra samme dato.

Årlige avgifter, post 3.

Nissedal kommunestyre har i sitt vedtak, som imidlertid gjelder hele 2. byggetrinn, tatt forbehold om konsesjonsavgift etter de nye maksimumssatsene, mens søkeren ber om at avgiftene ansettes som for 1. byggetrinn, nemlig kr. 0,10 til staten og kr. 0,50 til kommuner. Skader og ulemper antas som tidligere anført å være forholdsvis beskjedne, men da den øvre del av Heibekken og vatna som skal reguleres ligger i Nissedal kommune finner Hovedstyret det rimelig at avgiften til kommuner høynes noe og foreslår den satt til kr. 2 pr. nat.-hk. Avgiften til staten foreslås bibeholdt med kr. 0,10 pr. nat-hk.

Opphjelp av fiske (post 13).

Utkastet stemmer stort sett overens med Fiskeriinspektørens forslag.

Fløtning (post 22).

Fløtningens interesser er i alle fall sikret ved bestemmelsene i reguleringslovens § 19, selv om konsesjonsbetingelsene ikke inneholder bestemmelser herom. I dette tilfelle finner Hovedstyret det riktig å ta denne post inn i betingelsene.

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement, som vedlegges, er i det vesentlige overensstemmende med søkerens.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 21. juni 1961.»

Det av hovedstyret framlagte utkast til betingelser er sålydende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

Dersom vassfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen og overføringen eller blir medeier i reguleringsog overføringsanleggene gjelder konsesjonen

for disses vedkommende i 50 år fra 18. januar 1957. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått disse vassfalleieres andeler i reguleringS- og overføringsanleggene uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke ovedras uten Kongens samtykke.

De utførte reguleringS- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra 18. januar 1957 skal staten kunne innløse de andeler i reguleringS- og overføringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid som settes lik konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved hjemfall og innløsning være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med den bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betin-

gelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne regel.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne og funksjonærene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis å dekke utgiftene til en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

13.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

Hvis departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de regulerte vatn skal konsesjonæren være forpliktet til å dekke omkostningene hermed.

For å hindre utvandring av fisk under tappeperioden, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig å bekoste oppsetting og vedlikeholde fiskesperring foran tappelukene.

14.

De neddemte arealer ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

Det foretas finrydding av hensyn til fisket på begrensede områder etter departementets nærmere bestemmelse.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringS- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse.

Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

18.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeide. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfals- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Reguleringsanleggenes eier plikter å treffe slike tiltak samt å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

23.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og områder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein- og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

24.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

25.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen eller overføringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Vann	Sommervannstand m. o. h.	Øvre m. o. h.	Nedre m. o. h.	Reg.høyde m
Måvatn	661	664	658	6
Kresbutjern	654	657	653	4
Ortjern	687	688,5	686	2,5

Høydene refererer seg til «Gradteig E 37 vest» utgitt 1950.

Dammen ved Måvatn skal utstyres med så stort flomløp at vannstanden ved største flom ikke overstiger øvre reguleringsgrense med mer enn ca. 0,5 m. Ved de andre vatn kan høyeste flomvannstand stige ca. 0,3 m over øvre reguleringsgrense.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning nødvendige vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må lavvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslippingen skje etter Suvdøla kraftverks behov.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

7.

Mulig tvist om forståelse av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.»

Departementet skal bemerke:

Som det vil framgå har hovedstyret funnet å kunne behandle for seg den del av den foreliggende søknad som gjelder overføring av Heibekken til Suvdøla. Dette gjelder et nedbørsområde på ca. 6 km² og er anslått til å ville medføre en kraftøking tilsvarende 470 nat.-hk i Suvdøla kraftverk av de beregnede 2 800 nat.-hk som antas å ville kunne innvinnes i kraftverket etter samtlige de med søknaden innsendte planer for 2. byggetrinn.

Måvatn, Kresbutjern og Ortjern har gjennom Heibekken avløp til Daleelv (Loneelv). Den foreliggende sak omfatter regulering av Måvatn og de nevnte tjern, overføring av Heielva til Røystjern, som har eget avløp til Daleelv, og overføring av dette til Steinbutjern i Suvdøla.

Det er opplyst at det i første omgang bare vil bli gjennomført regulering av Måvatn 4 m mot omsøkt 6 m og av Kresbutjern 2 m mot omsøkt 4 m som av søkeren er anslått å koste kr. 325 000. Hovedstyret foreslår imidlertid at tillatelsen skal gjelde den fulle reguleringshøyde.

Ved dette vil bli innvunnet følgende magasiner:

Måvatn 4,2 mill. m³, reg.h. 6 m.
Kresbutjern 0,1 mill. m³, reg.h. 4 m.
Ortjern 0,1 mill. m³, reg.h. 2,5 m.

Det er opplyst at det ved Måtjern vil bli neddemmet en del skog, mens det for de 2 tjern vil bli ubetydelige skader.

Det er ikke framkommet noen innvendinger mot de foreliggende planer i forbindelse med overføring av Heibekken, bortsett fra protest fra Kragerøvassdragets Fellesfløtningsforening som konsesjonssøkeren har opplyst å være kommet til enighet med. Da det er truffet ordning med prøvetid på 5 år, har hovedstyret funnet det riktig å innta som egen post (22) i vilkårene bestemmelse i samsvar med reguleringslovens § 19. Departementet har intet å bemerke til dette og slutter seg for øvrig i det vesentlige og i resultatet til hovedstyrets innstilling hvortil vises.

Her skal nevnes at konsesjonen er foreslått gitt på ubegrenset tid med innløsningsrett for staten — og for private for 50 år — overensstemmende med tidligere konsesjon av 18. januar 1957, mens avgift til kommuner er forhøyet fra kr. 0,50 til kr. 2. Avgift til staten er som tidligere satt til kr. 0,10.

I forbindelse med vilkårenes post 12 om refusjon av forsorgsutgifter forutsettes som vanlig at vilkåret faller bort dersom reguleringslovens § 12, post 7 blir opphevet.

Som vanlig forutsettes at departementet er bemyndiget til å godkjenne eventuelle mindre planendringer.

For øvrig skal bemerkes at det i det foreliggende tilfelle ikke skulle være nødvendig å medta i vilkårene bestemmelse om at skjønnsmenn skal oppnevnes av Kongen. Hvis det blir begjært, vil departementet kunne foreta mennsoppnevning i medhold av delegasjon gitt ved kgl. resolusjon 28. juni 1946.

Til hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement har departementet intet å bemerke.

Industridepartementet

tilrår:

1. Drangedal kommunale Elektrisitetsverk tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 å foreta regu-

lering av Måvatn, Kresbutjern og Ortjern samt overføring av Heibekken til Suvdølavassdraget — i Telemark fylke — i det vesentlige i samsvar med søknad av 2. mai 1960 og dermed framlagt plan.

Tillatelsen gis på de vilkår som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 18. august 1961.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med forslag i Industridepartementets nevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

44. Christiania Spigerverk.

(Tillatelse til erverv og regulering i Indrehusvassdraget og Haukåvassdraget i Bremanger og Kinn kommuner, Sogn og Fjordane).

Kgl. res. av 1. september 1961.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 12. juni 1961 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Christiania Spigerverk å erverve vassfall i Indrehusvassdraget i Bremanger herred og å foreta regulering m. v. i dette vassdrag og i Haukåvassdraget i Kinn herred, alt i Sogn og Fjordane fylke i samsvar med Industridepartementets tilråding av 21. april 1961.»

Vedtaket er i samsvar med St. prp. nr. 109 og Innst. S. nr. 223, begge for 1960—61.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller andre norske banker eller selskaper. Industridepartementet kan dispensere fra denne bestemmelse for mindre aksjeposters vedkommende. Bestemmelse herom skal tas inn i Spigerverkets vedtekter.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Arbeidet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum, og vannbyggingsarbeidene og reguleringene må fullendes og full drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 12, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i første ledd omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt, stor kr. 200 pr. dag, som vedkommende frister oversittes.

4.

Konsesjonæren skal ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vassfallets utbygging og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anleggene, fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver

gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

6.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved konsesjonærens anlegg og bedrifter og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eler sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

8.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transport til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvor vidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanlegg, kraftanlegg og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget, å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsog utbyggingsarbeidene og oppførelse av kraftstasjon beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

11.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkes-

kommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementet bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

13.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. nat.-hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 3 pr. nat.-hk, beregnet på samme måte.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som vannkraften tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen, overføringen og vassfallenes utbygging, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte, og de skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Når 60 år er forløpet fra konsesjonens datum, tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m. de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør så vel som regulerings- og overføringsanleggene med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag.

Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

16.

I det 35. år etter konsesjonens datum skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 15 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. og 20. år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forvegen. Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende reguleringer, overføringer, grunnstykker, rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren, med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for deres tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anlegget innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlige betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

17.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 60 år regnet fra konsesjonens datum. Den kan ikke overdras. De utførte reguleringsog overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg, uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

18.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

19.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Hvis departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

20.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning, eller, hvis departementet måtte anse det mere hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring eller utbedring av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille kr. 15 000 til rådighet til almendannende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

21.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggenes eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

22.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

23.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte

oppdemningshøyde og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

24.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951, nr. 3, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- såvel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Anleggenes eier plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Opprydningen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

25.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget og dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 50 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

26.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

27.

For så vidt det måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende hefter, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkter, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysing (jfr. post 29) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

Hvis forholdet ikke er brakt i orden innen den fastsatte frist, kan departementet pålegge konsesjonæren en mulkt stor kr. 100 pr. dag, som løper inntil saken er ordnet.

28.

Overtredelse av foranstående poster 1, 11 og 26 samt unnlatelse av å stille de i medhold av post 10 påbudte fond medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917, §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

29.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser og reguleringsarbeider som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at ervervs- og reguleringskonsesjonen, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene og overføringene kan medføre forpliktelser.

Departementet kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse.»

I håndgivelser til Christiania Spigerverk har grunneierne (for all fremtid» forbeholdt seg en viss mengde frikraft, således:

a) til hver av de 4 grunneiere som står som avhendere av fallrettigheter m. v. i Indrehusvassdraget skal leveres 6 kW (inntak på de respektives hovedbygninger) samt 3 600 kWh pr. år til sagbruk eller annet industrielt bruk.
b) Til avhenderen av vannrettigheter i Svartevatn og Børevatn m. v., som skal reguleres og overføres, 4 kW levert hovedbygning og 4 000 kWh pr. år til sagbruk eller annet industrielt bruk.

Ad a): Den her nevnte kraftmengde kommer delvis inn under ervervslovens § 2 post 21, annet punkt, hvoretter det ikke skal være til hinder for meddelelse av konsesjon «at der ved avhendelsen av vannfall også utover konsesjonstiden er forbeholdt avhenderens eiendom rett til kraft til husbehov og gårdsfornødenhet og sådant håndverk og småindustri som naturlig kan drives i forbindelse med gårdsbruket.»

Kraftleveringen under denne post antas å representere en kapitalisert verdi av minst kr. 150 000.

I sin uttalelse av 18. april 1961 anbefaler Hovedstyret at staten overtar ovennevnte frikraftforpliktelse etter konsesjonstidens utløp. I proposisjonen uttaler departementet at kraftleveringsplikten ikke bør være til hinder for at det blir meddelt konsesjon, «men man kan på den annen side ikke finne det begrunnet at staten skal påta seg forpliktelsen etter hjemfallsrettens inntreden, iallfall ikke uten vederlag. Det retteste vil formentlig være at konsesjonæren mot en viss godtgjørelse overlater leveringen til et lokalt kraftlag, jfr. håndgivelsen vedrørende Indrehusvassdraget punkt 6 b».

I proposisjonen ber departementet om Stortingets bemyndigelse til å søke forholdene ordnet på en måte som er tilfredsstillende for staten.

Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomité erklærer seg i innstillingen enig i at departementet får fullmakt til å søke forholdet ordnet på en tilfredsstillende måte for alle parter.

Departementet vil anbefale at spørsmålet om frikraft til oppsitterne ved Indrehusvassdraget blir sendt Vassdragsvesenet til fornyet utredning og vurdering. Idet man går ut fra at ihvertfall en viss mengde frikraft vil bli tilstått, tillater man seg å foreslå at det i konsesjonsvilkårenes post 27 første ledd blir tatt inn følgende bestemmelse som et nytt tredje punktum:

«Departementet kan også samtykke i at det i samsvar med ervervslovens § 2, post 21, annet punktum blir tillagt avhendernes eiendommer en varig rett til en nærmere fastsatt mengde frikraft.»

Ad b): Den under b) nevnte kraftleveringsplikt er å betrakte som erstatning for reguleringS- og overføringsrettigheter. I proposisjonen heter det at «det ikke synes forenlig med de betraktninger som reguleringsloven bygger på, om staten skulle gå med på å overta en erstatningsforpliktelse etter hjemfallsrettens inntreden, uten at det var stillet sikkerhet. Ved tidsbegrensede konsesjoner skal det som kjent stilles sikkerhet for det 25-dobbelte av det beløp de årlige erstatninger kommer opp i ved ekspropriasjonsskjønn.

Av håndgivelsen fremgår videre at visse pengeerstatninger i mangel av minnelig ordning skal fastsettes ved voldgift. Skulle det i disse tilfelle bli fastsatt årlige erstatninger, bør staten forbeholde seg rett til å kreve sikkerhetsstillelse. Det må overhodet være en absolutt forutsetning for konsesjonen at staten ikke blir dårligere stillet ved at erstatningene ordnes kontraktsmessig enn den ville vært om de var blitt fastsatt på vanlig måte ved skjønn.»

Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomité har ikke hatt noe å bemerke til departementets forannevnte anførsel, som man derfor finner å måtte fastholde.

Departementet vil anbefale at tillatelsen blir meddelt overensstemmende med Stortingets vedtak og med den foran nevnte tilføyelse til vilkårenes post 27.

Som vanlig er det forutsatt at departementet kan samtykke i eventuelle mindre planendringer.

Det av Stortinget vedtatte reglement for reguleringen er sålydende:

«1.

Reguleringsgrenser for Børevatn:

Øvre grense	506,0
Nedre grense	477,0
Reguleringshøyde	29,0
Normalvannstand	490,0

Reguleringsgrenser for Håndklevatn:

Øvre grense	506,0
Nedre grense	477,0
Reguleringshøyde	29,0
Normalvannstand	501,0

Reguleringsgrenser for Lilleteigvatn:

Øvre grense	495,0
Nedre grense	477,0
Reguleringshøyde	18,0
Normalvannstand	490,0

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes flomvassføring ikke forhøyes. For øvrig kan vannslipningen foregå etter behovet for Indrehus kraftverk.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Industridepartementet vil anbefale at ovenstående reglement blir lagt til grunn for tillatelsen.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 og lov om vassdragsreguleringer av samme dag tillates Christiania Spigerverk å erverve vassfall i Indrehusvassdraget i Bremanger herred og å foreta regulering m. v. i dette vassdrag og i Haukåvassdraget i Kinn herred, alt i Sogn og Fjordane fylke, på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 1. september 1961.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med de bestemmelser som er foreslått i Industridepartementets ovennevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

45. A/S Tyssefaldene.

(Tillatelse til å foreta ytterligere regulering av Øvre Bersåvatn i Tyssovassdraget.)

Kgl. res. av 1. september 1961.

I brev av 23. mars 1961 har A/S Tyssefaldene søkt om reguleringskonsesjon for å foreta en ytterligere senkning av Øvre Bersåvatn.

Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen har i sakens anledning avgitt følgende uttalelse, datert 23. juni 1961:

«A/S Tyssefaldene har sendt Hovedstyret følgende søknad datert 23. mars d. å.:

«Under henvisning til tillatelse gitt ved kgl. resolusjon av 3. oktober 1924 om senkning av Øvre Bersåvann til kote 1.088,0 — kfr. manøvreringsreglement fastsatt av departementet ved brev av 5. august 1958 — tillater vi oss herved å søke om ytterligere senkning av Øvre Bersåvann til kote 1 065,0 — alternativ kote 1 060,0 — avhengig av bunnforholdene ved utslaget.

Senkningen er tenkt gjennomført ved å slå en tunnel som vist på vedlagte tegning nr. 8710 C, og omkostningene er anslått til ca. kr. 1 400 000. Vi vedlegger også et oversiktskart, hvor tunnelforslaget er inntegnet med blått. Den nåværende tunnel er angitt ved grønt.

Den planlagte senkning av Øvre Bersåvann vil gi oss mulighet for uttapping av en vannmengde tilsvarende ca. 85 mill. kWh i Mågeli og Tyssedal kraftstasjoner. Forøvrig vil ikke reguleringen gi oss økning av kraftstasjonenes årlige produksjon fra vann i dette vassdrag, idet magasinene fra før er så store at vassdraget er fullt regulert. (Magasin 97 mill. m^3 og midlere avløp 112 mill. m^3 (3,55 m^3/sek.)). Kfr. brev fra N.V.E.V., Hovedstyret av 31. mai 1958, hvorav kopi vedlegges.

Gjennomførelse av senkningen er besluttet på bakgrunn av de siste 2 års dårlige vannforhold, som har bevirket at våre magasiner denne vår vil bli helt nedtappet til tross for at kraftleveringene til industribedriftene har vært redusert med opp til ca. 50 pst. Slike reduksjoner har bevirket at bedriftene har

måttet gå til oppsigelse av et betydelig antall arbeidere, likesom den reduserte produksjon reduserer valutainntektene i betydelig grad. Selv med et middels godt vannår i 1961 vil også reguleringsåret 1961—62 være preget av vannmangel for vårt vedkommende, slik at vi har undersøkt de prosjekter som forefinnes for å bedre våre muligheter for størst mulig kraftleveranse til industrien.

Ovennevnte senkning av Bersåvann til kote 1 065,0, alternativt 1 060,0, vil kunne gjennomføres slik at vi med en innvunnet vannmengde på ca. 40 mill. m^3 vil kunne øke vår kraftleveranse med ca. 85 mill. kWh i reguleringsperioden 1961—62, d.v.s. inntil ca. 20. mai 1962.

Såvidt vi kan bedømme vil senkningen ikke medføre skade eller ulempe for almene interesser, og nedenforliggende vannfall utnyttes utelukkende av vårt selskap. Det ved senkningen innvunne vann vil kunne utnyttes i Mågeli kraftstasjon med en brutto fallhøyde på 611,2 og i Tyssedal kraftstasjon med en brutto fallhøyde 415,45 m.

Forslag til manøvreringsreglement vedlegges. Forslaget er overensstemmende med det gjeldende reglement for Øvre Bersåvann til kote 1 088,0, hvorav kopi vedlegges.

Vi vil være takknemlig for en snarlig behandling av vår søknad.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 7. april og 9. juni 1961 (nr. 80 og 130) samt i Hardanger og Hardanger Folkeblad, Odda. Saken har videre vært forelagt distriktet, og det er innkommet disse uttalelser:

Ullensvang herredsstyre har i møte 22. april 1961 fattet følgende enstemmige vedtak:

«1. Under føresetnad av at A/S Tyssefaldene har løyve og elles alt greidt med dei private grunneigarane, her og medrekna erstatning for eventuelt øydelagt fiske til dei og til Ullensvang fjeldstyre, tilrår kommunestyret at konsesjonen vert gjeven i samsvar med søknad av 25. mars 1961.

2. Søkjaren må i anleggstida syta for pålitande oppsyn, slik at det ikkje førekjem ulovleg jakt og fiske.»

Odda formannskap vedtok i møte 20. april 1961 enstemmig følgende forslag til vedtak:

«Odda kommune har søkt opplysning hos Odda jordstyre og hos representanter for interesserte i innlandsfisket. For jordbrukets vedkommende (beiterettighetene) vil reguleringen ikke ha noen betydning.

For fiskets vedkommende vil reguleringen også ha minimal betydning.

En mener derfor at de fordeler som vil oppnås ved reguleringen er av så stor samfunnsmessig betydning at tillatelse bør gis.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland viser til ovenstående uttalelser, jfr. påtegning av 4. mai 1961.

Odda herredsstyre vedtok enstemmig i møte 25. mai 1961 formannskapets forslag.

Hovedstyret har mottatt gjenpart av følgende brev datert 10. april 1961 fra 19 gårdbrukere i Ullensvang til A/S Tyssefaldene:

«Underskrivne eigarar av gardane frå og med Skjeldås til og med Kvalnes har gjenom tidlegare lensmann Storegraven teke imot førespurnad om samtykke til regulering av øvre Bersåvatn. Til dette skal vi få svara at soframt det kan koma istand ei rimeleg og rettkomi avtale, vil vi venteleg kunne gå med på det. Men før ei slik avtale kjem på tale, vil vi be om eit oppgjer for den regulering Dykkar selskap alt i 1911 gjorde, oss uspurde, ved å slå tunnel inn under øvre Bersåvatn. Denne reguleringa har valda oss mykje bry og økonomisk tap i og med at elva, det naturlege bægje, mellom dei to Bersåvatni vart regulert bort. Sauen har lett for å dra inn over storvidda og ned i dei ulende trakter på sørsida av vatnet.

Vidare vil vi visa til vårt skriv til hovedstyret for vassdrag og elektrisitetsvesen av 4. april 1957 vedrørende regulering av Vendovatnet. Ogso her er det naturlege bægje, elva, regulert bort så sauen trår over i framande beitetrakter. Her meiner vi at konsesjonssøkjaren må ta på seg å setja og halda vedlike gjerde og vidare betala ein årleg passe sum for øydelagt fiske i dei regulerte vatn. Utanom dette vil vi krevja godtgjersla for det uløyves reguleringsarbeid De har gjort og teke inn store pengar på gjenom eit halvt hundra år. Sosnart det gamle sjølvtektsverket er gjort opp, segjer vi oss samde i å ta til med forhandlingar om avtale for ny regulering av øvre Bersåvatn. Inntil skrifteleg avtale føreligg legg vi ned forbod mot å ta til med arbeid som vil skipla våre eigedomar.»

Selskapet har i denne forbindelse med ekspedisjon av 17. s. m. sendt Hovedstyret avskrift av diverse dokumenter vedrørende tidligere regulering av Øvre Bersåvatn og Vendevatn. Nedenfor siteres avsnitt av brev datert 17. april d. å. til Ullensvang kommune:

«Vi har fått et rekommandert brev fra 19 gårdbrukere datert Espe 10. d. m., hvorav vi vedlegger avskrift. Kopi av brevet skal være sendt Dem og Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet. I brevet er henvist til et brev til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet datert Espe 4. april 1957, underskrevet av 18 gårdbrukere, så vidt vi forstår fra samme bruk som i brevet ovanfor, bortsett fra Johannes Skjeldås, som bare er med på det førstnevnte brev. Avskrift av brevet vedlegges.

Sistnevnte brev henger utvilsomt sammen med vårt andragende av 6. november 1956 om tillatelse til senkning av Vendevatn 2,7 m utover hva det var bestemt i kgl. resolusjon av 21. mai 1948. Slik tillatelse ble gitt ved kgl. resolusjon av 4. juli 1958.

Til orientering vedlegges kopi av Industridepartementets brev til oss av 5. august 1958.

I sitt rekommanderte brev av 10. d. m. tar de 19 gårdbrukere opp flere ting, som etter

vårt syn er både oss og denne sak uvedkommende.

For det første er det jo klart i henhold til kontrakt mellom Ullensvang kommune og oss av 10. oktober 1950 § 8 at rettigheter i Vendevassdraget er kommunens sak. Vi vedlegger avskrift av kontrakten og kopi av vår konsesjon av 21. mai 1948, som er en forutsetning for kontrakten.

Når det gjelder rett til å bygge og drive tunnel fra Vendevann henviser vi til Fråsegn fra grunneierne datert Ullensvang 29. september—30. september og 1. oktober 1952 som lensmannen i Ullensvang sendte oss med brev av 3. oktober 1952. Kopi av brev og fråsegn vedlegges.

Med hensyn til det forbehold de tre gårdbrukere i Fresvik og gårdbrukeren på Skjeldås tok vedlegger vi til orientering kopi av diverse brev og notater. Spørsmålet om bro over elven fra tunnelens munning for beitende sau er således ikke definitivt avgjort, men så vidt vi kan forstå har det vist seg at sauen har tid til og går opp langs elven og går ovenfor tunnelmunningen når den beiter der.

I sitt brev kommer også gårdbrukerne inn på vår tidligere regulering av Øvre Bersåvann og trekker inn et eventuelt erstatningsspørsmål. Som det vil være Dem bekjent ble denne regulering foretatt i 1910—1911, og de krav som den gang ble gjort gjeldende ble forlikt og oppgjort. Siden har vi uten forstyrrelse kunnet fortsette våre arbeider med regulering mer enn hevdstid (20 år). For ordens skyld vedlegger vi kopi av brevveksling med Olav H. Fresvik etter hans brev til oss av 20. mars 1950.

Til slutt legger de 19 gårdbrukere i sitt brev ned forbud mot at vi «tar til med arbeid som vil skipla våre eigedomar». Vi vil for ordens skyld få gjøre Dem oppmerksom på at de arbeider vi lar utføre foregår på vår eiendom og på Statens grunn, hvor vi har full bruksrett.

For å kunne få nytte av vannet i kommende reguleringsperiode er arbeidet allerede påbegynt og blir forsert. Gjennomslag ut i Øvre Bersåvann vil imidlertid ikke være mulig før konsesjon foreligger, hvorfor vi ikke tar hensyn til det nevnte forbud.

Når det gjelder beite vil vi tillate oss å henvise til hva der er anført i Lagmannsrettens dom, hvorav avskrift vedlegges, av 16. august 1948, idet vi der mener det tydelig fremgår at beitet er av mindre verdi.

Forøvrig vil etter vår mening den ytterligere senkning ikke ha noen innflytelse på den beitegrunn som jo ligger høyere enn høyeste regulerte vannstand og som ikke endres.

Vi håper med dette å ha redegjort for de spørsmål vi snakket om, og at det således vil være mulighet for Dem å få oversikt over saken.»

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Tyssefaldene gjennomførte i 1910—11 en senkning av Øvre Bersåvatn på 19 m, men reguleringen ble først konsedert ved kgl. resolusjon 3. oktober 1924 i forbindelse med reorganiseringen av A/S Tyssefaldene, jfr. St. prp. nr. 80 for 1924.

Etter at selskapet ved kgl. resolusjon 21. mai 1948, etter forutgående Stortingsvedtak, fikk tillatelse til regulering og overføring av Vendevatn til Øvre Bersåvatn, ble Mågelielven bygget ut med en fallhøyde på ca. 611,2 m. Tysse I utnytter brutto ca. 415 m. Ved kgl. resolusjon 4. juli 1958 ble det fastsatt manøvreringsreglement for de gjennomførte reguleringer i Tyssovassdraget, og herunder ble reguleringshøyden for Øvre Bersåvatn korrigert til 18 m. Samtidig ble det for Vendevatns vedkommende godkjent en planendring omfattende 2,7 m ytterligere senkning ɔ: total regulering ble 15,85 m. senkning. Tillatelsen av 21. mai 1948 ble samtidig fornyet.

Med tillegg av 3,3 mill. m^3 i Nedre Bersåvatn utgjør det samlede magasin for Mågeli 101,3 mill. m^3 tilsvarende 89 pst. av midlere årlig tilsig fra feltet. — For så vidt angår Tysse I nevnes at avløpet fra Ringdalsvatn også på det aller nærmeste er helt utjevnet med de bestående reguleringer.

A/S Tyssefaldene søker nå om tillatelse til å senke Øvre Bersåvatn ytterligere 23 m — alternativt 28 m — ned til kote 1 065,00 respektive 1 060,00. Begrunnelsen er utelukkende den at engangsuttappingen i 1961—62 — tilsvarende ca. 85 mill. kWh — er nødvendig for å motvirke vannmangel selv med et middels godt vannår i år fordi magasinene er helt tømt etter de 2 siste års dårlige vannforhold.

Imidlertid er senkningen søkt gjennomført som varig, og saken er gitt en forberedende behandling i henhold til reguleringslovens bestemmelser.

Ut fra den bestemmende perioden er gjennomsnittlig årlig vassføring for Mågeli kraftverk beregnet til 3,62 m^3/sek. Etter reguleringslovens beregningsmåte kan denne vassføring ikke overskrides. Regulert vassføring er ved de bestående reguleringstrinn ansatt til 3,55 m^3/sek. og følgelig blir økningen etter nærværende søknad 0,07 m^3/sek. Dette tilsvarer ca. 960 nat.-hk i de nedenforliggende kraftverker eller ca. 4 mill. kWh årlig. Med utstrakte samkjøringsforbindelser vil imidlertid magasinet kunne påregnes å bli fullt effektivt.

Grunneierne hevder at de ikke har fått erstatning for tidligere reguleringer og legger derfor ned forbud mot videre arbeider inntil dette spørsmål er ordnet.

Det framgår av dokumentene, jfr. selskapets brev av 17. april d. å. med bilag, at A/S Tyssefaldene for så vidt angår Øvre Bersåvatn gjorde opp de krav som meldte seg i 1910—11 og fikk først i 1950 kjennskap til nye krav etter at grenseforholdet ved vatnet

var fastlagt ved dom i Gulatings lagmannsrett av 16. august 1948. Tyssefaldene mener kravene nå er foreldet.

Mellom A/S Tyssefaldene og Ullensvang kommune er det opprettet kontrakt datert 10. oktober 1950 hvor kommunen samtykker i overføring m. v. av Vendevatn til Øvre Bersåvatn mot at selskapet leverer et nærmere angitt kvantum kraft. Kontraktens § 8 lyder slik:

«Kommunen plikter å sikre seg samtlige vannrettigheter i Vendevassdraget inklusive oppdemningsrettigheter i Store- og Lille Vendevann, og samtykker i at Kraftselskapet overfører Vendevanns avløp til Øvre Bersåvann. For dette betaler Kraftselskapet en avgift pr. år av kr. 1,50 pr. naturhestekraft. Vassdragets naturhesterkraft fastsettes av Vassdragsvesenet. (29 400 n. h. k. ifølge oppgave fra Vassdragsvesenet.)

Avgiften betales efterskuddsvis med en halvpart hver 30. juni og 30. desember, første gang 30. juni 1948.»

Under henvisning til denne bestemmelse mener A/S Tyssefaldene at skadeoppgjørene vedrørende Vendevatn er kommunens sak.

Hva selve skadene og ulempene angår hevdes det at elven mellom Øvre og Nedre Bersåvatn og fra Vendevatn tidligere hindret sau fra å gå over i fremmede beitetrakter, og at fisket har lidt skade. De interesserte grunneiere har i forbindelse med den foreliggende søknad ikke pekt på konkrete nye skadevirkninger.

Innvendingene berører således ikke realiteten i denne sak, og slik som forholdene også ellers ligger an, finner Hovedstyret ikke å kunne stille forslag om bestemte forutsetninger eller vilkår til fordel for grunneierne. Spørsmålene må løses ved domstolene.

Den omsøkte regulering vil ventelig bevirke at skaden på fisket nærmest blir total.

Den sterke overregulering vil videre medføre at magasinet, så lenge samkjøring ikke er etablert, kanskje ikke blir fylt opp igjen.

Man må i alle fall regne med at området rundt vatnet blir sterkt skjemmet, men vatnet har en avsides beliggenhet som, etter Hovedstyrets mening, gjør det egnet som lagringsmagasin. Skader og ulemper med tillegg av omkostningene må i det hele antas å bli av mindre betydning, jfr. reguleringslovens § 8, og Hovedstyret vil anbefale søknaden i full utstrekning innvilget på de betingelser som er oppstilt i vedlagte utkast. Hovedstyrets medlem Holten gjør sin anbefaling av konsesjonssøknaden avhengis av at konsesjonssøkeren går med på å la grunneiernes krav prøves og avgjøres ved skjønnet uten hensyn til foreldelsesfristen.

Om betingelsene bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

Den tidligere reguleringskonsesjon for Øvre Bersåvatn er gitt for tidsrommet inntil 3. oktober 1984, men uten innløsningsrett for staten. Ved utløpet av konsesjonstiden tilfaller reguleringsanlegget m. v. staten. Konsesjonstiden for Vendevatn er begrenset til 28. april 1988. Konsesjonstiden løper altså bare 23 år henholdsvis 27 fra nå av for de to vatn.

Spørsmålet om konsesjonstiden for hele Tyssereguleringen er nå gjenstand for forhandlinger mellom staten og selskapet. Hva resultatet blir, kan det ikke sies noe sikkert om enda. Det synes derfor å være naturlig å knytte denne konsesjon til den tidligere, og en eventuell overenskomst får da gyldighet også for denne regulering.

Hovedstyret foreslår at konsesjonen gis for tidsrommet inntil 3. oktober 1984.

Årlige avgifter, post 3.

For den tidligere regulering av vatnet er fastsatt en avgift på kr. 0,50 pr. nat.-hk til kommuner. Avgift til staten er ikke pålagt nevnte regulering.

Vendevatnreguleringen er belastet med disse satser:

For Tysse I kr. 0,50 pr. nat.-hk både til staten og kommuner. For de øvrige fall er satsene øket til kr. 1.

Distriktet berører ikke avgiftsspørsmålet, og ansøkeren gjør det heller ikke.

Hovedstyret tar hensyn til at vatnet er beliggende i to kommuner, og at den beregningsmessige kraftøking er liten. Sammenlignet med tidligere praksis ved lignende overreguleringer foreslår Hovedstyret avgiften til kommuner satt til kr. 5 pr. nat.-hk. Til staten foreslås kr. 1 pr. nat.-hk.

Fisket, post 13.

Forslaget er tatt med i samråd med fiskeriinspektørens kontor, jfr. for øvrig også vedlagte uttalelse fra ham datert 19. ds. med bilag. I henhold til Ullensvang herredsstyres vedtak er tatt med i vilkåret plikt for konsesjonæren til å erstatte utgiftene ved et forsterket jakt- og fiskeoppsyn under anleggstiden.

Sikkerhetsstillelse, post 18.

Det foreslås sikkerhet for et beløp av kr. 10 000.

Anleggsarbeidene antas ikke å bli såvidt omfattende at man finner grunn til å foreslå betinget noe beløp til almendannende virksomhet og geistlig betjening.

De øvrige vilkår er de vanlige.

I det fastsatte manøvreringsreglement blir altså nedre reguleringsgrense for Øvre Bersåvatn å endre til kote 1 060,0, alternativt 1 065,0.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 21. juni 1961.»

Hovedstyret har lagt frem følgende utkast til reguleringsbestemmelser:

«1.

Konsesjonen gis for tidsrommet inntil 3. oktober 1984.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte anlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anlegget skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finnes føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 5 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft er tatt i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år fra konsesjonens datum. Under særlige omstendigheter kan fristen forlenges av Kongen.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — prosent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll- og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle

av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til et for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

12.

Såfremt vedkommende departement forlanger det, er konsesjonæren forpliktet til for reguleringsanlegget, kraftanlegget og sine bedrifter å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til, såfremt vedkommende departement forlanger det, å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsarbeidene beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved anlegget, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å sette ut settefisk og/eller yngel av den art og det antall som departementet måtte bestemme.

Om departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdragene som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelsene. Konsesjonæren plikter å erstatte utgiftene ved et forsterket jakt- og fiskeoppsyn under anleggstiden, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

14.

Konsesjonæren plikter å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

15.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften kan kreves avgitt med en bruksrett ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

18.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drifts pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 10 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

19.

Det påhviler anleggets eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggets eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggets eier plikter ved planleggingen og

utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggets eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Opprydding en må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

20.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning det i henhold til konsesjonen går over til staten.

22.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Industridepartementet skal bemerke:

Kraftinnvinningen ved omsøkte tilleggsregulering er liten. Etter reguleringslovens beregningsmåte utgjør denne ikke mer enn ca. 960 nat.-hk i de nedenforliggende kraftverker, hvilket tilsvarer ca. 4 mill. kWh årlig. Den vesentligste fordelen ved den ytterligere senkning av Øvre Bersåvatn er imidlertid at man oppnår en betydelig overregulering av vassdraget, slik at man kan møte år med dårlige vannforhold bedre rustet enn tilfelle er i dag. I A/S Tyssefaldenes søknad heter det således at de siste 2 års dårlige vannforhold bevirket hel nedtapping av magasinene siste vår, og dette til tross for at kraftleveringen til industribedriftene i Odda har vært redusert med opptil ca. 50 pst. Disse reduksjonene har bevirket at man har måttet gå til oppsigelse av et betydelig antall arbeidere, likesom produksjonen ble betydelig redusert. Ved en gjennomføring i år av en ytterligere senkning av Øvre Bersåvatn med 23, alternativt 28 m, vil man i reguleringsperioden 1961—62 kunne oppnå en økt kraftleveranse med ca. 85 mill. kWh.

Skadevirkningene må alt i alt sies å være av mindre betydning.

Den foran omtale konflikt med en rekke grunneiere er nå løst ved en minnelig overenskomst av 13. juli 1961, hvorav en kopi er sendt departementet.

Industridepartementet slutter seg til Hovedstyrets forslag om å meddele A/S Tyssefaldene den omsøkte konsesjon.

Angående Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser skal bemerkes:

Den i post 1 foreslåtte konsesjonstid for tidsrommet frem til 3. oktober 1984 samsvarer med konsesjonstiden for den tidligere gitte konsesjon av 3. oktober 1924. Da konsesjonstiden bare blir 23 år er det etter departementets mening ikke aktuelt å fastsette et ytterligere vilkår om innløsningsrett for staten før konsesjonstidens utløp. På den annen side finner man ikke grunn til å tilstå konsesjonæren rett til å erholde en innløsningssum ved hjemfallstidspunktet, slik som vassdragsreguleringslovens § 10 post 4 gir adgang til i slike tilfelle. Spørsmålet om hva det skal bli til med hele Tyssekomplekset når dette dels i 1984, dels i 1988, hjemfaller til staten blir å løse som en egen sak.

Industridepartementet slutter seg til Hovedstyrets forslag om konsesjonsavgifter, nemlig kr. 5 pr. nat.-hk til kommuner og kr. 1 pr. nat.-hk til staten, jfr. post 3 i utkastet til vilkår.

Post 12 i Hovedstyrets utkast til vilkår er utformet overensstemmende med de vilkår som er vanlige når det gjelder vassdragsreguleringer som utføres av kommuner eller større reguleringsforeninger. Det har aldri vært praksis å benytte denne form overfor private konsesjonærer. Industridepartementet foreslår under henvisning til vassdragsreguleringslovens § 12 post 7 følgende formulering av vilkårenes post 12:

«Såfremt vedkommende departement forlanger det, er konsesjonæren forpliktet til for reguleringsanlegget, kraftanlegget og sine bedrifter å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til, såfremt vedkommende departement forlanger det, å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter

til understøttelse av de ved reguleringsarbeidene beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved anlegget, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.»

Vilkår om fisket samt om utgifter ved forsterket jakt- og fiskeoppsyn under anleggstiden er tatt inn i post 13 i utkastet til vilkår.

Som nevnt i Hovedstyrets uttalelse har inspektøren for ferskvannsfisket avgitt en uttalelse av 19. juni 1961. Han slutter seg her til en uttalelse av 15. juni 1961 fra Konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge, hvorav siteres:

«Jeg har sett på søknaden, og kommet til at den nåværende regulering er på 16 (18) meters senkning. Det søkes nå om ytterligere 23 (eventuelt 28) meters senkning.

Ved en telefonsamtale med tidligere sekretær i Odda Jakt og Fiskarlag, herr Arne Nerheim, fikk jeg opplyst at det er noe fisk i vatnet og at det fiskes litt der. Men stort sett var visst vatnet lite nyttet som fiskevatn og fisket måtte betegnes som dårlig. Han hadde ikke selv vært der, men hadde snakket med andre. Tyssedal Jakt og Fiskarlag som disponerer fiskeretten i vatnet hadde visstnok ikke hatt noe å bemerke til søknaden.

En må kunne anta at med en regulering på 39 (41) meter, eventuelt 44 (46) meter, vil fisket bli totalskadd, iallefall når det gjelder aure.

Imidlertid kan det tenkes at man i fremtiden kan komme fram til andre fiskearter som er bedre i stand til å nyttegjøre seg produksjonen i så sterkt regulerte vatn. Og det vil vel derfor være riktigst å ta med i konsesjonsvilkårene et pålegg om utsettelsesplikt for yngel og/eller settefisk av den art og det antall som departementet måtte bestemme.»

Direktoratet for statens skoger har i brev av 20. juni 1961 bl. a. uttalt:

«Som kjent ligger en del av Øvre Bersåvatn — den østre del — i Ullensvang statsalmenning, og reguleringen berører derfor statseiendom under dette direktorat.

Dette direktorat har for sin del ikke noe å innvende mot den omsøkte regulering, idet en forutsetter at skader og ulemper som måtte bli påført statens grunn blir erstattet gjennom overenskomst eller skjønn. En forutsetter at også de skader og ulemper som blir påført bruksinteressene i almenningen blir erstattet på samme måte.

Saka har vært forelagt for fjellstyrene i Ullensvang og Odda.»

Odda fjellstyre har i brev av 2. mai 1961 uttalt at det ikke har noe å bemerke til at A/S Tyssefaldene på ny får regulere Øvre Bersåvatn. Man mener imidlertid at A/S Tyssefaldene må bli pålagt utgiftene med utvidet jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden og at konsesjonæren må yte et årlig tilskudd til kjøp av fiskeyngel.

Ullensvang fjellstyre gir i brev av 26. mai 1961 uttrykk for at Øvre Bersåvatn er et ganske godt fiskevann. Dette fiske må man regne med blir helt ødelagt. Det må således være et rimelig krav at A/S Tyssefaldene blir pålagt å yte et årlig tilskudd (kr. 500) til kjøp av fiskeyngel. Videre bør konsesjonæren bære utgiftene ved ekstra jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

De her foreslåtte vilkår er som man vil se innarbeidet i utkastet (post 13).

Annet og siste ledd i Hovedstyrets forslag til post 17 må gå ut i det konsesjonens varighet er under 30 år.

Post 21 om heftelser på anlegget må gis følgende utforming: «Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning det i henhold til konsesjonen går over til staten».

Til de øvrige vilkår i Hovedstyrets utkast har departementet intet å bemerke.

De av departementet foreslåtte reguleringsvilkår har vært forelagt A/S Tyssefaldene, som i brev av 25. august 1961 har gitt følgende uttalelse:

«Det Kgl. departements utkast til konsekonsesjonsbetingelser ble 21. ds. behandlet av A/S Tyssefaldenes styre. Man fant at de foreslåtte konsesjonsavgifter ligger adskillig høyere enn vanlig. Da den beregnede kraftøkning, som avgiften skal baseres på, er svært liten slik at dette vel må ansees som et spesielt tilfelle har selskapets styre funnet å kunne vedta vilkårene idet man forutsetter at avgiftssatsene ikke skal kunne påberopes som norm når selskapet senere søker ny reguleringskonsesjon til 31. desember 2006 for Tyssovassdraget i forbindelse med utbyggingen av Tysse II.»

Til selskapets anførsel om konsesjonsavgiftene skal departementet bemerke at man ved fastsettelsen av avgifter for nærværende regulering selvsagt ikke foregriper noe med hensyn til avgiftsspørsmålet for en eventuell senere konsesjon vedkommende utbygging av Tysse II.

Ved kgl. resolusjon av 4. juli 1958 ble det fastsatt følgende manøvreringsreg-

lement for reguleringen av Tyssovassdraget, som gjeldende inntil videre:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Ringedalsvatn:

Øvre kote 465,0
Nedre kote 418,0
Reguleringshøyde ..... 47,0 m

Breiavatn:

Nedre kote 1188,0

Vendevatn:

Nedre kote 1252,3

Håvardsvatn:

Nedre kote 1218,5

Øvre Bersåvatn:

Nedre kote ..... 1060,0 alternativt 1065,0

Nedre Bersåvatn:

Nedre kote 1023,0

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Vannslippingen foregår etter A/S Tyssefaldenes behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Det skal påsees at dammene til enhver tid er i god stand og at flomløpene så vidt mulig ikke hindres av is eller lignende.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.»

Industridepartementet slutter seg til Hovedstyrets forslag om at dette reglement fortsatt blir stående, dog således at man for Øvre Bersåvatns vedkommende endrer «nedre kote 1 088,0» til «nedre kote 1 060,0, alternativt 1 065,0».

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 tillates A/S Tyssefaldene å foreta en ytterligere regulering av Øvre Bersåvatn i det vesentlige overensstemmende med søknad av 23. mars 1961, og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 1. september 1961.

Det ved kgl. resolusjon av 4. juli 1958 fastsatte manøvreringsreglement for reguleringen av Tyssovassdraget endres overensstemmende med utkast inntatt i ovennevnte tilråding.

46. Otteraaens Brugseierforening.

(Tillatelse til å foreta regulering og overføringer m. v. i Otravassdraget, samt tillatelse for I/S Øvre Otra til å ekspropriere grunn og rettigheter for utbygging av Brokke kraftverk.)

Kgl. res. av 15. september 1961.

Ved St. prp. nr. 106 for 1960—61 ble Stortinget i samsvar med vassdragsreguleringslovens § 2, 2. ledd forelagt spørsmålet om tillatelse for Otteraaens Brugseierforening til å foreta regulering og overføringer i Otravassdraget.

Da Brugseierforennigens søknad hang nøye sammen med I/S Øvre Otras planer om utbygging av Brokke kraftverk i Setesdal, ble Stortinget gjennom proposisjonen også orientert om dette prosjekt, som nødvendiggjør en rekke tillatelser etter vassdragsloven.

Da spørsmålene om regulering m. v. av vassdraget og om utbygging av kraftverket med inntakstunnel m. v. ikke kan sees isolert, finner departementet å burde fremme en felles tilråding også nå.

I/S Øvre Otra består av Aust-Agder fylke v/ Aust-Agder kraftverk, Kristiansand kommune v/ Kristiansand Elektrisitetsverk, og Vestfold kraftselskap. Brokke kraftverk vil bli utbygd i to, eventuelt tre, trinn. Første trinn gjelder fallet i øvre del av Otra mellom Bykhyl i Bykle og Nomelandsmo i Hylestad. Fallstrekningen er ca. 38 km lang og brutto fallhøyde ca. 250 m. Installasjonen blir 3 aggregater à ca. 55 000 kW, med en antatt produksjon på ca. 1 125 mill. kWh pr. år, herav 510 mill. kWh vinterkraft. Halvparten aktes bortleid til Norsk Hydro.

Driftstunnelens inntak vil ved første byggetrinn bli lagt ved utløpet av Bykhyl. For neste byggetrinn har interessentskapet (og Brugseierforeningen) lagt fram 2 alternativer. Det ene går ut på at driftstunnelens inntak

blir flyttet fra Bykhyl og opp til Bossvatn, det andre innebærer bygging av en ca. 75 m høy dam ved utløpet av Bykhyl, med andre ord samme inntak som for det første byggetrinns vedkommende. Spørsmålet om valg mellom alternativer for 2. byggetrinn foreligger imidlertid ikke til behandling nå, idet det etter departementets og Stortingets mening bør undergis en nærmere undersøkelse og vurdering.

Otteraaens Brugseierforening skal stå for de nødvendige reguleringer og overføringer i vassdraget. Brugseierforeningen har fra før av en rekke tillatelser til å regulere vann ovenfor Brokke. Disse magasiner som til sammen rommer 414 mill. m³, utnyttes i dag i en rekke kraftverker, vesentlig i nedre Otra, hvorav Kristiansand Elektrisitetsverk står for det meste. De øvrige deltakere er A/S Vigelands Brug og Hunsfos Fabrikker. I/S Øvre Otra vil senere komme med blant deltakerne i Brugseierforeningen.

Brugseierforeningens søknad går for første byggetrinns vedkommende ut på å senke Bossvatn ytterligere 19 m i tillegg til tidligere konsedert senkning på 8 m (kgl. resolusjon 22. november 1912), overføring av Skarjeså til Bossvatn, samt å føre vannet fra følgende 7 bielver på Otras vestside inn i driftstunnelen for kraftverket: Heiså, Ljoså m/ Gjessløya, Sollibekk, Lisleå, Flåsse, Åmlia og Kåvå m/ bielv. Brugseierforeningen har også søkt om tillatelse etter vassdragsreguleringslovens § 19 punkt 2 til å rå over alt vannet i Otra mellom Bykhyl og Byglandsfjord til reguleringsformål.

I. *Tillatelse for Otteraaens Brugseierforening til å foreta regulering og overføringer i Otravassdraget.*

Ifølge meddelelse fra Stortingets presidentskap fattet Stortinget i møte 12. juni 1961 følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Otteraaens Brugseierforening å foreta regulering og overføringer i Otravassdraget i samsvar med Industridepartementets tilråding av 21. april 1961 og komitéens uttalelser i denne innstilling (innst. S. nr. 254 for 1960—61).»

De av Stortinget vedtatte betingelser for reguleringS- og overføringstillatelse er sålydende:

«1.

Konsesjon gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

Dersom vassfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen og overføringen eller blir medeiere i anleggene gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 60 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått disse vassfalleieres andeler i anleggene uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringS- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år etterat konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringS- og overføringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 60 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Anleggenes eier plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vasskraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4 pr. nat.-hk.

Blir avgiftene til staten og kommuner ved en eventuell senere oppdemning av Bossvatn eller Bykhyl satt høyere, skal avgiftene for 1. byggetrinn revideres i samsvar med de nye avgifter.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av lavvassføringen som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt

tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen, uten tillatelse meddelt av Kongen, måtte oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 1 000.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelig forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements tillatelse berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

13.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter, etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, å slippe nødvendig vann for drift av fisketrapper som måtte bli bygd.

Konsesjonæren plikter å refundere utgifter til forsterket jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

14.

De partier av isen på magasinet som mister sin bæreevne på grunn av reguleringen, skal markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten innsirkles det svekkede parti med et tau festet til påler som settes fast i isen med passe mellomrom. Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is- eller snøoverflate på mellom 0,5 og 1,0 m.

15.

Konsesjonæren er forpliktet til ved reguleringsarbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget, eller, hvis departementet måtte finne det mere hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring eller utbedring av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille kr. 30 000 til rådighet for almendannende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelser.

16.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsog overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

17.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

18.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

De vassfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

20.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i regulerings- og overføringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen og overføringen, mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

21.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

22.

Til skjønn i anledning av overføringen og reguleringene skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

23.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomté har i forannevnte innstilling inntatt en rekke forutsetninger m. v. for tillatelsen:

Angående konsesjonsvilkårenes post 11 forutsettes at konsesjonæren underretter kommunene om hvor anleggsveier tenkes lagt, og at det i rimelig utstrekning blir tatt hensyn til kommunenes ønsker med hensyn til valg av trase hvor dette ikke fører til forsinkelse av utbyggingen eller ekstra utgifter av noen betydning.

Ved gjennomføringen av bestemmelsene i konsesjonsvilkårenes post 13 forutsettes at det også blir tatt nødvendig hensyn til fisket i Øvre Byglandsfjord og i elvestrekningen mellom den og avløpstunnelen for kraftstasjonen.

I post 15 er konsesjonæren tilpliktet å sørge for midlertidig forsamlingslokale, eventuelt å bidra til permanent lokale, hvilket det er reist krav om fra distriktets side. Såfremt alternativet med bidrag til samfunnshus blir valgt, er forutsetningen at vedkommende kommune sørger for midlertidig forsamlingslokale.

På elvestrekningen Bykhyl—Nomelandsmo bør det etter komitéens mening av hensyn til fisket og utseendet bygges dammer (terskler). Komitéen går ut fra at det i alle tilfeller blir bygget dammer (terskler) ved Flårendfoss og ved Harstad ovenfor Hallandsfoss. For øvrig slutter Industrikomitéen seg til departementets uttalelse om at det bør overlates til tiltaksskjønnet å avgjøre hvor mange dammer (terskler) som skal bygges og plasseringen av dem. De krav som er reist fra distriktet om tiltaksveier, sikring av vannforsyningen, opptrekk for tømmer m. v. bør også henvises til vurdering av et tiltaksskjønn etter vassdragsreguleringslovens § 16 post 3 og § 19 post 1.

Departementet vil i den anledning tilføye at så vel regulanten som kraftutbyggeren må stå ansvarlig for gjennomføringen av slike tiltak, hvorfor man også i de foreslåtte vilkår for I/S Øvre Otras tillatelser etter vassdragsloven (post 2) har tatt inn tilsvarende bestemmelser om tiltaksskjønn.

I innstillingen peker komitéen på at det snarest mulig bør settes i gang grunnvannsmålinger for å få et sikrere grunnlag ved vurdering av virkningene ved endringer i elvas normale vannstand.

Komitéen er enig med departementet i at bygdefolk blir benyttet til anleggsarbeidene i den utstrekning det er forenlig med en rasjonell anleggsdrift. Komitéen forutsetter at arbeidskraft inntas i samråd med Fylkesarbeidskontoret for Aust-Agder.

Komitéen peker på at det ved dette anlegg, i likhet med andre kraftutbygginger, blir utført en rekke arbeider, f. eks. brakkebygg, verkstedbygg, midlertidig kraft- og telefonanlegg o. l., som ofte kan bli av varig verdi ved tidlig planlegging etter forhandlinger mellom partene. Komitéen nevner at ved en slik praksis ved fremtidige utbygginger ville f. eks. noe av det motsetningsforhold som er tilstede mellom turistnæringen og kraftutbyggingen minskes. En heldig løsning kan også få betydning for fremtidig industrireising m. v. i bygdene. Ut fra dette syn henstiller komitéen til konsesjonæren i god tid å ta spørsmålet opp med de interesserte kommuner for å få i gang en planmessig løsning av disse problemer.

Komitéen har ikke noe å bemerke til at eventuelle mindre planendringer blir avgjort av departementet.

Når det gjelder de påtenkte senere byggetrinn går komitéen ut fra at det blir utarbeidet nøyaktige planer for de forskjellige mulige alternativer med spesifiserte omkostningsoverslag og oppgaver over skader og ulemper. Komitéen går i den sammenheng ut fra at eventuelle andre reguleringsmuligheter ut over de alternativer som er nevnt også blir grundig undersøkt. Da videre reguleringer, uansett alternativ, vil medføre betydelige inngrep i og endringer av bestående forhold, vil komitéen understreke betydningen av at flest mulig av eventuelle tvistespørsmål søkes løst ved forhandlinger mellom partene. Dette gjelder også spørsmål om kompensasjonstiltak, f. eks. opprettelse av et næringsfond.

Ifølge vassdragsreguleringslovens § 19 post 2 kan Kongen gi reguleringsanleggets eier tillatelse til å rå over alt van-

net til reguleringsformål når overveiende almenne hensyn taler for dette. I proposisjonen er det forutsatt at en slik tillatelse vil bli gitt for strekningen Bykhyl—Nomelandsmo på de samme vilkår som reguleringskonsesjonen. Det forutsettes imidlertid at I/S Øvre Otra vedstår seg uttalelse i brev av 22. mars 1961, sålydende: «Når det gjelder forholdet for de private skogeiere går vi ut fra at det må gjøres foranstaltninger som gjør det mulig for disse å levere produktene på samme vilkår som hittil.» I brev av 25. mars 1961 har regulanten, Otteraaens Brugseierforening sluttet seg til det interessentskapet har uttalt.

Spørsmålet om tillatelse til å rå over alt vannet henger også sammen med spørsmålet om bestemmelser om minstevassføring i det manøvreringsreglement som ifølge konsesjonsvilkårenes post 17 skal fastsettes av Kongen. Stortingets industrikomité har om dette uttalt at den forutsetter «at det i manøvreringsreglementet blir tatt inn bestemmelser om slik minstevassføring at bl. a. fisket på elvestrekningen Bykhyl —Nomelandsmo såvidt mulig kan opprettholdes».

I brev av 23. august 1961 har Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen gitt følgende uttalelse:

«Otteraaens Brugseierforening.

Ytterligere reg. Bossvatn, manøvreringsreglement.

Brukseierforeningen hadde som bilag til sin søknad av juni 1960 forslag til manøvreringsreglement, og dette har vært forelagt distriktet m. v. sammen med søknaden. Da Hovedstyret bl. a. ønsket å se nærmere på spørsmålet om minstevassføringen i Otra mellom Bykhyl og Nomelandsmo, ble saken om fastsettelse av manøvreringsreglement ikke tatt opp i Hovedstyrets brev av 18. april 1961, jfr. bemerkning nederst på side 74.

Man viser til de uttalelser fra distriktet som er inntatt i ovennevnte brev, og har dessuten mottatt følgende redegjørelse, datert 22. mars 1961:

«Gjenværende nedslagsfelter og vannføring i den delvis tørrlagte elvestrekning.

I nedenstående tabell er satt opp nåværende nedslagsfelter i km² og gjenværende felter ved alternativ I. Inntak Bykhyl og alternativ II. Inntak Bossvann—Sarvsfoss på forskjellige steder av den delvis tørrlagte elvestrekning.

	Nedslagsfelter i km². Nuv.	Alt. I.	Alt. II.
Bykhyl	1 278	0	23,2
Trydalsbekk	1 327,2	24,9	48,1
Bjørnarå	1 565,5	105,4	128,6
Røyseland | Flateland	1 598,9	131,2	154,4
Kallefoss	1 631,5	163,8	187,0
Valle vannmerke	1 708,3	240,6	263,8
Nomeland avløpstunnel	1 800,0	302,0	325,2

Valle vannmerke ligger ved den nedre del av tettbebyggelsen i Valle, og det gjennomsnittlige avløp er her 48 sekl./km². Tilsvarende en midlere vannføring på 82,0 m³/sek. Det gjenværende felt har i henhold til NVE's avløpskart et gjennomsnittlig avløp på ca. 35 sekl/km² hvilket gir en gjennomsnittlig vannføring på 8,4 m³ sek. ved alt. I, henholdsvis 9,2 m³/sek. ved alt. II. Den gjenværende vannføring er således ca. 10—11 pst. av den nåværende i uregulert tilstand.

Da vassdraget i hele observasjonsperioden har vært mer eller mindre regulert, vil en direkte sammenligning gi noe for høye verdier om vinteren, for lave i vårflommen, mens verdiene for sommeren og høsten antagelig vil bli noenlunde riktige.

Sammenlignet med det likeartede vassdrag Vinjeåi i Tokke vil man kunne anta at man ved Valle vil få omtrent følgende vannføringsforhold.

Ekstreme flommer: 120 m³/sek.
Vanlige flommer: 40—60 m³/sek.
Midlere vannføring: 9,2 m³/sek.
Vanlig sommervannføring: 5—8 m³/sek.
Ekstrem lav-vannføring: 0,7 m³/sek.

Det er da sett bort fra eventuelle overløp ved inntaksdammen i 1. byggetrinn, ved senere byggetrinn vil overløp bli meget sjeldne.

Lengere oppe i vassdraget vil vannføringene bli mindre svarende til nedslagsfeltets størrelse. Bebyggelsen strekker seg opp til Flateland—Røyseland. Ovenfor går elven i praktisk talt ubebyggede strøk og går delvis såvidt langt fra veien, delvis så dypt under denne at utseendet spiller mindre rolle.»

Hovedstyret skal bemerke:

Utbyggingen av Brokke kraftverk fører med seg at det vesentligste av vassføringen i Otra blir tatt ut av sitt naturlige får over en strekning på ca. 40 km som går midt gjennom bygdene Bykle, Valle og Hylestad. — Det vil etter hvert samle seg tilsig fra det feltet nedenfor inntaket som ikke er med i utbyggingen, og ved Valle vannmerke ved den nedre del av tettbebyggelsen i Valle, er dette partielle felt så stort at Hovedstyret antar at man der vil få en vassføring som er ca. 10 pst. av den naturlige, og vil variere mellom ca. 0,3 m³/sek. som absolutt minste

vassføring (om vinteren) og ca. 50 m³/sek. ved vanlig flomm. Påregnelig midlere vassføring ved Valle VM anslås til ca. 9 m³/sek.

Ved kraftutbygging er det vanlig at utbyggeren sikrer seg rett fra grunneierne til å lede vannet ut av dets naturlige løp, gjennom tunnel, kanal og/eller rør. Denne retten blir i de alle fleste tilfelle benyttet fullt ut, slik at elvefaret forbi kraftstasjonen er helt tørrlagt i lågvassperiodene bortsett fra slipping av eventuelt fløtingsvann. Når imidlertid utbygningslengden blir så stor som i foreliggende tilfelle, berører tørrleggingen så store befolkningsgrupper at det kan bli aktuelt for det offentlige å gripe inn for å ivareta almenne interesser — ved f. eks. å pålegge plikt til å holde en viss minstevassføring alltid eller til bestemte tider av året.

Da en slik slipping i de aller fleste tilfelle vil redusere primakraftproduksjonen, vil den gjøre hele anlegget mindre rentabelt både for utbyggeren og nasjonaløkonomisk sett. Et eventuelt pålegg om slipping av vann forbi kraftverket bør derfor utformes slik at det ikke må slippes mere vann og til andre tider enn strengt nødvendig.

I foreliggende tilfelle representerer slipping av en vassføring på 1 m³/sek. et produksjonstap på ca. 20 GWh/år.

Det som tilsier slipping av en viss minstevassføring gjennom inntaksdammen for Brokke kraftverk er i første rekke:

1. Sikring av tilstrekkelig vann til vanlig behov i distriktet til husholdning, gårdsbruk og jordvatning.
2. Hindre at bygdene blir skjemmet av et tørrlagt elvefar.
3. Skaffe tilstrekkelig vassføring for bortledning av kloakkvann.
4. Opprettholdelse av et visst fiske og
5. Badeplasser.

Når det spesielt gjelder pkt. 2 og 4, utseende og fiske, er det vanskelig å bedre forholdene noe vesentlig bare ved å slippe vann. Det ville i tilfelle kreve så store vannmengder at det ville tynge kraftverkets økonomi i vesentlig grad. Hovedstyret mener at disse problemer i første rekke må løses på et annet grunnlag, nemlig ved bygging av terskler på høvelige steder i elvefaret, jfr. post 2 i Hovedstyrets utkast til betingelser for tillatelse etter vassdragsloven (St. prp. nr. 106, side 32 og 34). Jfr. også Innst. S. nr. 254 (1960—61) side 446.

Vedrørende pkt. 1 skal bemerkes:

Det foreliggende materiale tyder på at det er svært få som direkte tar sitt drikkevann fra den del av Otra som blir tørrlagt. Derimot synes det å være mange husholdninger som har sin vannforsyning fra brønner med vannspeil som er avhengig av vannstanden i Otra. Hovedstyret antar at tilsiget til slike brønner bare for en viss dels vedkommende skriver seg fra elva, mens resten kommer inn i brønnene som vanlig grunnvann. — Reduksjonen av vassføringen i Otra vil ganske sikkert medføre en viss senkning av grunnvannstanden i nærheten av elva, og det er sannsynlig at en del brønner må graves dypere. Med den relativt høye normalnedbør i dalen, jfr. Aust-Agder fylkeslandbruksstyres uttalelse (St. prp. nr. 106 (1960—61) side 16) må det antas at tilsiget til brønnene i de fleste tilfelle fortsatt vil bli tilstrekkelig. I spesielle tilfelle kan det bli aktuelt med ny vassforsyning, noe som i tilfelle kan bringes inn for tiltaksskjønnet.

Vann til kunstig jordvatning må tas fra elva (fra Otra eller fra sideelver). Det foreligger ikke opplysninger om nåværende eller fremtidig behov, men Hovedstyret vil anta at de deler av Bykle, Valle og Hylestad som berøres, vil være rikelig forsynt med tilsammen 0,5 m³/sek.

Når det gjelder k l o a k k e r, er det gitt tillatelse til utslipp i Otra fra Bergtun turistheim m. fl. i Valle. Andre tillatelser foreligger ikke for den elvestrekning som berøres av utbyggingen. Man må selvsagt også regne med at det finnes en del utslipp fra kloakker som ikke kommer inn under vassdragslovens bestemmelser. Videre må man regne med at det vil vokse fram tettbebyggelser o. l. som medfører økt kloakktilsig. Hovedstyret antar etter dette at en minstevassføring ved Valle V.M. på 1,4 m³/sek. er tilstrekkelig forsvarlig for bortledning av kloakkvannet i rimelig tid fremover. Det forutsettes da at vannet samles i et ordnet løp, og at kloakkene føres ut dit.

Det ville være ønskelig å bevare mulighetene for f r i l u f t s b a d i n g i Otra. I vassdrag der det slippes kloakk, kreves det en stor fortynning før bading er tilrådelig. Det kan tenkes at det i dag er såvidt lite kloakkutslipp at det vil bli brukbare badeforhold i den berørte elvestrekning store deler av sommeren. Etter hvert som antall kloakker øker, må imidlertid selve Otra avskrives som badeplass, og det bør da opparbeides høvelige plasser i sideelvene, helst slik at hver skolekrets får sin egen plass. Hovedstyret vil tilrå at ansøkeren blir anmodet om å gi tiltaksskjønnet i oppdrag å ta seg av dette spørsmålet.

Hovedstyret oversender vedlagt utkast til manøvreringsreglement.

Utkastet er stort sett overensstemmende med ansøkerens forslag. Dog er post 2 — om

fløtingen — redigert om i samsvar med den tillatelse som er gitt til å rå over alt vannet på strekningen Sarvsfossen—Ose, og post 3 er gitt et tillegg om slipping av en viss minstevassføring.

Hovedstyret er klar over at det er ønskelig med større minstevassføring, men finner det ikke tilrådelig å redusere kraftverkets driftsvassføring ytterligere. De almene interesser antas rimelig dekket ved den foreslåtte slipping.

Til kravet fra Bygland kommunestyre om «at reguleringa av Øvre Otra ikkje fører med seg at reguleringa av Byglandsfjorden får anna føremål eller rytme eller onnor regulering av vannstanden enn den nå har», skal Hovedstyret bare bemerke at det for reguleringen av Byglandsfjord gjelder samme bestemmelser som før, jfr. manøvreringsreglement fastsatt ved kgl. resolusjon 21. juni 1913.

Notat av 22. mars 1961 fra I/S Øvre Otra vedlegges.

Behandlet i møte 21. august 1961.»

H o v e d s t y r e t har lagt frem følgende forslag til manøvreringsreglement for utvidet regulering av Bossvatn i Bykle:

«Reguleringsgrensene er:

Øvre grense (nåv. L.R.V.) kote	521,0
Nedre grense kote	502,0
Reguleringshøyde	19,0 m

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets F. M. 2, Bossvasså på kote 532, 667.

1. Reguleringsgrensene skal avmerkes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.
2. For den alminnelige fløting nedenfor Ose avgis vann etter bestemmelser som fastsettes ved overenskomst eller skjønn.
3. Så snart det iverksettes utbygging av fall ovenfor Byglandsfjord, skal vannslippingen fra Bossvatn foregå med disses tarv for øye.

   Inntil denne tid kan manøvreringen utføres med henblikk på fallene nedenfor Byglandsfjord.

   Det skal ved manøvreringen tas alt mulig hensyn til de nedenforliggende grunneiere og rettighetshavere og til almene interesser, og ved en tapping gjennom inntaksdammen ved Bykhyl — eventuelt gjennom overføringsdammen ved toppen av Sarvsfossen som aldri må være mindre enn 0,2 m^3/sek., skal det sørges for at vassføringen ved Valle V.M. ikke kommer under 2,0 m^3/sek.
4. Det skal påsees at tappeinnretningene til enhver tid er i god stand.

   Det føres protokoll over manøvreringen, og avleste vannstander observeres og noteres. Nedbørshøyder, temperatur m. v. skal likeledes observeres og noteres hvis dette blir forlangt. Avskrift av protokollen sendes ved hver måneds utgang til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.
5. Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.
6. Mulig tvist om forståelse av dette reglement avgjøres med bindende virkning av departementet.
7. Viser det seg at vannslippingen etter reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endringer i reglementet kan bare foretas etterat de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

I n d u s t r i d e p a r t e m e n t e t er enig med Hovedstyret i at en tapping forbi inntakstunnelen ved Bykhyl som aldri må være mindre enn 0,2 m^3/sek., og som til enhver tid gir en vannføring ved Valle vannmerke på ikke under 2,0 m^3/sek., må være tilfredsstillende.

Angående manøvreringsreglementets p o s t 2 skal nevnes at Ose er det sted i Nomelandsmo hvor kraftverkets tappetunnel munner ut. I Hovedstyrets kommentar til denne post heter det imidlertid at tillatelsen til å rå over alt vannet skal gjelde strekningen Sarvsfossen—Ose. Som nevnt innledningsvis vil departementet ikke i denne omgang ta standpunkt til spørsmålet om de senere byggetrinn, hvoretter tillatelsen til å rå over alt vannet vil omfatte strekningen Bykhyl—Ose i Nomelandsmo.

Av samme grunn foreslår departementet at følgende innskudd i p o s t 3, tredje ledd utgår:

«— eventuelt gjennom overføringsdammen ved toppen av Sarvsfossen — ».

For øvrig har departementet intet å bemerke til Hovedstyrets forslag til reglement.

Industridepartementet vil således anbefale at Otteraaens Brugseierforening gis tillatelse til å foreta regulering og overføringer i Otravassdraget, samt til å rå over alt vannet på

strekningen Bykhyl—Nomelandmo (Ose), på de vilkår og under de forutsetninger som er nevnt foran.

II. *Tillatelse for I/S Øvre Otra til å ekspropriere grunn og rettigheter for utbygging av Brokke kraftverk.*

Interessentskapets søknad om tillatelse etter vassdragslovens §§ 55, 62, 104 og 105 er som nevnt foran også vurdert i proposisjonen og innstillingen.

I proposisjonen heter det således at dersom Stortinget samtykker i regulering og overføringer vil Kongen meddele I/S Øvre Otra de nødvendige tillatelser etter vassdragsloven.

I proposisjonen er det på side 35 første spalte, i samsvar med hovedstyrets forslag — inntatt på side 31, annen spalte — bl.a. forutsatt at kraftverket skulle gis tillatelse til å innløse fallrettigheter i Otra mellom kote 248 og 595 og i Bossvasså mellom Bosvatn og Bykhyl, noe som komitéen ikke har gjort noen anmerkning ved. Dette forslag henger sammen med at kraftverket etter oppfordring fra hovedstyret hadde utvidet sin opprinnelige søknad om ekspropriasjon av fallrettigheter slik som anført i proposisjonen på side 10 annen spalte. Hovedstyrets hensikt med denne oppfordring er underhånden opplyst å ha vært at det skulle åpnes mulighet for allerede nå å foreta utbygging med inntak i Bossvatn, hvilket hovedstyret hadde ansett som en fordel, idet dets flertall var av den mening at en utbygging med inntak ved Bykhyl ikke ville kunne anbefales i forbindelse med eventuell senere regulering. Skadevirkningene ved de to utbyggingsalternativer mentes — for så vidt angår første byggetrinn — å være omtrent like store. Hovedstyrets forslag var ikke ment som noen foregripelse av tillatelsen til senere byggetrinn.

Departementet skal bemerke at en utbygging med inntak ved Bossvatn — med utnyttelse av fallene i Bossvasså — isolert sett ikke ville være noen foregripelse av senere reguleringer. Man må imidlertid kunne gå ut fra at kraftverket neppe ville ha noen interesse av en slik utbygging med mindre den påtenkte overføring til Bossvatn av Otra — fra toppen av Sarvsfossen — kunne gjennomføres. Søknaden om tillatelse til slik overføring er for tiden til behandling i hovedstyret, og vil formentlig først kunne vurderes i forbindelse med spørsmålet om annet byggetrinn. Departementet foreslår at innløsningsretten begrenses til fallrettighetene i Otra mellom kote 248 og kote 499,3, som det opprinnelig var søkt om, og at spørsmålet om å erverve fallrettigheter i Bossvasså og om forholdet til de fall i Otra mellom kote 499,3 og kote 595 som vil bli tørrlagt ved en eventuell overføring til Bossvatn, blir utsatt til behandling i forbindelse med overføringssaken.

Det er i proposisjonen inntatt følgende forslag til vilkår for de tillatelser som forutsettes gitt i henhold til vassdragsloven:

«1.

Fallstrekningen Bykhyl—Nomelandsmo skal være utbygd og den del av kraftstasjonen som tilhører 1. byggetrinn skal være satt i drift innen 7 år fra innløsningstillatelsens datum.

I fristen medregnes ikke den tid som det på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

2.

I/S Øvre Otra plikter å treffe tiltak for å søke å avhjelpe skader og ulemper som utbyggingen fører med seg for bygdefolkets interesser.

Videre plikter selskapet å treffe tiltak som er nødvendige for å skaffe de enkelte bruk som berøres, like sikre forhold som tidligere når det gjelder vannforsyning til vanlig forbruk — herunder også kunstig vanning. Spørsmålet om hvorvidt det skal treffes tiltak, og i tilfelle hvilke, avgjøres i mangel av overenskomst ved skjønn som i tilfelle kan fremmes i samband med ekspropriasjonsskjønnet.

3.

I/S Øvre Otra plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å sette ut yngel og/eller settefisk og ellers å treffe andre tiltak for så vidt mulig å opprettholde fiske på elvestrekningen Bossvatn, Bykhyl—Nomelandsmo.

Alle utgifter i samband med tiltakene bæres av I/S Øvre Otra.

4.

Det må anordnes og holdes i drift et automatisk varslingsanlegg som trer i funksjon når det kommer en farlig økning av vassføringen i det tørrlagte elvefar. Anlegget må godkjennes av departementet.

5.

De neddemte områder ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement skal foretas finrydding av begrensede områder av hensyn til fisket.

Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemning av vedkommende areal.

6.

I/S Øvre Otra plikter å refundere utgifter til forsterket jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden etter vedkommende departements nærmere bestemmelser.»

Om ekspropriasjonsspørsmålet for kraftutbyggingen heter det i proposisjonen at I/S Øvre Otra nå disponerer mer enn 50 pst. av fallrettighetene i den delen av Otra som skal nyttes i Brokke kraftverk. Den planlagte utbygging omfatter en rekke fallstrekninger som det ikke ville ha vært mulig å nytte ut ved separate utbygginger. Planen må i det hele tatt sies å innebære en teknisk og økonomisk heldig utnyttelse av kraftkildene i vedkommende elvestrekning. Da planen videre omfatter så meget av vassdraget som det anses høvelig å ta med i utbyggingen, antar man at betingelsene er til stede for å gi interessentskapet rett til å innløse de manglende fallrettigheter og vil tilrå at slik rett gis, for så vidt angår fallstrekninger i Otra mellom kote 248 og kote 499,3.

Ekspropriasjon av grunnarealer og de rettigheter for øvrig som trengs for utbyggingen vil beslaglegge vel 10 mål dyrket mark til tomter for boliger m. v. og dessuten vil mellom 400 og 500 m anleggsvei måtte legges delvis over innmark. Ellers består grunnen som ønskes ekspropriert av skog og utmark, i alt ca. 450 da, foruten grunn til kraftledninger og veier. Alt er nødvendig for en rasjonell gjennomføring av utbyggingen.

Videre vil utbyggingen redusere vassføringen i en elvestrekning på 38 km gjennom for det meste bebygd område til et minimum. Foruten å virke skjemmende, vil fisket bli skadet og det vil oppstå vansker for vannforsyning til menneseker og dyr. Det er også påstått at det kan oppstå tørkeskader på jord og skog. Den nytte tiltaket medfører for samfunnet antas imidlertid mer enn å oppveie skaden for de offentlige eller almene interesser, og lovens betingelser for å gi tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 og 105 antas således å være til stede, jfr. samme lovs § 106.

I proposisjonen har departementet, med tilslutning av Stortingets industrikomité, inntatt følgende forutsetning:

«Forsåvidt angår private oppsittere som tidligere har solgt sine fallrettigheter til interessentskapet for lavere pris enn den man nå betaler, går departementet ut fra at I/S Øvre Otra vedstår seg det som er anført i interessentskapets brev av 26. januar 1961 om at det er «innstillet på å gi disse et tillegg, avpasset etter de priser som gjelder for salg i dag».»

Angående v i l k å r e n e for ekspropriasjonstillatelsen skal departementet bemerke:

Ifølge p o s t 2 plikter interessentskapet å treffe tiltak for å avhjelpe skader og ulemper som utbyggingen fører med seg for bygdefolkets interesser m. v. Det kan diskuteres om det er Brugseierforeningen eller interessentskapet som skal bære omkostningene ved slike tiltak. Departementet er imidlertid som nevnt foran av den oppfatning at såvel regulanten som kraftutbyggeren må stå ansvarlig for gjennomføringen av slike tiltak. I praksis antas for øvrig ikke dette spørsmål å ville by på særlige problemer for partene. Departementet vil tilføye at de forutsetninger som er nevnt foran når det gjelder regulantens plikt til å bygge terskler også må gjelde for interessentskapet.

Forholdet mellom interessentskapet og Brugseierforeningen kommer også inn i bildet når det gjelder spørsmålet om å slippe vann forbi inntakstunnelen ved Bykhyl. Regler om dette er tatt inn i manøvreringsreglementet for Brugseierforeningens tillatelse, men departementet vil foreslå at det også i post 2 i ekspropriasjonstillatelsen til interessentskapet blir tatt inn en henvisning til reglementet. Man foreslår derfor følgende nye t r e d j e l e d d i p o s t 2:

«I/S Øvre Otra plikter å bistå Otteraaens Brugseierforening med å gjennomføre den i post 3 i manøvreringsreglementet for Brugseierforeningens tillatelse til utvidet regulering av Bossvatn fastsatte slipping av vann forbi inntakstunnelen ved Bykhyl».

I p o s t 5 er interessentskapet pålagt å sørge for rydding av neddemte områder. Det siktes her til det område som blir neddemt ved den planlagte inntaksdam (attholdsdam) som skal legges ved utløpet av Bykhyl for å lede vannet inn i driftstunnelen for kraftverket.

Industridepartementet vil anbefale at I/S Øvre Otra meddeles de nødvendige tillatelser etter vassdragsloven på de ovenfor nevnte vilkår og forutsetninger.

Industridepartementet

t i l r å d e r :

I a. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Otteraaens Brugseierforening å foreta regulering og overføringer i Otravassdraget, samt å rå over alt vannet til reguleringsformål på strekningen Bykhyl—Nomelandsmo (Ose), i det vesent-

lige i samsvar med de fremlagte planer og på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 15. september 1961.

b. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

II. I medhold av §§ 55, 62, 104 og 105 i lov om vassdragene av 15. mars 1940 tillates I/S Øvre Otra å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for utbygging av Brokke kraftverk, i det vesentlige i samsvar med de fremlagte planer og på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

47. Ytre Fjordane Kraftlag.

(Planendring m. v. vedrørende regulering av Bjønnastivatn i Skorvenvassdraget.)

Kgl. res. av 29. september 1961.

Ved kgl. resolusjon 20. februar 1959 ble meddelt tillatelse for Ytre Fjordane Kraftlag til å foreta regulering av Bjønnastivatn i Skorvenvassdraget.

Kraftlaget har 6. august s. å. innsendt søknad om tillatelse til planendring.

Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet har 22. august 1961 gitt følgende innstilling:

«Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane fylke har — på vegne av Ytre Fjordane Kraftlag — sendt Hovedstyret følgende søknad datert 6. august 1959:

«Jeg viser til Søknaden 10. april 1958 om denne konsesjon.

Bunnforholdene har vært vanskeligere enn forutsatt og det er foreløbig ikke lykkes å komme lenger ned med bunnen av utslagskanalen enn til kote 475. Når vatnet ved leilighet blir nedtappet regner man med å komme ned med bunnen til kote 473.

Jeg legger ved avskrift av entreprenør Lau. Eides brev 4. august 1959 til Ytre Fjordane Kraftlag med rapport over forholdene.

På grunn av disse forhold har Ytre Fjordane Kraftlag besluttet å øke oppdemningen med 1,0 m til kote 493,0. Samtidig er det besluttet å gå over til steinfyllingsdam med betong-kjerne og overløpet utsprengt i fjellet som vedlagte tegning nr. 751 — 10 viser.

På vegne av Ytre Fjordane Kraftlag søker jeg herved om følgende planforandring:

1. Dammens overløpskrone heves med 1 m til kote 493,0.
2. Dammene utføres som steinfyllingsdam med betongkjerne istedenfor som opprinnelig planlagt som tørrmurdam med tettningsplate av betong på forsiden.

Da dammen skal bygges ferdig i sommer bes behandlingen påskyndet. Tegning nr. 751 — 10 legges ved i et eksemplar. Ytterligere 4 eksemplarer sendes ingeniør Lau. Eide, Bergen. De bes vedheftet de respektive søknadseksemplarer.

Bjønnastivatn ligger høyt til fjells og der er vesentlig fjell rundt vatnet. Den økede oppdemning gjør derfor ikke nevneverdig skade.»

Entreprenør Lau. Eides brev er sålydende:

«Jeg refererer til konferanse i Førde den 30. f. m. hvor styreformann Rutledal, driftsleder Riste, overingeniør Hysing og undertegnede var tilstede, og skal få resymere den utredning som ble gitt og de avtaler som ble truffet på møtet.

Som nevnt viste det seg umulig å utnytte fullt ut den senkning av vannet som konsesjonen gir adgang til, idet de stedlige terreng- og grunnforhold satte grense for hvor langt ned det var teknisk mulig å tappe.

Ved innslaget måtte tunnelen legges over på nordre side av dalen for å gå klar av steinuren på sørsiden, og for å unngå bakvann og isdannelse ved utløpet måtte tunnelbunnen heves ca. 1 meter.

Ved utslaget i vannet ble det som nevnt i vårt brev til Vassdragsvesenet av 5. januar d. å. foretatt nærmere undersøkelser for å få fastlagt tunnelens beliggenhet og høyde. Det viste seg her at forholdene her var ugunstigere enn det man hadde regnet med på grunnlag av det utlånte originalkart fra T.F.K. Bunnen var relativt flat og dekket med løsmasser. Vi forsøkte likevel å gå så langt ned som mulig, men fant det ikke forsvarlig å legge tunnelen dypere enn kote 473. Selv denne dybde var imidlertid for stor, idet løsmassene hadde større omfang enn det vi kunne slutte oss til av målinger og boringer. Gjennomslagssalven som var fastlagt i samråd med Norsk Sprengstoffindustri og andre eksperter, gikk riktignok korrekt, men etter sprengningen kom de omliggende steinmasser på gli og fylte åpningen.

Etter et omstendelig gravnings- og opprenskningsarbeide med slepeskrape og dykker, lyktes det oss å få åpnet tunnelen igjen. Alle utgifter i forbindelse med dette arbeid vil i sin helhet bli dekket av entreprenøren.

Ved utslaget står det igjen en fjellterskel som ligger på ca. kote 475. Når vannet er nedtappet, kan denne sprenges, men samtidig må det graves en kanal ut i vannet for å oppnå ca. 2 m større senkning. Man ble på møtet enig om å la dette utstå til senere, og arbeidet vil da utføres og bekostes av byggherren.

Som følge av de nevnte uforutsette forhold er senkningen således redusert, og dermed er magasinet blitt mindre. Det ble derfor vedtatt å kompensere dette til en viss grad ved påbygging av dammene idet overløpet heves fra kote 492 til 493. På grunn av vannets øde beliggenhet og golde omgivelser, antas det at oppdemningen kan skje uten ulemper.

Etter en nærmere undersøkelse av damstedet er vi kommet til at det er gunstigst å utføre dammene av steinfylling med tettningskjerne av betong opptil kote 494. Overløpet legges i en utsprengt kanal ved siden

av hoveddammen som vist på tegning 751 — 10. Avregningen foretas likevel etter kontraktens enhetspriser idet massene utregnes etter en murdam med samme tverrprofil som opprinnelig forutsatt, med lengdeprofil etter oppmåling av ferdig utgravet damfot og med damkrone i samme høyde som den påbygde dam (kote 494). Kanalsprengningen for overløp utføres etter samme enhetspris som forskjæringene.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 20. august og 19. september (nr. 192 og 218) 1959 samt i Firda og Fylkestidende i Sogn og Fjordane. Den har videre vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Det fremgår av utskriften av møteboka for Fjaler kommunestyre fra møte 6. november 1959 at saken har vært lagt fram for de interesserte til uttalelse uten at det er framkommet noen bemerkninger. Følgende vedtak ble fattet: «Heradsstyret er av den meining at fisket ikkje kan ha så mykje å segja for desse fjellvatna. Men ein vil få høve til å koma attende til dette ved eit seinare høve.»

Fra utskriften av møteboka for Vevring herredsstyre fra møte 25. september 1959 siteres:

«Ordføraren har sendt melding om søknaden til dei som han trur eig i Bjønnastivatn og spurt om dei har noko å merka. Det var og kunngjort ved oppslag i Kvammen. Dokumenta har vore utlagde på vanleg måte hjå Stubhaug & Co. i Kvammen i 14 dagar, og melding om det er gjeve i kunngjering og brev. Det er ikkje komen nokon merknad med undantak frå Johannes E. Rørvik som kan gå med på at søknaden vert imøtekomen, men går då ut frå at det vert meir erstatning. Samrøystes vedtak:

Vevring heradstyre har ikkje noko i mot at søknaden vert imøtekomen.»

Sogn og Fjordane fylke viser til kommunestyrevedtak og er enig i den omsøkte planendring, jfr. påtegning av 20. juni 1960.

Inspektøren for ferskvannsfisket har avgitt følgende uttalelse datert 12. august 1961:

«Til søknaden om planendring er å si at den innflytelse som reguleringen vil få på fiskebestanden og fisket neppe vil bli merkbart annerledes om senkningen av Bjønnastivatn blir 2 m mindre enn opprinnelig planlagt og oppdemmingen tilsvarende 1 m høyere.

Det som er uttalt i brev herfra av 20. desember 1958 vil derfor gjelde fortsatt.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon 20. februar 1959 fikk Ytre Fjordane Kraftlag tillatelse til å regulere Bjønnastivatn 22 m mellom kotene 470 og 492 med 2 m oppdemming og 20 m senkning. Planen kommer som en fortsettelse av vassdragets tidligere reguleringer, jfr. annet brev fra Hovedstyret i dag vedrørende hjemfallsretten til staten, og var beregnet å gi 15,1 mill m^3 magasin med en kraftøkning på ca. 310 nat.-hk. i de to nedenforliggende kraftstasjoner. — Reguleringen inngår dessuten i en plan om å utbygge Lekneselva som topplastanlegg med en brutto fallhøyde på ca. 263 m og det er derfor ønskelig å kunne oppnå størst mulig magasin i Bjønnastivatn.

Som det fremgår av søknaden har det oppstått uforutsette vanskeligheter ved gjennomføringen av senkningsarbeidene — bl. a. kom omliggende steinmasser på gli etter gjennomslaget i vatnet og fylte tunnelåpningen — og ved dette kan senkningen bare bli effektiv ned til kote 473. Som en delvis kompensasjon for magasintapet søkes på om rett til å heve vannet ytterligere 1 m til kote 493,0.

Det er ikke oppgitt hvor stort areal som derved neddemmes, men den grunnen som settes under vann kan neppe være av nevneverdig verdi når man tar i betraktning at vatnet er meget avsides og relativt høyt beliggende. I tillatelsen av 20. februar 1959 er i post 15 inntatt vilkår vedrørende fiske etter fiskeriinspektørens forslag.

Distriktet anbefaler ubetinget søknaden innvilget og Hovedstyret vil i tilslutning til dette tilrå at tiltaket betraktes som en planendring innen rammen av konsesjonen av 20. februar 1959.

I henhold til Departementets bemyndigelse av 11. april 1959 har Hovedstyret godkjent damkonstruksjonen. Denne forutsetter oppdemning til kote 493,0.»

Videre har departementet mottatt fra hovedstyret følgende brev av 12. september 1961:

«I brev til Departementet av 22. august 1961 har Hovedstyret gitt innstilling om å godkjenne en planendring for regulering av nevnte vatn i forhold til den opprinnelige tillatelse gitt ved kgl. resolusjon 20. februar 1959. Endringen består i mindre forskyvninger oppover av reguleringsgrensene og etter anmodning fra Departementet i telefon anføres at det samtidig fastsatte manøvreringsreglement da blir å endre slik for så vidt angår post 1:

Reguleringsgrensene er:

Bjønnastivatn:

Øvre kote	493,0
Nedre kote	473,0
Reguleringshøyde	20,0 m»

Departementet skal bemerke:

Som det vil framgå vil på grunn av uforutsette vanskeligheter ikke kunne gjennomfø-

res senkning til kote 470 som tillatt, men bare til kote 473. Som en delvis kompensasjon søkes om rett til å heve vannet ytterligere 1 m til kote 493.

Departementet vil med hovedstyret rå til at det blir gitt tillatelse til planendring som omsøkt av at manøvreringsreglementet blir endret i samsvar med hovedstyrets forslag.

Industridepartementet

tilrår:

1. Planen for den ved kgl. resolusjon 20. februar 1959 tillatte regulering av Bjønnastivatn tillates endret i det vesentlige i samsvar med søknad fra Ytre Fjordane Kraftlag av 6. august 1959, inntatt i Industridepartementets tilråding av 29. september 1961.
2. Post 1. i manøvreringsreglement for regulering av Skorvenvassdraget, fastsatt ved ovennevnte resolusjon, endres i samsvar med forslag inntatt i Industridepartementets tilråding.

48. Aust-Lofoten Kraftlag.

(Tillatelse til å regulere Kvitfosselva i Vågan samt å overføre vann fra Myrbekkfeltet.)

Kgl. res. av 29. september 1961.

I brev av 15. juni 1960 har Aust-Lofoten Kraftlag søkt om å overta den reguleringskonsesjon som ble meddelt Vågan komm. kraftverk ved Kronprinsregentens resolusjon 30. juni 1955, jfr. planendring av 30. oktober 1959.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i brev av 22 .august 1961 avgitt følgende uttalelse:

«Fra Aust-Lofoten Kraftlag har Hovedstyret mottatt følgende søknad datert 15. juni 1960:

«I forbindelse med vår søknad av 24. mars d. å. om overdragelse av gitte linje- og reguleringskonsesjoner, er Deres ovennevnte skriv, med anmodning om egen søknad vedr. reguleringskonsesjonene, mottatt.

I henhold til ovenstående søker en med dette om overdragelse av:

Konsesjonstillatelse av 8. august 1955 ifølge Kronprinsregentens resolusjon av 30. juni 1955 vedr. regulering av Øvre og Nedre Kvitfossvatn med utv. av reguleringsgrensen av 18. november 1959, for Vågan komm. Kraftverk. Tinglest og dagbokført 6. april 1956.

Overdragelsen søkes grunnet Vågan og Gimsøy kommuners sammenslåing av kraftforsyningen i de respektive kommuner til interessentskapet Aust-Lofoten Kraftlag.

Som bilag følger i henhold til anmodning:

1. Avskrift av kontrakt mellem grunneierne og Vågan kommune, angående overdragelsen, datert 21. og 24. januar 1953, tinglest 21. mai s. å., som viser at overdragelsen vedrørende reguleringen er vederlagsfritt, jfr. pkt. 7.
2. Avskrift av «vedtekter for Aust-Lofoten Kraftlag, Kabelvåg», vedtatt av henholdsvis Vågan og Gimsøy kommuner 9. september og 19. august 1959, og av Kommunaldepartementet 22. september 1959.

Nordland fylke. Elektrisitetskontoret uttaler i påtegning 29. s. m.:

«Det tidligere Vågan kommunale Kraftverk er opphørt, og elektrisitetsforsyningen i Vågan og Gimsøy kommuner er overtatt av Aust-Lofoten Kraftlag. Det nye kraftlag har samtidig overtatt Vågan komm. Kraftverks aktiva og passiva, herunder Kvitfossen Kraftverk, og reguleringskonsesjonene for Kvitfossen Kraftverk bør derfor overføres til Aust-Lofoten Kraftlag.»

Og Nordland fylke har intet å bemerke, jfr. påtegning datert 1. juli 1960.

Hovedstyret skal bemerke:

Aust-Lofoten Kraftlag er et interkommunalt kraftlag (interessentskap) med Vågan og Gimsøy kommuner som deltakere, jfr. § 1 i vedtektene, og formålet er å forsyne kommunene med elektrisk energi, jfr. § 2. Vågan er interessent i selskapet for 75 pst. og Gimsøy for 25. pst.

Det nye selskap har overtatt Vågan kommunes tidligere utbygging i Kvitfosselva — et anlegg med en installasjon på 2 000 kVA — og søker altså nå om å få overta kommunens konsesjon vedrørende regulering av Øvre og Nedre Kvitfossvatn samt overføring av et 0,4 km² stort tilstøtende nedbørfelt, meddelt ved Kronprinsregentens resolusjon 30. juni 1955, jfr. planendring ved kgl. resolusjon 30. oktober 1959.

Selskapet er helt ut kommunalt og produksjonen går til den alminnelige forsyning i distriktet.

Det skulle således ikke være noe i veien for at reguleringskonsesjonen overdras. Reguleringslovens § 14, pkt. 2 er tidligere fortolket slik at den bare forbyr særskilt overdragelse av en reguleringskonsesjon, ikke overdragelse overhode, jfr. St. prp. nr. 21 for 1953 s. 12 vedrørende B.K.K.'s overtagelse av Matre—Haugsdalsvassdragene. Det ble videre hevdet at reguleringskonsesjonen — som for øvrig var fastsatt med hjemmel i vassdragsloven av 1887 — kunne overdras, men at vilkårene ble oppstillet i samsvar med reguleringsloven — altså i formen en ny konsesjon.

Hovedstyret vil i henhold hertil og etter det som ellers foreligger i saken anbefale søknaden imøtekommet. Man har i vedlagte utkast til nye betingelser bare endret disse

så de samsvarer med reguleringslovens någjeldende bestemmelser.

Det nevnes at det gjenstår mindre arbeider i forbindelse med overføringen av det tilstøtende nabofelt. Da det er praktisk å få manøvåreringsreglementet rettet i samsvar med den godkjente planendring, vedlegges utkast.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 21. august 1961.»

Industridepartementet vil med hovedstyret anbefale at søknaden blir imøtekommet. Man er også enig med hovedstyret i at konsesjonen blir å gi som en i formen ny reguleringskonsesjon, og at man samtidig foretar den korrigering av vilkårene som samsvarer med lovendringen av 10. april 1959 og med dagens praksis. Dette innebærer bl.a. at konsesjonsvilkårene skal kunne tas opp til alminnelig revisjon etter 50 års forløp. Andre endringer av vesentlig betydning for konsesjonæren er ikke inntatt i utkastet.

Industridepartementet vil anbefale at konsesjonen blir gitt på disse vilkår:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år fra denne konsesjons datum. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10 post 2, siste ledd.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,10 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av Kvitfosselvas lågvassføring som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 14, skal, for så vidt de ikke er fastsatt med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år etter at konsesjonen er gitt.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr, eller helt eller delvis dekke utgiftene hertil.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

11.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

12.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som utferdiges på forhånd. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

13.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

14.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsom-

råde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den bruks-tid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraft-mengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

15.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigs-øyemed.

16.

Anleggenes eier underkaster seg de bestem-melser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter er-stattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fast-satte regler.

17.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende de-partement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

18.

Det påhviler konsesjonshaveren — i den ut-strekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mine-ralogiske dannelser, samt i det hele naturfore-komster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av ar-beidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i beti-melig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fre-det i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og ar-beidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggin-gen og utførelsen av anleggene i den utstrek-ning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommune. Konsesjonshaveren plikter å foreta en for-svarlig opprydding av anleggsområdet. Opp-ryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Over-holdelsen av bestemmelsene i dette ledd under-gis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelse gis vedkom-mende ingeniører eller arbeidsledere fornø-den meddelselse.»

Manøvreringsreglementet blir å utferdige overensstemmende med det tid-ligere reglement, jfr. Kronprinsregentens re-solusjon av 30. juni 1955 og kgl. resolusjon 30. oktober 1959. Reglementet blir da sålyden-de:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre Kvitfossvatn.

Øvre	324,5 m o. h.
Nedre	309,0 m o. h.
Reguleringshøyde	15,5 m

Nedre Kvitfossvatn.

Øvre	245,2 m o. h.
Nedre	229,5 m o. h.
Reguleringshøyde	15,7 m

Svartkulp kan senkes 4,0 m fra uregulert vannstand på kote 312,0 til kote 308,0.

Reguleringsgrensene betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjen-ner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke forhøyes. For øvrig kan vannslipningen foregå etter kraftanleggets behov.

3.

Det skal påsees at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes, om det forlanges, ved hver måneds utgang utskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godkjennes av vedkommende departement.

5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Endring i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Industridepartementet

tilråder:

I.

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Aust-Lofoten Kraftlag å regulere Kvitfosselva i Vågan, i Nordland fylke, samt å overføre vann fra Myrbekkfeltet til Nedre Kvitfossvatn på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 29. september 1961.

II.

Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med Industridepartementets ovennevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

49. Sokndal kommunale Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å overta A/S Vestlandske Vassdrags- og Kraftselskaps tidligere konsederte fall- og reguleringsrettigheter i Sokndalsvassdraget.)

Kgl. res. av 6. oktober 1961.

Rogaland fylkes elektrisitetskontor har i brev av 24. juni 1959 søkt om tillatelse for Sokndal komm. elektrisitetsverk til å overta de fall- og reguleringsrettigheter som A/S Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap tidligere er meddelt konsesjon på.

Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet har i brev av 22. august 1961 avgitt følgende uttalelse om saken:

«På vegne av Sokndal kommunale elektrisitetsverk har Rogaland fylke, Elektrisitetskontoret sendt Hovedstyret følgende søknad datert 24. juni 1959:

«Elektrisitetsforsyningen i Sokndal kommune — Rogaland fylke er til årsskiftet 1958—59 besørget av et privat selskap (A/S Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap). Fra 1. januar 1959 har imidlertid Sokndal herred, etter overenskomst, overtatt selskapets vassrettigheter, kraftanlegg og fordelingsanlegg m. v.

Redegjørelse for de forhandlinger som er ført mellem partene i den anledning samt utskrift av Sokndal herredstyres vedtak i møte 29. september 1958 vedlegges (Bilag 1). Dette vedtak ble godkjent av Arbeidsdepartementet ved kgl. resolusjon av 2. januar 1959 (Bilag 2). Saken ble deretter behandlet påny i Sokndal herredstyre 17. november 1958, hvor endelig vedtak ble tatt overensstemmende med vedlagte særutskrift (Bilag 3).

Elektrisitetsforsyningen i Sokndal begynte med at ingeniør Emil Saugstad fikk en overenskomst med daværende Sokndal herred og Sokndal ladested (nå sammensluttet til Sokndal kommune) hvoretter han fra 1. januar 1913 fikk enerett «til anlegg og drift av et elektrisitetsverk for Sokndal med alle dertil hørende installasjoner og enelevering av materiell». Anlegget skulle være ferdig bygget innen utgangen av 1915. Tilsvarende overenskomst ble inngått med Sokndal herred. Et eksemplar av overenskomsten vedlegges (Bilag 4 og 5).

På grunnlag av de to overenskomster ble der dannet et aksjeselskap (A/S Sokndal elektrisitetsverk senere A/S Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap) som satte igang utbygging av kraftanlegg i midtre del av Lindlandsfallene i Sokndalsvassdraget.

Etterhvert som elektrisitetsbehovet øket, har verket måttet gå til kjøp av nye vassrettigheter som krevet ervervskonsesjon, og sådan konsesjon er meddelt ved kgl. resolusjon av 22. juli 1932.

Videre måtte der settes i gang en del reguleringsarbeider i Eiavatnet som er utført i medhold av kgl. resolusjon 11. juni 1948.

Under henvisning til foranstående, tillater jeg meg på vegne av Sokndal kommunale elektrisitetsverk å søke om å få overført de nevnte konsesjoner (og eventuelt andre vassdragskonsesjoner vedrørende Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap) fra sistnevnte selskap til det nye Sokndal kommunale Elektrisitetsverk.

Søknad om tillatelse til overføring av konsesjoner for kraftanlegg og fordelingsanlegg er sendt Elektrisitetsavdelingen.

Da anleggene nå går over til kommunal eiendom, tillater jeg meg samtidig å søke om at den i ervervskonsesjonens § 17 og 18 betingede hjemfallsrett og innløsningsrett

blir opphevet, videre at konsesjonene endres overensstemmende med vilkår som ellers gjelder for andre kommunale anlegg.»

Sokndal herredsstyres vedtak i møte 29. september 1958 lyder slik:

«1. Sokndal kommune kjøper alle V.V.K.'s eiendommer og rettigheter i Sokndal og tilliggende herreder av hva navn nevnes kan, med alle tilliggende herligheter for en kjøpesum av 2,5 millioner. Forutsetningen for å betale de ovennevnte kr. 2,5 millioner er at Statsbidraget til Eialinjen, kr. 80 000 går fra kjøpesummen. Det forutsettes at vanlig vare- og lagerbeholdning er tilstede ved overtagelsen.

Formannskapet får fullmakt til å utarbeide endelig kontrakt med Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap A/S for kjøpet.

2. Til dekning av kjøpesummen overtas V.V.K.'s gjeld (spesifisert i foranstående kontraktsforslag.) Av kommunens avsetninger foreslås brukt følgende:

Kap.	XVI.	A.	Skatteavskrivningsfond	kr. 100 000
»	XVI.	B. 6.	Titanfond	» 120 000
»	XVI.	B.10.	Elektrisitetsavgiftsfond	» 31 500
»	XVI.	C.11.	Gamlehjem eller komm.hus	» 239 500
»	XVI.	B. 7.	Kapitalfond	» 103 000
»	XVI.	C. 8.	Herredsgartner	» 6 000
				kr. 600 000

Formannskapet gis fullmakt til å oppta lån for inntil kr. 1 300 000 og den resterende del av kjøpesummen dekkes ved at V.V.K. gir henstand med betalingen for dette beløp. Spørsmålet vil da seinere komme opp for herredstyret om endelig oppgjør for dette.

3. Forutsetningen for kjøpet er at de nødvendige lånemidler kan skaffes og at V.V.K. gir foreløbig henstand med betaling av det resterende beløp. Jfr. ovenstående.»

Dette vedtak er godkjent av Kommunaldepartementet som sier følgende i brev til fylkesmannen i Rogaland den 2. januar 1959:

«Ved kgl. resolusjon av 2. januar 1959 er bestemt:

««Etter kommunelovens § 59 godkjennes Sokndal kommunestyres vedtak av 29. september 1958 om å ta opp (eller overta) lån i anledning av overtagelse av Sokndal Kraftverk for så vidt det gjelder lån på tilsammen kr. 1 631 700.

Det er et vilkår for godkjenning at lånene blir avdratt slik:

Lån kr. 315 800 i Titania A/S og lån kr. 112 500 i Bergen Kreditbank med minst 1/6 årlig.

Lån kr. 18 000 i Heskestad Sparebank med minst 1/9 årlig, lån kr. 200 000 i Sokndal Lands. Sparebank og lån kr. 515 700 i Vestlandsbanken med minst 1/5 årlig, lån kr. 442 700 av Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap A/S med kr. 200 000 innen 31. juli 1959 og kr. 242 700 innen 31. juli 1960.»»

Etter kommunelovens § 53 godkjenner Departementet kommunestyrets vedtak av 29. september 1958 forsåvidt det gjelder å pantsette Sokndal Kraftverks eiendommer og rettigheter til sikkerhet for lån på kr. 112 500 i Bergen Kreditbank og for lånet på kr. 515 700 i Vestlandsbanken.

Etter kommunelovens § 59 jfr. kgl. resolusjon av 10. juni 1955, godkjenner departementet Sokndal kommunestyres vedtak av 29. september 1958 om å nytte midler av fond til gamlehjem/kommunehus til delvis dekning av forannevnte kjøpesum for så vidt det gjelder et beløp på kr. 232 500 og kommunestyrets vedtak av 17. november 1958 for så vidt det gjelder å overta plikt til å betale en årlig avgift på kr. 2 100 til oppsidderne ved Barstadvannet.

Det er en forutsetning for godkjenningen av bruken av de nevnte fondsmidler at beløpet blir ført tilbake med minst 1/10 årlig.

Kommunestyret har den 29. september 1958 til samme formål også vedtatt å nytte en rekke andre nærmere angitte fondsmidler til et beløp på tilsammen kr. 361 000.

Departementet har ikke noe å bemerke til dette under forutsetning av at beløpene (unntatt et beløp på kr. 6 000 vedkommende herredsgartner) blir ført tilbake med minst 1/10 årlig.»

Den endelige kjøpekontrakt ble så utarbeidet og vedtatt i herredsstyremøte den 17. november 1958.

Ifølge denne kontrakt overtar kommunen Sokndal Elektrisitetsverk pr. 1. januar 1959 omfattende dets faste eiendommer og rettigheter i Sokndal, Heskestad og Helleland herreder nærmere oppregnet i brev fra sorenskriveren i Dalane av 26. mars 1958.

Kjøpesummen er kr. 2 500 000 med fradrag for statsbidrag kr. 80 000 til Eialinjen. Ifølge pkt. 4 i kontrakten skal kjøpesummen erlegges slik:

«Kjøperen overtar følgende lån (beløp pr. 1. januar 1958):

Pantelån til Titania A/S	kr.	363 761,90
Pantelån til Bergen Kreditbank A/S	»	150 833,34
Gjeldsbrevlån til Sokndal Lands Sparebank	»	174 100,00
Gjeldsbrev til Heskestad Sparebank	»	20 000,00
Gjeldsbrev til Sogndal Ladest. Sparebank	»	29 000,00
Lån til Sokndal kommune ...	»	140 000,00
	kr.	877 695,24

Lånebeløpene korrigeres til beløpene pr. 1. januar 1959. Videre overtar kjøperen fra 1. januar 1959 betalingsplikten for de skjønnsbestemte årlige avgifter til oppsidderne ved Barstadvannet som er fastsatt i Dalane herredsretts skjønn av 6. juni 1956. Det årlige avgiftsbeløp utgjør tilsammen kr. 2 100. Kapitalverdien av dette settes til det 25-dob-

belte, således at denne post fragår i kjøpesummen med kr. 52 500. Dessuten avgår av kjøpesummen de hittil påløpne men ikke betalte avgifter pr. 15. august hvert år fra 15. august 1953 i henhold til skjønnet, 5 terminer, tilsammen kr. 10 500. Kjøperen trer inn i skjønnssaken istedenfor selgeren i den stilling den er i ved overtagelsen. De hittil påløpne omkostninger deles med halvparten på hver av partene. Omkostningene forutsettes å beløpe seg til ikke over kr. 2 000 + eventuelle omkostninger til motparten for å få hevet ankesaken til lagmannsretten. Ankesak til høyesterett angående vannverket heves som forlikt. Mulige uoppgjorte erstatninger for stolpegrunn m. v. gjøres opp av selgeren.

Av resten av kjøpesummen betales kr. 1 100 000 ved overtagelsen mot tinglyst skjøte fritt for hjemmelsanmerkninger og andre panteheftelser enn de foran nevnte panthavere. I tilfelle beløpet ikke betales ved overtagelsen, svares 5 pst. renter av dette beløp.

For den resterende del av kjøpesummen utsteder kjøperen til selgeren en panteoblagasjon som forrentes med 4 pst. fra overtagelsen og innfries således:

Såfremt Sokndal kommune får innvilget de nå omsøkte lån, betales obligasjonsbeløpet innen 31. juli 1959. I motsatt fall betales kr. 200 000 innen denne dato, resten innen 31. juli 1960.»

Med Hovedstyrets brev av 14. juli 1959 har saken vært forelagt distriktet til uttalelse med følgende resultat:

Heskestad herredsstyre har i møte 5. august 1959 fattet følgende enstemmige vedtak:

«Ein rår til at Sokndal Komm. El.verk får overført konsesjonane på same vilkår som har vore gjeldande for Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap.»

Helleland herredsstyre har enstemmig avgitt følgende uttalelse fra møte 3. august 1959:

«Helleland kommune har intet å innvende mot at Sokndal kommunale elektrisitetsverk får konsesjonene overført fra Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap.»

Rogaland fylke har ikke noe særlig å bemerke til søknaden og anbefaler denne innvilget, jfr. påtegning av 22. august 1959.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon 22. juli 1932 fikk A/S Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap (V.V.K.) tillatelse til å erverve Sokndalsvassdraget m. v. i Rogaland fylke. Konsesjonen omfattet alt fall i Rosslandselv fra Heigravatn til Lindeland og ble planlagt utnyttet i to utbygginger henholdsvis et øvre fall på 12,5 m og et nedre fall (Lindelandsfallene) på 105 m. Nabovassdragene Bakke- og Frøitlefvassdragene var også i det vesentligste erververt og omfattes også delvis av konsesjonen. Utbyggingsplanene for disse vassdrag gikk ut på å overføre førstnevnte til Barstadvatn, mens Frøitlefvassdraget var ment utbygd for seg i et 87 m's fall fra Botnevatn. Hovedstyret beregnet ytelsen i Rosslandselva med nevnte overføring til ca. 12 300 nat.-hk og i Frøitlefvassdraget til ca. 2 100 nat.-hk. tilsammen ca. 14 400 nat.hk., jfr. St. prp. nr. 72 for 1932.

V.V.K. har bygget ut Lindelandsfallene i to stasjoner med en samlet ytelse på ca. 2 750 kW og ved kgl. resolusjon 11. juni 1948 fikk kraftselskapet tillatelse til å regulere Eiavatn 1,5 m ved 0,3 m oppdemming og 1,2 m senkning. Denne tillatelse ble fornyet ved kgl. resolusjon 29. april 1955 og reguleringen er gjennomført. Dessuten består en eldre konsesjonsfri regulering i Heigravatn — Kverven på 5,5 m ved 3 m oppdemming og 2,5 m senkning.

Sokndal kommune har ansett det ønskelig å få kontroll over elektrisitetsverket for å foreta nødvendige utbygginger i framtiden og har derfor etter forhandlinger med V.V.K. kommet fram til en ordning ved kjøp av dets vassrettigheter m. v. med virkning fra 1. januar 1959. Kommunen har ved kgl. resolusjon 2. januar 1959 fått godkjennelse på finansieringsmåten, jfr. brev av s. d. sitert foran fra Kommunaldepartementet. Den søker nå om å få overdratt de foran nevnte vassdragskonsesjoner og at vilkårene må bli slike som gjelder for andre kommunale anlegg. Særlig søkes det om at hjemfalls- og innløsningsretten må bli opphevet. Konsesjonene utløper 22. juli 1992.

Selve overdragelsen har Hovedstyret intet å innvende mot og vil anbefale søknaden innvilget.

Hovedstyrets utkast til betingelser følger vedlagt. Da det ikke er aktuelt for andre falleiere å delta i reguleringen finner man det mest praktisk å oppstille ervervs- og reguleringsbetingelser under ett. For øvrig bemerkes herom:

Konsesjonstid og innløsningsretten, post 13.

Overfor en kommune må ervervslovens § 2 pkt. 22 forstås slik at man ikke kan knytte nye vilkår til en overdragelse av en konsesjon, de tidligere vilkår kan bare helt eller delvis frafalles.

Heskestad herredsstyre anbefaler riktignok konsesjonen overdratt på samme vilkår, men tatt i betraktning at den alt overveiende del av så vel det konsederte vassfall som reguleringsmagasin ligger innen Sokndal herreds egne grenser finner Hovedstyret til rimelig at kommunen får konsesjonen på ubegrenset tid. Vilkår 17 og 18 i ervervskonsesjonen samt

post 1 og 2 i reguleringskonsesjonen anbefales frafalt delvis slik at vilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Dette samsvarer da med den måten lovens nye bestemmelse er praktisert på overfor andre kommuner.

For reguleringskonsesjonens vedkommende has ingen tilsvarende lovbestemmelse. Hovedstyret anvender den synsmåte at den gamle reguleringskonsesjon anses bortfalt. Den nye konsesjon kan i henhold til reguleringslovens § 10 pkt. 2 gis på ubegrenset tid for kommuner.

For så vidt angår ervervskonsesjonens post 22 og reguleringskonsesjonens post 20 om panteheftelser bemerkes at anleggene ifølge post 13 kan overgå til staten dersom konsesjonæren frasier seg konsesjonen etter en eventuell alminnelig revisjon av vilkårene etter 50 år. Hovedstyret går ut fra at det er ordnet med frafall m. v. av eldre panteheftelser. Av hensyn til mulige nye heftelser bør det være med vilkår om at alle heftelser bortfaller hvis eiendommene ifølge konsesjonen overgår til staten. Dette samsvarer da i hovedsaken med siste setning i post 22 i ervervskonsesjonen.

Overdragelsen reiser ikke spesielle andre spørsmål og redaksjonen av vilkårene ellers er foretatt ut fra hensynet til å legge dem så nær opp til lovens nåværende bestemmelser som mulig gjennom opphevelse, helt eller delvis, av enkelte av de tidligere vilkår. Således er frafalt ervervskonsesjonens post 4 og reguleringskonsesjonens post 6 om fortrinnsrett for norske arbeidere og funksjonærer. Likeledes frafalles første ledd i henholdsvis post 7 og 9 om vederlag i varer til arbeiderne i stedet for penger m. v.

Som følge av at anlegget blir kommunalt frafalles vilkårene om approbasjon av planer m. v. for så vidt angår utbyggingen og sikkerhetsstillelse, jfr. postene 16 og 20 henholdsvis.

At post 1 i erverskonsesjonen om selskapets styre må falle bort er selvsagt.

Fallene er nå som i 1932 bare delvis utbygd, det gjenstående representerer ca. 5 700 kW. I St. prp. nr. 72 for 1932 finnes en erklæring om «at man anser lovens krav tilfredsstillet ved de allerede stedfunne utbygginger» se side 5 og 14. Denne erklæring må anses å gjelde også overfor kommunen.

Ovedragelsen betinger ingen endringer i det ved kgl. resolusjon 11. juni 1948 fastsatte manøvreringsreglement.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 21. august 1961.»

Hovedstyret har utarbeidet følgende forslag til betingelser for tillatelse for Sokndal kommunale elektrisitetsverk til å erverve Sokndalsvassdraget m. v. samt å regulere Eiavatn i Rogaland fylke:

«1.

Driften av anleggene må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 10 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger konsesjonæren til statskassen en løpende mulkt stor kr. 100 — ett hundre kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

2.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (ekskl. toll). I tilfelle tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

3.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

4.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

5.

Konsesjonæren er ved vassfallenes videre utbygging forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

6.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til å utføre ombyggingen av de veger som berøres av reguleringen etter fylkesvegstyrets nærmere bestemmelse.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanlegget og kraftanleggene og de ham tilhørende bedrifter, som forsynes med kraft fra anleggene å oppsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19. mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved videre utbygging av vassfallene beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

9.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallene etter de foretatte utbygginger og reguleringer kan frembringe med de påregnelige vassføringer år om annet til den kommune, hvor kraftanleggene er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende departement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan — for så vidt angår kraftøkingen som skriver seg fra reguleringen — de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den overfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet

hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingene kraft.

11.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. nat.-hk beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallene etter de foretatte utbygginger kan frembringe med de påregnelige vassføringer år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,50 pr. nat.-hk beregnet på samme måte.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen av Eiavatn tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1 pr. nat.-hk.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

12.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgiftene etter post 11 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 10, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

13.

Ervervs- og reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år, fra 22. juli 1932. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår. Frafalles konsesjonen, tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m. de til utbyggingen og kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør så vel som reguleringsanlegget med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanleggene staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanleggene avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved overleveringen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

14.

Reguleringsanlegget skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvorledes målingene er utført.

17.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

18.

Alle heftelser som blir påført vedkommende eiendommer og gjenstander bortfaller hvis disse ifølge konsesjonen overgår til staten, jfr. post 13.

19.

Overtredelse av foranstående post 9 samt unnlatelse av å stille de i medhold av post 8 påbudte fond medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 §§ 31 og 32.

20.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelse som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner, hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Konsesjonæren skal innen 2 år innsende til departementet konduktørkart over samtlige de av ham ervervede eiendommer og rettigheter. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Industridepartementet skal bemerke:

Den ved kgl. resolusjon 22. juli 1932 meddelte ervervskonsesjon til A/S Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap omfattet en rekke fallrettigheter i Sokndalsvassdraget, således fallrettigheter i Rosslandselv—Lindelandselv fra Heigravatn til Lindeland (øvre fall 12,5 m, nedre fall 105 m), samt fall i nabovassdragene Bakke og Frøitlefvassdragene. De utbyggingsplaner man den gang hadde gikk ut på bl. a. å overføre Bakkevassdraget til Barstadvatn i Rosslandselv—Lindelandselv, mens Frøitlefvassdraget var påtenkt utbygd for seg i et fall på 87 m fra Botnevatn. Ved full utbygging regnet man med en ytelse i Rosslandselv—Lindelandselv på ca. 12 300 nat.-hk og i Frøitlefvassdraget ca. 2 100 nat.-hk.

Den foreliggende søknad fra Sokndal kommunale elektrisitetsverk gjelder de samme, tidligere konsederte fallrettigheter. Rettighetene er imidlertid ikke utnyttet for mer enn 4 000 Hk eller ca. 2 750 kW, alt i Lindelandsfallene, idet de øvrige utbyggingsplaner med bl. a. overføring av nabovassdraget ikke er gjennomført.

Siden det her dreier seg om tidligere konsederte vannfall vil erververen komme inn under den i konsesjonsloven § 2, post 22 omhandlede konsesjonsplikt, selv om erververen i dette tilfelle er en norsk kommune. De vann-

fall som A/S Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap måtte ha ervervet konsesjonsfritt, er det dog ikke nødvendig for kommunen å søke ervervskonsesjon på.

Ifølge konsesjonslovens § 2, tredje ledd bør en konsesjon på vannfall som ved regulering antas å kunne utbringes til mer enn 10 000 nat.-hk, ikke gis før saken har vært forelagt for Stortinget. I samsvar med denne bestemmelse ble konsesjonssaken fra 1932 forelagt for Stortinget, jfr. St. prp. nr. 72 for dette år. Nærværende sak finner departementet imidlertid ikke nødvendig å forelegge for Stortinget. For det første dreier det seg her om et kommunalt erverv som, såfremt fallrettighetene ikke tidligere hadde vært konsedert, kunne vært gjennomført uten spørsmål om konsesjon. For det annet synes det ikke å være noen betenkeligheter ved å gi den omsøkte tillatelse, jfr. de i hovedstyrets uttalelse siterte vedtak fra de berørte kommuner.

Departementet er således enig med hovedstyret i at søknaden bør innvilges såvel når det gjelder spørsmålet om å erverve nevnte fallrettigheter som når det gjelder adgangen til fortsatt å regulere Eiavatn.

Derimot deler man ikke hovedstyrets syn på det prinsipielle spørsmål om fastsettelsen av vilkår. I hovedstyrets uttalelse heter det nemlig at den alminnelige konsesjonslovs § 2 post 22 må forstås slik at man overfor en kommune «ikke kan knytte nye vilkår til en overdragelse av en konsesjon, de tidligere vilkår kan bare helt eller delvis frafalles».

Etter departementets oppfatning av loven har man utvilsomt — likesom man selvsagt også kan avslå søknader fra kommuner etter § 2 post 22 — anledning til å fastsette nye vilkår overensstemmende med gjeldende lovs grunnregler for slike. Uttrykket «overdragelse av en konsesjon» er for øvrig også feilaktig og misvisende, idet en konsesjon overhode ikke er gjenstand for overdragelse. Det er rettighetene som overdras, hvilket medfører at den gamle konsesjon faller bort, i og med at det blir gitt ny konsesjon. At erververen — som et m i n i m u m s k r a v — må underkaste seg de i den opprinnelige konsesjon fastsatte betingelser, er utelukkende å betrakte som et lovbestemt påbud til konsesjonsmyndighetene når det gjelder fastsettelsen av betingelser for den nye konsesjon. Når erververen er en norsk kommune gir loven rett til helt eller delvis frafallelse av de opprinnelig fastsatte betingelser. Etter departementets oppfatning er det utvilsomt slik at man til gjengjeld for frafallelse av f. eks. hjemfalls- og innløsningsvilkår, må ha anledning til å fastsette endringer, også i skjerpende retning, av andre konsesjonsvilkår. Dette mener man må gjelde selv på felter hvor loven ikke uttrykkelig påbyr fastsettelse av vilkår.

Departementet har funnet det riktig å foreta en fullstendig revisjon av de forskjellige konsesjonsvilkår som i sin tid var fastsatt for A/S Vestlandske Vassdrags- og Kraftselskap. Departementets utkast til vilkår vil imidlertid ikke innebære økte byrder av vesentlig betydning i forhold til hovedstyrets utkast, og stemmer forøvrig med den praksis som i dag følges ved fastsettelse av konsesjonsvilkår.

Departementet foreslår at følgende utkast til konsesjonsvilkår legges til grunn for tillatelse for Sokndal kommunale elektrisitetsverk til å erverve fallrettigheter i Sokndalsvassdraget samt til å regulere Eiavatn i Rogaland fylke:

«1.

Ervervs- og reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10 post 2, siste ledd og den alminnelige konsesjonslovs § 2 post 17, annet ledd, som gis tilsvarende anvendelse.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (ekskl. toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver

gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

3.

Forsikringer tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

4.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

5.

Konsesjonæren er ved vassfallenes videre utbygging forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den til enhver tid nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsigelsesregler i nevnte paragraf.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til å utføre ombyggingen av de veger som berøres av reguleringen etter fylkesvegstyrets nærmere bestemmelse.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i ervervsloven og i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond, jfr. ervervslovens § 2 post 9 og reguleringslovens § 12 post 7.

9.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallene etter foretatt utbygging og regulering kan frembringe med de påregnelige vassføringer år om annet til den kommune hvor kraftanleggene er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende departement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig, og den avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en

kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, skal det oppgis hvilken brukstid som ønskes lagt til grunn og dennes fordeling over året. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter annet ledd, kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

11.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. nat.-hk. beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallene etter de foretatte utbygginger kan frembringe med de påregnelige vassføringer år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,50 pr. nat.-hk. beregnet på samme måte.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen av Eiavatn tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

12.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgiftene etter post 11 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft jfr. post 10 skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

13.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de ulemper eller innskrenkninger dette fører med seg. Anleggets eier må uten godgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

14.

Reguleringsanlegget skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvorledes målingene er utført.

17.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

18.

Alle heftelser som blir påført vedkommende eiendommer og gjenstander bortfaller hvis disse ifølge konsesjonen overgår til staten, jfr. post 1.

19.

Gjentatt eller fortsatt overtredelse av foranstående poster 9 og 17 medfører tap av konsesjonen.

20.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser og reguleringsarbeider som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner, hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.»

Til de enkelte vilkår i departementets utkast skal bemerkes:

I post 1 heter det at den kombinerte konsesjon gis på ubegrenset tid. Når 50 år er gått skal imidlertid vilkårene kunne tas opp til alminnelig revisjon. I motsetning til hovedstyrets forslag, jfr. post 13 i dette, finner departementet å kunne regne med 50 år fra dags dato.

Post 5 er utformet i samsvar med gjeldende lov, slik at ikke bare arbeiderne men også funksjonærene og de ansattes familier skal skaffes nødvendig legehjelp m. v. Man har også foreslått inntatt den nå vanlige bestemmelse om erstatning til de etterlatte som følge av dødsulykker under anleggsarbeide.

Som post 13 har man tatt inn den obligatoriske bestemmelse om at konsesjonæren må finne seg i at det blir truffet militære foranstaltninger ved damanlegget.

Samtlige av de øvrige vilkår er som tidligere nevnt, foreslått gitt den utforming som er vanlig i dag.

Departementet slutter seg til hovedstyrets uttalelse om at det ikke er nødvendig å foreta noen forandringer i det manøvreringsreglement som ble fastsatt ved den kgl. resolusjon av 11. juni 1948 til A/S Vestlandske Vassdrags- og Kraftselskap til regulering av Eiavatn. Dette reglement lyder:

«1.

Reguleringsgrensene er:
Øvre grense ..... kote 127,00
Nedre grense ..... kote 125,50
tilsvarende vannstandene 1,80 og 0,30 på Eiavatn vannmerke (nr. 1028).

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Vannstanden i Eiavatn må ikke overstige øvre reguleringsgrense uten at flomløpet er helt åpnet. Det skal ved manøvreringen has for øye at flomvannstander i vatnet og flomvassføringer ikke forhøyes. Heller ikke må lågvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig foregår vannslippingen etter kraftanleggets behov.

3.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller lignende og at dammen er i god stand.

Det føres protokoll over avleste vannstander samt observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes — hvis det forlanges — avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Forandring av dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Da det imidlertid dreier seg om en formelt ny konsesjon blir også manøvreringsreglementet å fastsette på ny.

Industridepartementet

tilråder:

I.

Sokndal kommunale elektrisitetsverk tillates i medhold av den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917 og vassdragsreguleringsloven av samme dag å overta A/S Vestlandske Vassdrags- og Kraftselskaps tidligere konsederte fallrettigheter i Sokndalvassdraget i Rogaland fylke, samt å foreta en regulering av Eiavatn i samme vassdrag, på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 6. oktober 1961.

II.

Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

50. A/S Rødøy-Lurøy Kraftverk.

(Tillatelse til å forhøye aksjekapitalen.)

Kgl. res. av 13. oktober 1961.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 23. mai 1957 ble A/S Rødøy—Lurøy Kraftverk meddelt tillatelse til å erverve og regulere Reppavassdraget i Rødøy herred, Nordland, jfr. Meddelte vassdragskonsesjoner for 1957, side 103—112.

Ved brev av 19. september 1961 har o.r.sakfører Lars Murbræck på vegne av kraftverket søkt om tillatelse til å utvide selskapets aksjekapital, jfr. den alminnelige konsesjonslovs § 36, 2. ledd, hvoretter bl. a. aksjeselskaper som eier vannfall som ved regulering kan utbringes til mer enn 5 000 nat.-hk, trenger tillatelse til å øke aksjekapitalen. Av søknaden refereres:

«A/S Rødøy—Lurøy Kraftverk, Tjongsfjorden i Rødøy, hvis aksjekapital nå er kr. 615 000 akter å forhøye aksjekapitalen med min. kr. 100 000, maks. kr. 130 000. Forhøyelsen skjer for å dekke øket distriktstilskudd som vilkår for oppnåelse av statsstøtte til videre utbygging av linjenettet. Ytterligere kapital trenges for fremføring av høyspentlinjen til øygruppen Træna, et arbeid som er langt fremskredet og som er av betydning for mange mennesker.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36, 2. ledd antas det nødvendig med Kongens samtykke for gjennomføring av denne forhøyelse av aksjekapitalen.

På kraftverkets vegne fremsender jeg herved søknad om slik tillatelse som nevnt.

Ifølge opplysning fra Nordland fylkes elektrisitetskontor i brev til undertegnede av 16. september d. å. regner man med at selskapets kraftverk ved Reppasjøen i Rødøy, Reppa Kraftverk, ved den nåværende utbygging representerer ca. 7 500 nat.-hk, hvorav ca. 6 670 er innvunnet ved den foretatte regulering.»

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i brev av 2. oktober 1961 avgitt følgende uttalelse:

«Vassdragsvesenet ser gjerne at kraftverket forhøyer sin aksjekapital for å skaffe tilskottsmidler til den videre utbygging av kraftnettet i området. Det er riktig som kraftlaget fremholder i nevnte brev at distriktet vil bli pålagt å skaffe en del av byggekapitalen til de påtenkte utvidelser av kraftnettet. I disse planene inngår også kraftlinje til øygruppen Træna som vil bli en del av kraftverkets forsyningsområde.

Forhøyelsen av aksjekapitalen blir blant annet gjennomført for at Træna skal få aksjer i kraftverket og bli representert i kraftverkets styre og representantskap. I samsvar med vedtak av 15. desember 1960 i kraftverkets styre, skal således Træna kommune få høve til å tegne aksjer for inntil kr. 50 000 som i sin helhet skal nyttes som tilskott til kraftlinjebyggingen for Træna. Samtidig vil området for øvrig få høve til å tegne nye aksjer for derved å skaffe noen midler også til andre utvidelser av kraftnettet. Den påtenkte forhøyelsen av aksjekapitalen er etter vår mening rimelig, og vi vil rå til at kraftverkets søknad imøtekommes.»

Industridepartementet skal bemerke:

A/S Rødøy—Lurøy Kraftverk er et selskap hvor Rødøy og Lurøy kommuner og innbyggerne i kommunene er aksjonærer. Selskapet står nå foran en videre utbygging av linjenettet i sitt distrikt. Bl. a. er det behov for å bygge en kraftlinje til øygruppen Træna som naturlig sokner til kraftverkets forsyningsområde. Forhøyelsen av aksjekapitalen har til hensikt å skaffe midler fra distriktet til dette formål.

Industridepartementet slutter seg til hovedstyrets anbefaling av saken og vil tilrå at den nødvendige tillatelse etter den alminnelige konsesjonslovs § 36, 2. ledd blir gitt. Det antas ikke påkrevd å fastsette vilkår for tillatelsen.

Industridepartementet

tilråder:

A/S Rødøy—Lurøy Kraftverk tillates i medhold av § 36, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917 å utvide sin aksjekapital fra kr. 615 000 til inntil kr. 745 000.

51. A/S Saudefaldene.

(Tillatelse til å føre Breikvamselva og Raundalsbekken inn i driftstunnelen for Søndenå kraftverk, Sauda i Rogaland.)

Kgl. res. av 10. november 1961.

A/S Saudefaldene har i brev av 31. oktober 1960 søkt om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å føre Breikvamselva og Raundalselva inn i driftstunnelen for Søndenå kraftverk.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i brev av 23. august 1961 avgitt følgende uttalelse i sakens anledning:

«A/S Saudefaldene. Bekkeinntak, Breikvamselva og Raundalsbekken.

Med departementets påskrift 4. november 1960 fikk Hovedstyret oversendt til uttalelse følgende søknad fra A/S Saudefaldene, datert 31. oktober 1960:

«Etter driftsforholdene hos vår hovedavtager Electric Furnace Products Company Limited, kan det i visse perioder bli mangel på vann til våre kraftverker.

Vi har undersøkt forskjellige muligheter til å øke vannføringen ved tilføring av vann fra tilstøtende nedbørfelt.

Nedenfor Storli dam ligger Breikvamselven som tilløp til Storelven, hvis vannrettigheter ble kjøpt i 1913 med adgang til å lede vannet vekk fra elveleiet. Breikvamselven ligger godt til rette til å øke vanntilførselen til Søndenå kraftverk, idet elven krysser driftstunnelen. Den har et nedbørfelt på ca. 6,6 km^2 og et antatt midlere årlig avløp av ca. 19 Mm^3 som kan utnyttes i et fall av 250 m.

Planen er å bygge en mindre dam med overløp og bunnluke, samt inntak med rister og en ca. 50 m sjakt ned til driftstunnelen. Dammen kan bli 4—5 m og skal kun tjene til å samle vannet og lede det inn i inntaket for sjakten.

Ca. 1,5 km nedenfor Breikvamselven ligger Raundalsbekken med et nedbørfelt av ca. 2,5 km^2 og et midlere årlig avløp av ca. 7,2 Mm^3. Denne krysser også driftstunnelen til Søndenå kraftverk, og vannet kan nyttiggjøres på samme måte som ved Breikvamselven.

Manøvreringsreglement: Sjaktene kan neppe sprenges mindre enn ca. 2 × 2 m. Praktisk talt alt vann vil bli tatt inn i disse og enten brukt direkte i stasjonen eller magasinert i Storlivann. Overløp blir det bare ved ekstraordinært store flommer. Bunnluken blir bare brukt ved nedtapping for inspeksjon eller rensing av tunnel, inntak og rister. Mulig manøvrering foretas av betjeningen ved Søndenå kraftverk.

Vannrettigheter: De vannrettigheter som det blir aktuelt å erverve er de 60—80 m fra sjaktinntakene og ned til Storelven. Det er søkt kontakt med grunneierne — 8 personer i felleseie — men det er ennå ikke kommet til noen avtale om erstatning for vannretten og den nødvendige grunn for dam og inntak.

Ingen av bekkene vil på de omhandlede strekninger kunne benyttes hverken til fløtning eller fiske. Mulige skadevirkninger må i det hele sies å være forsvinnende.

Finansieringen: Arbeidene vil i sin helhet bli finansiert med utenlandsk kapital. Det antas å medgå kr. 250 000 ved hvert av de to sjaktanlegg, inklusive vannrett og grunnervervelser.

Helsespørsmål: Arbeidet er forutsatt utført som vinterarbeide ved våre faste arbeidere. De få mann som blir beskjeftiget, 4—5 personer, vil bli kjørt til og fra arbeidsstedet. Det vil bare bli oppført de nødvendige materialbrakker med spiserom etc., samt førstehjelputstyr. Avstanden til Sauda sykehus med 4 leger og 40 senger er kun 7—8 km god bilvei.

Sikringsfondet i henhold til konsesjon av 1914, kapitel III, punkt 1. Det er forutsetningen at fondet kr. 100 000 også skal gjelde de ovennevnte arbeider.

Fondet i henhold til lov av 19. mai 1900, kap. 4. Det av Electric Furnace Products Co. Ltd. opprettede fond på kr. 500 000 er også gjeldende for disse arbeider, idet fondet gjelder for begge selskaper.

Vi tillater oss å søke om det ærede departements godkjennelse av planene og samtidig om tillatelse til ved ekspropriasjon å erverve de vannrettigheter og grunnarealer som er nødvendige for utførelsen.

Som bilag til nærværende konsesjonsansøkning vedlegges kart over nedslagsfeltet. Ytterligere opplysninger som departementet måtte ønske, vil omgående bli oversendt.»

Søknaden er kunngjort på foreskrevet måte, bl. a. i Norsk lysingsblad for 15. november 1960, og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Sauda kommunestyre gjorde i møte 20. desember 1960 slikt vedtak:

«Sauda kommunestyre vil rå til at det blir gitt konsesjon meddi ein går ut frå at det blir tatt omsyn til merknadene frå grunneigarane i brev av 7. desember 1960.

Som nye vedlegg fylgjer brev frå Sauda komm. elektrisitetsverk av 17. november 1960 og frå grunneigarane av 7. desember 1960.»

Brevet fra elektrisitetsverket lyder:

«I brev til Departementet for Industri og Håndverk av 31. oktober 1960 søker A/S Saudefaldene om tillatelse til å erverve vannrettigheter og grunnarealer i vassdragene Breikvamselva og Raundalsbekken.

Sauda komm. Elektrisitetsverk finner ikke å ha noe å bemerke til nevnte regulering.»

De nevnte brev fra grunneierne:

«Underskrevne grunneigarar har gått gjennom dei papira som er tilsendt oss vedkomande ovannemnde sak. Me vil her berre nemna fylgjande:

1. Aktieselskabet Saudefaldene søkjer både om konsesjon og tillatelse til oreigning. Me har ikkje hatt nokon kontakt med selskapet

i høve denne saka. Dei har berre opplyst at oppmåling er gjort. Me kan difor ikkje sjå nokon grunn til oreigning så lenge det i det heile ikkje er forhandla om saka.

2. At skaden vil verta «forsvinnende» dersom Breikvamselva og Raundalsbekken vert tekne bort er ikkje rett. Fiskebestanden i Storelva vil verta totalt øydelagd frå Tømmerlihølen til Løyningsøynå. For resten av elva vil den sterke vassreduksjonen bety stor skadeverknad.
3. Isvegar for framdrift av skog vil verta ubrukande.
4. Langs heile buhagane våre tjenar Storelva nå som skiftegjerde. Dersom dei to nemnde vassføra vert ført ned i driftstunnelen, kan ein ikkje lenger rekna med elva som gjerde. Det same gjeld gamle og vante drikkeplassar for husdyra i beitetida. Det er nå berre einskilde stader dyr kan nå i vatn langs elva (grunna storsteinete og uføre strender). Ved minking av vassføringa vil drikkeplassene verta sterkt redusert.»

Rogaland fylkes elektrisitetskonsulent uttaler i påskrift 21. januar 1961:

«Med skrivelse av 6. januar 1961 sendte jeg A/S Saudefaldene gjenpart av grunneiernes protestskrivelse av 7. desember f.å. med anmodning om en uttalelse, da selskapet meddelte at det var ubekjent med denne skrivelse.

Med skrivelse av 17. januar — som vedlegges — har A/S Saudefaldene uttalt seg.

Med de verdier som innvinnes i forhold til de skader det etter min mening kan bli tale om, vil jeg anbefale A/S Saudefaldenes ansøkning.»

Den nevnte skrivelse fra ansøkeren lyder:

«Vi har fått tilsendt grunneiernes bemerkninger til vår søknad og kan gi følgende opplysninger:

1910 ble vannretten fra Storlivann til Lona håndgitt for en sum av kr. 10 000. Det dreiet seg her om en elvelengde av 5,8 km med en fallhøyde av ca. 160 m. Det ble den gang tatt forbehold om at kraftstasjonen ikke måtte legges nedenfor Lona.

1913 ble all vannrett innkjøpt, dvs. en tilleggslengde av ca. 2,7 km med en fallhøyde av ca. 40 m. Denne strekning ble betalt med kr. 63 000 pluss en gratislevering av 68 hk. Ifølge kontrakten har kjøperen — Aktieselskabet Saudefaldene — «rett til uinnskrenket å regulere vassdraget ved oppdemning, senkning, ledning av samme bort fra sitt naturlige leie i tunnel, rørledning eller kanal samt enhver annen forføyning som er fornøden til vannets utnyttelse i industrielt øyemed. For skade som herved måtte forvoldes på jord eller andre herligheter (selvsagt bort fra dem der er knyttet direkte til vassdraget) betales etter overenskomst eller skjønn». A/S Saudafaldene har således kjøpt og betalt for elveretten til høyeste vannstand (se skylddelingen) samt all skade knyttet direkte til vassdraget. Som sådan må regnes de i grunneiernes brev nevnte skader såsom fiske, isveier, elven som stengsel og drikkeplasser for kreaturer.

Etter vår oppfatning står da igjen kun å erstatte den skade som måtte oppstå på grunn av at vannet i Breikvamselven og Raundalsbekken fjernes på strekningen: Tunnel-innløp til Storelven. Bekkene passerer på disse strekninger (ca. 100 m lange, fall 45—60°) kun storstenede juv som er praktisk talt ufremkommelige for mennesker.

Selv om grunneiernes ankepunkter således ligger utenfor sakens ramme, skal vi til deres anker bemerke:

Ad 1: Samtidig med at planene ble tatt opp og søknad sendt, henvendte vi oss til en av grunneierne og ba ham om å konferere med de andre slik at vi kunne få et møte til å drøfte prosjektet og erstatningene.

For å spare tid ble det, samtidig med konsesjonssøknaden, søkt om tillatelse til ekspropriasjon i tilfelle vi ikke skulle komme til enighet om erstatningene.

Vi hørte imidlertid intet fra grunneierne og har nå pånytt søkt kontakt.

Ad 2: Grunneierne har forbeholdt seg det fiske som er mulig etter reguleringen. Allerede med den utførte regulering ovenfor Storli tas praktisk talt alt vann bort fra elven fra Storlivann til Løyningsøynå (Tømmerlihølen skal ligge ca. 2 km nedenfor Storli). Mulighetene for fiske er minimale for ikke å si ødelagte fra Storlivann til Lona, inklusive Tømmerlihølen, allerede ved den utførte regulering ovenfor Storlivann.

Ovenfor Lona er nedbørfeltet ca. 22,9 km² hvorav A/S Saudafaldene søker om å få utnytte vannet fra ca. 9,1 km². Det blir da ca. 13,8 km² tilbake til å levere vann til Storelven.

Nedenfor Lona øker nedbørfeltet til ca. 60 km² hvorav ca. 9,1 km² tas bort. Nedenfor Lona er således fjernelsen av vannet fra de to bekker av mindre betydning.

A/S Saudefaldene er dessuten i sine konsesjoner forpliktet til å sette ut yngel i de regulerte vann til opprettholdelse av fiskemulighetene. Laksefisket foregikk bare på de nederste ca. 2,2 km fra fjorden til Kastfoss.

Ad 3: Som isvei til fremdrift av skog kan det etter vår mening bare bli tale om den ca. 1 km lange Lona, en stilleflytende utvidelse av elven, der også fremtidig vil bli like brukbar som før. Utenom Lona mener vi at elven er så storstenet at den ikke er brukbar som isvei. Elven vil neppe noensinne bli brukt for tømmertransport da det ligger god kjørevei på samme side som skogeiendommene. Selv for partiet fra Juvastøl bro til Storli hvor veien ligger på elvens annen side må det være lettere å ta tømmer og ved opp på veien ved løypestreng e. l. enn å krangle seg fram i den storstenede elv.

Ad 4: I det bratte terreng fra Lona til Storli har det neppe vært beitet kreaturer, men vel en del sau. Her danner de bratte skrenter ned mot elven et naturlig selvgjerde. Nedenfor Lona kan elven også utenom flomtider ha dannet et stengsel for kreaturer. Som stengsel vil neppe fjernelsen av avløpet fra de 9,1 km² i forhold til de opprinnelige 60 km² ha så stor betydning at ikke elven fremdeles vil virke etter sin hensikt.

Den reduserte vannføring kan ikke antas å ha noen virkning på kreaturenes drikkeplasser som vel nærmest er små kulper ved de «storstenede og uføre strender».

Sammenligner man håndgivelsen av 1910 kr. 10 000 for en elvelengde av 5,8 km og en fallhøyde av 160 m og kjøpet i 1913 for nevnte fallstrekning pluss en elvestrekning av 2,7 km med et fall av 40 m for kr. 63 000 pluss 68 hk må det i beløpene være tatt med erstatning for den skade som kan oppstå ved at vannføringen reduseres ved reguleringen, bl. a. de foran nevnte poster.

Håndgivelsen av 1910 var erstatning for en reduksjon av vannføringen fra et felt på 282 km² + 22,9 km² til 22,9 km² for 5,8 km nedenfor Storli.

Kjøpet i 1913 innbefatter dessuten en reduksjon av vannføringen for 2,7 km fra 282 km² + 60 km² til 60 km².»

Fylkesmannen i Rogaland tiltrer i påskrift 23. januar 1961 elektrisitetskonsulentens anbefaling.

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 2. august 1961:

«Saken har vært oversendt konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge, og jeg viser til hans uttalelse, datert 30. juni 1961.

Jeg tillater meg å foreslå at det av hensyn til bevaringen av laksestammen i Storelva blir tatt inn følgende i en eventuell reguleringstillatelse:

Konsesjonæren plikter å sette ut smolts, settefisk og/eller yngel etter departementets nærmere bestemmelse.

Videre plikter konsesjonæren å dekke utgiftene til de fiskeri-biologiske undersøkelser i vassdraget som er nødvendige for å kunne fastslå utsettingskvantumet og tilslaget av disse utsettinger.»

Konsulentens uttalelse lyder:

«Jeg har ikke foretatt noen befaring av de nevnte områder. Men den påtenkte reguleringsvirkning på fisket kan i hovedtrekkene bedømmes etter den fremlagte plan.

Ifølge kanaldir. Sætrens kart var Storelvas opprinnelige nedslagsfelt 326 km². Det meste av dette er nå regulert, og vannet går gjennom driftstunnelen fra Storlivatnet til Søndenå kraftverk som ligger ved sjøen et stykke fra elveosen. Av det vedlagte kart har jeg grovt beregnet det gjenværende, uregulerte nedslagsfelt til 66,1 km². Det må trolig være Sætrens kart som er galt, eventuelt min beregning, for etter søknaden er det samlete, regulerte nedslagsfelt til Søndenå kraftverk ca. 282 km².

Det søkes nå om ytterligere å ta inn i reguleringen 9,1 km² (de to bekkene Raundalsbekken og Breikvamselva). Dersom min utregning er riktig, vil dette si at *13,8 pst.* av Storelvas nåværende uregulerte nedslagsfelt faller bort.

Storelva er lakseelv.

Til tider går det vel overvann ved dammen ved Storlivatnet. Dette har jeg lite kjennskap til. Trolig dreier det seg vesentlig om plutselige flommer. Man må vel derfor i dag regne Storelvas nedslagsfelt bare som de 66,1 km² (under forutsetning av dette er riktig beregnet). Plutselige flommer letter laksens oppgang, men for øvrig gjør de mest skade. Storelvas vanlige vannføring vil vel derfor minke med omlag 13,8 pst.

Den reduserte vannføring vil føre til reduserte oppvekstområder for laks- og sjøaureungene og muligens også forsinke og vanskeliggjøre oppgangen av voksen fisk. Det kan òg tenkes at gyteforholdene blir dårligere.

Etter dette tør jeg foreslå at konsesjonæren blir pålagt en årlig utsetting av settefisk, helst smolts, eventuelt yngel av laks i elva eller høvelige plasser i det gjenværende, uregulerte nedslagsfelt.

Størrelsen av slik utsetning kan vanskelig angis uten etter nærmere studier i marken.

(Det kan nevnes at det er muligheter for et settefisk — eventuelt smoltanlegg — i distriktet.)»

Hovedstyret skal bemerke:

Vedrørende A/S Saudefaldenes tidligere konsesjoner henvises til det som er sagt i «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1957, side 229 flg.

Foreliggende søknad gjelder innføring av avløpet fra ca. 6,6 km² av Breikvamselvas og ca. 2,5 km² av Raundalsbekkens nedbørfelt i driftstunnelen for Søndenå kraftverk (Sauda III). Hovedstyret antar at dette vil medføre en økning av den regulerte vassføring med ca. 0,4 m³/sek. tilsvarende en kraftøkning i det ca. 250 m høye fall på ca. 1 330 nat.-hk.

Anleggsutgiftene er angitt til kr. 500 000.

Av skadevirkninger er det fra grunneierhold nevnt at isveger for skogsdriften vil bli ubrukelige, at fiskebestanden på strekningen Tømmerlihøl—Løyningsøyna vil bli ødelagt, og at tørrlegginga vil føre til at en del drikkeplasser for husdyr blir ubrukelige samtidig som Storelva ikke lenger kan regnes med som gjerde. De fiskerisakkyndige sier at den reduserte vassføring vil føre til at oppvekstområdene for laks- og sjøaureungene vil bli mindre, og at også muligens oppgangen av voksen fisk vil bli vanskeliggjort. Dessuten kan det tenkes at gyteforholdene blir dårligere.

Ansøkeren hevder at isvegene vil bli like brukbare som før og peker ellers på at det går en god kjøreveg på samme side av elva som skogeiendommene ligger. Ansøkeren hevder ellers at den aktuelle reduksjon av nedbørfeltet neppe vil bety noe vesentlig for elvas selvgjerdende virkning.

Hovedstyret antar at reduksjon av en elvs nedbørfelt ikke vil medføre noen vesentlig skade for isveger som krysser vassdraget. Også for ferdsel som går på isen etter vassdraget, vil den lavere vannstand vanligvis ikke være av særlig stor betydning, men kan medføre ulemper der elvefaret er storsteinet. I foreliggende tilfelle anser Hovedstyret skadevirkningene i det hele tatt for å være av mindre betydning sammenlignet med nytten som oppnås, og vil anbefale søknaden imøtekommet.

A/S Saudefaldenes ervervskonsesjon for fallene i Storelva løper ut 11. desember 1979. Tillatelser for selskapet til regulering og overføringer i vassdraget kan derfor ikke gis for lengere tid. Den nye bestemmelse i loven om at fastsettelsen av konsesjonsavgiftene kan tas opp til ny prøvelse, kommer derfor ikke til anvendelse her. Når det gjelder avgiftssatsenes størrelse, finner Hovedstyret at det passer med det som ble fastsatt for den ytterligere oppdemming i Slettedalen, kr. 1 og kr. 4 pr. nat.-hk for henholdsvis stat og kommuner.

Hovedstyret vil etter dette tilrå at konsesjonen gis på samme betingelser som de som ble fastsatt ved kgl. resolusjon 18. oktober 1957 for tilleggsreguleringen i Slettedalen, men med følgende redaksjon av post 16:

«Konsesjonæren plikter å sette ut utvandringsferdige laks- og sjøaureunger, settefisk og/eller yngel etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

Videre plikter konsesjonæren å dekke utgiftene til de fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget som er nødvendige for å kunne fastslå utsettingskvantumet og tilslaget av disse utsettinger.»

Manøvreringsreglement finner Hovedstyret som vanlig for overføringer uten regulering ikke grunn til å fastsette.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 21. august 1961.»

Departementet skal bemerke:

Som man vil se av hovedstyrets uttalelse anbefales konsesjonen gitt på de samme betingelser som ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 18. oktober 1957 om ytterligere oppdemming i Slettedalen. Disse vilkår passer imidlertid ikke for den overføringskonsesjon det nå er søkt tillatelse til. Etter anmodning fra departementet har Vassdragsvesenet derfor senere utarbeidet et utkast til betingelser. Herom heter det i brev av 10. oktober 1961 fra Vassdragsvesenet:

«Etter anmodning over telefon den 4. oktober 1961 sendes vedlagt utkast til betingelser for innføring av Breikvamselva og Raundalsbekken i driftstunnelen for Søndenå kraftverk.

Utkastet bygger på betingelsene i Slettedalskonsesjonen av 18. oktober 1956 men med en del forandringer. Av disse kan nevnes at følgende poster i sin helhet er sløyfet: post 6 om anvendelse av norske arbeidere etc., post 12 om kr. 30 000 til jordbruksfond, post 15 om rydding av trær og busker, post 18 om militære foranstaltninger ved damanlegget, post 19 om vannslipping, post 21 om at eieren skal finne seg i ytterligere reguleringer som ikke forringer den tillatte reguleringseffekt.

Vilkåret om fiske er formulert som i Hovedstyrets brev av 23. august 1961. Ellers er vilkårene endret slik at de følger lovendringen av 10. april 1959 likesom det er foretatt en del mindre endringer av redaksjonell art. Nummereringen er likeledes endret.»

Departementet er enig med hovedstyret i at skadevirkningene må sies å være av mindre betydning sammenliknet med den nytte man kan oppnå ved overføringene. Man vil derfor anbefale at søknaden blir imøtekommet.

Med hensyn til konsesjonsvilkårene er man enig i at tillatelsen ikke kan gis for lenger tid enn hovedkonsesjonens utløp, nemlig 11. desember 1979. I sitt utkast til betingelser har imidlertid hovedstyret foreslått innløsningsrett for staten. Etter departementets oppfatning er det ikke aktuelt å fastsette et slikt vilkår for en så kortvarig konsesjon. På den annen side finner man ikke grunn til å tilstå konsesjonæren rett til å erholde en innløsningssum ved hjemfallstidspunktet, slik som vassdragsreguleringslovens § 10 post 4 gir adgang til i slike tilfelle. Herom vises til liknende avgjørelse i den ved kgl. resolusjon 1. september 1961 meddelte tillatelse for A/S Tyssefaldene til å foreta en ytterligere regulering av Øvre Bersåvatn, hvor konsesjonstiden ble fastsatt til 23 år.

Departementet slutter seg til forslaget om at konsesjonsavgiften blir fastsatt til henholdsvis kr. 1 og kr. 4 pr. nat.-hk for stat og kommuner, jfr. post 3 i utkastet til vilkår.

Når det gjelder post 13 om utsetting av fisk samt dekning av utgifter til fiskeribiologiske undersøkelser, har man etter konferanse med Inspektøren for ferskvannsfisket foretatt en noe annen formulering enn opprinnelig foreslått.

Om de øvrige poster i utkastet til vilkår har departementet intet vesentlig å bemerke.

Departementet vil således anbefale at A/S Saudefaldene meddeles den søkte tillatelse på følgende vilkår:

«1.

Konsesjonen gjelder til 11. desember 1979. Den kan ikke overdras. Det utførte anlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfallet for Søndenå kraftverk.

Ved utløpet av den i konsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse anlegget med tilliggende grunn, rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til

overføringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Hvorvidt anlegget ved konsesjonstidens utløp er i fullt driftsmessig stand, jfr. post 14, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

3.

For den øking av vasskraften som ved overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4 pr. nat.-hk.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med de tidligere bestående reguleringer. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 16, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, såfremt vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og

funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelig forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvilstilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

12.

Såfremt vedkommende departement forlanger det er konsesjonæren forpliktet til for overføringsanlegget å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til, så fremt vedkommende departement forlanger det, å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved overføringsanleggets utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår hertil overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring av kommunene, men også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

13.

Konsesjonæren plikter å sette ut utvandringsferdige laks- og sjøaureunger, settefisk og/eller yngel etter vedkommende departements nærmere bestemmelse. Videre plikter konsesjonæren å dekke utgiftene til de fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget som departementet finner nødvendig.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

16.

De vannfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de

kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

17.

Den i konsesjonen av 11. desember 1914 betingede sikkerhet på kr. 100 000 skal også gjelde for oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i denne konsesjon fastsatte betingelser, og den skal opprettholdes til enhver tid.

18.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Overføringsanleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Overføringsanleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasering av stein- og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Overføringsanleggenes eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

19.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

20.

Alle heftelser som måtte påhvile anlegget m. v. faller bort når og i den utstrekning det i henhold til post 1 går over til staten.

21.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet forutsetter at man har bemyndigelse til å godkjenne eventuelle mindre planendringer.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 tillates A/S Saudefaldene å overføre Breikvannselva og Raundalsbekken til driftstunnel for Søndenå kraftverk, Sauda i Rogaland, i det vesentlige overensstemmende med søknad av 31. oktober 1960, og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 10. november 1961.

52. Ytre Fjordane Kraftlag.

(Endring av vilkårene for kraftlagets ervervs- og reguleringskonsesjoner vedr. Skorge- og Skorvenvassdragene til å gjelde på ubegrenset tid.)

Kgl. res. av 10. november 1961.

Ytre Fjordane Kraftlag er et uansvarlig selskap med skiftende antall medlemmer og kapital. Samtlige medlemmer i laget er kommuner.

Ved kgl. resolusjon 16. september 1938 fikk kraftlaget tillatelse til å erverve og regulere Skorvenvassdraget og Skorgevassdraget. Ved kgl. resolusjoner av 3. oktober 1947 og 20. februar 1959 er gitt tillatelser til ytterligere reguleringer i Skorvenvassdraget.

Ervervs- og reguleringskonsesjonene er gitt for tidsrommet inntil 16. september 1988.

Kraftlaget søker med brev 25. juni 1959, under henvisning til endring av ervervslovens § 2, post 17 og reguleringslovens § 10, post 2, av 10. april 1959, om at samtlige konsesjoner blir endret til å gjelde på ubestemt tid.

Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet har 22. august 1961 avgitt følgende innstilling:

«Med departementets påtegning av 15. juli 1959 fikk Hovedstyret oversendt til uttalelse søknad datert 25. juni s. å. fra Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane Fylke vedrørende ovenstående:

«Ved å lese gjennom den oversendte «Tillatelse for Ytre Fjordane Kraftlag til å foreta en regulering av Bjønnastivatn i Skorvenvassdraget», meddelt ved kgl. resolusjon av 20. februar 1959 er jeg blitt oppmerksom på at der i de ervervs- og reguleringskonsesjoner som kraftlaget har fått, er bestemt at anleggene ved konsesjonens utløp tilfaller staten.

Etter den ordlyd som selskapets vedtekter har fått er nok denne bestemmelse riktig. Det er imidlertid utvilsomt, at når kraftlaget har vedtatt konsesjonene i denne form, er det på grunn av at det ikke har vært oppmerksom på forholdet eller ikke har hatt nok kjennskap til konsesjonslovene.

Opprinnelig var selskapets navn «Ålfot Interkommunale Kraftselskap». På grunn av økonomiske vansker er selskapet blitt omdannet. Den nåværende form fikk selskapet etter Gjeldsmeglingsinstituttets behandling av kommunenes økonomiske forhold. Det har sikkert aldri vært meningen å forandre selskapets status som kommunalt selskap. Det er nok kommunenes uformuenhet dengang til å drive selskapet som har gjort at selskapsformen «uansvarlig andelslag», ble valgt. Man har sikkert ikke vært oppmerksom på at selskapets status bl. a. overfor konsesjonslovene ikke lenger kunne betraktes som kommunal.

Kommunenes økonomiske stilling etter den første verdenskrig var i fylket så vanskelig at vi forat ikke elektrisitetsforsyningen skulle stoppe opp, måtte gå over til å organisere kraftlagene som aksjeselskaper med abonnentene som aksjonærer. Ved de kraftanlegg som ble bygget var det kommunene som formelt ervervet vannfallene og ga bruksrett til aksjeselskapene mot en leie en gang for alle tilsvarende det som erverv av vannfallene har kostet.

Hvorfor denne fremgangsmåte ikke ble valgt svarende det som erverv av vannfallene kostet. når det gjaldt Ytre Fjordane Kraftlag er uforklarlig. Det må være en ren lapsus.

Der er 10. april 1959 foretatt forandringer i Reguleringsloven og Ervervsloven. Jeg viser til de nye bestemmelser i Reguleringslovens § 10, post 2 og Ervervslovens § 2, post 17.

Ytre Fjordane Kraftlag oppfyller de bestemmelser som disse lovparagrafer fastsetter. Der er ingen andre deltakere i kraftlaget enn kommuner. Jeg legger ved et eksemplar av Ytre Fjordane Kraftlags vedtekter.

På vegne av Ytre Fjordane Kraftlag tillater jeg med herved å søke om at samtlige de konsesjoner som er tildelt kraftlaget i henhold til Reguleringsloven og Ervervsloven blir forandret derhen, at konsesjonene blir gitt på ubegrenset tid.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har oversendt søknaden med følgende brev datert 13. juli 1959:

«Ein sender hermed over ein ekspedisjon av 25. juni 1959 frå elektrisitetsforsyningskontoret i Sogn og Fjordane om brigde i dei konsesjonane Ytre Fjordane Kraftlag har fått etter «Erhvervs- og reguleringslovene». — Det gjeld heimfallsretten til staten.

I høve saka skal ein opplyse at Ytre Fjordane Kraftlag frå staten faktisk har vore — og framleis er eit reint interkommunalt kraftlag, med eit av dei tyngste kraftforsyningsdistrikt i landet.

Laget vart skipa ved Riks-Gjeldsmeklingsinstituttet i samband med gjeldsoppgjer for kommunane laget femner om.

Med tilvising til den faktiske stoda og til dei nett gjennomførde brigde i Reguleringslova § 10, 2 og Erhvervslova § 2, 17, torer ein tilrå søknaden stetta.

Når kommunane har godteke dei fastsette konsesjonsvilkår, må ein sjå dette i samanheng med at opplegget til organisasjonsform kom frå staten v/ Meklingsinstituttet og vart oppfata som ein del av skuldoppgjeret.»

Saken har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Vevring herredsstyre har fattet nedenstående enstemmige vedtak i møte 24. november 1959:

«Vevring heradstyre har ikkje noko å merka til at alle dei konsesjonar som er tildelt Ytre Fjordane Kraftlag etter reguleringsloven og Erhvervsloven vert brigda so at konsesjonane vert gjeve på uavgrensa tid.»

Fjaler herredsstyre har gjort dette enstemmige vedtak:

«Fjaler kommune er heilt samd i det som er halde fram i nemnde søknad og vil på det beste stø opp under denne»,

jfr. påtegning av 19. september 1959.

Selje herredstyres vedtak fra møtet 6. november 1959 er sålydende:

«Kommunestyret er samd med overingeniøren for elektrisitetsvesenet i Sogn og Fjordane fylke om at konsesjonsvilkåra for Ytre Fjordane vert brigde såleis at heimfallsretten til staten om 99 år fell burt og vil såleis på det beste stø opp om søknaden.»

Og Vanylven herredsstyre har gjort dette enstemmige vedtak i møte 25. september 1959:

«Vanylven kommune har ikkje noko imot at nemnde søknad frå Ytre Fjordane kraftlag vert komen til møtes, men då under føresetnad av at det vil vere høve til å ta konsesjonsvilkåra opp til vanleg revisjon etter 50 år.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal rår til «at søknaden vert komen til møtes under føresetnad av at det vil vere høve til å ta konsesjonsvilkåra opp til revisjon etter 50 år», jfr. påtegning av 5. november 1959.

Hovedstyret skal bemerke:

Ytre Fjordane Kraftlag (Y. F. K.) fikk ved kgl. resolusjon 16. september 1938 konsesjon på erverv av Skorvenvassdraget i Vevring og Skorgevassdraget i Selje og Vanylven herreder. Samtidig fikk kraftlaget konsesjon på regulering av vassdragene. For Skorgenvassdragets vedkommende omfattet konsesjonen 21,4 m senking av Markevatn til kote 140 og overføring til dette av Fesseelva, og vedrørende Skorgevassdraget gikk tillatelsen ut på 26 m senkning av Store Skorgevatn. Ved kgl. resolusjon 3. oktober 1947 fikk Y. F. K. dessuten konsesjon på 3 m oppdemning av Markevatn til kote 164,4, og ved kgl. resolusjon 20. februar 1959 tillatelse til 20 m senkning og 2 m oppdemning av Bjønnastivatn noe lenger oppe i samme vassdrag.

Skorvenvassdraget er bygd ut i to kraftstasjoner idet fallet fra Øvre Markevatn til Skorvenvatn på 113 m utnyttes i Øvre Markevatn kraftstasjon med en installasjon på 4 850 hk. Nedre Markevatn kraftstasjon (4 000 hk) utnytter 41,5 m fall fra Skorvenvatn til sjøen.

Ervervet omfatter også et nyttbart fall på ca. 263 m i Lekneselva ovenfor Øvre Markevatn og dette fall er prosjektert utbygd som et topplastanlegg med et aggregat på ca. 6 100 hk.

For så vidt angår Skorgevassdraget utgjør det utbygde fall ca. 330 m mellom Store Skorgevatn og praktisk talt havets nivå. Maskininstallasjonen er ca. 2 400 hk.

Produksjonen er ikke stor nok til å dekke distriktets eget forbruk og kraftlaget har mottatt tilskudd fra L/L Svultingen. Det har nå også vedtatt å gå med i Vestlandske kraftsamband.

Konsesjonene er gitt for tidsrommet inntil 16. september 1988 hvoretter vassfallene, reguleringsanleggene m. v. tilfaller staten vederlagsfritt.

Kraftlaget søker nå, under henvisning til lovendringen av 10. april 1959, om at samtlige konsesjoner blir endret til å gjelde på ubegrenset tid.

Ved lovendringen har ervervslovens § 2 post 17 — jfr. reguleringslovens § 10 post 2 — fått et nytt annet ledd hvor det bl. a. heter:

«Når utbyggingen av et vannfall skal utnyttes til alminnelig kraftforsyning i distriktet og hensynet til andre almene interesser ikke taler imot det, kan konsesjon gis på ubegrenset tid til norske aksjeselskaper, andelslag eller andre sammenslutninger hvor kapitalen for den overveiende del eies av en eller flere kommuner. Når konsesjon gis på ubegrenset tid, kan det fastsettes betingelser om styrets sammensetning, aksjenes (andelenes) omsettelighet og om opprettholdelse av selskapets formål. Bestemmelsen om innskrenkning i adgangen til å erverve aksjer eller andelsbevis skal påføres disse. Når konsesjon er gitt på ubegrenset tid, kan vilkårene for konsesjonen tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.»

Hovedstyret antar at en allerede gitt ervervskonsesjon i henhold til § 27 i ervervsloven kan endres som omhandlet, jfr. Hovedstyrets brev av 5. september 1960 vedrørende

A/S Eidefoss og Departementets brev i samme forbindelse av 14. s. m.

Y. F. K. har for tiden følgende 10 kommuner som medlemmer, Selje, Davik, Nord-Vågsøy, Sør-Vågsøy, Kinn, Florø, Bru, Vevring, Askvoll og Bremanger, men er i formen et uansvarlig aksjeselskap. Selskapsformen oppsto i mellomkrigstiden etter en reorganisering på grunn av økonomiske vanskeligheter, jfr. fylkesmannens anførsel herom sitert foran, men formålet er ifølge vedtektenes § 3 å skaffe distriktet den elektriske energi det trenger.

Lagets kommunale status framgår videre av vedtektenes § 11 hvor det bestemmes at hver kommune skal ha et medlem i representantskapet og ifølge § 7 oppnevner Kommunal- og arbeidsdepartementet et styremedlem med varamann. Forandringer i vedtektene likesom vedtak om oppløsning av selskapet er underlagt nevnte departements godkjennelse, jfr. vedtektenes §§ 17 og 18.

Under henvisning til det som er anført ovenfor antar Hovedstyret at det er adgang til å imøtekomme søknaden og vil anbefale den innvilget.

De konsederte reguleringer kan bare benyttes i konsesjonærens fall. Man foreslår derfor at post I, 14 og 15 og post II, 1 i begge konsesjoner av 16. september 1938 avløses av følgende bestemmelse om ny post 14:

«Ervervs- og reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år, fra 16. september 1938. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår. Frafalles konsesjonen, tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m. de til utbyggingen og kraftanlegget erververde grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør så vel som reguleringsanlegget med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanleggene staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanleggene avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved overleveringen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte mestemme.»

Vedrørende post III, 3 om panteheftelser vises til annet brev fra Hovedstyret i dag angående Sokndalsvassdraget.

I reguleringskonsesjonene av 3. oktober 1947 og 20. februar 1959 foreslåes postene 1, 2 og 3 avløst av følgende vilkår:

«Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år fra 16. september 1938. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår. Frafalles konsesjonen, har staten rett til å kreve avstått uten vederlag reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.»

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 21. august 1961.»

Departementet skal bemerke:

I henhold til kraftlagets vedtekter som ikke kan endres uten departementets samtykke, er formålet å sørge for den alminnelige kraftforsyning, jfr. § 3. Vedtektenes § 2 er formentlig å forstå slik at det som medlemmer av laget bare kan opptas kommuner, jfr. bl. a. § 11. For tiden består laget av 10 kommuner.

Det er således på det rene at kraftlaget oppfyller betingelsene for å kunne få ervervs- og reguleringskonsesjon på ubegrenset tid, og departementet antar med hovedstyret at de allerede gitte konsesjoner bør endres tilsvarende.

Man legger ved et eksemplar av hvert av de tre angjeldende konsesjonsdokumenter.

Som det fremgår av hovedstyrets uttalelse kan de konsederte reguleringer bare utnyttes i fall som tilhører konsesjonæren.

Departementet har ikke noe vesentlig å bemerke til hovedstyrets foran inntatte forslag til endring av de tidligere oppstilte vilkår. Man finner imidlertid å burde bibeholde de tidligere bestemmelser om overdragelse av konsesjonen, om salg eller pantsettelse av reguleringsanlegg m. v. samt om nedleggelse av anleggene, idet disse bestemmelser vanligvis blir inntatt også i konsesjoner som gis på ubegrenset tid.

Videre bør det for regulerings- og overføringsanleggene — i forbindelse med eventuell frasigelse av konsesjonen — vises til

reguleringslovens § 21, og det bør tas inn i vilkårene at konsesjonæren er bundet av de nye vilkår hvis konsesjonen ikke er frafalt innen den fastsatte frist.

Videre bør det tas inn en bestemmelse om at lagets kapital skal eies av kommuner, samt om lagets formål.

Endringene blir da følgende:

I ervervs- og reguleringskonsesjonen av 16. september 1938 gis vilkårenes I post 1, annet ledd, følgende nye ordlyd:

«Lagets kapital skal eies av kommuner og lagets formål skal være å sørge for den alminnelige kraftforsyning i distriktet.»

Vilkårenes I post 14 og 15 faller bort. Isteden oppstilles følgende nye vilkår:

«Ervervs- og reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år, fra 16. september 1938. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår. Frafalles konsesjonen, tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m.m. de til utbyggingen og kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør så vel som reguleringsanlegget med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanleggene staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanleggene avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist. For øvrig gjelder § 21 postene 1, 3, 4 og 5 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tilsvarende.

Anleggene med innstallert maskineri skal ved overleveringen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Blir konsesjonen ikke frafalt innen den fastsatte frist, er konsesjonæren bundet av de nye vilkår.»

I vilkårenes II post 1 oppheves første punktum i første ledd og annet punktum gis følgende ordlyd:

«Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.»

I reguleringskonsesjonene av 3. oktober 1947 og 20. februar 1959 oppheves vilkårenes poster 2 og 3, som erstattes med følgende:

«Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid. Lagets kapital skal eies av kommuner og lagets formål skal være å sørge for den alminnelige kraftforsyning i distriktet.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år fra 16. september 1938. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår. Frafalles konsesjonen, har staten rett til å kreve avstått uten vederlag reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. For øvrig gjelder § 21 postene 1, 3, 4 og 5 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tilsvarende.

Blir konsesjonen ikke frafalt innen den fastsatte frist, er konsesjonæren bundet av de nye vilkår.»

I vilkårenes post 1 bortfaller første ledd.

Industridepartementet

tilråår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2, post 17 og lov nr. 17 av samme dato § 10, post 2, endres vilkårene for de ved kgl. resolusjoner 16. september 1938, 3. oktober 1947 og 20. februar 1959 gitte konsesjoner for Ytre Fjordane Kraftlag til erverv og regulering av Skorvenvassdraget og Skorgevassdraget slik som foreslått i Industridepartementets tilråding 10. november 1961.

53. A/S Viking Fibre Products.

(Forlenget konsesjon på kraftleie fra A/S Viul Tresliperi.)

Gitt ved Industridepartementets brev 13. november 1961.

Deres søknad av 21. september 1961.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 15. mai 1959 forlenges den ved Kronprinsregentens resolusjon av 27. september 1957 meddelte konsesjon for A/S Viking Fibre Products på leie av inntil 2 700 kW fra A/S Viul Tresliperi med ett år til den 14. januar 1963, idet slik forlenget kraftleiekonsesjon for øvrig gis på samme vilkår som i den opprinnelige konsesjon, dog så at den i vilkårenes post 9 fastsatte avgiftssats kr. 1 pr. kW til staten, for året 15. januar 1962—14. januar 1963 forhøyes til kr. 1,50 pr. kW. Dette er den avgiftssats som nå er vanlig i kraftleiekonsesjoner.

Departementet forbeholder seg å stå fritt ved behandlingen av eventuell søknad fra A/S Viking Fibre Products om en senere, even-

tuell ny kraftleiekonsesjon for selskapet. Søknad om dette forutsettes i tilfelle innsendt i god tid innen den 14. januar 1963.

54. Vest-Agder Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å utvide den konsederte regulering og overføring i Finsåvassdraget ved innføring av Forlibekkens nedbørfelt i driftstunnelen for Finså kraftanlegg.)

Kgl. res. av 24. november 1961.

Vest-Agder Elektrisitetsverk er ved kgl. resolusjon 5. mai 1961 gitt tillatelse til regulering og overføring i Finsåvassdraget m. v. i forbindelse med bygging av Finså kraftanlegg. Ved samme resolusjon er gitt tillatelser i henhold til vassdragslovens §§ 55 og 62 til henholdsvis innløsing av fallrettigheter og ekspropriasjon av grunn og rettigheter for bygging av kraftanlegget.

I anledning en søknad fra Vest-Agder Elektrisitetsverk av 2. september d. å. om tillatelse til å utvide planene til å omfatte Forlibekkens nedbørfelt som er angitt til 1 km² og som har avløp til Finså, har hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet avgitt sålydende uttalelse datert 8. november d. å.:

«Fra Vest-Agder Elektrisitetsverk er innkommet følgende søknad, datert 2. september 1961:

«Vi viser til kgl. resolusjon av 5. mai 1961 hvor vi fikk tillatelse til regulering og overføring i Finsåvassdraget, Lindåi og Hemså. Ved nærmere undersøkelser viser det seg at det er mulig å føre inn Forlibekken i driftstunnelen fra Bjørnestadvatn. Forlibekkens nedslagsfelt som kan føres inn i driftstunnelen er ca. 1 km² og den vil gi en økning i kraftproduksjonen i Finså Kraftverk på vel 1 mill. kWh pr. år. Omkostningene med innføring av bekken i driftstunnelen er anslått til kr. 30 000.

På vedlagte oversiktskart over Finsåvassdraget, tegn. nr. 9498, er Forlibekken angitt, og det felt som forutsettes ført inn i driftstunnelen er omringet med rødt. Grunneierne som eier Forlibekken har erklært seg enig i at den føres inn i driftstunnelen under forutsetning av at erstatningen blir fastsatt ved ekspropriasjonsskjønnet. Vedlagt følger erklæring fra eierne av bekken. Vi kan ikke finne at innføring av Forlibekken vil medføre noen nevneverdige skader eller ulemper.

Vi tillater oss å søke om å få tillatelse til å foreta denne mindre planendring og håper tillatelsen kan være oss i hende i god tid før ekspropriasjonsskjønnet skal avholdes. Dette er berammet til den 25. oktober d. å.»

Søknaden er kunngjort på vanlig måte, blant annet i Norsk lysingsblad for 26. september 1961, og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Sirdal kommunestyre fattet i møte 30. september 1961 vedtak om at det ikke hadde noe å innvende mot at Forlibekken føres inn i driftstunnelen, og gir søknaden sin anbefaling.

Fylkesmannen i Vest-Agder slutter seg i brev av 19. oktober 1961 til Sirdal kommunestyres vedtak.

Hovedstyret skal bemerke:

Den delen av Forlibekkens nedbørfelt som kan føres inn i driftstunnelen for Finså Kraftanlegg, er angitt til 1 km². Hovedstyret antar at dette feltet vil medføre en kraftøkning i Finså Kraftanlegg på ca. 200 nat.-hk. Kostnaden er anslått til kr. 30 000. Grunneierne langs Forlibekken har ikke noe å innvende mot planen. Hovedstyret finner at betingelsene for at tillatelse kan gis er til stede, og anbefaler søknaden imøtekommet. Man vil tilrå at de betingelser som ble fastsatt for regulering og overføring for Finså Kraftanlegg ved kgl. resolusjon 5. mai 1961 gjøres gjeldende også for denne overføring.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 1. november 1961.»

Departementet slutter seg til hovedstyrets innstilling hvortil vises, og rår til at tillatelse blir gitt på de betingelser som er fastsatt ved kgl. resolusjon 5. mai 1961 og slik at oppstilte tidsfrister løper fra samme dato.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Vest-Agder Elektrisitetsverk å utvide den ved kgl. resolusjon av 5. mai 1961 konsederte regulering og overføring i Finsåvassdraget, Lindåi og Hemså ved å føre Forlibekkens nedbørfelt inn i driftstunnelen for Finså Kraftanlegg, i det vesentlige i samsvar med søknad av 2. september 1961.

Tillatelsen gis på vilkår som fastsatt ved kgl. resolusjon 5. mai 1961.

55. Selbu komm. Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til regulering og overføring av Rensjøen og ytterligere regulering av Sørungen m. v. i Selbu herred.)

Kgl. res. av 8. desember 1961.

Selbu komm. Elektrisitetsverk har ved brev av 22. oktober 1960 søkt om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å regulere Ren-

sjøen i Selbu og til å overføre avløpet fra Rensjøen til Sørungen i samme kommune. Ved brev av 18. april 1961 har elektrisitetsverket også søkt om tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Sørungen, jfr. kgl. resolusjon 6. juni 1919 om konsesjon til Trondheim kommune for bl. a. regulering av dette vann. Videre har elektrisitetsverket ved brev av 26. oktober 1961 søkt om å få fornyet den ved kgl. resolusjon av 13. juli 1945 meddelte tillatelse til å overføre Sørungen til Store Slindvatn.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har den 20. november 1961 avgitt følgende uttalelse til Industridepartementet:

«Til Hovedstyret er innkommet følgende søknad, datert 22. oktober 1960:

«Selbu kommunale Elektrisitetsverk søker herved om tillatelse til
1. å regulere Rensjøen i Selbu mellom grensene k. 502,0 og k. 506,0 og
2. å overføre avløpet fra Rensjøen i tunnel til Sørungen i Selbu.

Beskrivelse av planen:

Det henvises til følgende bilag:
1. Oversiktskart M 1 : 50 000.
2. Tegn. nr. 1—01. Tunnel mellom Rensjøen og Sørungen.
3. Tegn. nr. 1—02. Damsted ved Rensjøen.
4. Tegn. nr. 1—03. Dam ved Rensjøen.

Selbu kommunale elektrisitetsverks kraftverk Slindelv II tar sitt driftsvann fra Slindelva. I 1945 ble også avløpet fra vannet Sørungen, som før gikk til Guldseth-elva, overført til Store Slindvann i Slindelva ved en tunnel under Julskaret. Sørungen er regulert mellom kotene 447,5 og 453,5.

De således utnyttede felter er
Slindelva 126 km²
Sørungen 44 km².

Man ønsker nå å skaffe ytterligere driftsvann ved å overføre avløpet fra
Rensjøen 43 km² felt
gjennom en tunnel til Sørungen, og derfra videre til Slindvatnet.

For dette formål skal bygges en tunnel med tverrsnitt 5 m², vist på bilag 2.

Videre blir det nødvendig å fornye en allerede eksisterende dam ved utløpet av Rensjøen. Ved den gamle dammen, som er bygget for slipping av fløtningsvann til Renåen, kan vannstanden heves til k. 506,0. Et flomløp i dammen har terskelhøyde 503,4, hvilket synes å være litt over opprinnelig naturlig vannstand i Rensjøen. Dypløp finnes ikke.

Den nye dammen foreslåes bygget til samme høyde som den gamle, k. 506. Det søkes altså ikke om rett til ytterligere oppdemning.

Ny lavvannstand i Rensjøen vil bli bestemt av terskelhøyden i inntaket til overføringstunnelen. Dette foreslås lagt på *k. 502,0,* altså 1,4 m lavere enn nåværende lavvann.

Et regulerbart fløtningsløp i dammen gis samme terskelhøyde, 502,0.

Overføringstunnelen tenkes normalt drevet med inntaket åpent, altså slik at tilløpet til Rensjøen overføres til Sørungen etter hvert, uten nevneverdig stigning av Rensjøen (utover k. 502) utenom flomperioder. Mulig magasin i Rensjøen blir nemlig meget lite i sammenligning med Sørungen og Slindvatn.

Inntaket kan imidlertid avstenges, og Rensjøen dermed heves (til øvre grense 506,0) når det måtte være nødvendig for å samle og slippe fløtningsvann til Renåen.

Fordeler som vinnes.

Økningen i regulert vannføring til kraftverket Slindelv II fremgår av følgende sammenstilling:

Nå utnyttede felter:

Slindelv	126 km²	93,7 mill.	m³/år
Sørungen	44 »	33,4 »	»
	170 km²	127,1 mill.	m³/år
Nytt felt:			
Rensjøen	43 km²	38,5 mill.	m³/år
	213 km²	165,6 mill.	m³/år

Magasiner (uforandret):

Østrungen	5,5	mill. m³
Store og Lille Slindvatn	36,5	» »
Sørungen	20,0	» »
	62,0	mill. m³

Ved beregning etter ugunstigste reguleringskurve for Lundesokna:

Regulert vannføring fra nå utnyttede felter	3,35	m³/sek.
Regulert vannføring inkl. nytt felt	4,04	»
Økning av regulert vannføring	0,69	m³/sek.

Utnyttet i kraftverket Slindelv II, med fallhøyde 118 m, tilsvarer dette en økning av årlig prima-energiproduksjon med 5,6 GWh, som ved kjøp fra Nordenfjeldske Kraftsamband ville koste ca. kr. 149 500 pr. år, når hensyn tas til produksjonens fordeling på sommer og vinter.

Anleggskostnaden er beregnet til ca. kr. 2 200 000 som antas fordelt på Selbu komm. Elektrisitetsverk og nedenforliggende falleiere slik at omkring halvparten faller på Selbu. Med renter, amortisasjon og vedlikehold i middel 7,5 pst. av anleggskostnaden blir da den årlige kostnad for Selbu ca. *kr. 82 500.*

Selv om det skulle bli noen avvikelse fra disse beregninger, er lønnsomheten av tiltaket åpenbar.

Nytte for nedenforliggende fall.

Det uregulerte avløp fra Rensjøen renner nå ned til Selbusjøen. Ved at det etter denne plan blir overført til Sørungen og regulert der, før det når Selbusjøen, tilflyter det eierne av fall nedenfor Selbusjøen en fordel.

Fallene nedenfor Selbusjøen eies og utnyttes av Trondheim Elektrisitetsverk og Fjæremsfossens Kommunale Kraftselskap.

For den tidligere foretatte regulerings vedkommende har NVE, i brev av 21. september 1959, fordelt omkostningene, etter antatt nytte av reguleringen, således:

Selbu Kommunale Elektrisitetsverk 49,9 pst.
Fjæremsfossen komm, kraftselskap . 8,8 »
Trondheim Elektrisitetsverk ..... 41,3 »

Den forholdsvise nytte for de tre falleiere antas å bli omtrent likedan ved den nå omsøkte regulering, eller med andre ord, nettogevinsten for de to falleiere nedenfor Selbusjøen blir omtrent den samme som ovenfor påvist for Selbu komm. Elektrisitetsverk.

Senere planlagte tiltak i vassdraget.
Selbu kommunale elektrisitetsverk bearbeider planer for et nytt kraftverk, for utnyttelse av fallet fra Sørungen ned til Slindvatn, ca. 103 m, og samtidig øke magasinet i Sørungen.
Dersom dette kommer til utførelse, vil det årlige energitilskuddet som skyldes Rensjøoverføringen, øke med ca. 11,4 GWh til i alt 17 GWh pr. år.

Ulemper ved tiltaket.
Skader på eiendom:
Det er ingen fast bosetting ved Rensjøen, men det bygges endel hytter rundt vannet. Hyttene vil ikke bli berørt idet oppdemningen ved det nye anlegget ikke blir høyere enn hva som er tilfelle nå.

Fløtning:
I henhold til innhentede opplysninger foregår det år om annet noe fløtning på Rensjøen. Denne vil fremdeles kunne finne sted idet den nye dam blir utstyrt med tømmerløp. Løpet gis en kapasitet tilsvarende løpet i den gamle dam.
Noen ulempe skulle derfor ikke oppstå for fløtningen på eller fra Rensjøen. Det kan derimot tenkes at fløtningsforholdene lenger nede i Renåen vil påvirkes noe idet vannet fra nedbørsfeltet ovenfor Rensjøen storparten av året vil bli overført til Sørungen. For å unngå unødig spill av vann kan det, spesielt for øvre del av Renåens løp, bli nødvendig å konsentrere fløtningen til et kort tidsrom i forbindelse med slipping av dammen.
Dette vil kreve noe mer organisering av fløtningsarbeidet, men antas for øvrig ikke å bety noen vesentlig ulempe.

Fiske:
Hytteeierne og bygdens folk for øvrig nytter Rensjøen til fiske av ørret. Dette fiske har neppe noen stor økonomisk betydning, men har verdi som avkopling og fritidsbeskjeftigelse.
Ørreten i Rensjøen oppgis å være middels stor og av god kvalitet.
I Sørungen er der meget, men småfallen ørret. Vannet sies å være «overbefolket». Fiske har vesentlig betydning som lystfiske.
Hvorledes den nye tunnelforbindelse vil innvirke på fisket i de to vann er ikke godt å si på forhånd.
Det ligger nær å anta at den økede vanntilførsel til Sørungen kan virke gunstig på fiskelivet her.
På den annen side kan senkingen av Rensjøen muligens virke ugunstig på gyteforholdene rundt dette vann. Alt i alt er imidlertid den økonomiske side av fiskeriet av underordnet betydning, mens den sportslige neppe vil influeres vesentlig ved den omsøkte overføring.

På grunnlag av det som er nevnt, finner vi det berettiget å regne med at ulempene ved den foreslåtte regulering vil være minimale sammenlignet med de fordeler som oppnås.»

I brev av 7. november 1960 gjorde Hovedstyret ansøkeren oppmerksom på at hvis søknaden gjaldt en ny reguleringsrett mellom grensene kote 502,0 og kote 506,0, måtte forslag til manøvreringsreglement innsendes. Med brev av 7. desember 1961 mottok man forslag til reglement med bestemmelser om fløtningsvann, og om at øvre reguleringsgrense så vidt mulig ikke skal overskrides. Forslaget inneholder ellers de vanlige bestemmelser.
Søknaden ble så kunngjort bl. a. i Norsk lysingsblad for 17. og 21. desember 1960, og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:
Høyesterettsadvokat Vaagland, brev av 24. november 1960:

«Det vises til den søknad Selbu komm. elektrisitetsverk har innsendt til Kongen angående den forannevnte konsesjon. I den anledning har jeg fått henvendelse fra følgende grunneiere i Selbu kommune:
1. Johan Aftret, eier av gnr. 150, bnr. 1.
2. John P. Aftret, eier av gnr. 150, bnr. 3.
3. Birger Aftret, eier av gnr. 150, bnr. 2.
4. Peder B. Aftret, eier av gnr. 150, bnr.
5. John Aftret Nygård, eier av gnr. 150, bnr. 13.
6. Ottar Kjøsnes, eier av gnr. 153, bnr. 1.
7. Marit H. Kjøsnes, eier av gnr. 152, bnr. 1.
8. Haldor J. Aftret, eier av gnr. 149.

De ovennevnte eier tilsammen den grunn som støter til Rensjøen, Nr. 2, 3, 5, 7 og 8 har dessuten eiendom som støter til Renåelven og er innehavere av fallrettigheter i denne.
De ovennevnte grunneiere vil ikke innlate seg på å vurdere hvorvidt det er rimelig at konsesjon blir gitt for Rensjøen og for overføringen av vann fra denne til Sørungen. Derimot mener de at reguleringen, hvis den kommer, bør gjennomføres på den best skånsomme måte.
Det siktes her i første rekke til forholdene vedrørende fisket i Rensjøen. Særlig den nordre del av vannet er meget grunt. Den nå foreslåtte regulering vil føre til at vannstanden blir så vidt liten i den regulerte del av vannet at når dette nedtappes, risikerer en at vannet her bunnfryser. Under lavvannstand vil man til dels få meget mindre enn en halv meter vann. Dette er således tilfellet tvers over Rensjøen ved Lille Renåens utløp. Her har man meget gode garnsett. Sjøen danner nå en vik ved den nedre del av denne elv. Her blir området ved reguleringen helt tørrlagt. Dette kan få følger for fisket da man her har gode gyteplasser. Rensjøen opplyses å være kjent for sitt gode fiske.
Grunneierne er av den oppfatning at det riktige ville være å redusere senkningen av sjøen og i stedet om nødvendig foreta en oppdemning av denne ut over kote 506. De mener at sjøen ikke bør senkes under kote 503,4. Derved mener de at skaden på fisket i sjøen stort sett kunne unngåes.

På den annen side skulle en slik hevning ikke medføre ulemper og skader av særlig betydning. Like lite antas det at det vil medføre særlige merutgifter at en forhøyer dammen noe.

Før der gis konsesjon anmodes det om at forholdene vedrørende fisket blir undersøkt av fiskerisakkyndige. Det er rimelig at søkeren blir pålagt utgiftene hermed. Skulle slikt pålegg ikke bli gitt, er mine mandanter interessert i selv å innhente sådan uttalelse, og underretning forutsettes meddelt i god tid såfremt dette skulle være aktuelt.

På grunnlag av det foranstående går en også utifra at det vil bli vurdert hvorvidt det er nødvendig med en så vidt sterk regulering som det er søkt om.

Mine mandanter tillater seg å anmode om at det blir satt følgende vilkår for meddelelse av konsesjon:

1) Uansett hvordan reguleringen gjennomføres pålegges det søkeren å sørge for at det blir utsatt yngel eller eventuelt andre påbud av hensyn til fisket i fremtiden som den sakkyndige måtte finne nødvendig.
2) Søkeren tilpliktes å foreta innløsning av fallrettighetene i Renåelven og å påstevne skjønn i den anledning. Dette kreves da det i praksis har vist seg vanskelig å få gjennomført slike skjønn under tilsvarende forhold.

I dette tilfelle antas reguleringen av Rensjøen å medføre at det økonomisk sett vil bli meget vanskelig å foreta noen utnyttelse av fallrettighetene i Renåelven. Rensjøen danner det naturlige reguleringsmagasin og det vil nå overføres til annet vassdrag.»

Høyesterettsadvokat Vaagland, brev av 13. januar 1961:

«Følgende grunneiere har henvendt seg til meg i anledning ovennevnte søknad:

1. John Dragsten, eier av gnr. 162, bnr. 1.
2. Georg Renå, eier av gnr. 161, bnr. 1.
3. Dordi Renå, eier av gnr. 161, bnr.

De ovennevnte er eiere av grunnen som støter til Renåen i anslagsvis 2 km fra utløpet i Selbusjøen. De opplyser at den regulering som er foreslått bl. a. kan føre til følgende konsekvenser:

1) Elven brukes som fløtningselv, og terrenget er slik at det ikke kan antas på rimelig måte å være mulig å bygge vei som erstatning. Det er ganske store tømmerkvanta som sogner til elven.
2) John Dragsten har sagbruk som drives med vann fra elven i sommerhalvåret.
3) Elven danner naturlig stengsel for kreaturene som nå antas stort sett å bortfalle.
4) Fisket kan bli skadelidende.

De ovennevnte grunneiere tør ikke gjøre seg opp noen mening om berettigelsen av at konsesjon gis. De ønsker imidlertid at det i tilfelle må settes slike betingelser at skadevirkningene blir minst mulig for dem.

Det begjæres i den anledning:

a) at det treffes slike foranstaltninger at fløtning kan gjennomføres,
b) at elektrisitetsverket tilpliktes å påstevne skjønn for innløsning av fallrettigheter i Renåen.

For øvrig kreves utgifter til juridisk bistand i forbindelse med behandlingen av konsesjonssøknaden dekket.»

Høyesterettsadvokat Vaagland, brev av 19. januar 1961:

«Thomas Angells Stiftelser ber meg nå påpeke at Stiftelsene foruten å være medeiere i fallrettigheter i Renåelven også eier større skogområder hvis avvirke fløtes i Renåelven. Stiftelsene legger således stor vekt på at forholdene blir ordnet slik i tilfelle regulering at tømmeret fortsatt på rimelig måte kan bli fløtet.

På samme måte som i brevet av 13. januar d. å. på vegne av Jon Dragsten med flere tillater jeg meg be stilt slike konsesjonsbetingelser:

a) at fløtningen kan gjennomføres på rimelig måte,
b) at kommunen tilpliktes å påstevne skjønn for innløsning av fallrettighetene i Renåelven innen en bestemt frist.»

Høyesterettsadvokat Vaagland, brev av 27. februar 1961:

«Interessentskapet «Veganlegget Gulseth—Sørungen med arm til Kjøsnesvolden» har bedt meg avgi uttalelse angående ovennevnte søknad selv om det nå er klar over at den frist som var satt er utløpet. Dette interessentskap representerer diverse grunneiere i området langs Gulseth og omkring Sørungen og Rensjøen m. m. Interessentskapet er etablert for å søke forbedret trafikkforholdene i området. De reguleringer som foretas i området må man regne med vanskeliggjør fløtningen bl. a. Et annet vesentlig forhold er at tørrleggingen av elven fører til at den ikke lenger blir et naturlig stengsel for kreatur.

Interessentskapet har bygget veg på strekningen fra Gulseth til Storbekken. Selbu komm. Elektrisitetsverk har forlenget denne veg opp til Sørungen, og videre en strekning langs Sørungen.

Interessentskapet finner det rimelig at det som konsesjonsbetingelser blir satt bl. a. følgende:

1. at søkeren tilpliktes til enhver tid å sette istand private veger som blir benyttet.
2. at vederlaget for bruken blir fastsatt ved skjønn som Elektrisitetsverket tilpliktes å påstevne.
3. at veger som søkeren anlegger til bruk for anlegget blir stillet til disposisjon for interesserte grunneiere.»

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag oversender og viser i påskrift av 4. mars 1961 til følgende uttalelser:

Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk har ikke noe å innvende mot den planlagte regulering og overføring, jfr. påskrift av 2. mars 1961.

Selbu kommune, påskrift av 2. februar 1961:

«En har tilskrevet følgende foreninger 23. desember 1960 og satt svarfristen til 10. januar 1961:

Selbuvassdragets fellesfløtningsforening,

Selbu jeger- og fiskerforening,
Selbu fiskeristyre,
Selbu Bondelag,
Selbu Bonde- og småbrukerlag,
Selbu skogeierlag.

Dessuten har en forespurt formannen i Selbu grunneierforening om foreningen hadde noen interesse av å uttale seg.

En har mottatt svar fra samtlige unntatt Selbu Bonde- og småbrukarlag og grunneierforeningen. Selbu Bondelag har søkt om forlengelse av fristen, så den kunne få innhentet uttalelse fra sentralstyrelsen i Bondelaget. En har latt saken ligge inntil nå, i påvente av slik uttalelse, men en finner at det nå har gått så vidt lang tid at sakens dokumenter bør innsendes.»

Selbu Bondelag, uttalelse av 15. februar 1961:

«Selbu bondelag har ikke hatt anledning til å sett igjennom kart og tegninger angående de skadevirkninger som nemte vassdragsregulering vil medføre når det gjelder skog, jord og beite. En av de største skadevirkninger vil sikkert angå fisket. Der vil en særlig peke på at Renå elv, som er en av de beste gyteelver for Selbusjøen, vil bli tørrlagt.

Skadevirkningen kan således få et omfang som er langt større enn det som omfatter Sørungen og Slindvassdraget.

Selbu Bondelag har derfor henvendt seg til vår hovedorganisasjons juridiske avdeling, og denne vil i samråd med oss utforme de funderte erstatningskrav og krav på tiltak som vi finner å måtte framlegge.

Disse erstatningskrav vil vi forbeholde oss rett til å framlegge senere, og da i god tid før de nødvendige skjønn.»

Selbu Skogeierlag, brev av 8. januar 1961:

«Styret i Selbu Skogeierlag vil i sakens anledning uttale at det er i forbindelse med fløting i Rensjøen og Renåa at eventuelle ulemper vil oppstå for skogeierne i området.

En vil derfor påpeke at de nødvendige forholdsregler blir tatt for at fløtingen skal gå så vidt mulig uhindret.

Hvilke tiltak og forholdsregler som måtte bli aktuelle, er vel de interesserte skogeiere og Fellesfløtingsforeningen best skikket til å uttale seg om.»

Selbu komm. Fiskeristyre, vedtak i styremøte 4. januar 1961:

«Fiskeristyret har ikke noen innvending mot at konsesjon til overføringen gis. Det må imidlertid sørges for sakkyndig utredning, og konsesjonssøkeren pålegges å foreta de tiltak som den sakkyndige finner nødvendig. Det foreslåes at fiskerikonsulent Kjell Ofstad blir antatt for å utrede spørsmålet om fisket.»

Selbu Jeger- og fiskarlag, brev av 12. januar 1961:

«Selbu jeger og fiskarlag finner ikke å ville motsette seg at søkte konsesjon blir gitt, men forbeholder seg rett til å komme tilbake til saken etter at sakkyndige uttalelser foreligger ang. reguleringens innflytelse på fiskebestanden i de angjeldende vann og berørte elver.

Konsesjonssøkeren pålegges å foreta de tiltak som ovenstående fiskerisakkyndig finner påkrevet for å opprettholde fiskebestanden i ovenstående vann og elver, samtidig som eventuell minking av yngel og småfisk til Selbusjøen må kompenseres.»

Selbuvassdragets fellesfløtningsforening, brev av 10. januar 1961:

«Selbuvassdragets Fellesfløtningsforening har ikke noe imot nevnte regulering av Rensjøen, men forbeholder oss:

1. At lukeåpningen i dammen gjøres så stor at den kan avgi tilstrekkelig fløtningsvann.
2. At begge avløp stenges så snart vårflommen begynner.
3. At det leveres tilstrekkelig vatn til fløtningen.»

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 3. februar 1961:

«Saken har vært forelagt konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag, og en viser til hans utalelse i brev av 24. januar 1961:

I konsesjonssøknaden foreligger ingen opplysninger om dybdeforhold m. v. i Rensjø, men konsulenten uttaler at så vidt han kjenner til er sjøen meget grunn. Det kan således være fare for at en senkning på 1,4 m vil medføre stor skade på fiskens næringsforhold. Er bunnforholdene slik som konsulenten antar, bør det ikke gis tillatelse til så stor senkning.

For øvrig vil en anbefale at det i en eventuell reguleringstillatelse blir inntatt de bestemmelser med hensyn til fisket som konsulenten har foreslått.»

Konsulentens uttalelse lyder:

«Jeg er ikke personlig særlig godt kjent med forholdene i Rensjø, men etter de opplysninger som er innhentet, har sjøen en god bestand av ørret av god kvalitet. Det er ikke røye i denne sjøen.

Det kan tenkes at en får noe skade på fiskens forplantning, og en bør sikre seg at det blir anledning til å sette ut det nødvendige antall settefisk av ørret.

De største skader vil sannsynligvis inntreffe når det gjelder vannets produksjonsforhold. Såvidt jeg kjenner til er Rensjøen meget grunn, og det må forutsettes mulighet for stor skade på fiskens ernæringsforhold selv med en så liten senking som 1,4 m. Det foreligger intet bestemt om hvor ofte en har tenkt å utnytte hele reguleringssonen, men en må gå ut fra at sonen ned til kote 502 vil bli meget lite produktiv på grunn av hyppig tørrlegging og utvasking av bunnmateriale, selvom reguleringssonen vesentlig blir brukt til fløtningsvann.

Disse forhold kan vanskelig i dag rettes på ved tiltak, og må vel bli gjenstand for erstatning.

For å få nærmere rede på hvordan den foreslåtte regulering vil virke på fiskebestanden, vil det bli nødvendig med fiskeribiologiske undersøkelser som vel konsesjonæren bør bekoste.

I henhold til ovenstående vil jeg foreslå at det i konsesjonsvilkårene for reguleringen av Rensjø tas inn følgende:

1. Konsesjonæren tilpliktes å bekoste utsetting av det antall settefisk i vassdraget som vedkommende departement måtte bestemme.
2. De fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget som vedkommende departement måtte finne nødvendig bekostes av konsesjonæren.

Anmerkninger bør i dette tilfelle, etter min mening overveies om en ikke kan unngå å senke under vanlig lavvann. Dette ville ha stor betydning for fisket.»

De innkomne uttalelser har vært forelagt ansøkeren som med brev av 2. juni 1961 oversender følgende utskrift av forhandlingsprotokollen fra styremøte 31. mai 1961:

«De viktigste problemer knytter seg til fisket i Rensjøen og mulige vansker for fløting i store Renå. Fisket blir først og fremst skadet dersom Rensjøen senkes fra kt. 503,4 til kt. 502,0.

Vedtak:

Styret beslutter at den i konsesjonssøknaden fastsatte nedre tappegrense forandres fra kt. 502,0 til kt. 503,4. Melding herom blir snarest å sende til Vassdragsvesenet, kopier til Konsulenten for ferskvannsfisket og Fylkesmannen.

Når det gjelder vanskeliggjort tømmerfløting og event. andre skader og ulemper ved den endrede vassføring i store Renå, henvises disse saker til avgjørelse ved skjønn.»

Videre har Hovedstyret med Departementets brev av 25. april 1961 fått oversendt til uttalelse følgende søknad, datert 18. april 1961:

«Selbu komm. Elektrisitetsverk (S. k. E.) søker herved om tillatelse til å regulere Sørungen mellom kotene 447,5 og 459,0. Nyttbart magasinvolum blir ca. 61 mill. m³.

Bilag:
1. Oversiktskart i målestokk 1 : 50 000.
2. Kartskisse med oversikt over S. k. E.s eksisterende og påtenkte anlegg i målestokk 1 : 20 000.
3. Kart over Sørungen i målestokk 1 : 5 000.
4. Magasin og neddemningskurver utarbeidet av TEV i 1952.
5. Forslag til reguleringsreglement.

Beskrivelse av planen.

Det vil for gjennomføring av den søkte regulering bli nødvendig å utføre følgende byggearbeider:

1. *Dam ved Julskaret.*
   Ovenfor Julskaret må det bygges ny dam. Denne forutsettes bygget som fyllingsdam. Det anordnes flomløp med avløp til Slindvatnet via Julskaret. (Samme avløp som den eksisterende tappetunnel har.)
   Flomløpets terskel legges på kot 459,0, og løpet gjøres tilstrekkelig stort til alene å avlede en flom av størrelse 10—15 ganger gjennomsnittlig tilløp.
2. *Dam ved Gulsetelvens utløp fra Sørungen.*
   Trondheim Elektrisitetsverk har i dag en gammel, nærmest kondemnabel, steinkistedam til kote 453,5 på dette sted. Den nye dam bygges som fyllingsdam over de lavere partier, og som betongdam over dypløpet. Dammen utstyres med luker for slipping av fløtingsvann. Det bygges flomløp. Løpets terskel legges så høyt at det først trer i funksjon når vannmengden over Julskardammen utgjør 10—15 ganger gjennomsnittlig tilløp til magasinet.
3. Opprensking og senking av inntaket til tappetunnelen i Julskaret.

Eksisterende forhold.

I henhold til konsesjon gitt Trondheim Elektrisitetsverk i 1919 er Sørungen tillatt regulert mellom kotene 447,5 og 453,5.
Eksisterende magasinvolum ca. 20 mill. m³.
Nedslagsfelt til magasinet ca. 44 km².
Gjennomsnittlig tilløp pr. år ca. 33,4 mill. m³.

I henhold til konsesjon gitt S. k. E. i 1945 overføres avløpet fra Sørungen, via en tappetunnel i Julskaret, til Slindevatnet for å kunne nyttes i S. k. E.s kraftanlegg i Slindelven.

I brev av 21. oktober 1960 har S. k. E. søkt om konsesjon for overføring av avløpet fra Rensjøen til Sørungen. Vannet fra Rensjøfeltet forutsettes tilført Sørungen fra mars—april 1962.

Med avløpet fra Rensjøen overført blir:
Nedslagsfelt til Sørungmagasinet ca. 87 km².
Gjennomsnittlig tilløp pr. år ca. 71,9 mill. m³.

Fremtidige planer.

Selbu komm. Elektrisitetsverk planlegger å nytte fallet mellom Sørungen og Slindvatnet (ca. 100 meter) i en ny kraftstasjon ved Slindvatnet.

Når denne stasjonen er bygget vil det videre bli aktuelt å overføre avløpet fra øvre del av nedslagsfeltet til elven Nåla til Sørungen.

Når sistnevnte prosjekt er gjennomført blir:
Nedslagsfelt til Sørung-magasinet ca. 149 km².
Gjennomsnittlig tilløp pr. år. ca. 121,1 mill. m³.
Magasin ca. 61 mill. m³.

Formål.

1. På kort sikt å skaffe jevnere tilløp med mulighet for større vinterproduksjon i S. k. E.s eksisterende kraftverk i Slindelva. Den økte vinterproduksjon vil og komme de nedenforliggende verker til gode.
2. På lengre sikt å legge forholdene til rette for den nye kraftstasjon ved Slindvatnet og ny/eventuelt forsterket stasjon i Slindelven med overgang til større vinterproduksjon.

Nytte av reguleringen.

De etterfølgende beregninger er basert på følgende forutsetninger:
Stadium I. Eksisterende forhold pluss Rensjøens avløp overført til Sørungen.
Stadium II. Som «Stadium I», men Sørungen regulert til kote 459,0.

For beregningene er nyttet reguleringskurve for Lundesokna for «bestemmende år».

Stadium I. Slindelv kr.stasjon H = 118 m, 1 m³ = 0,26 kWh.

Område	Felt	Tilløp mill. m³/år	GWh.	Magasin mill. m³	GWh.	Reg. v. f. %	Produksj. GWh.
Rensjø	43	38,5	—	—	—	—	—
Sørungen	44	33,4	—	20	—	—	—
Slindvatn	—	—	—	—	—	—	—
Østerungen	126	93,7	—	42	—	—	—
Total	213	165,6	43,1	62	16,1	79	34
Stadium II.							
Øket magasin i Sørungen	—	—	—	61	—	—	—
Slindvatn	—	—	—	—	—	—	—
Østerungen	—	—	—	42	—	—	—
Total	213	165,6	43,1	103	26,8	92	39,6

Beregningen viser at primakraftproduksjonen øker med 5,6 GWh pr. år.

Ved utpreget grunnlastkjøring i vinterhalvåret av stasjonen i Slindelven, skulle det være mulig å øke vinterproduksjonen med ca. 3 GWh. Maskininstallasjonen, 5,5 MW, hindrer foreløpig videre utnyttelse til vinterkraftproduksjon, og resten av kraften må selges i sommerhalvåret.

Ved kjøp fra Nordenfjeldske Kraftsamband etter gjeldende priser ville den innvunne energimengde ha kostet ca. kr. 132 000. Omkostningsoverslaget for dammen etc. viser en byggekostnad på ca. kr. 1 200 000, og årlige utgifter til renter, amortisasjon, vedlikehold og erstatninger vil bli ca. kr. 116 000. Det er her ikke tatt hensyn til den nytte anleggene nedenfor Selbusjøen vil få av reguleringen. Tiltaket er allerede lønnsomt bare ved utnyttelse i Selbus eget anlegg.

Det er imidlertid avgjort at Trondheim Elektrisitetsverk vil delta i anleggsomkostningene, og forhandlinger pågår om hvilken fordelingsprosent som skal nyttes.

Ulemper ved reguleringen.

Skader på grunn og annen eiendom.

Terrenget rund Sørungen består av fjell, myr og skogsgrunn. I henhold til bilag 4 vil det område som demmes ned mellom den gamle øvre reguleringsgrense kote 453,5 og den søkte nye kote 459,0 være ca. 1 860 mål.

Fordelingen mellom fjell, myr og skogsgrunn er ikke nøyaktig undersøkt, men på grunnlag av de foreliggende karter anslås ca. 10 pst. å være fjellgrunn, mens myr og skog hver utgjør ca. 45 pst. Skogen er for den overveiende del av 4 til 5 bonitetsgrad.

Fløtning.

Det planlegges ikke fløtningsløp i den nye dam ved Gulsetelvens utløp. Bakgrunnen for dette er at det nå er bygget veier både til vest- og østsiden av Sørungen. Allerede nå foregår en betydelig tømmertransport på disse veier, og det forutsettes at alt tømmer ovenfor Gulsetelven i fremtiden vil bli tranpsortert med bil.

For å skaffe fløtningsvann til det tømmer som fortsatt blir drevet frem til elven nedenfor Sørungen vil det bli anordnet tappeluker i dammen.

Hytter.

Rundt Sørungen ligger endel hytter vesentlig tilhørende folk i Selbu. Endel av hyttetomtene ligger lavere enn kote 459,0, og det vil bli nødvendig å flytte 4—6 hytter til høyereliggende tomter.

Fiske.

Hytteeierne og bygdens folk for øvrig nytter Sørungen til fiske av ørret. Vesentlig økonomisk betydning har ikke dette fiske, men som avkobling og fritidsbeskjeftigelse har det verdi. Det opplyses at vannet i dag er «overbefolket» og at fisken er småfallen, men god.

Hvorledes oppdemningen på lengere sikt vil virke på fiskebestanden er vanskelig å si, men det antas at Sørungen fortsatt vil være egnet til lystfiske.

Utseende.

På grunnlag av tilløpskurven for Lundesokna er det for årene 1920—1939 undersøkt hvilken vannstand man ville hatt i Sørungen forutsatt at Rensjøen var overført og at avløpet fra Sørungen ble stengt ved snesmeltingens begynnelse. Undersøkelsen er gjennomført for tidspunktene 1. juni, 1. juli, 1. august og 1. november.

Resultatet er illustrert i vedstående diagram. Øvre og nedre kurve viser høyeste respektive laveste vannstand, mens det skraverte felt representerer tilstanden i 50 pst. eller halvparten av årene.

Kurvene viser at magasinet normalt ikke kan ventes fylt før i oktober måned. For det undersøkte tidsrom ville magasinet blitt fullt i 60 pst. av årene, i 75 pst. av årene ville det ha manglet mindre enn 1 meter, og i 90 pst. av årene mindre enn 2 meter på fullt magasin.

En tilsvarende undersøkelse, men under forutsetning av at avløpet fra elven Nålas øvre felt er overført til Sørungen, gir et langt gunstigere resultat.

Den viser at pr. 1. juli ville magasinet ha vært fullt i 55 pst. av de undersøkte år. Bare i 30 pst. av de undersøkte år ville det på samme tidspunkt ha manglet mere enn 2 meter på fullt magasin.

Tilsvarende tall for 1. august ville ha vært 65 pst. og 5 pst. Bare et år, 1937, ville ikke ha gitt fullt magasin.

Konklusjon.

Selbu kommunale Elektrisitetsverk har vurdert de fordeler reguleringen gir mot de ulemper den medfører.

Verket finner at på lengere sikt vil de ulemper tiltaket medfører bli små sammenlignet med de fordeler som oppnås. Det planlagte magasin vil være av avgjørende betydning for utnyttelsen av fallet mellom Slindvatnet og Sørungen. Med forsterket/ny stasjon i Slindelven vil mulighetene ligge vel til rette for høy viterkraftproduksjon med de fordeler dette byr på både for S. k. E. og for de nedenforliggende kraftverk.»

I det forslag til manøvreringsreglement som følger søknaden, heter det i § 3: «Det skal avgis nødvendige mengder vann for gjennomføring av tømmerfløtingen i Gulsetelven», og § 2 lyder:

«Det skal manøvreres slik at både Selbu kommunale Elektrisitetsverks og nedenforliggende verkers interesser i størst mulig utstrekning tilgodesees.

Med unntak av nødvendig fløtningsvann, skal vann normalt ikke slippes i sommerhalvåret mai til oktober.

Vann kan slippes dersom det er overveiende sannsynlig at magasinet allikevel vil bli fullt innen sommerhalvårets utgang.»

Denne søknad er kunngjort, bl. a. i Norsk lysingsblad for 25. mai 1961, og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Høyesterettsadvokat Nils M. Vaagland, brev av 20. juni 1961:

«Grunneierne omkring Sørungen med unntagelse av Ths. Angells Stiftelser har gjennom sin tillitsmann bedt meg avgi uttalelse i anledning Selbu kommunes konsesjonssøknad.

De interesser som i første rekke berøres ved den planlagte regulering er følgende:

1. Et meget betydelig areal med skog vil bli neddemmet. Grunneierne er ikke enig i enkelte av de opplysninger søknaden inneholder herom. Fjell av noen som helst betydning opplyses således å være helt ukjent for dem. I området menes det også å være betydelig mere enn 45 pst. som er bedekket med skog.
2. Tømmerdriften vil bli vanskeliggjort. Dette gjelder for skogeierne i særdeleshet tømmerutrullingen. Tømmeret vil etter bestemmelsene måtte legges over høyeste tillatte vannstand. På lav vannstand vil avstanden ned til vannet da tildels bli mange hundrede meter.
3. På vinterstid foregår adskillig trafikk på isen. Det gjelder transport av både ved fra skogen og frem til bygden, og transport til og fra skogen i forbindelse med skogsdriften for øvrig. Vannet har hittil hatt sikker is å kjøre på med gode sneforhold. Etter reguleringen antas forholdene å bli slike at grunneierne ikke kan basere seg på istransporten. Dagens forhold krever at man på forhånd kan planlegge driften.
4. Sørungen opplyses hittil å ha hatt et ganske rikt fiske som også har vært drevet for husforsyning.
5. De muligheter området hittil har hatt for salg av hyttetomter vil i beste fall bli sterkt reduserte.
6. Overføring av vannet til Slindvann vil gjøre fallrettighetene i Gulsethelva verdiløse.
7. En tørrlegging av Gulsethelva vil føre til at denne ikke lenger er noe stengsel for kreaturer på beite, og fisket ødelegges. Dessuten har oppsitterne i Gulsetgrenda tatt brannvann fra Gulsethelva og også vannforsyning i tørkeperioder.
8. Endel skog langs Gulsethelva vil fortsatt være avhengig av fløtning.

I anledning søknaden ber grunneierne om at det først og fremst vurderes hvorvidt det kan være nødvendig med en såvidt omfattende regulering som det nå søkes om. De så helst at planen helt bortfalt. Ulempene og skadevirkningene antas imidlertid å øke med oppdemmingshøydene.

For øvrig bemerkes:

a. For så vidt angår videretransport av tømmeret finner også skogeierne det bl. a. nødvendig med bilvei omkring vannet såfremt fløtningen fra vannet skal bortfalle. Skogeierne tiltrer for så vidt de bemerkninger og krav som er fremsatt i mitt annet brev av i dag på vegne av Selbuvassdragets Fellesfløtningsforening.

Ved byggingen av vei rundt Sørungen ville de vesentlige ulemper for vedtransport og transport i anledning tømmerdriften bortfalle. Når det bygges vei rundt dammen gåes det ut fra at damkronen blir anordnet slik at det blir kjøremuligheter over denne. En slik kjøremulighet antas under enhver omstendighet å være nødvendig grunnet at isveiene ødelegges. I konsesjonsvilkårene bes derfor dette medtatt som betingelse.

b. For skogeierne vil især tømmerutrullingen kunne by på store problemer, jfr. det under punkt 2 foran anførte. Enten må Selbu kommune pålegges å overta utrullingen og fløtningen på nærmere angitte vilkår, eller så må det pålegges at vannstanden i tiden mai til begynnelsen av juli holdes på et slikt nivå i Sørungen at utislag og fløtningen på rimelig måte kan foregå. For å hindre skade på tømmeret måtte skogsdriften frem til dammen av Sørungen fra kommunens side være avsluttet innen utgangen av mai måned. Nærmere bestemmelser herom antas skjønnsretten å burde få fullmakt til å treffe.

c. For så vidt mulig å hindre skade på fisket antas der å burde settes som vilkår at yngel blir utsatt.

d. Av den under pkt. 6 nevnte grunn begjæres satt som betingelse at fallrettighetene i Gulsethelva innløses. Det pekes i den forbindelse på at den reguleringstillatelse som ble meddelt Selbu kommune ved kgl. resolusjon av 13. juli 1945 om å overføre vann fra Sørungen til Store Slindvann er bortfalt i og med at erstatningsskjønn ikke ble påstevnet, jfr. vassdragsreguleringslovens § 16. Denne overføring menes å ha hatt diverse skadevirkninger. Således kan nevnes forringelse av isveiene på Store Sørungen samt ulemper ved minsket vannføring i Gulsethelva.

e. Som nevnt fører tørrleggingen av Gulsethelva til at Gulsetgrenda mister sitt brann-

vann og vannreservouar i tørketiden. Det bes i den anledning satt som vilkår at Selbu kommune utfører tiltak som avbøter ulempene. Nærmere avgjørelse herom antas skjønnsretten å burde få fullmakt til å treffe.»

Høyesterettsadvokat Vaagland har også sendt inn et annet brev av 20. juni 1961, sålydende:

«Selbuvassdragets Fellesfløtningsforening har bedt meg avgi en uttalelse i anledning den påtenkte regulering av Sørungen.

Tømmeret fra det område som støter til Sørungen og Gulsethelva har så langt tilbake de nålevende har kjennskap til dette vært fløtet i Gulsethelva ned til Selbusjøen. Det opplyses at det hittil ikke har vært kjørt et eneste billass med tømmer fra dette område. En unntagelse er at noe tømmer like ved Gulsethgårdene siste sommer ble bilkjørt.

I de senere år har det gjennomsnittlig vært fløtet fra Sørungen anslagsvis ca. 2 500 m³ tømmer. Et ytterligere kvantum kommer til langs Gulsethelva.

I forbindelse med den regulering som Trondheim kommune har fått konsesjon på vil som bekjent Sørungen kunne reguleres opp til kote 453,5 og ned til kote 447,5, i alt 6 meter. Under et overskjønn ved Strinda og Selbu herredsrett avgitt den 14. september 1936 ble det i den anledning truffet en del bestemmelser av hensyn til fløtningen. Således skal reguleringsdammen ved Sørungen bygges med tømmerrenner. Det skal i tilfelle etableres kanaler mellom Store og Lille Sørungen for fremkomst av tømmeret. Dessuten skal det slippes inntil 9 000 000 m³ vann fra fløtningens begynnelse til og med 15. juli.

Dette er rettigheter som er tilhjemlet fløtningsinteressentene, og som i tilfelle bare kan fratas disse gjennom ekspropriasjon. Søknaden synes ikke å omfatte ekspropriasjon av disse rettigheter.

Under den kontakt som har vært mellom Fellesfløtningsforeningen og kommunen har mulighetene for en minnelig ordning hvoretter tømmeret fra området rundt Sørungen ble transportert med bil blitt drøftet. Noen avtale er imidlertid ikke kommet i stand. Foreningen går imidlertid ut ifra at Selbu kommune gjerne vil slippe å bygge en dam med tømmerrenne ved Lille Sørungen og anlegge kanal mellom Store og Lille Sørungen, samt å avgi fløtningsvann som tidligere bestemt overfor Trondheim kommune, og muligens et øket kvantum som det i tilfelle skjønn vil bli krevet. Under følgende forutsetninger kan foreningen gå med på å frafalle disse rettigheter:

1. Selbu kommune sørger for å bygge og vedlikeholde vei for lastebilkjøring rundt hele Sørungen.
2. Både i Store og Lille Sørungen og med adkomstvei til bilveien, sørger Selbu kommune for opptaksplasser med nødvendige anordninger for tømmer som fortsatt må fløtes på vannet. Det fremtidige vedlikehold av disse innretninger forutsettes å påhvile kommunen.
3. Selbu kommune påtar seg ansvaret for at veien fra Gulseth til Sørungen fremtidig blir vedlikeholdt.
4. De ovennevnte veier skal bygges etter planer godkjent av Statens Vegvesen. De skal ha tilstrekkelig bredde for lastebilkjøring og tilstrekkelig med møteplasser. Når anleggsarbeidet er ferdig forutsettes veiene godkjent av Statens Vegvesen.
5. De nærmere enkeltheter forutsettes avgjort ved overenskomst eller skjønn.

De betingelser som her er nevnt mener foreningen bør settes som konsesjonsvilkår. En fortsatt fløting antar foreningen under de forhold som vil bli rådende hverken denne eller kommunen er tjent med.

Skulle disse krav fra fellesfløtningsforeningens side ikke bli etterkommet vil foreningen fastholde at fløtningen skal kunne skje som tidligere og bestående rettigheter opprettholdes. I så fall antas det å være nødvendig at der holdes en viss minstevannstand i Sørungen en tid forut for den tid fløtningen tar til i mai måned. En slik minstevannstand menes erfaringsmessig å være nødvendig for å sikre at tilstrekkelig fløtningsvann virkelig blir sluppet. Dessuten vil selvsagt foreningen forbeholde seg å stå helt fritt under fløtningsskjønnet.

For så vidt angår tømmerdriften nedenfor reguleringsdammen ved Lille Sørungen vil det også med de veier som nå er bygget bli et betydelig kvantum tømmer som fortsatt er avhengig av fløtning i Gulsethelva. Det gjelder området både ovenfor og nedenfor den såkalte Sagdammen.

Som en minnelig ordning vil her Fellesfløtningsforeningen være villig til å frafalle sine krav mot at Selbu kommune overtar transporten av tømmeret mot et vederlag tilsvarende hva fløtningen under nåværende forhold vil koste. Nærmere detaljer forutsettes å måtte avtales mellom partene eller fastsettes av skjønnsretten.

Hittil er det som det fremgår ikke oppnådd noen minnelig ordning. Under eventuell regulering vil det derfor måtte kreves at der avgis tilstrekkelig fløtningsvann.

Som foran anført bør det da settes som vilkår at det holdes tilbake tilstrekkelig vann i Sørungen i vintertiden slik at en kan være sikker på at fløtningsvannet blir sluppet i rett tid.»

Selbu kommune har gitt saken følgende udaterte påskrift:

«Følgende lokale organer i Selbu er bedt om å uttale seg (innen 30. juni):
Selbuvassdragets fellesfløtningsforening,
Selbu jeger- og fiskerforening,
Selbu fiskeristyre,
Selbu Bondelag,
Selbu skogeierlag.

Fellesfløtningsforeningen v/h.r.adv. Vaagland har den 20. juni d. å. skrevet direkte til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen, fra de andre organer har en ikke hørt noe. Selbu Bondelags formann har imidlertid ringt og bedt om en noe lengere frist enn 30. juni da laget ønsket å konferere med sin juridiske rådgiver. En har imidlertid ikke hørt noe senere.

Saken er også forelagt kommunestyret, i møte 1. juli 1961, som ikke har noe å merke til søknaden.

På grunn av 3-uker feriefravær finner en det riktig å sende inn saken no.»

Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk anbefaler i påskrift 30. mai 1961 at konsesjon blir gitt.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har ikke noe å bemerke, jfr. påskrift av 15. juli 1961.

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 12. juni 1961:

«Saken har vært forelagt konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag som i brev av 5. juni d. å. har uttalt:

«For så vidt angår overføring av vann fra Rensjøen til Sørungen i Selbu viser jeg til min uttalelse til inspektøren for ferskvannsfisket av 24. januar i år. Jeg er siden blitt meddelt fra Selbu komm. E.verk i skriv av 2. juni 1961 at en ikke akter å foreta noen regulering av vannet utover de naturlige variasjonsgrenser. Det produksjonstap som er omtalt i min uttalelse vil dermed falle bort. En kan imidlertid ikke helt utelukke visse skader på forplantningsforholdene, så jeg vil fremdeles anbefale at en opprettholder de to punkter som er foreslått tatt inn i konsesjonsvilkårene.

For Sørungens vedkommende vil en neppe få økede skader på forplantningsforholdene for fisken. En vil ikke få større skader på gytebekker enn hva som er tilfelle under nåværende regulering, og utvandring av røye ned i Slindevatnet er et fenomen en også har under de nåværende reguleringsforhold. Ved den foreslåtte oppdemming er det mulig en får en midlertidig bedring i produksjonsforholdene, men i lengden vil en måtte regne med et produksjonstap. Disse ting er vanskelig å rette på, og må vel bli gjenstand for erstatning etter skjønn.

Jeg tror det som er foreslått som konsesjonsvilkår for Rensjøen i min uttalelse av 24. januar i år også vil dekke forholdene ved den foreslåtte regulering av Sørungen.»

Reguleringen av Rensjøen ble behandlet i uttalelse herfra av 3. februar 1961. Da disse to reguleringer må sees under ett, vil jeg anbefale at det også for så vidt angår en tillatelse til regulering av Sørungen må bli tatt inn de samme vilkår med hensyn til fisket som konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag har foreslått i sin uttalelse av 24. januar 1961 vedkommende Rensjøen.»

De innkomne uttalelser har vært forelagt ansøkeren som i brev av 4. september 1961 bemerker:

«Når det gjelder de bemerkninger som er fremkommet fra Inspektøren for ferskvannsfisket, så er det konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag hvis uttalelse er gjengitt. Det sees at konsulenten innrømmer at der ikke vil kunne oppstå noe produksjonstap ved den overføring av vann fra Rensjøen til Sørungen som er nevnt, all den stund at vi ikke akter å foreta noen regulering av vannet ut over de naturlige variasjonsgrenser. Men konsulenten mener at man allikevel ikke kan helt utelukke visse skader på forplantningsforholdene. Noen antydning av hvorledes denne skade antas å kunne oppstå gis ikke, og vi har litt vanskelig for å skjønne at forholdene da skulle gjøre det nødvendig med de pålegg som er anført i konsulentens tidligere uttalelse i brevet av 24. januar d. å.

Når det gjelder Sørungen, fastholder konsulenten også at det bør pålegges oss å bekoste utsetting av settefisk etter departementets bestemmelse og likeledes å bekoste forskjellige biologiske undersøkelser. Heller ikke her kan vi skjønne at vår overføring av vann fra Rensjøen til Sørungen i noen grad er egnet til å medføre noe produksjonstap. Vi kan derfor ikke finne det rimelig å pålegge oss disse forpliktelser.

Når det gjelder advokat Vaaglands uttalelser, forekommer det oss at han helt må overse at det som reguleringen av Sørungen tilstreber er en mindre forhøyelse av bassenget. Det vil gjøre at vi i tilfelle må få skjønn og få bestemt hva vi må betale for neddemmet areal. Men vi kan ikke se at det behøver å endre de forpliktelser som påligger oss etter det forrige skjønn til å slippe fløtningsvann. Det er intet som hender som gir grunnlag for endrede eller forhøyede krav fra fløtningen i så henseende.

Når det gjelder fløtningens forhold, så må man jo videre for det første være klar over at både bekostningsmessig og verdibesparende er transport av tømmeret etter den av elektrisitetsverket byggede vei på vestre side av Gulsethelven å foretrekke fremfor fløtningen av tømmeret i Gulsethelven. Det skal ikke megen sakkyndighet til å se at denne elv er en særdeles uhensiktsmessig fløtningselv, storstenet og vanskelig som den er i enhver henseende. Det har da også etter at man nå har fått denne vei, som man før ikke hadde, vist seg at skogeierne har kjørt tømmeret ned, selv om det i og for seg var vann nok til å sende det ned Gulsethelven. Advokat Vaagland synes helt å glemme at Trondheim kommune har konsesjon på regulering av Sørungen, hvorunder er oppstillet betingelsene for avgivelse av fløtningsvann. Vi kan i så henseende henvise til Høvesterettsdom i Rt. 1939, s. 819, spesielt s. 820, hvor det er gjort rede for de rettigheter som fløtningen i så henseende har. Man vil være oppmerksom på at fløtningens den gang fremsatte krav om videregående rettigheter ble avslått av Høyesterett under henvisning til Vassdragsreguleringslovens §§ 3, 8 og 9. Det er ikke så at fløtningen har en alle andre interesser overskyggende rett til å disponere vannet i Sørungen. Der tilstrebes ikke nå fra Selbu Elektrisitetsverks side noen endring i de forhold som er fastlagt ved Trondheim kommunes konsesjon. Det er ingen som ønsker å frata fløtningsinteressentene de rettigheter som de har etter denne konsesjon.

Når det gjelder spørsmålet om bygging av dam med tømmerrenne ved Lille Sørungen, så må vel Fellesfløtningsforeningen være oppmerksom på at omkostningene ved bygging av sådan dam vil være forsvinnende i forhold til omkostningene ved de, som det synes, i hvert fall for en meget vesentlig del helt overflødige veganlegg som fløterne forlanger rundt Sørungen. Der vil fremtidig som nå være den samme adgang til å benytte Sørungen til å føre tømmeret fram til de plasser hvorfra det kan kjøres ned etter den vei som allerede er

bygget. Etter at nå vannforholdene i Sørungen må antas å bli ennå sikrere for fløtningen enn de hittil har vært derved at man kan utnytte også Rensjøens nedslagsfelt, vil for det første spørsmålet om nødvendigheten av kanalen mellom Store- og Lille-Sørungsjø ganske sikkert bortfalle. Man har funnet at omkostningene ved en kanalisering vil stå i misforhold til betydningen av et sådant arbeide sett hen til de foreliggende interesser. Man skal også være oppmerksom på at med den endring i vassdragsreguleringsloven som er foretatt ved loven av 10. april 1959 er det tidligere så absolutt formulerte pålegg til regulanten, om å treffe anordninger ved anlegg og i tilfelle i vassdrag nedenfor for at den alminnelige ferdsel og fløtning skal forulempes så lite som mulig, endret derhen at sådanne forpliktelser alene kan pålegges hvis tiltakene og derunder vannslipningen kan skje uten uforholdsmessige utgifter eller arbeider. Det synes under disse omstendigheter litt eiendommelig at Selbuvassdragets Fellesfløtningsforening ikke alene krever de tidligere betingelser opprettholdt, men går videre i sine krav på anordninger til beste for fløtningen. Selbu Elektrisitetsverk tilstreber ikke ved denne overføring av vann fra Rensjøen til Sørungen på noen måte å endre forholdene i Sørungen til skade for fløtningen. Tvert imot vil, som foran nevnt, det større nedbørsområde som man derved får til rådighet gjøre det overveiende vannsynlig at forholdene vil likefrem bedres for fløtningen.

Ut fra disse alminnelige bemerkninger skulle det da være ganske unødvendig å diskutere betingelsene for at Selbu kommune skulle frafalle sine rettigheter. Men vi vil allikevel gjerne til de punkter som settes opp få komme med en del bemerkninger.

Det første krav er da at Selbu kommune skal bygge og vedlikeholde vei for lastebilkjøring rundt hele Sørungen. Vi vet ikke hva det ligger i dette krav. Det har jo aldri tidligere falt noen inn at elektrisitetsverket skal bygge lastebilvei rundt Sørungen. Men for sin egen interesse har Selbu Elektrisitetsverk bygget vei til Sørungen og atskillig langt innover Sørungen, hvor det er anordnet opptagsplasser, hvor tømmeret bekvemt kan opplastes på biler, som kan kjøre det ned. Det innsees ikke at den nå attråede overføring av vann på noen måte hindrer den tidligere etablerte ordning eller gjør ytterligere veibygging nødvendig.

Spørsmålet om fremtidig vedlikehold av veier og opptagsplasser med videre er, forekommer det oss, av noe blandet karakter. Det er jo ingen tvil om at forholdene for skogeierne gjennom disse anordninger blir vesentlig bedre enn forholdene var før, og man må vel da regne med at skogeierne bør bære en viss andel av utgiftene ved disse foranstaltninger. Det får i tilfelle tvist bli gjenstand for skjønn. Men det forekommer oss at det måtte kunne ordnes gjennom en overenskomst.

Når det videre er forutsatt at tømmerveiene skal bygges som veier for lastebilkjøring, så synes det oss som om dette er et videregående krav enn det som kan stilles opp på grunn av at tømmeret må kjøres ned. Og det skulle det ikke være anledning til å imøtekomme. Statens Veivesen har oss bekjent ikke noe med skogsbilveier eller tømmerveier å gjøre. Det har vært skogselskapene som det har ligget under. Og det bør vel i tilfelle også her bestemmes at dersom det pålegges regulanten å bygge veier for tømmertransporten, så skal disse godkjennes av Sør-Trøndelag Skogselskap.

Det er oss endelig ikke mulig å forstå at den ting at der overføres vann fra Rensjøen ned til Sørungen skulle gjøre det nødvendig å stille disse krav.

Av den foran nevnte Høyesterettsdom vil det klart fremgå at fløtningsvannet skulle uttas av årets tilsig. Det var ikke pålagt regulanten å oppsamle vann til fløtningen, og det innsees ikke at der er inntrådt noen forskjell i det forhold.

Fra det øyeblikk at dammen må slåes igjen vil alt vårløsningsvannet innsamles, og av dette vann har så fløtningen krav på de mengder som er fastsatt av fløtningsskjønnet i 1936. Det er da heller ikke i noen av de bemerkninger som er fremkommet forsøkt å gi noen begrunnelse for det forhøyede krav som nå fremsettes.»

Med brev av 6. september 1961 sender ansøkeren inn arealberegning for neddemmet areal i Sørungen mellom kotene 453,6 og 459,0, spesifisert for de forskjellige bruk som berøres. Samlet areal oppgis til 1 838,6 da hvorav 806,4 da er skog og resten myr og vann.

Hovedstyret skal bemerke:

Selbu kommune som utnytter et 116,5 m høyt fall i Slindelva, fikk ved kgl. resolusjon 17. september 1920 tillatelse til å regulere Lille og Store Slindvatn. Ved Arbeidsdepartementets bestemmelse 7. april 1941 ble det gitt kommunen tillatelse til regulering av Østrungen i samme vassdrag, og ved kgl. resolusjon 13. juli 1945 tillatelse til overføring av vann fra Sørungen som er regulert av Trondheim kommune mellom kotene 447,5 og 453,5 i henhold til konsesjon av 6. juni 1919.

De nå foreliggende søknader gjelder: regulering av Rensjøen 2,6 m mellom kotene 503,4 og 506,0 (opprinnelig søkt om 4,0 m), overføring av avløpet fra Rensjøen til Sørungen og videre til Slindelv, samt ytterligere regulering av Sørungen ved 5,5 m økt oppdemming til kote 459,0. Dette vil medføre at Selbu kommunes kraftverk i Slindelva får økt sitt nedbørfelt med 43 km^2 fra 170 til 213, og reguleringsmagasinene med 39,7 M.m^3 fra 64,2 til 103,9. Den regulerte vassføring antas å øke med 1,35 m^3/sek. (0,70 på grunn av regulering og overføring av Rensjøen og 0,65 på grunn av tilleggsreguleringen av Sørungen) fra 3,50 til 4,85, tilsvarende en kraftøkning på ca. 2 100 nat.-hk i Selbu's nåværende kraftverk (Slindelv II) og ca. 2 500 nat.-hk i verkene nedenfor Selbusjøen. I det planlagte verk som skal nytte fallet mellom Sørungen og Slindvatn vil man få en økning på ca. 1 800 nat.-hk. Den samlede kraftøkning ved de tiltak det nå søkes om tillatelse til å gjennomføre, blir da ca. 6 400 nat.-hk.

Anleggskostnadene er oppgitt til ca. 2,2 mill. kroner for Rensjøen og ca. 1,2 mill. kroner for Sørungen, tilsammen ca. 3,4 mill. kroner.

Av skader ved Rensjø-reguleringen nevnes i uttalelsene først og fremst virkningen for fisket ved senking av det forholdsvis grunne vatnet og ved tørrlegging av elva. Etter at ansøkeren nå har hevet nedre reguleringsgrense 1,4 m til kote 503,4 og således gitt avkall på senkningen, må det etter det foreliggende antas at skadevirkningene i selve vatnet vil bli vesentlig mindre enn antatt etter den opprinnelige søknad, og at skadene på fisket i det vesentlige vil begrense seg til reduserte gytemuligheter i Renåa.

Selbu Skogeierlag og høyesterettsadvokat Vaagland peker på at det vil oppstå ulemper for fløtningen i Rensjøen og i Renåa. Høyesterettsadvokat Vaagland nevner også at overføringen vil føre til at elva ikke lenger vil bli et naturlig stengsel for krøtter.

Ved tilleggsreguleringen av Sørungen blir et areal på 1 860 da neddemmet hvorav vel 800 da antas å være skoggrunn. Det er opplyst at 4—6 hytter må flyttes til høyereliggende tomter. Videre må man regne med at reguleringen vil føre med seg reduksjon av fiskeproduksjonen, visse ulemper for tømmerdriften og ferdselen på isen, skjemmet utseende ved sen fylling i de fleste år og ulemper ved tørrlegging av Gulsethelva for krøtterdriften og for vannforsyningen til grenda.

Hovedstyret antar at betingelsene avgjort er til stede for å kunne tillate regulering og overføring av Rensjøen.

Når det gjelder Sørungen, blir reguleringsgraden så høy at magasinet sjelden vil fylles før langt ut på høsten, noe som vil gi skjemmet utseende gjennom hele sommersesongen. Sørungen ligger i dag forholdsvis avsides til, og det er vel neppe sannsynlig at det kommer noen hovedtrafikkåre gjennom dette området i nær fremtid.

I søknaden er antydet en fremtidig overføring fra Nåla til Sørungen, noe som vil bedre fyllingsforholdene betraktelig. Når denne overføring vil komme er det vanskelig å si noe om i dag. Underhånden har man fått opplyst at Selbu Elektrisitetsverk har følgende plan for den videre utbygging: Først utvidet regulering av Sørungen, så utbygging av fallet Sørungen—Slindvatn og deretter overføring av Nåla. Hovedstyret har vært inne på den tanke at øvre reguleringsgrense burde senkes til kote 456,0 inntil nevnte overføring settes i verk, men da det må antas at det vil medføre betydelig fordyrelse og en del tekniske vansker å dele damarbeidet opp i to byggetrinn, har man forlatt tanken. Man vil nøye seg med å henstille til reguleringsanleggets eier så vidt mulig ikke å benytte magasinet under kote 450,0 før tilsiget er økt ved nye overføringer.

Etter dette tilrås søknadene imøtekommet på vilkår som oppstilt i vedlagte utkast. Om vilkårene bemerkes:

Konsesjonstid, innløsning m. v., post 1 og 2.

Fallene nedenfor Sørungen eies av kommuner når unntas nederste del av Slindelva som visstnok eies av Ths. Angells Stiftelser. Tillatelsen foreslås derfor gitt på ubegrenset tid for kommuner og på 50 år for private med vanlig innløsningsrett for staten.

Avgifter, post 3.

Ved tillatelsen i 1919 ble avgiftene fastsatt til 0,50 og kr. 1 pr. nat.-hk til henholdsvis stat og kommuner. Hovedstyret foreslår at avgiftene for regulering og overføring av Rensjøen og tilleggsregulering av Sørungen fastsettes til kr. 0,50 pr. nat.-hk til staten og kr. 3 pr. nat.-hk til kommuner.

Veger m. v., post 11.

Posten er gitt den vanlige form.

Det spørsmålet «veganlegget Gulseth—Sørungen med arm til Kjøsnesvolden» har reist om vederlag for bruk av private veger m. v., finner man ikke grunn til å komme nærmere inn på her. Bruk av private veger kan bare finne sted etter inngått avtale eller med hjemmel i reguleringS- og overføringstillatelsen. I siste tilfelle blir det skjønnets sak å fastsette vederlag for bruken.

Fisket, post 13.

Denne post er stort sett i samsvar med fiskeriinspektørens forslag.

Rydding, post 14.

Da det demmes ned en god del skog, foreslås inntatt bestemmelse om rydding i den vanlige form også omfattende finrydding av fiskeplasser.

Sikring, post 15.

På grunn av ferdsel på isen er det foreslått plikt til å markere de partier av isen som er svekket på grunn av reguleringen.

Kraftavgivelse, post 20,

er betinget med inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten. Ved de tidligere konsesjoner for Sørungen og Slindvatna er det betinget inntil 45 pst. til kommuner, men man finner ikke grunn til å gå høyere enn til 10 pst. nå.

Opprydding m. v., post 23,

er betinget på den måte som nå er vanlig ved alle reguleringstillatelser.

Manøvreringsreglement.

Ansøkerens to forslag til reglementer er i Hovedstyrets utkast sammenarbeidet til ett felles manøvreringsreglement. Når unntas post 2, er postene gitt den vanlige form. Post 2 er i det vesentlige redigert overensstemmende men ansøkerens forslag.

Som post 3 er det inntatt bestemmelse om avgivelse av fløtingsvann.

Fra skogeierhold er det fremkommet diverse krav i forbindelse med reguleringene, bl. a. om dammenes utforming, vegbygging rundt Sørungen, utrulling og opptaking av tømmer i Sørungen m. v. Hovedstyret antar at man vil få et svekket isparti der vannet fra Rensjøen kommer ned i Sørungen, men antar ellers at den foreslåtte regulering av Sørungen ikke vil skape uforholdsmessige hindringer for kjøring på isen eller fløting på vatnet. Man vil ellers henvise de reiste krav til skjønnet.

Når det spesielt gjelder kravet om at det skal holdes tilbake tilstrekkelig vann i Sørungen i vintertiden slik at en kan være sikker på at fløtningsvannet blir sloppet i rett tid, vil Hovedstyret peke på at forholdene her skulle bedres ved at Rensjøfeltet føres over. Den ytterligere regulering av Sørungen burde kanskje også gjøre det mulig å konsentrere bruken av magasinet til den øverste del og beholde en god del av senkningsmagasinet som tørrårsreserve.

Søknaden omfatter ikke rett til å rå over alt vannet til reguleringsformål, og man finner derfor ikke å kunne tilrå at Selbuvassdragets Fellesfløtningsforenings krav om at det blir satt som betingelse at ansøkeren skal bygge bilveg rundt hele Sørungen imøtekommes.

Falleiere i Renåa og i Gulsethelva forlanger at det settes som vilkår at fallrettighetene innløses og at Selbu kommune utfører tiltak som avbøter de ulemper tørrlegginga av Gulsethelva medfører for vannforsyningen til Gulsethgrenda.

Eventuelle fallrettigheter i Renåa må kunne eksproprieres i medhold av overføringstillatelsen, og man henviser for så vidt kravet til skjønnsretten. Når det derimot gjelder Gulsethelva skriver de nevnte virkninger på fallrettigheter og vannforsyning seg fra overføringen til Slindvatna. En eventuell ekspropriasjon må derfor søke sin hjemmel i en fornyelse av den tillatelse som ble meddelt Selbu kommune ved kgl. resolusjon 13. juli 1945. Dette har Hovedstyret meddelt ansøkeren, og har deretter mottatt følgende søknad, datert 26. oktober 1961:

«Etter samråd med styrets formann og ordføreren i Selbu tillater en seg for Selbu komm. Elektrisitetsverk å søke om fornyet overføringstillatelse av Sørungen til Slindvatna.»

Ansøkeren har underhånden opplyst at det i sin tid var påstevnet skjønn for overføringen av Sørungen, men at det ble oppnådd minnelig avtale med alle rettighetshavere som meldte seg den gang.

Hovedstyret vil tilrå at tillatelsen av 13. juli 1945 fornyes og at det i tillegg til de betingelser som da ble oppstillet betinges plikt til å treffe tiltak slik at vannforsyningen i Gulseth-grenda ikke forverres ved overføringen.

Betingelsene får da følgende tillegg:

«16.

Konsesjonæren plikter om nødvendig å treffe tiltak slik at den forsyningen av brannvann og annen alminnelig vannforsyning som oppsitterne i Gulseth-grenda tidligere har fått fra Gulsethelva ikke blir forverret. Spørsmålet om hvorvidt det skal treffes tiltak, og i tilfelle hvilke, avgjøres i mangel av overenskomst ved skjønn som kan fremmes i forbindelse med skjønn etter vassdragsreguleringslovens § 16.»

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 17. november 1961.»

Industridepartementet slutter seg i det alt vesentlige til Hovedstyrets standpunkt. Man er således enig i at skadene og ulempene ved reguleringene og overføringen må anses for å være av mindre betydning i sammenlikning med de fordeler som oppnås, herunder også tatt i betraktning de omkostninger som vil påløpe for å få gjennomført foretagendet. Som man vil se av de fremkomne uttalelser, er skadevirkningene noe omdiskutert. I den anledning må man imidlertid ha klart for seg at det bare er de skader og ulemper som vedkommer de nå fremlagte planer som skal tas i betraktning, og således ikke virkningene av den tidligere tillatelse til regulering av Sørungen (konsesjon til Trondheim kommune 6. juni 1919) eller av den tidligere tillatte overføring av Sørungen til Store Slindvatn (konsesjon til Selbu komm. Elektrisitetsverk 13. juli 1945).

Med hensyn til omfanget av Sørungens regulering har Hovedstyret vært inne på at øvre reguleringsgrense inntil videre burde fastsettes til kote 456 og ikke til kote 459 som omsøkt. Hovedstyret har imidlertid ikke villet fremme et slikt forslag, men vil «henstille til reguleringsanleggets eier så vidt mulig ikke

å benytte magasinet under kote 450,0 før tilsiget er økt med nye overføringer». Departementet er enig i dette og vil — under forutsetning av at konsesjonen blir gitt — rette en slik henstilling til Selbu komm. Elektrisitetsverk og til Trondheim kommune, som samarbeider om dette foretagendet.

I vilkårenes post 1 har Hovedstyret foreslått at tillatelsen gis på ubegrenset tid, men med adgang til å revidere vilkårene etter 50 års forløp, hvilket departementet er enig i. Videre har Hovedstyret foreslått at tillatelsen skal gjelde i 50 år for private vannfallseiere som måtte delta i reguleringene og overføringen. Det siktes her til Ths. Angells Stiftelser, som eier utbyggbare fallrettigheter i nedre del av Slindelva. Det viser seg imidlertid at det i de tidligere konsesjoner som vedrører Sørungen (kgl. resolusjon 6. juni 1919 og 13. juli 1945) er inntatt som vilkår om at konsesjonstidens lengde for private falleieres vedkommende skal være 50 år regnet fra 6. juni 1919. Departementet finner av praktiske grunner å måtte fastsette samme tidsbegrensning også i nærværende konsesjon. Så vidt vites foreligger det imidlertid ingen planer om privat utnyttelse av den nevnte fallstrekning. Det antas av samme grunn ikke nødvendig å innta vilkår om innløsningsrett for staten. Hovedstyrets utkast til post 2 går derfor ut.

Departementet er enig med Hovedstyret i at konsesjonsavgiftene blir å fastsette til kr. 0,50 pr. nat.-hk til staten og kr. 3 til kommuner, jfr. post 2 i departementets utkast til vilkår.

Om de øvrige konsesjonsvilkår har departementet intet vesentlig å bemerke.

Departementet finner å kunne foreslå at Selbu komm. Elektrisitetsverk gis den omsøkte tillatelse til regulering og overføring av Rensjøen og ytterligere regulering av Sørungen på følgende vilkår:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år fra denne konsesjons datum. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10 post 2. siste ledd.

Dersom vassfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringene og overføringen eller blir medeiere i anleggene, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra 6. juni 1919. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfalleieres andeler i anleggene staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringS- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vasskraften som ved reguleringene og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking i lågvassføringen som reguleringene og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringene og overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringene og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements tillatelse berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

11.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement i de vannområder som berøres av reguleringene og overføringen. Konsesjonæren bærer alle utgifter som følger med pålegget.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de nevnte områder, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

12.

De neddemte områder ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement skal foretas finrydding av begrensede områder av hensyn til fisket.

Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemning av vedkommende areal.

13.

De partier av isen på magasinene som mister sin bæreevne på grunn av reguleringene eller overføringen, skal markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten innsirkles det svekkede parti med et tau festet til påler som settes fast i isen med passe mellomrom. Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is- eller snøoverflate på mellom 0,5 og 1 m.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til ved reguleringsarbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget.

15.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringS- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

17.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

De vassfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringene og overføringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

19.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i regulerings- og overførings-

anleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringene og overføringen, mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

20.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

21.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang, og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Reguleringsanleggets eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

22.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringene kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyret har fremlagt følgende forslag til manøvreringsreglement, som departementet finner å kunne slutte seg til:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Ytterligere regulering av Sørungen:

HRV (høyeste regulerte vannstand) kote 459,0

LRV (laveste regulerte vannstand) kote 453,5

Regulering av Rensjøen:

HRV (høyeste regulerte vannstand) kote 506,0

LRV (laveste regulerte vannstand) kote 503,4

Avløpet fra Rensjøen kan overføres til Sørungen og videre til Slindelva, jfr. dog postene 3 og 4.

Reguleringsgrensene angis ved faste og tydelige merker.

2.

Det skal manøvreres slik at både Selbu komm. Elektrisitetsverks og nedenforliggende verkers interesser i størst mulig utstrekning tilgodesees. Med unntak av nødvendig fløtningsvann og eventuell lågvassføring skal vann normalt ikke slippes i sommerhalvåret mai til oktober. Vann kan slippes dersom det er overveiende sannsynlig at magasinene allikevel vil bli fylt innen sommerhalvårets utgang.

3.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i vassdraget nødvendige vann, dersom ikke

fremføringen av tømmeret ordnes på annen måte overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

4.

Det skal ved manøvreringen has for øyet at flommer i vassdragene nedenfor magasinene så vidt mulig ikke økes, og at den tidligere lågvassføring ikke forminskes til skade for andres rettigheter.

5.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at dammer og andre reguleringsanlegg til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Om det forlanges skal også nedbørmengde, temperatur, snødybde m. v. observeres og noteres. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

6.

Til å forestå manøvreringen antas norske statsborgere som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og at de skal ha telefon i sin bolig.

7.

Viser det seg at manøvreringen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endring av reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Som nevnt til slutt i hovedstyrets foran siterte uttalelse har oppsitterne ved Gulsethelva forlangt at Selbu kommune skal utføre tiltak som avbøter de ulemper tørrleggingen av Gulsethelva medfører for vannforsyningen til Gulsethgrenda, og dessuten at fallrettighetene i denne elv skal innløses. Departementet er enig med hovedstyret i at disse spørsmål ikke vedrører nærværende konsesjon, men den ved kgl. resolusjon av 13. juli 1945 meddelte tillatelse for Selbu kommune til å overføre Sørungen til Store Slindvatn.

Ifølge vassdragsreguleringslovens § 16, post 6 skal ekspropriasjonsskjønn i henhold til en reguleringskonsesjon påstevnes innen ett år fra resolusjonens avgjørelse. I motsatt fall kan reguleringen (overføringen) ikke fremmes uten ny konsesjon.

I samsvar med denne bestemmelse ble det i rett tid påstevnt skjønn, men skjønnssaken ble hevet på grunn av at Selbu kommune oppnådde en frivillig overenskomst med de grunneiere som «meldte seg den gang». Det er imidlertid konsesjonærens sak å oppspore de rettighetshavere som berøres av en konsesjon etter vassdragsreguleringsloven. Den refererte bestemmelse om frist for påstevning av skjønn gjelder således — i henhold til sikker fortolkning — i forhold til hver enkelt grunneier, jfr. Amundsens kommentar til vassdragsreguleringsloven side 172. Selv om overføringsanleggene for lengst er bygd blir det derfor nødvendig å fornye tillatelsen av 13. juli 1945 slik at Selbu kommune kan fremme en ekspropriasjonssak overfor nevnte grunneiere. Departementet slutter seg til hovedstyrets anbefaling herom.

Derimot er man ikke enig med hovedstyret i at det skal fastsettes et ytterligere vilkår for denne tillatelse om at konsesjonæren «om nødvendig» skal treffe visse tiltak med hensyn til vannforsyningen til oppsitterne i Gulsethgrenda. Hovedstyrets utkast til vilkår henviser som man vil se til tiltaksskjønn etter vassdragsreguleringslovens § 16. Det må være ganske klart at skjønnet under enhver omstendighet må kunne pålegge konsesjonæren å treffe slike tiltak. Departementet gjør i den anledning oppmerksom på at de ved lov av 10. april 1959 foretatte endringer i bl. a. vassdragsreguleringslovens § 16 om tiltaksskjønn skal gjelde for alle skjønn som blir påstevnt etter lovens ikrafttreden, jfr. § 2 i endringslovens overgangsbestemmelser.

For samtlige tillatelsers vedkommende forutsettes at departementet er bemyndiget til å godkjenne eventuelle mindre planendringer.

Industridepartementet

tilråder:

I.

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 gis Selbu komm. Elektrisitetsverk tillatelse til regulering og overføring av Rensjøen og ytterligere regulering av Sørungen i Selbu herred, i det vesentlige overensstemmende med de fremlagte planer og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 8. desember 1961.

Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen m. v. som gjeldende inntil videre overensstemmende med det utkast som er tatt inn i ovennevnte tilråding.

II.

Den ved kgl. resolusjon av 13. juli 1945 meddelte tillatelse for Selbu kommune til å foreta en overføring av vann fra Sørungen til Store Slindvatn i Selbu herred, fornyes, jfr. § 16 post 6 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917.

Fornyelsen skjer på de vilkår og med det manøvreringsreglement som er tatt inn i Arbeidsdepartementets tilråding av 13. juli 1945.

56. Aktieselskapet Borregaard.

(Konsesjon på erverv av inntil 80 pst. av aksjene i A/S And. H. Kiær & Co. Ltd.)

Kgl. res. av 8. desember 1961.

Ved brev av 12. juli 1961 søkte Aktieselskapet Borregaard om forhåndstilsagn om konsesjon for erverv av inntil 80 pst. av aksjene i A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. Søknaden refereres:

«I tilslutning til andragende av 16. juni 1961 til Det Kgl. Landbruksdepartement om forhåndstilsagn om konsesjon for erverv av inntil 80 pst. av aksjene i A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. tillater vi oss under henvisning til § 36, første ledd, i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917 å fremsette andragende om konsesjon for aksjeerverv som nevnt, også overfor det ærede departement.

Bakgrunnen for nærværende andragende er den omstendighet at A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. ved kgl. resolusjon av 15. april 1955 er meddelt konsesjon på erverv av elektrisk energi i henhold til bestemmelsene i kap. IV i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917. For så vidt angår begrunnelsen for vårt andragende tillater vi oss å henvise til vedlagte kopi av vårt brev av 16. juni 1961 til Det Kgl. Landbruksdepartement. For øvrig henvises til siste avsnitt i det ærede Departements brev av 28. juni 1961 til Det Kgl. Finans- og tolldepartementet vedrørende skattefritagelse ved ombytning av aksjer.

Nevnte ombytning av aksjer i Aktieselskapet Borregaard med aksjer i A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. er betinget av utvidelse av aksjekapitalen i førstnevnte selskap.

Vi tillater oss å fremføre vår beste takk for den anbefaling det ærede Departement har gitt i sitt brev av 28. juni 1961 til Det Kgl. Finans- og tolldepartement vedrørende skattefritagelse for aksjonærene i A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. i forbindelse med ombytningen av aksjer og for den hurtige behandling av saken.»

Som nevnt hadde selskapet den 16. juni 1961 innsendt konsesjonssøknad til Landbruksdepartementet, hvilket var nødvendig fordi A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. eier store skogarealer. I søknaden heter det bl. a.:

«Vi tillater oss herved å søke om forhåndstilsagn om konsesjon for erverv av inntil 80 pst. av aksjene i A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. Dette vil i tilfelle skje i den form at Aktieselskapet Borregaard utvider sin aksjekapital med kr. 10 000 000 som ombyttes med aksjer i A/S And. H. Kiær & Co. Ltd., idet ombytningen skjer på grunnlag av aksjenes pålydende verdi for begge selskapers vedkommende.

For øvrig er det på det rene at en del aksjonærer ønsker å beholde sine aksjer i A/S And. H. Kiær & Co. Ltd., samtidig som man regner med at et antall aksjonærer av de ca. 1 000 eiere ikke reagerer på henvendelse om ombytning.

I tilknytning til vårt andragende tillater vi oss bl. a. å anføre følgende:

A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. og Aktieselskapet Borregaard med datterselskaper har allerede i en del år hatt et meget nyttig samarbeide på flere områder. De erfaringer man har gjort, og ikke minst utviklingen gjør det sterkt ønskelig å utvide samarbeidet og å gjøre det permanent. Vi tenker her på den ene side på den handelspolitiske utvikling med de nye markedsdannelser og på den annen side på den bedriftspolitiske utvikling med stadig større bedriftsgrupperinger og økende integrering av produksjonen fra råstoffkilder fram til ferdigprodukter.

De to selskapers styrer tar sikte på at A/S And. H. Kiær & Co. Ltd.'s virksomhet skal bli helt ut koordinert med virksomheten innenfor Borregaard-konsernets treforedlingssektor. Herunder tar man sikte på koordinering så vel av daglig drift som av planlegging på lengere sikt og investeringer.

Konkret sagt vil en samkjøring av A/S And. H. Kiær & Co. Ltd.'s, Torp Brug og Borregaard-konsernets Deje Papperbruk i Värmland etter all sannsynlighet føre til at Torp Brugs produksjonsapparat etter hvert vil bli utbygget videre slik at hele produksjonen vil kunne foredles fram til blekt kraftpapir. Nå er produksjonen oppdelt på ublekt cellulose, ublekt og blekt kraftpapir.

En gjennomføring av disse økonomisk vidtgående planer gjør det etter de to selskapers styrers oppfatning nødvendig at A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. går inn som medlem av Borregaard-konsernet. Dette er en betingelse for en slik utbygging av bedriftenes slagkraft og konkurranseevne.»

Ved brev av 16. juni 1961 søkte A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. Finansdepartementet om skattefritakelse for den påtenkte aksjeombytting. Saken ble forelagt for Industridepartementet, som 28. juni 1961 ga følgende uttalelse:

«Industridepartementet antar for sitt vedkommende at det ved avgjørelsen i den enkelte sak om skattefritak i henhold til lov av 9. juni 1961 om tillegg til skattelovene for landet og for byene av 18. august 1911 bør legges vekt på om de fremlagte planer om sammenslutning av bedrifter m. v. er i samsvar med myndighetenes syn på en ønskelig utvikling innenfor de respektive industrigrener.

For så vidt angår treforedlingsindustrien er departementet således av den oppfatning at et avgjørende hensyn bør være at slike planer står i samsvar med den industrielle målsetting for bransjen som helhet. På grunn av det forholdsvis knappe råstoffgrunnlag her i lan-

det — treforedlingsindustriens virkesimport i 1960 utgjorde ca. 1 million m³ tilsvarende ca. 20 pst. av behovet — vil prosjekter som betinger en vesentlig økning av virkesforbruket kunne forverre råstoffsituasjonen og skape alvorlige forstyrrelser i råstoffdekningen for våre fabrikker, noe som også må ses i sammenheng med at utbyggingen av produksjonskapasiteten i land med virkesoverskudd gjør det mer tvilsomt om vår industri på lengere sikt kan basere seg på import av tilskuddsvirke. Fra et nasjonaløkonomisk synspunkt er det derfor ønskelig at den industrielle utvikling kan gå mot en høyere foredlingsgrad.

Når det gjelder den foreliggende sak, viser departementet til redegjørelsen som er gitt i søknaden. Departementet vil særlig peke på at en opptakelse av A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. i Borregaard-konsernet vil kunne legge forholdene bedre til rette for en utbygging av produksjonsapparatet ved Torp Brug, slik at produksjonen i sin helhet får en betydelig høyere foredlingsgrad, samtidig som bedriftens konkurranseevne må antas å ville bli styrket.

På grunnlag av de foreliggende opplysninger og ut fra sitt syn på de naturlige forutsetninger for et gunstig samarbeid mellom de to selskaper vil departementet anbefale at søknaden om skattefritak blir imøtekommet.

Departementet gjør oppmerksom på at saken, slik den er redegjort for i søknaden, vil medføre konsesjonsplikt etter den alminnelige konsesjonslovs bestemmelser. Departementet vil i tilfelle tilrå at de nødvendige konsesjoner blir gitt.»

Ved kgl. resolusjon 21. juli 1961 ble den omsøkte skattefritakelse meddelt.

I brev av 2. august 1961 ga Industridepartementet Aktieselskapet Borregaard tilsagn om at selskapet kunne regne med at den nødvendige konsesjon etter den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917 ville bli gitt. Tilsvarende tilsagn om konsesjon etter skogkonsesjonsloven er gitt av Landbruksdepartementet.

I brev av 24. november 1961 innsendte Aktieselskapet Borregaard formell søknad om konsesjon. Søknaden refereres:

«Idet vi henviser til det ærede Departements brev av 2. august d. å., tillater vi oss herved å andra om konsesjon i henhold til bestemmelsene i § 36 i den alminnelige konsesjonslov (lov av 14. desember 1917, nr. 16) for erverv av aksjer i A/S And. H. Kiær & Co. Ltd., slik at Aktieselskapet Borregaard, eventuelt sammen med datterselskaper, blir eier av inntil 80 pst. av aksjekapitalen i nevnte selskap.

For fullstendighets skyld skal vi i denne forbindelse få bekrefte tidligere meddelelse i telefonsamtale med konsulent Hans-Ludvig Dehli om at Aktieselskapet Borregaard ikke eier hele aksjekapitalen i The Kellner Partington Paper Pulp Co. Ltd., og at Aktieselskapet Borregaard således kan utvide sin aksjekapital uten at forholdet omfattes av bestemmelsen i den alminnelige konsesjonslovs § 36, annet ledd. De faktiske omstendigheter er nå de samme som i 1949 da Aktieselskapet Borregaard forrige gang forhøyet sin aksjekapital. Etter at saken den gang var blitt forelagt Det Kgl. Justisdepartement til uttalelse, ble det fastslått at det ikke forelå konsesjonsplikt ved forhøyelse av aksjekapitalen.»

Industridepartementet skal bemerke:

Som man vil ha sett av dokumentasjonen medfører Aktieselskapet Borregaards erverv av inntil 80 pst. av aksjene i A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. konsesjonsplikt både etter § 36 i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917, idet sistnevnte selskap leier kraft, og etter § 23 i skogkonsesjonsloven av 18. september 1909, idet samme selskap også eier skogarealer. Etter å ha konferert underhånden med Landbruksdepartementet har man funnet det mest praktisk å fremme disse konsesjonssaker hver for seg, idet behandlingsmåten etter skogkonsesjonsloven er vesentlig forskjellig fra den behandlingsmåte som er knesatt i den alminnelige konsesjonslov.

Med hensyn til sakens realitet, er departementets syn i det vesentlige dekket av det som er fremholdt i det foran siterte brev av 28. juni 1961 til Finansdepartementet om skattefritak for den aksjeombytning som nærværende konsesjonssak gjelder. Departementet er således av den oppfatning at det i konsesjonssaker av denne art bør legges avgjørende vekt på de samfunnsøkonomiske hensyn som tilgodeses ved en best mulig utnyttelse av våre råstoffressurser i rasjonell produksjon. En innlemmelse av A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. i Borregaard-konsernet representerer etter departementets mening en slik hensiktsmessig utvikling. Industridepartementet tillater seg derfor å anbefale at den omsøkte konsesjon blir gitt.

Det antas ikke nødvendig å fastsette vilkår for tillatelsen.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av § 36, første ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917 meddeles Aktieselskapet Borregaard, eventuelt sammen med datterselskaper, tillatelse til å erverve inntil 80 pst. av aksjene i A/S And. H. Kiær & Co. Ltd.

57. A/S Arendal Smelteverk.

(Tillatelse til å leie i alt 21 700 kW fra A/S Arendals Fossekompani.)

Kgl. res. av 15. desember 1961.

I brev av 23. februar 1960 har høyesterettsadvokat Wilhelm Bugge på vegne av A/S Arendal Smelteverk, Eydehavn, søkt om konsesjon på leie av ytterligere 8 400 kW

elektrisk kraft fra A/S Arendals Fossekompani. Søknaden er senere endret til å omfatte 9 500 kW (13 000 el. hk).

Selskapet har fra før rett til å leie 12 200 kW (16 600 el. hk) fra samme kraftselskap.

A/S Arendal Smelteverk er i årenes løp meddelt en rekke konsesjoner. Den første — hovedkonsesjonen — ble gitt ved kgl. resolusjon av 7. juli 1913 for et tidsrom av 60 år. Selskapet var den gang et rent norsk foretagende, og i konsesjonsvilkårenes post 1 heter det at selskapets styre skal ha sete her i riket og utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av andre vilkår fra konsesjonen av 1913 kan nevnes post 7 som fastsatte en årlig konsesjonsavgift på kr. 1 pr. hk (konsesjonen gjaldt 9 000 el. hk) til staten. For de første 15 år var det dog fastsatt en lavere sats. Videre var det i post 9 fastsatt plikt til oppsamling av forsorgsfond og anleggsfond til beste for vedkommende kommune. Ubenyttede deler av anleggsfondet skulle imidlertid tilbakebetales selskapet.

Etter at selskapet i 1920-årene hadde gjennomgått en økonomisk krise ble det ved kgl. resolusjon 5. juli 1928 tillatt The Melltone Corporation, Pittsburg (assosiert med The Carborundum Co., Niagara Falls) å erverve den alt overveiende del av aksjestokken. Holdingselskapet måtte i den anledning vedta at eventuelle rettstvister med staten eller norske rettssubjekter skulle avgjøres av norske domstoler og etter norsk rett. Videre ble The Melltone Corporation forpliktet til å ha en fullmektig bosatt her i riket som i slike anliggender skulle være bemyndiget til å representere og forplikte selskapet. Ut over disse vilkår ble det også bestemt enkelte forandringer i vilkårene for kraftleiekonsesjonen av 1913, bl. a. i post 9 om sikringsfond for kommunen. Selskapet skulle således avsette midler etter hvert inntil fondets størrelse ble kr. 100 000. Kapitalen skulle deretter økes ved tillegg av renter inntil fondet utgjorde kr. 150 000.

Ved kgl. resolusjon av 28. februar 1947 fikk A/S Arendal Smelteverk utvidet sin kraftleiekonsesjon til å omfatte tilsammen 16 600 el. hk, hvilket tilsvarer 12 200 kW. Konsesjonen ble gitt samme løpetid som den opprinnelige, nemlig frem til 1. april 1973. Det ble ikke gjort noen endringer i vilkårene, bortsett fra en nokså uvesentlig endring vedrørende konsesjonsavgiften.

Ved kgl. resolusjon av 26. august 1949 ble det gitt tillatelse til The Carborundum Company, Niagara Falls, til å overta samtlige aksjer tilhørende The Melltone Corporation. Som vilkår for tillatelsen ble det fastsatt de samme vilkår som tidligere gjaldt for The Melltone Corporation og som er nevnt ovenfor.

A/S Arendal Smelteverk's søknad av 23. februar 1960 lyder:

«Ved kgl. resolusjon av 28. februar 1947 er A/S Arendal Smelteverk meddelt tillatelse til å leie i alt 16 600 el. hk (12 200 kW) fra A/S Arendals Fossekompani. Denne konsesjon er nå fullt utnyttet og selskapet har ikke lenger noen mulighet for å øke sin produksjon.

Det vil være kjent at det amerikanske selskap The Carborundum Company, Niagara Falls, er eier av 94,5 pst. av selskapets aksjer. The Carborundum Company fabrikerer slipematerialer av enhver art, også utenfor Amerika. The Carborundum Company ønsker nå å dekke en større del av sitt forbruk av Siliciumkarbid i Europa og andre deler av verden fra Arendal Smelteverk. Med nåværende kraftkontrakt kan Smelteverket imidlertid ikke øke leveringene hverken til sitt alminnelige marked eller til Carborundum-kompaniets fabrikker. Det har derfor i noen tid vært forhandlet med Arendals Fossekompani om i tillegg til nåværende kraftkontrakt å få leiet 6 000 kW fast kraft. For fullt ut å kunne nyttiggjøre et slikt kraftkvantum uten samtidig å gå glipp av leilighetsvis utnyttelse av flomkraft, vil det være nødvendig med en forhøyelse av konsesjonskvantumet med 11 400 hk, således at selskapet får anledning til å inngå en ytterligere leiekontrakt med Arendals Fossekompani. På vegne av A/S Arendals Smelteverk søker jeg herved om konsesjon på leie av ytterligere inntil 11 400 hk (8 400 kW). Konsesjonens varighet bes satt til 25 år således at den dekker det tidsrom som er fastsatt i Fossekompaniets tilbud.

Det foreliggende krafttilbud fra Arendals Fossekompani vil muliggjøre en økning av produksjonen av SIKA med ca. 5 000 tonn pr. år slik at totalproduksjonen når ca. 18 000 tonn. Carborundums fabrikker har i de senere år gjennomsnittlig kjøpt ca. 3 000 tonn SIKA fra Arendal og ønsker nå, som foran nevnt, å øke sine kjøp. Det er derfor nettopp inngått en kontrakt med Carborundums innkjøpskontor i Genève (Carborundum International S. A.) som forutsetter at ca. 5 000 tonn SIKA årlig reserveres The Carborundum Company's fabrikker fra det tidspunkt ny kraft var tilgjengelig. Carborundum øker med andre ord sine kjøp med ca. 2 000 tonn. Til orientering kan opplyses at de avtalte priser er Smelteverkets listepriser til enhver tid. Et eksemplar av kontrakten mellom de to selskaper vedlegges til gjennomsyn.»

I brev av 16. juni 1961 har A/S Arendal Smelteverk anmodet om at konsesjonssøknaden endres til å omfatte 9 500 kW.

Stokken herredsstyre har i møte den 16. februar 1961 vedtatt å anbefale at konsesjon blir gitt.

Fylkesmannen i Aust-Agder har i ekspedisjon 31. oktober 1960 meddelt

at han ikke har noe å bemerke til søknaden.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i møte 21. mars 1961 behandlet søknaden. I uttalelsen, som er datert 22. mars 1961, heter det bl. a.:

«I henhold til kraftleiekontraktens § 1 forplikter Fossekompaniet seg til fra 1. januar 1963 å stille til kjøperens disposisjon 6 000 kW dog med adgang for kjøperen til å ta ut opptil 9 500 kW for så vidt selgeren finner å ha mulighet for å kunne levere dette kraftkvantum (§ 1, p. 2).

For de 6 000 kW skal kjøperen betale en fast sum av kr. 1 261 440 pr. år og for overforbruk samme pris som for de 6 000 kW, nemlig 2,4 øre pr. kWh (§ 4).

Med hensyn til kontraktens varighet er i § 10 bestemt:

«Kontrakten gjelder til 31. desember 1985 og deretter med 2 års gjensidig oppsigelse, regnet fra utløpet av det driftsår hvori oppsigelsen finner sted. Den kan altså tidligst bringes til opphør 31. desember 1987, og oppsigelsen må i så fall senest ha funnet sted 31. desember 1985.»

Hovedstyret har for sitt vedkommende ikke noe å bemerke til det foreliggende leieforhold og vil rå til at det gis A/S Arendal Smelteverk konsesjon for leie av ytterligere inntil 11 400 hk (8 400 kW) fra A/S Arendals Fossekompani som søkt om.

Det søkes om at tillatelsen må bli gitt for den tid kraftleiekontrakten gjelder, altså for et tidsrom fra 1. januar 1963 til 31. desember 1985.

Imidlertid utløper som nevnt Smelteverkets konsesjon av 28. februar 1947 på de hittil leide 16 600 hk den 1. april 1973. Dertil er leveransekontrakten av 15. februar 1960 mellom Smelteverket og Carborundum International S. A. ikke sluttet på fast åremål men bare betinget av at kontrakten av begge parter kan oppsies med et varsel av tolv måneder.

Hovedstyret finner etter dette og av hensyn til konsekvensene at tillatelsen da ikke bør gis for den tid som søkt om, men rår til at den i tilfelle meddeles med tidsbegrensning inntil 1. april 1973 således at den utløper samtidig med selskapets nevnte kraftleiekonsesjon den 1. april 1973 på de for tiden leide inntil 16 600 hk.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme vilkår som fastsatt for denne konsesjon herunder innbefattet vilkåret om helt norsk styre og vilkår om en årlig avgift til staten. Videre med de supplerende vilkår fastsatt ved kgl. resolusjon av henholdsvis 5. juli 1928 og 26. august 1949 og det alminnelige vilkår om kraftavståelse til kommuner (10 pst.) i samsvar med loven. Vilkåret om norske funksjonærer og arbeidere går derimot ut etter den praksis som nå følges.

Med hensyn til vilkåret om årlig avgift til staten foreslås det for nærværende konsesjon betinget at den gjeldende sats av kr. 1 pr. hk (ca. 1,35 pr. kW) blir å forhøye til kr. 1,50 pr. kW fra det tidspunkt den økte kraftlevering tar til (den 1. januar 1963) og at denne avgift fra dette tidspunkt da blir å betale av det samlede kraftkvantum som nyttes etter fradrag som før av den kraft som måtte nyttes til erstatning for kull eller brenselolje.

I den siterte konsesjonssøknad er det som det vil bemerkes opplyst at de avtalte priser er Smelteverkets listepriser til enhver tid.

En går da ut fra etter samråd med selskapet, at nærværende konsesjon i tilfelle blir å meddele på grunnlag av den uttrykkelige forutsetning at salget av bedriftens produkter skal skje til full markedspris.»

Etter anmodning fra Industridepartementet fremla hovedstyret ved tilleggsuttalelse 19. juni 1961 et mer bearbeidet forslag til konsesjonsvilkår. Fra uttalelsen siteres:

«Etter samråd med selskapet omfatter vilkårene det samlede leide kontraktsmessige kraftkvantum. Når det opprinnelig var regnet med et tilleggskvantum på bare 8 400 kW mens dette etter kraftleiekontrakten som påpekt herfra er 9 500 kW, er årsaken til dette at tilleggskvantumet ikke var kontraktsmessig fastsatt på den tid da konsesjonsspørsmålet opprinnelig ble tatt opp med departementet.

Vilkårene er for øvrig stort sett i samsvar med vilkårene for selskapets tidligere konsesjoner på kraftleie (inkl. vilkårene for The Carborundum Company til å erverve aksjemajoriteten i A/S Arendal Smelteverk), bortsett fra post 7 kraftavståelse (10 pst.) til kommuner og post 12 salg av bedriftens produkter til utenlandske forbindelser. Vilkåret i post 7 om kraftavståelse til kommuner kan eventuelt sløyfes da det etter hva selskapet har opplyst foregår utveksling av kraft mellom kraftleverandøren A/S Arendals Fossekompani og Aust-Agder fylkesverk som på sin side står for kraftforsyningen i Stokken herred hvor bedriften er beliggende.»

Industridepartementet skal bemerke:

En øking av det leide kraftkvantum fra 12 200 kW (16 600 el. hk) til 21 700 kW (29 600 el. hk) medfører konsesjonsplikt ifølge § 22, jfr. § 23, i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917. På grunn av de

betydelige mengder kraft søknaden gjelder, må spørsmålet avgjøres av Kongen i statsråd.

Ved vurderingen er det særlig to ting som er avgjørende, for det første den rent forsyningsmessige situasjon i distriktet, for det annet hvor vidt det ut fra en industripolitisk vurdering må anses ønskelig å støtte konsesjonssøkerens planer.

Med hensyn til det førstnevnte spørsmål har hovedstyret ikke hatt noe å bemerke. Departementet vil tilføye at Arendals Vassdrags Brugseierforening ved kgl. resolusjon av 7. april 1961 ble meddelt reguleringskonsesjon for Finndalsvassdraget. A/S Arendals Fossekompani, som er medlem av Brugseierforeningen, er i den anledning i ferd med å ombygge Bøylefoss kraftstasjon med bl. a. et nytt aggregat på ca. 10 500 kW. Det har hele tiden vært forutsetningen at A/S Arendal Smelteverk skulle leie i hvert fall det vesentlige av denne kraftmengde.

Den økte krafttilførsel vil muliggjøre en øking av produksjonen av rå siliciumkarbid (varemerke SIKA) med ca. 5 000 tonn. Ifølge søknaden vil dette medføre en totalproduksjon på ca. 18 000 tonn. I brev av 4. juli 1961 har imidlertid selskapet opplyst at kapasiteten i d a g er 18 000 tonn, hvilket også ble produsert i 1960. Grunnen til at selskapet har kunnet produsere hele 18 000 tonn med en konsesjon på 12 200 kW (grovt regnet produseres 1 tonn SIKA pr. kW/år), er at selskapet de senere år har kunnet drive sine reserveinstallasjoner ved hjelp av konsesjonsfri spillkraft fra A/S Arendals Fossekompani og fra Aust-Agder Kraftverk. Med de utvidelsesarbeider — arbeider som senere har pågått ved verket i Eydehavn vil ovnskapasiteten bli økt til 2 2 0 0 0 — 2 3 0 0 0 t o n n siliciumkarbid.

Bakgrunnen for gjennomføringen av denne produksjonsøking er at The Carborundum Company, som eier 94,5 pst. av A/S Arendal Smelteverks aksjer, ønsker å dekke en større del av sitt salg av siliciumkarbid i Europa og andre deler av verden fra Arendal. Med sin nåværende tilgang på kraft kan imidlertid smelteverket ikke øke sin produksjon ytterligere. Holdingselskapet har i de senere år gjennomsnittlig kjøpt ca. 3 000 tonn SIKA fra smelteverket og ønsker nå å øke sine kjøp til 5 000 tonn. Herav skal minst halvparten være raffinert til slipestoff og ildfast materiale, jfr. post 2 i kontrakten av 15. februar 1960. Resten av produksjonen — 2 000 tonn — forutsettes solgt til andre avtakere.

Industridepartementet mener det er av stor betydning at konsesjon blir gitt, idet det vil føre til en betydelig øking av bedriftens produksjon som i sin helhet vil gå til eksportmarkedene. Overensstemmende med dette syn ga departementet ved brev av 11. april 1960 til selskapet uttrykk for at man «etter det foreliggende regnet med som høyst sannsynlig at den nødvendige konsesjon vil bli gitt på de nå vanlige vilkår». Man tok imidlertid forbehold om at saken måtte forelegges distriktet og om at avgjørelsen lå hos Kongen.

Selv om saken i realiteten gjelder konsesjon på et tilleggskvantum elektrisk kraft, finner departementet med hovedstyret at man av så vel praktiske som formelle grunner bør slå det hele sammen til en ny konsesjon på den totale kraftmengde, hvilket også ble gjort ved den forannevnte konsesjon av 28. februar 1947. Man er videre enig med hovedstyret i at man bør foreta en viss modernisering av konsesjonsvilkårene i samsvar med dagens praksis. Derimot finner man det unødvendig å innarbeide de vilkår som ble fastsatt for tillatelsen av 26. august 1949 til The Carborundum Company's erverv av aksjemajoriteten. Disse vilkår skiller seg nemlig vesentlig ut fra de som er vanlige for rene kraftleiekonsesjoner.

Med hensyn til konsesjonens varighet, jfr. vilkårenes p o s t 1, slutter departementet seg til hovedstyrets forslag som anses naturlig, nemlig tidsbegrensning til 1. april 1973, da konsesjonen for hovedleveringen utløper. Man går da ut fra at selskapet i god tid før dette tidspunkt fremmer søknad om forlengelse av konsesjonen.

I vilkårenes p o s t 2 forslås presisert at konsesjonæren skal være et uavhengig norsk aksjeselskap, hvis produksjons- og salgsvirksomhet skal ledes fra Norge etter rent forretningsmessige prinsipper. Dette har hele tiden vært forutsetningen for de tidligere gitte konsesjoner. Departementet viser i den anledning til det som er anført i foredraget til konsesjonen av 5. juli 1928 til The Melltone Corporations erverv av aksjene i selskapet. I samme vilkår er foreslått at selskapet som før skal ha et helt norsk styre og dessuten, hvis selskapet har et representantskap, skal minst halvparten, inklusive formannen, være norske statsborgere. Man foreslår også plikt for selskapet til å benytte norsk autorisert revisor.

Hovedstyret har i sin tilleggsuttalelse av 19. juni 1961 gitt utrykk for at det ellers vanlige vilkår om kraftavståelse til kommuner måtte kunne sløyfes i dette tilfelle. Etter de foreliggende opplysninger foregår det nemlig utveksling av kraft mellom A/S Arendals Fossekompani og Aust-Agder fylkesverk, hvorav det sistnevnte står for kraftforsyningen i Stokken herred hvor bedriften ligger.

Departementet finner, riktignok under noen tvil, å kunne godta dette resonnement, selvom Aust-Agder fylkesverk selvsagt ikke er å betrakte som egentlig kraftleverandør, jfr. konsesjonslovens § 23, post 5 annet ledd. En nevner at det heller ikke i konsesjonen av 28. februar 1947 er tatt med noe vilkår om kraftavståelse til kommuner.

Den årlige konsesjonsavgift til staten, jfr. post 7 i utkastet til vilkår, foreslås fastsatt til kr. 1,50 pr. kW for hele kraftleveransen regnet fra 1. januar 1963, da den kontraktsmessige økte kraftlevering tar til. Som nevnt foran er årsavgiften i den gjeldende konsesjon kr. 1 pr. hk, hvilket tilsvarer kr. 1,35 pr. kW. (Som kjent opererer konsesjonslovens kraftleiekapittel etter lovendringen av 10. april 1959 med kW som kriterium på kraftleie, mot tidligere el. hk.) Man er videre enig med Hovedstyret i at det i overensstemmelse med vanlig praksis ikke bør regnes konsesjonsavgift av den kraft som brukes til erstatning for kull eller brenselolje.

I post 10 i utkastet til vilkår har departementet i samsvar med nyere praksis når det gjelder konsesjoner til utenlandske datterselskaper i Norge, tatt med en bestemmelse om at salg av produktene skal skje til full markedspris. Vilkåret er utformet i det vesentlige slik som foreslått av Konsesjonslovkomitéen i dens innstilling 1. november 1960 om revisjon av den alminnelige konsesjonslov.

For de øvrige vilkårs vedkommende vises til utkastet.

Departementet finner å kunne anbefale at A/S Arendal Smelteverk gis konsesjon på leie av inntil 21 700 kW fra A/S Arendals Fossekompani på følgende vilkår:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder inntil 1. april 1973.

2. *Styre m. v.*

A/S Arendal Smelteverk skal være et selvstendig norsk aksjeselskap med sete i Norge. Selskapets produksjons- og salgsvirksomhet skal ledes fra Norge etter forretningsmessige prinsipper.

Styret skal til enhver tid bestå av utelukkende norske statsborgere, og samtlige skal også være fast bosatt i Norge. Selskapets representantskap skal for minst halvpartens vedkommende, formannen innbefattet, bestå av norske statsborgere fast bosatt i Norge. Selskapets revisjon skal forestås av en statsautorisert norsk revisor fast bosatt i Norge.

3. *Overdragelse av kraft.*

Den leide kraft kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svares en konvensjonalbot på opptil kr. 1 pr. kW pr. døgn, etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil — 15 — femten pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det, og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om

norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. *Avgift.*

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes — med fradrag av den kraft som brukes til erstatning for kull eller brenselolje — betales en årlig avgift til statskassen avregnet etter kr. 1 pr. hk (kr. 1,35 pr. kW) inntil den kontraktsmessig økte kraftlevering tar til 1. januar 1963. Deretter blir den årlige avgift å avregne med kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen $\frac{\text{kWh}}{8\,760.}$

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Industridepartementet.

8. *Forsorgsfond.*

Selskapet er forpliktet til å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune, overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker. Fondets kapital skal utgjøre i alt kr. 150 000.

9. *Husrom og tomter.*

Selskapet forplikter seg til om og når vedkommende departement så måtte forlange på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom og tomter til bygging av egne hjem med veier, vann og kloakk og elektriske lysanlegg og grunn til forsamlingslokale, til lokale for kooperativ eller annen av arbeiderne i fellesskap dreven handelsvirksomhet og liknende.

10. *Salg av bedriftens produkter.*

Salg av bedriftens produkter må ikke i noe tilfelle uten samtykke av Industridepartementet finne sted til priser som ligger under de til enhver tid gjeldende og oppnåelige priser på verdensmarkedet.

Selskapet må for øvrig ikke uten samtykke av departementet inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av priser her i riket på elektrisk kraft eller på de produkter som frembringes ved hjelp av den elektriske kraft.

11. *Kontroll.*

Selskapet underkaster seg den kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser som måtte bli truffet av Industridepartementet.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

12. *Overtredelse av konsesjonsvilkår.*

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2, 10 og 11 medfører at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av § 23 i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917 gis A/S Arendal Smelteverk konsesjon på leie av tilsammen 21 700 kW elektrisk kraft fra A/S Arendals Fossekompani. Tillatelsen meddeles på de vilkår som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 15. desember 1961.

58. Midt-Helgeland Kraftlag A/L.

(Planendring vedr. erverv og regulering av Grytåvassdraget og regulering og overføring av Hundålavassdraget m. m. i Vefsn og Tjøtta kommuner.)

Kgl. res. av 22. desember 1961.

Ved kgl. resolusjon av 22. desember 1960 ble Midt-Helgeland Kraftlag A/L meddelt konsesjon på erverv og regulering av Grytåvassdraget og regulering og overføring av Hundålavassdraget m. m. i Vefsn og Tjøtta kommuner. Saken var på forhånd forelagt Stortinget (jfr. St. prp. nr. 24 og Innst. S. nr. 39 for 1960—61) som i møte 12. desember 1960 samtykket i at konsesjon ble gitt.

På vegne av kraftlaget har Nordland fylkes elektrisitetskontor ved brev av 13. april 1961 søkt om tillatelse til å foreta visse endringer med hensyn til planene.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i brev av 7. desember 1961 avgitt følgende uttalelse til Industridepartementet:

«Nordland fylke, Elektrisitetskontoret, har på vegne av A/L Midt-Helgeland Kraftlag sendt Hovedstyret følgende søknad datert 13. april 1961:

«På grunnlag av vår søknad av 12. april 1960 har Midt-Helgeland Kraftlag fått konsesjon på reguleringer og vassdragsoverføringer i forbindelse med utbygging av Grytåga kraftanlegg.

Etter nærmere undersøkelser har man funnet det riktig å endre planene noe idet overføring og regulering av Næverdalsvatn sløyfes, mens Grytåvatn foreslås demmet til kote 198,0 istedenfor til kote 190,0. I henhold hertil søkes om tillatelse til å foreta følgende planendringer:

1. Overføring og regulering av Næverdalsvatn sløyfes.
2. Grytåvatn demmes til kote 198,0 istedenfor til 190,0.

Beregning av kraftøkingen m. v.

Det samlede nødbørsfelt utenom feltet til Næverdalsvatn blir ca. 230,1 km², og gjennomsnittlig minste vannføring anslås til 0,83 m³/sek. Midlere bruttofall etter oppdemning av Grytåvatn til kote 198,0, blir ca. 192 m, og minstevannføringen svarer til ca. 2 100 nat.-hk.

Gjennomsnittlig avløp er antatt lik 18,02 m³/sek. eller 569,5 mill. m³ pr. år.

I søknaden av 12. april 1960 var de samlede magasiner inklusive regulering av Grytåvatn til kote 190,0 beregnet til ca. 180,8 mill. m³. Ved oppdemning av Grytåvatn til kote 198,0 vil man få en magasinøkning på ca. 10,0 mill. m³. På den annen side faller det beregnede magasin på 0,3 mill. m³ i Næverdalsvatn bort, og de samlede magasiner blir altså ca. 190,5 mill. m³. Dette svarer til 33,5 pst. av årsavløpet, og regulert vannføring regnes lik 85,5 pst. av den gjennomsnittlige eller 15,4 m³/sek.

Ved 192 m fallhøyde svarer 15,4 m³/sek. til 39 500 nat.-hk. Kraftøkingen ved reguleringen i forhold til kraftytelsen ved minstevannføringen blir ca. 37 400 nat.-hk.

I søknaden av 12. april 1960 var kraftøkingen beregnet til 35 500 nat.-hk, og etter planendringen får man således en ytterligere økning på ca. 1 900 nat.-hk.

Dette svarer til en øket energiproduksjon på ca. 11 mill. kWh, som etter en antatt verdi av 2 øre pr. kWh skulle gi en merinntekt på kr. 220 000 årlig. Meromkostningene ved forhøyelsen av dammen ved Grytåvatn samt de større utgifter til sjakter og luker m. v. i driftstunnelen er beregnet til 1,5 à 2 mill. kroner. Omkostningene ved overføring og regulering av Næverdalsvatn, som bortfaller, var beregnet til ca. 1 mill. kroner. Planendringen skulle derfor være økonomisk fordelaktig.

Man oppnår samtidig den fordel at Hundålvatn og Grytåvatn vil kommunisere. Dog er overløpskronen ved Grytåvatnsdammen foreslått lagt 0,3 m lavere enn overløpet ved Hundåla for delvis sikring mot at vann skal gå tapt. En høydeforskjell på 0,3 m svarer til en vannføring på ca. 4 m³/sek. gjennom overføringstunnelen mellom vannene.

Ad *Næverdalsvatn.*

Beregnet på tilsvarende måte som ovenfor med Næverdalsvatn inklusiv vil kraftøkingen bli ca. 700 nat.-hk større. Dette svarer til en merproduksjon på omkring 3,5 mill. kWh. Sammenholdt med omkostningene med overføringen har man ikke funnet det regningssvarende å ta med Næverdalsvatn.

Skadevirkninger.

Ved den større oppdemning vil en del mer skog bli neddemmet rundt Grytåvatn, og man anslår at ytterligere ca. 0,3 km² areal vil bli satt under vann. En stor del av dette areal er imidlertid uproduktiv mark. For øvrig antas ikke skadevirkningene nevneverdig øket.

Manøvreringsreglement.

For regulering av Grytåvatn søkes reguleringsreglementet endret til:

Øvre grense	198,0 m o. h.
Nedre grense	172,0 m o. h.
Reguleringshøyde	26,0 m

Regulering av Næverdalsvatn sløyfes. For øvrig blir reglementet uendret.

Nye tegninger av dam ved Grytåvatn samt driftstunnelen vedlegges.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 8. og 12. juni 1961 (nr. 129 og 132) samt i Helgelands Arbeiderblad og Helgeland Blad. Den har videre vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Tjøtta kommunestyre har i møte 26. juni 1961 fattet følgende enstemmige vedtak:

«Tjøtta kommunestyre rår til at A/L Midt-Helgeland Kraftlags søknad av 13. april 1961 om tillatelse til å foreta følgende planendringer vedr. utbyggingen av Grytåga Kraftanlegg:

1. Overføring og regulering av Næverdalsvatn sløyfes.
2. Grytåvatn demmes til kote 198,0 istedenfor til kote 190,0 må bli imøtekommet.

Den økte konsesjonsavgift, som følge av planendringen forutsettes fordelt i samme forhold mellom kommunene som tidligere fastsatt.

Av formannskapsinnstillingen siteres:

«Det går fram av samme, at ved den omsøkte større oppdemning vil en del mere skog bli neddemmet rundt Grytåvatn, og at ytterligere ca. 0,3 km² areal vil bli satt under vann. En stor del av dette areal er imidlertid uproduktiv mark. For øvrig antar en, at skadevirkningene ikke vil bli nevneverdig øket utover det som er framholdt i Tjøtta kommunestyres uttalelse under behandlingen av A/L Midt-Helgeland Kraftlags søknad av 12. april 1960 i møte den 20. juni 1960, sak nr. 158/60, hvortil det henvises. En finner imidlertid at

de økte skadevirkninger sammenliknet med den økte kraftmengde som kan utnyttes for samfunnet ved den omsøkte større oppdemning, er så vidt små, at det må være fullt forsvarlig å tilrå søknaden imøtekommet.»

Nordland fylke, Elektrisitetskontoret, anbefaler søknaden i påtegning 4. juli 1961 under henvisning til kommunestyrets uttalelse, og

Nordland fylke har intet å bemerke, jfr. påtegning av 12. s. m.

Landbruksdepartementet har avgitt følgende uttalelse datert 17. august 1961:

«Saken har vært forelagt fiskerikonsulenten for Nord-Norge som i brev av 27. juli d. å. har gitt slik uttalelse som vedlagte gjenpart viser.

Inspektøren for ferskvannsfisket har den 2. august d. å. uttalt:

«Jeg slutter meg til foranstående uttalelse, og viser for øvrig til mitt P. M. av 7. juli 1960.»

Landbruksdepartementet slutter seg til de ovennevnte uttalelser og viser ellers til det en uttalte i brev av 22. september 1960, jfr. St. prp. nr. 24 for 1960—61 side 6 og 7. De vilkår som ble satt opp av hensyn til fisket i den forrige konsesjon må opprettholdes ved planendringen.

Saken har videre vært forelagt lappefogden i Nordland som den 13. juli d. å. uttaler:

«1. Det fører ikke til noen fordel for reindriften at reguleringen og overføringen av Næverdalsvatnet blir sløyfet. Det var nemlig her bare planlagt senking av vatnet og overføring i tunnel.

2. En utvidet regulering av Grytåvatnet fører derimot til aukete ulemper og skadevirkninger for reindriften. For det første vil ytterligere 0,3 km² areal bli neddemmet. Dessuten vil en oppdemming på hele 13,6 m helt ødelegge den gamle flytteveg langs vatnet. Slik terrenget er vil det bli vanskelig å komme fram med reinen på andre steder.

Jeg har ellers ikke noe å tilføye til min uttalelse av 13. september 1960.

Jeg forutsetter at reindriftens interesser blir ivaretatt ifølge post 26 i konsesjonsvilkårene gitt ved kgl. resolusjon av 22. desember 1960.»

Landbruksdepartementet slutter seg til lappefogdens uttalelse. Vilkårenes post 26 i den forrige konsesjon må opprettholdes. Den nevnte uttalelse av lappefogden av 13. september 1960 er inntatt i ovennevnte stortingsproposisjon side 7.»

Fiskerikonsulentens uttalelse lyder:

«Ved skriv av 29. juni f. å., jnr. 352/1960 N, ga jeg en oversikt over forholdene i de vassdrag som berøres av nevnte reguleringer. Nærværende søknad gjelder demning av Grytåvatnet fra kote 184,4 til kote 198 i steden for som tidligere omsøkt til kote 190,0. Denne oppdemning vil medføre noe større skadevirkning i nevnte vatn enn den tidligere påtenkte regulering, men ellers vil det ikke medføre vesentlige endringer i det som av meg er framholdt i ovennevnte uttalelse.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon 22. desember 1960 fikk Midt-Helgeland Kraftlag A/L tillatelse til erverv og regulering av Grytå—Hundålavassdragene, jfr. St. prp. nr. 24 for 1960—61. Av årsproduksjonen på ca. 248 mill. kWh skulle 190 mill. kWh gå til Aluminiumsverket i Mosjøen etter kontrakt mellom Vassdragsvesenet og Elektrokemisk A/S og altså ca. 58 mill. kWh til kraftlagets eget forsyningsområde. Tillatelsen omfattet reguleringer av i alt 5 vatn, hvorav Næverdalsvatn utgjorde den minste med 8 m senkning og 0,3 mill. m³ magasin. Det samlede konsederte magasinvolum utgjorde ca. 180,8 mill. m³ hvorav Grytåvatn bidro med 16,5 mill. m³.

Særlige skadevirkninger ved Næverdalsvatns regulering og overføring (5,6 km² felt) til Grytåvatn var ikke påberopt, dog var det der som i de øvrige vatn ren ørretbestand. Reguleringsutgiften på ca. 0,9 mill. kroner er imidlertid den langt ugunstigste for alle magasiner.

Dette forhold er også grunnen til den foreliggende søknad om tillatelse til å endre planene slik at man i stedet øker oppdemningen av Grytåvatn med 8 m fra kote 190,0 til kote 198,0. Med dette fås et tilleggsmagasin på ca. 10 mill. m³ som gir ca. 11 mill. kWh. Omkostningene beløper seg angivelig til 1,5 à 2 mill. kroner.

Både Næverdalsvatn og Grytåvatn ligger i Tjøtta kommune. Herredstyret har som det ses anbefalt planendringen og det framgår at man kan regne med ubetydelig økning i skadevirkningene i forhold til den opprinnelige søknad selv om økingen av demmehøyden i og for seg ikke er ubetydelig. De 300 da som nå demmes ned i tillegg ved Grytåvatn er for største delen uproduktiv mark. Reindriften blir dog noe mere skadelidende enn før, jfr. lappefogdens uttalelse foran.

Det oppstilte vilkår i post 26 om tiltaksskjønn av hensyn til samenes interesser anser han imidlertid tilfredsstillende også nå. Da hverken søknaden eller uttalelsene som er avgitt i forbindelse med den etter Hovedstyrets mening medfører noen omvurdering av den konsesjon som er gitt, finner man at tiltaket kommer inn under betegnelsen «mindre planendringer». Hovedstyret anbefaler derfor at den nå fremlagte plan godkjennes som planendring.

Det fastsatte manøvreringsreglements pkt. 1 foreslås endret slik:

«Reguleringsgrenser for Grytåvatn:

Øvre grense	198,0 m o. h.
Nedre grense	172,0 m o. h.
Reguleringshøyde	26,0 m
Normalvannstand	kote 184,4
Høyeste flom	kote 198,6

Reguleringsgrenser for Hundålvatn:

Øvre grense	198,3 m o. h.
Nedre grense	173,3 m o. h.
Reguleringshøyde	25,0 m
Normalvannstand	kote 184,3
Høyeste flom	kote 199,4

Reguleringsgrenser for Finnknevatn:

Øvre grense	353,0 m o. h.
Nedre grense	336,0 m o. h.
Reguleringshøyde	17,0 m
Normalvannstand	kote 350,0
Langvatn kan senkes 8 m til	kote 304,0
Normalvannstand	kote 312,0

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen godkjenner.»

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 5. desember 1961.»

Industridepartementet er enig i at de nå fremlagte planer innebærer en bedre utnyttelse av vassdragene enn den tidligere plan. Man vil således oppnå en ytterligere kraftinnvinning på ca. 1 900 nat.-hk med en merkostnad på rundt regnet 1 mill. kroner. Skadevirkningene er små.

Departementet finner derfor med Hovedstyret å kunne tilrå at det blir gitt tillatelse til planendring overensstemmende med søknaden. Som nevnt i Hovedstyrets uttalelse vil det ikke være nødvendig å foreta noen endringer i de tidligere fastsatte konsesjonsvilkår. Manøvreringsreglementet foreslås endret overensstemmende med Hovedstyrets forslag.

Industridepartementet

tilrår:

1. Planen for den ved kgl. resolusjon 22. desember 1960 gitte tillatelse til Midt-Helgeland Kraftlag A/L til erverv og regulering av Grytåvassdraget og regulering og overføring av Hundålavassdraget m. m. i Vefsn og Tjøtta kommuner, tillates endret i det vesentlige overensstemmende med den fremlagte søknad av 13. april 1961, inntatt i Industridepartementets tilråding av 22. desember 1961.
2. Det ved kgl. resolusjon 22. desember 1960 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Grytå—Hundålavassdraget m. m., endres i samsvar med forslag inntatt i Industridepartementets ovennevnte tilråding.